

Benedek Szabolcs

**A nagy
degeneráció**

Seneca Kiadó, Budapest, 1997

Ezúton is szeretném megköszönni
Márton Lászlónak a regény
megírásához adott tanácsait.

S köszönet Fábián Andrásnak is,
hogy hozzájárult a kötetben szereplő
dalszövegek közléséhez (melyek
eredeti szerzője ma már a feledés
homályába vész).

Benedek Szabolcs

Neked!
Hát kinek másnak?

1/A

Figyelmükbe ajánlom Szegény Bencét, ahogy az Örs vezér terén leszáll a százhatvannyolcas autóbusról, s az aluljárón át elindul a metró végállomása felé, miközben jobb kezében szorosan markolja esernyőjét, hosszú ballonkabátjának öve hátul a földre lóg!

A látvány - hm, milyen is?... Semmiképpen nem *megkapó*, és azt is megkockáztatnám, hogy egyáltalán, nehéz lenne bármi jelzöt is találni arra, ahogy Szegény- Bence halad lefelé az aluljáró lépcsőjén, és jobb vállára dobva cipeli a könyvekkel megpakolt sötétbarna bőrtáskát... Olyan bőrtáska ez, amelyet többnyire a fővárosi értelmiségiek hordanak (Budapestről, Magyarország fővárosáról van szó), talán annál valamivel nagyobb, mert Szegény Bence úgy kérte ezerkilencszázkilencvennégy karácsonyán, hogy „elférjen benne függőlegesen egy A/4-es lap, pontosabban egy ilyen méretű dosszié”. Szóval, nagy táska, jól lehet bele pakolni, az aljában mindig van egy fekete műanyag neszesszer - így hívják? azt hiszem -, abban egy hátulról kitámasztható (s ekképp az asztalra állítható) borotválkozótükör, egy fehér uzsonnakendő (amely nem uzsonnázásra szolgál, hanem arra, hogy a kontaktlencse be- és kivételénél ne kenődjön össze az asztal) törött nyelű fésű (direkt törték el a nyelét, hogy beleférjen a neszesszerbe), tartalék fogkrém és alkalmi fogkefe (arra az esetre, ha Szegény Bence nem otthon alszik), egy reklámbicska, műanyag hüvelyben injekciós tű (szállakivételre), szemüveg, behemót nagy sötétbarna bőrtokban, valamint ötszázötven milliliteres kontaktlencse-tisztító- és tároló folyadék, fehér kontaktlencse tok, olykor egy-két gumióvszer. A neszesszer mellett függőlegesen pont elfér az összecsukható esernyő, amelyet most Szegény Bence markol. De a hozzávaló tok azért ott van (ott lapul) a fekete műanyag neszesszer és egy válogatott Kosztolányi-kötet mellett, a könyvet Szegény Bence a százhatvannyolcas buszon olvasta a Tarkarét utcától egész az Örs vezér teréig, és most, mikor majd metróra száll, ugyanezt fogja lapozgatni az Örs vezér terétől a Deák Ferenc térig.

Ez egy dolog, hogy Szegény Bence könyvet hord magánál, és lépten-nyomon azt olvassa, a BKV járatain, a vonaton, valamint akkor, amikor valahol várakoznia kell valamire, vagy netalán valakire. (Nem mindegy! Gondoljunk csak bele, az az igazi, ha valakire várunk - valamire várni, az olyan „snassz”, például buszra, az Intercityre, az óra kezdetére az egyetemen, arra, hogy felforrjon a teavíz, a zacskós leves vize, meg arra, hogy mikor ússzuk le végre a húsz hosszt a BVSC-uszodában. Történetünk kezdetén - idején, mert ezt az időt pontosan meg fogjuk határozni - Szegény Bence többnyire csak valamire vár, ez pedig vélhetően a szomorúbb állapot.)

Szóval, egy Kosztolányi-kötet, a Magyar Remekírók-sorozatból, hátul, a borító belső oldalára ceruzával odaírva az ár, „Válogatott novellák, karcolatok”, kívül szürke, keményfedeles. Mellette egy piros műbőr tolltartó, a cipzár fogantyúja letörött, így nehezebb kinyitni, három toll fér el benne, valamint a belevarrott zsebben egy radír, ceruzahegy, tartalék tollbetét, és egy acélrugó. Van még itt egy előjegyzési naptár is, ahová a fontosabb dolgokat lehet előre beírni, meg azokat a címeket, telefonszámokat, amelyek jók, ha bármikor kéznél vannak.

A táska tartalmát ilyenképp át is tekintettük, most vessünk újra egy pillantást a lépcsőn lefelé haladó Szegény Bencére!

(Olyan ez, mint egy Polaroid fénykép: megörökítjük a pillanatot, és mire hűsünk - annyit már elárulhatok, hogy ennek a regénynek a hőse, pontosabban az egyik hőse ez a képen látható úriember lesz - leér a lépcsőn, már a kezünkbe is vehetjük a róla készült fotót, azért, hogy pontosan tudjunk tájékozódni. A magam részéről ez persze tájékoztatást jelent, az Önök irányába, hogy szó ne érje a ház elejét: „Dehát, Bodrogi úr, ki a fene ez a manusz? „Mondjuk, hogy huszonkettő és huszonhárom között van az éveinek száma, egyetemista, és regényíró, néhány oldalt ideadott szíves közlésre készülő regényéből, mely A NAGY DEGENERÁCIÓ címet viseli, egyéb dolgairól egyelőre inkább nem szólnék, mert akkor Önök már el se olvasnák ezt a könyvet, se az övét, sem az enyémet, mivel mindkettő Szegény Bencéről szól, úgy

gondolom hát, derüljenek ki a dolgok majd szép lassan, sorjában, ahogy haladunk előre az események között.)

A következőt látjuk: a hosszú ballonkabátot, amely ehhez a görnyedt testtartáshoz nem áll igazán jól, az öve hátul, ahogy azt már mondtam, a földet söpri, elől nincs is begombolva - ez nem szokása Szegény Bencének -, alatta fekete, vagy inkább sötétkék zakó valamelyik turkálóból, a mandzsettáján nagy fényes sárga gombok, mintha tűzoltó-egyenruha lenne. Koptatott szürke farmer és széles fekete bőröv, utóbbi túlságosan is összeszorítva, a zakó alatt kockás vászoning, alatta - ezt már nem látják, de én elárulom - narancssárga póló. Cipő, khaki színű, vagy inkább méregzöld, a jobb lábason elől, a lábujjaknál egy sötétebb folt, valami egyszer odacsöppent, nyomot hagyott, és már nem jön ki többé, fekete cipőfűző, sötétszürke - alighanem hosszúszerű - zokni...

...S akkor most ér le Szegény Bence a lépcső aljára, utat vág a tömegben, odalent mindenütt az árusok - magyarok, románok, ukránok, cigányok, kínaiak -, hangosan rikácsolva kínálják portékáikat - zöldpaprika, virág, teflonsütő, Budapest-térkép, modellautó, vastag zokni, intim betét, kézitáska - ha rendőr jön, egy szempillantás alatt mindent összehajtogatnak, és már túl vannak árkon-bokron, de most nem jön rendőr, tehát nehéz rajtuk átvergődni, minden irányban elállják az utat, ráadásul az aluljáró egyik vége felől özönlenek azok, akik most szálltak le a metróról, a másik vége felől pedig azok, akik most szálltak le a HÉV-ről, el tudják képzelni, nagy a keveredés, erre szokták egyesek azt mondani amolyan - fogalmazzunk így: - szeretetteljes malíciával, hogy „A jó öreg Örs vezér tér!” (A kifejezés mellesleg nem pontos, mivel a hivatalos elnevezés Örs vezér tere, de hát ki tud ehhez csak úgy hirtelenjében ragokat és jelzőket simítani? A magyar nyelv szerencsére ennél jóval rugalmasabb, lám, hogy alkalmazkodik!)

Határozzuk meg a dátumot is: kedd van, ezerkilencszázkilencvenöt november huszonegyediké, idő szerint reggel kilenc óra körül, a Vörösmarty téren mostanában nyit a lemezbolt, a Szervita téren pedig fél óra múlva, oda igyekszik Szegény Bence, mert ma jelenik meg a Beatles Antológia (igen, a három dupla cédéből álló sorozat sorozat) első lemeze, és a hírek szerint ezen a napon már Magyarországon is kapható lesz. Ez nem kis izgalommal tölti el hősünket, bár, ahogy a barátainak és ismerőseinek mondani szokta - és ez való igaz, tényleg így is éri -, a dolog valahogy már nem a régi, a Beatles, a jó öreg Beatles még itt van, de a láz már alább hagyott.

- Tudod - mondta a minap például Bakonyi Dénesnek -, ez olyan, hogy amikor hazamegyek és fáradt vagyok, felteszek egy lemezt, s az megnyugtat. Végigheverek az ágyamon, és becsukom a szemem.

(Pontosítanom kell: a CD-lemezt nem feltenni szokták, hanem betenni a lejátszóegységbe, Szegény Bence pedig olyan sokáig nem csukhatja be a szemét, mert akkor a kontaktlencséje miatt nem kapna elég oxigént a kötőhártyája, a szeme bepirosodik, és szörnyen éget.)

- Akkor már csak megszokásból vagy Beatles-rajongó - vetette oda dühösen, és nem kevés lenézéssel Bakonyi Dénes.

- Ez azért nem teljesen van így - válaszolta Bence -, de el kell hogy ismerjem, van benne igazság.

A párbeszéd talán korántsem zajlott ennyire kifinomult stílusban, de a lényege körülbelül ez volt, s Bakonyi Dénes még azt is hozzátette, hogy azért megnézné, milyen arcot vágna Bence akkor, ha a híresztelésekkel összhangban mégiscsak összeállna a megmaradt három Beatle, és valahol a világos színpadra lépnének, mitöbb, turnéra is indulnának.

- Nem örülnék neki - mondta Szegény Bence.

Bakonyi Dénes nevetett.

- Nem-e? Odáig lennél a gyönyörtől.

- Nem - rázta a fejét Szegény Bence. - Nem lenne jó ötlet. Minek bolygatnák meg azt, ami már elmúlt, és ami úgy kerek, ahogy volt?

Ez a párbeszéd napokkal ezelőtt zajlott Bakonyi Dénesék lakásán, abban a vidéki városban, ahol történetünk, jobban mondva, Bence története játszódni fog. Dénes óvodáskori ismeretséget jelent Bence számára, persze, nevezhetném barátoknak is őket - kérdés, hogy van-e ennek jelentősége -, azonban ezzel a kifejezéssel olykor mégis inkább óvatosabban bánnék.

- Téged már nem érdekel a zene - mondta szigorúan Bakonyi Dénes. - Olyan vagy, mint az egyik évfolyamtársam, aki az Élet és Irodalomba rajzol. Korlátolt művész.

- Hogyhogy? - kérdezte Bence, és szomorúságot érzett.

- Az is utál színházba járni. A múltkor meg azt mondta, hogy a fél életét egy olyan szobában töltötte, ahová be volt állítva egy hatalmas versenyzongora, amelyet állandóan kerülgetni kellett, és ezért utálja a zenét.

- Én nem utálok színházba járni - válaszolta Bence.

- A múltkor a Katharina Blum elvesztett tisztességét láttam. S a zenét sem utálok.

- Akkor is korlátolt művész vagy. Csak az irodalom, mi?!...

Az ilyen megjegyzés mindig nagyon bántja Szegény Bencét. Dénes pedig az utóbbi időben már rendszeresen ilyesfélét vet a szemére, s most már látjuk, talán miért nem megengedhető a barát kifejezés. (Mellesleg én meghagytam volna, hiszen ebbe a szóba azért annyi minden belefér, Bence azonban ragaszkodott hozzá, hogy ne nevezzem őket barátoknak.)

- Pedig Bakonyi Dénes is kulcsszereplője lesz a NAGY DEGENERÁCIÓnak - vetem közbe.

- Dénes haragosa az egész világnak - mondja csendesen Bence -, úgy érzi, minden azért létezik a Földön, hogy őt bosszantsa, illetve mindenki azért hajt, hogy valamiképp borsot törjön az ő orra alá. Ezt még meg is érteném, azt viszont már végképp nem tudom, hogy akkor miért kell válaszképp mindenkit froclizni? Főleg az olyanokat is, akik nem is tehetnek arról, hogy Dénesnek milyen problémái vannak.

(„Főlöszleges most ilyenekkel foglalkoznunk” - mondják most Önök, és igazuk van, hiszen épp én mondtam pár sorral följebb, hogy nem akarok mindent előre elárulni. Végére is ez egy regény, amelybe most mindketten befogunk, és egy regényben apránként kell a végére járni az összes dolognak. Amúgy sem jó mindig elkalandozni a témáról. Ez egyébként különösen Bence tulajdonsága. Ahogy most is olvasom a kéziratát, azt tapasztalom, hogy mikor nagy nehezen belelendül a cselekménybe, észre sem veszi, és már egy egészen másik történetet mesél.)

Ha pedig már az ilyen technikai részleteknél tartunk, haad mondjam el azt is, hogy Bence kérésére a regény szereplőit én is a kitalált nevükön fogom megszólítani. A NAGY DEGENERÁCIÓ ugyanis nem fiktív történetet mesél el, én talán krónikának mondanám, amely a valóságnak amolyan irodalmi rekonstrukciója, és épp azért, hogy Önöknek minél kevesebb erőfeszítésbe kerüljön e mű befogadása - nekünk ez a célunk, szórakoztatni akarunk, pontos, kerek történetet elmondani - a megváltoztatott neveket a szereplőkkel való kommunikációm során én se fogom visszacserélni.)

Kanyarodjunk inkább vissza az Örs vezér téri (!) aluljáróba, ahol Bence most egy másik, a túloldali lépcsőn halad, ezúttal fölfelé, majd odafönt megáll, hogy becsukja az esernyőjét! (Azon tűnődöm, hogy vajon esett-e azon a napon az eső? Az is lehet, hogy nem.) A metróállomást ugyanis tető fedi, az ember elhalad az üdítőautomaták között, bent áll a szerelvény, előremegy, jó előre, mert az első kocsikban mindig van bőven ülőhely - az emberek lusták gyalogolni, látják, hogy itt a metró, tesznek pár lépést, és már fel is lépnek rá, úgyhogy amíg a hátsó kocsikban egymást tapossák, addig elöl alig van valaki -, leül, kinyitja a könyvet, és olvasni kezd.

„Kérem, vigyázzanak! Az ajtók záródnak!”

„A Pillangó utca következik.”

Az Örs vezér terétől a Deák térig a piros metróval hat megálló, ha a két megálló közötti szakaszt a le- és felszállásokat is beleértve körülbelül másfél percnél számoljuk, az kilenc percnél jelent, de számoljunk az egyszerűség kedvéért inkább tíz percnél, például azért is, mert Budapest metróvonalai közül közismerten a Népstadion-Keleti pályaudvar közötti szakasz a leghosszabb (hogy miért, azt sosem értem, hiszen a felszínről igazán rövid útnak néz ki), úgyhogy ott számolhatunk nyugodtan két percnél is. Szóval, ha kilenc óra után öt perccel indult Bence a metróval, negyed tízre a Deák téren van, kiszáll, a mozgólépcsőn fölmege a felszínre, és onnan gyalog mintegy öt perc a Vörösmarty tér. A Szervita tér közbeesik, de az a bolt még nem nyitott ki, így Szegény Bence a Vörösmarty téren átvágva bemegy az ottani lemezboltba, és útközben, a szobornál már kezd örülni, mert az üzlet kirakatán biztatólag egy Beatles-plakát díszelg...

Álljunk meg újra egy pillanatra ennél a jelenetnél!

Szegény Bencét látjuk, a budapesti Vörösmarty téren, egy lemezbolt kirakata előtt, az üveget nézi, az üvegen belülről cellux-szal fölragasztva egy nagyméretű fekete-fehér fotó a Beatles együttesről, készült talán ezerkilencszázhatvannégyben, Ringo Starr dobjára az van írva, hogy „The Beatles Anthology 1”.

Most nem esik az eső, szóval álljunk csak nyugodtan, és figyeljük a jelenetet! Ilyen szusszanásnyi időket muszáj engedélyezni olykor magunknak, ha alaposabban meg akarjuk érteni az elénk táruló látványt, ha a dolgokat mélyebb összefüggéseiben akarjuk meglátni, ha megpróbálunk olyan részleteket is felfedezni, amelyek egyébként elillannának tekintetünk elől. Szóval: Szegény Bence a lemezbolt kirakata előtt, hosszú ballonkabátban, földig érő övvel, a jobb vállán egy degeszre tömött barna bőrtáska, háttal áll nekünk, és arra készül, hogy megvásárolja az előzetesen nagy reklámkampánnyal beharangozott új Beatles-albumot, rajta egy vadonatúj dallal, a klisé szerint a negyedszázad utáni első Beatles- felvétellel, amelyet most készítettek el az együttes élő - és halott - tagjai. Ha nem lesz meg a boltban - és annak nagy esélye van, hogy ilyenkor, nyitás után nem sokkal még nem lesz kapható -, Bence nyilvánvalóan szomorú (csalódott) lesz, mert ő máris meg akarja vásárolni a lemezt, még akkor is, hogyha azt csak otthon, a vidéki városban, ahol majd a NAGY DEGENERÁCIÓ eseményei történnek, fogja tudni meghallgatni, mivel a kollégiumban nincsen CD-lejátszó.

(Azonkívül Szegény Bencének ismernie kellene azt a marketing fogást is, amellyel a kiadó piacra dob egy lemezt: az első napon még magas az ára, aztán körülbelül egy héttel a megjelenés után hirtelen lecsökken - az album megjelent a bolt forgalmát mutató eladási listákon, a legelszántabb rajongók magas áron is már megvásárolták, következzenek tehát azok, akik nem igazi rajongók, csupán kedvelik a Beatles zenéjét, az ő kedvükért lejjebb szállítják az árat, így egy hét elteltével a szélesebb nagyközönség is birtokába veheti a lemezt.)

A Beatles együttesnek külön rubrikája van, a név már messziről virít, Szegény Bence a lemezek közé túr, egy szempillantás alatt végiglapozza az összeset, aztán tudomásul veszi, hogy az Antológia nincs közöttük. Csalódott, persze hogy az, mert bár az előbb a metrón, Kosztolányi olvasása közben, még arra gondolt, hogy azért nagy csoda lenne, ha már most meg tudná venni, a plakát odakint mégis feljogosította az ilyen hiú reményekre.

Egy darabig még téblábol a pultok között, de mivel továbbra sem talál semmit, felbátorodik, és odalép a pénztárnál ülő festett hajú lányhoz.

- Ne haragudj - mondja, és jobb kezének mutatóujjával a kirakat felé bök -, az a lemez még nincs?

A lány hátranéz, és visszakérdez:

- Beatles?

Úgy ejti, hogy *bitlisz*, Szegény Bence pedig bólint.

A lány odaszól a Single-k feliratú pult előtt álló magas fiúnak:

- Mikor lesz új Beatles?

(Továbbra is *bitlisz*.)

- November huszonegyedikén - feleli a fiú.

- November huszonegyedikén - ismétli a lány, bár Szegény Bence is nagyon jól hallotta a választ, és egyből rá is vágja:

- Ma van november huszonegyedike.

A lány nem szól semmit, csak néz, és a tekintetére van írva, hogy már a pokolba kívánja Szegény Bencét a Beatles-lemezével együtt, úgyhogy ő még kinyög egy köszönömöt, aztán sarkon fordul, és távozik.

Gyalog indul el a Váci utcán, bár az előbb még tétovázott, hogy visszamenjen-e a Szervita térre, ahol minden bizonnyal kinyitott már a másik lemezbolt, amely egy másik cégé, úgyhogy elvileg megvan rá az esély, hogy megtalálja ott a cédét. Aztán arra gondol, majd inkább délután, addigra talán mindenütt meglesz, és most inkább elsétál - elballag, bár ez nem jó kifejezés, mert Szegény Bence rendszerint lendületesen rohanni szokott - a Szabó Ervin Könyvtárba.

Adjunk neki akkor mondjuk húsz percet addig, amíg odaér, lehet talán huszonöt is, mert a Ferenciek terén le az aluljáróba, fel az aluljáróból, Julius Meinl, Károlyi-palota - itt forgatták a *Vörös grófnő* című film jó pár epizódját -, Kecskeméti utca, Kálvin tér, újabb aluljáró. Azután már csak párszáz métert kell megtennie, és ott van a könyvtár központi épülete.

A ruhatárban leadja a kabátot, és a degeszre tömött bőrtáskát, ahonnét előbb már kihúzott egy nagyalakú zöld fedeles füzetet, valamint a piros tolltartót, aztán felrohan a lépcsőn, és bemegy az olvasóterembe.

- Tudod, a könyvtárban mindig sok a lány - magyarázza Szegény Bence az Akácfa utcai Kispipa vendéglőben. - Mármint az egyetemista lányok. Az ember nem tudja, hová nézzen, csak kapkodja a fejét. Ahogy ráhajolnak a katalógusszekrények pultjaira, és megfeszül a sok farmerba meg bő szoknya alá bújtatott fenék... Komolyan mondom, tényleg csak kapkodni tudom a fejem.

Ülök szemben, és nézem Szegény Bencét, de sajnálatot nem érzek.

- Mindig így érzem - folytatja. - Bemegyek a könyvtárba, és lesem az egyetemista csajokat. Az arcukat, a nyakukat, a mellüket, a feneküket. Ahogy csivitelnek egymással a folyosón, ahogy a fénymásolást intézik, ahogy veszekednek a könyvtárosokkal, ahogy a *Nikomakhoszi etika* fölött csókolóznak a fiúikkal...

Megáll, és a levegőbe mered, csak úgy, maga elé.

- Egyébként erről egyszer már írni akartam egy novellát.

- S nem írtad meg?

- Megírtam, de utána eldobtam. Nem sikerült.

- Pizkozat sem maradt?

- Letöröltem az egészet. A winchester-ről is, meg a lemezzel is.

- Kár - mondom. - Sokkal könnyebb dolgom lenne most.

- Az nem olyan biztos - válaszolja.

- Pontosan miről írtál?

- Hát erről a napról. A napról, amikor megvettem a Beatles Antológiát. Ez volt a novella címe is.

- S miért dobtad el?

- Nem tetszett. Nem tudtam jól megírni.

Hátradől a széken, most már engem néz.

- Tudod, úgy akartam megírni, ahogy a CD-hez mellékelt füzeteket szokás.

- Micsoda? - Ezt tényleg nem értem.

- Tudod, a CD-khez, egész pontosan, ezekhez a dupla Beatles-CD-khez adnak egy kis füzetet. Benne van a dobozban. Van benne egy csomó kép, meg részletesen leírják, hogy mit kell tudni az egyes számokról, mikor vették föl, hol, ki keverte, hogyan vették föl, ki hogy játszik benne satöbbi. Hát így akartam megírni azt a novellát is. A nap egyes eseményei egy-egy szám lettek volna.

- Ez egy jó ötlet - bólintok elismerően.

- Tudom, hogy az, de látod, hogy el kellett vetnem. Nem tudtam megírni.

- Sose bánd - vigasztalom. - Még megírhatod.

- Most már írd meg te - mondja. - A te dolgod legyen.

Jó, hát megírom:

A könyvtárban körülbelül négy órát tölthetett aznap Bence, délelőtt tíztől délután kettőig, ez idő alatt anyagot gyűjtött a tavasszal megírandó diplomamunkájához, végigolvasta a napilapokat és a hetilapokat (a Népszabadság az új lemez megjelenése alkalmából interjút közölt Yoko Ono-val, ezt le is fénymásoltatta magának), kiment néha a mosdóba inni meg vizelni (ez többnyire időhúzás jelleggel történt), majd átugrott az egyetemi menzára, ebédelt valamit, és elindult ismét gyalog a Fővám tértől a Váci utcán lefelé.

A sétálóutcában is található egy lemezbolt, ugyanazé a cégé, mint a Szervita téri, és bár annál sokkal kisebb, a választéka - legalábbis az újdonságokat tekintve - nagyjából megegyezik. Ide ment be három óra körül Szegény Bence megkérdezni, van-e már új Beatles-lemez.

A bolt közepén a plafonról damilon egy dobot ábrázoló karton lógott lefelé, a dobra az volt írva, hogy *The Beatles Anthology I*, alá meg hogy *Available 21 Nov.*

- Ne haragudj - mondta Szegény Bence az eladó fiúnak -, kapható már ez a lemez?

- Ma még csak a Blikk szerkesztőségében kapható - válaszolta ő.

- A Blikk szerkesztőségében? - villanyozódott föl Bence. - S az merre van?

- Az Árpád hídi metróállomásnál, a Róbert Károly körúton. De holnap már mi is áruljuk - tette még hozzá, miközben Szegény Bence búcsút intett a kezével, és már rohant is ki az utcára.

A Ferenciek terén vásárolt egy Blikket: „Ma kezdődik a Beatles-őrület!”, harsogta a címlap, és Bence a metróon többször is elolvasta azt a pár sort, amely arról számolt be, hogy a lap szerkesztőségében délután háromkor lesz az Antológia és a huszonöt esztendő utáni első új Beatles-szám magyarországi premierje.

Az Árpád-hídi metróállomáson fölrobogott a villamos megállóba, ott pár percig várta az egyes villamost, aztán amikor az nem jött, gyalog indult el lefelé a Róbert Károly körúton.

A szerkesztőség bejáratánál egy csomó falra ragasztott Beatles-plakát és két tagbaszakadt smasszer fogadta.

- Miben segíthetünk? - kérdezték nyájasan.

Szegény Bence csak lihegett, és a plakátokra mutatott.

- Odabent árulják - mondták a smasszerok.

Akkor beléptem - mondja Szegény Bence -, és meghallottam az új számot. Lennon énekelt, a többiek vokáloztak, ahogy annak lennie kell, aztán McCartney is énekelt pár sort, meg Harison is. Álltam, és hallgattam a számot.

- De közben megvetted a lemezt?

- Meg, ötezer forintért... Nagyon örültem neki. Valósággal boldog voltam.

A számlát kérjük.

- Akkor elolvasom a kéziratodat - ígérem meg Bencének -, s megmondom, hogy mit lehet vele kezdeni.

- Oké - feleli. - Én pedig majd adom a többi fejezetet.

A Blaha Lujza téren válunk el egymástól. A kabátja övét hátul a földön lógatva indul el a hetes busz megállója felé.

EGY

(Ahogy egy regény elkezdődik)

Ha jól emlékszem, október vége volt, mégpedig a hónap utolsó hétvégéjén egy szombat délután.

Az biztos, hogy korán sötétedett, mert amikor Rabcsák Gézához átmentem, már fel kellett kapcsolni a szobában a villanyt, márpedig nem mehettem át túl későn, mert tanulni akartunk, s miközben ültünk a könyv fölött, bejött az apja, aki a rádióban a hatórás körkapcsolást hallgatta, és azt mondta, hogy hiába ígérte meg a rendőrség, hogy a Dózsa-meccs előtt nem bolygatják meg a Honvédot, tessék, most mondták be, hogy vesztegetés vádjával előzetes letartóztatásba helyezték a bajnokcsapat vagy féltucat játékosát.

Arra is emlékszem, hogy a mérkőzést vasárnap játszották, és így, tartalékosan is győzött a Honvéd, a találkozó egyetlen gólját Füle rúgta, és Varga még tizenegyest is hibázott, bár ez utóbbiban már nem vagyok annyira biztos.

Mint ahogy abban sem, hogy voltak-e esetleg a csapatban olyanok is, akik már napokkal előtte belekeveredtek a bundabotrányba.

Most kérdezze meg akárki, hogy dehát mi köze van ennek a történethez, vagy miért nem ütök fel inkább egy 1988-as naptárt, hogy kikeressem a pontos dátumot, azonban ezeket azért akartam mindenképpen elmondani, mert azt gondolom, hogy hozzátartoznak annak a délutánnak a hangulatához.

S azt is tudniuk kell még, hogy Rabcsák Géza beteg volt a héten, én vittem neki minden nap a leckét, szerdán viszont témazárót irtunk történelemből, amit már ő sem kerülhetett el, szóval azért mentem át hozzájuk, hogy együtt vegyük végig az anyagot.

Az is igaz, hogy nem önszántamból mentem, mert péntek délután, amikor mint rendesen, náluk számítógépeztünk, bejött a szobába Rabcsák Géza anyja, hogy Géza, mi lesz azzal a történelem témazáróval, utána már egyből mondta is nekem, hogy Bence, te annyira tudod a történelmet, légy szíves, segíts már ennek a lökött gyereknek, vegyétek át együtt az anyagot, mert muszáj ötöst írnia, egyedül meg képtelen felkészülni.

Jó, mondtam erre, esetleg holnap délután együtt tanulhatunk, azért nem vasárnap, mert vasárnap már a hétfői leckét veszem át, magamban azonban egyáltalán nem örültem az ötletnek, mert utáltam szombaton tanulni, úgy gondoltam, hogy a szombat délután a békés unalomé, amikor az embernek nincs kedve elmenni otthonról, mert délelőtt a haverokkal már kifocizta magát, megebédelt, és most fekszik az ágyon, esetleg olvas, de inkább ordítatja a magnót, később meg a rádióra figyel, hogy mit játszik a kedvenc csapata.

Szóval, lőttek az ilyen délutánnak, átmentem Gézához, az öccse meg rögtön elkezdett duzzogni, hogy neki ilyenkor miért kell mindig átmennie egy másik szobába, miért nem maradhat ott, ahol a nagyok, erre az apja csendet parancsolt, és kinyitotta előtte a nagyszobába nyíló ajtót, nekünk meg azt mondta, hogy csak tanuljunk nyugodtan, mindjárt kész a puding.

Akkor kipakoltuk a könyveket, a füzeteket és a történelmi atlaszt, az íróasztalon már ott állt egy literes kóla és két pohár, Géza rögtön töltött magának, aztán ideadta az üveget, hogy szolgáljam ki magam, s én miközben öntöttem az italt, arra gondoltam, hogy nálunk, otthon, soha nincs se kóla, se semmiféle üdítő, amellyel a vendégeinket meg lehetne kínálni.

Persze, gondoltam tovább, mihozzánk ritkán érkezik vendég, anyám egész nap dolgozik, hétvégeken meg inkább pihenni szeretne, néha följön ugyan egy-két osztálytársam, olyankor gombfocizunk és beszélgetünk, de ez többnyire csak akkor van, amikor anyám nincs otthon, és ha ő időközben hazaérkezik, a haverok elköszönnek, és elmennek tőlünk.

Nem azért történik ez így, mert anyám nem látná szívesen, netán nem szeretné a vendégeinket, hanem mert anyám egy szomorú asszony, s amikor a bevásárlószatyrával és a sárfoltos válltászával az izzadságszagú ruhájában hazajön a kórházból, talán, úgy gondolom, a haverok rosszul érzik magukat attól a rossz hangulattól, melyet ilyenkor magából áraszt.

Én akkor sem haragudtam, és ma sem haragszom anyámra, mégcsak nem is sajnálom őt, most is úgy gondolom, nálunk ez a dolgok rendje, így élünk mindig, és ez majd ezután is így lesz.

Ahogy így írom szép sorjában ezeket a dolgokat, közben az is felmerült bennem, hogy vajon voltunk-e aznap színházban, vagy sem, de úgy emlékszem, nem voltunk, színházba mindig a vasútállomásnál lévő buszpályaudvarról indultunk, az pedig Rabcsák Gézáék lakásához van közel, úgyhogy olyankor én mentem át őhözájuk, és együtt indultunk tovább.

Hogy a színházról is mondjak még valamit, diákbérletünk volt, kéthavonta egyszer szombat estére szólt, fenn ültünk az erkélyen, annak is a legmagasabb pontján, a színpad jó messze volt, a színészek arcából már alig láttunk valamit, a nézőteret figyeltük, és nagy röhögések közepette mutogattuk egymásnak az alattunk ülőket.

A szomszédok persze többször is lepisszegtek bennünket, de ez annál rosszabb volt, mivel ilyenkor a pulóverünkbe dugtuk a fejünket, és úgy próbáltuk visszafojtani a röhögést.

Egyébként meg nem mindig néztük végig az előadást, volt úgy, hogy az első szünet után otthagytuk, kimentünk az utcára, és a városban mászkálva töltöttük el az időt, amíg véget nem ért a darab, és úgy gondoltuk, most már lehet hazamenni.

Rabcsák Gézáék a vasútállomás melletti lakótelepen egy kilencedik emeleti lakásban laktak, az ablakukból egész a város szélén túlra is el lehetett látni.

Amikor az ember fölment a lifttel és becsöngetett, a kutya egyből elkezdett ugatni, egy kis zsemlyeszínű ölebük volt, ha jól tudom, ezt hívják pincsinek, vagy pekingi palotakutyának, nemrég megpróbáltam utánanézni egy kynológiai szakkönyvben, de hiába volt a sok száz fénykép, Totót nem ismertem föl egyiken se.

Arra is emlékszem még, hogy ez egy mérges kis jószág volt, egy pillanat alatt föl lehetett bármivel hergelni, és mivel állandóan púdereztek, nagyon erős szagot árasztott magából.

A minap jártam megint Rabcsák Gézáéknál, Sziszit kísértem el, mert ő meg elkért tőle egy kazettát, és Totó persze egyből nekünk esett, hiába mondogattam a nevét, csak gyanakodva figyelt, aztán egyre mérgesebb lett, szóval nem ismert meg, igaz, már eltelt azóta vagy hat-hét év, amikor utoljára Rabcsákéknál jártam.

Egyébként ma már nem a lakótelepen laknak, kiköltöztek a Kertvárosba, a folyó másik oldalára, egy családi házba, Rabcsák Géza egyszer, amikor még építkeztek, azt mondta nekem, hogy ez egy olyan előre gyártott elemekből készült ház, amelyet pár hónap alatt össze lehet rakni, viszont csak harminc évig vállalnak rá garanciát.

Ez azt jelenti, kérdeztem, hogy akkor harminc év múlva össze fog dőlni, mire Rabcsák Géza röhögött, aztán nagy komolyan azt mondta, hogy igen, voltaképp még az is elképzelhető.

Mi is lakótelepi lakásban lakunk, három utcával arrébb, gyalog mindössze öt perc, a különbség az, hogy a Gézáék háza modern hetvenes évekbeli betonépület volt, a miénket viszont még téglából emelték, talán az ötvenes években, vagy valamivel még előbb, a lakótelep, amelyhez tartozik, mindössze négy egyforma, sárga színű, két emeletes épületből áll, és a dohányfeldolgozó területén fekszik, az itt lakók többségében a vállalat dolgozói közül kerülnek ki, kivétel ez alól az egyes kis lakásokban élők, mint például anyám és én, akik a kórház és a dohányfeldolgozó közötti egykori jó kapcsolat folytán kerülhettünk ide.

A lakótelep a teherpályaudvaron túl fekszik, ott ér véget a város belterülete, ha az ember átmegy a síneken, hamisíthatatlan kültelki hangulat fogadja, nem dzsumbuj ez, igazi iparnegyed, gyárakkal, raktárakkal, a megyei kórházzal, augusztusban, mikor bejön a vállalatához a dohány, a környéket belepi a frissen leszedett levelek illata, ilyenkor olyan, mintha az ember folyton tubákot szívna, igaz, nem prüsszöl, de az orrában végig megmarad a csiklandozó aroma.

Nem szerettem, ma sem szeretek igazán itt lakni, de akárcsak anyámról, erről is azt tudom röviden és talán fölöttébb durván mondani, hogy már megszoktam, hogy itt élek, itt nőttem föl, ez az otthonom, ismerem a környék minden zegét-zugát, minden pillanatát, költőien szólva, ismerem a városrész összes hangulatát a nyáron vadvirágoktól és gyomnövényektől párolgó gátoldaltól kezdve a sötét, ködös téli reggeleken át, amikor a házunk előtt a fagyott úttesten csikorogva dübörög el a cukorgyár és a papírgyár felé a dolgozókkal tömött egyperá, egész az esős őszi délutánokig, amikor az ablakban könyöklök, és nézem az ártér fái mögött megbúvó piszkossárga folyót.

A mi lakásunk mindig gázszagú, iskola után, amikor hazaértem, és kinyitottam mind a három biztonsági zárat, elsőként a konyhai vízmelegítő lángja alól szivárgó gáz szagát éreztem, másodjára a falakból áradó nedvesség nehéz párolgását, harmadjára annak a tejnek és a párizsinak az émelyítő illatát, amelyeket reggel a konyhaasztalon felejtettem.

Anyám mindig haragudott ezért, több ízben is dühösen rám ripakodott, mennyire pazarló vagyok, tudtam én, hogy nem lopja ő a pénzt, egyszerűen mikor reggel fölkeltem, megmosakodtam, megreggeliztem, majd bepakoltam a táskámba, rendszerint már csak annyi időm maradt, hogy futva induljak a buszmegálló felé, étkezéseim maradványait pedig a konyhaasztalon felejtettem.

A közelség ellenére mégse ismertem Rabcsák Gézát egész addig, amíg a gimnáziumban osztálytársak nem lettünk.

Rabcsák Géza anyja a megyei tanácsnál dolgozott, és ott magas pozíciót foglalt el, egyszer magyar órán Gézának leesett a vérnyomása (ez mellel rendszeresen előfordult nála, és ilyenkor sohasem szimulált), szóval rosszul lett, és én kísértem haza, de előtte még beugrottunk az anyja irodájába.

Az olyan volt, hogy úgy kellett telefonon felszólni, aztán a titkárnő nyitott ajtót, bevezetett bennünket egy külön szobába, amelynek párnázott volt az ajtaja, és hatalmas bőrfotelek terpeszkedtek mindenfelé, ott volt Rabcsák Géza anyja, megkínált Róna üdítővel, aggódalmas pillantásokat vetett Gézára, aztán telefonon hívott egy taxit, és utána megmondta, hogy melyik rendelőbe menjünk, mert mire odaérünk, ott már várni fognak.

Gyakran irigykedve tűnődtem el azon, hogy mennyire más minden Rabcsák Gézáéknál, mint minálunk.

Olyanokat gondoltam, hogy végül is az ő lakásuk is egy szokványos lakótelepi lakás, persze jó nagy, egy szoba és két fél, meg a házuk is hatalmas, modern tizemeletes épület, tele emberrel, de Gézáék lakásában mégis van benne valami, mármint értik, amolyan finom előkelőség.

Ahogy a szülei tévét néztek, arra gondoltam, hogy az én anyám napközben még hétvégeken sem néz tévét, legföljebb csak szombat este, és Rabcsák Gézáéknál állandóan jégkrémet meg fagyaltot ettünk, mert volt egy nagy fagyasztóládájuk, amely tele volt jégkrémmel, és hozzá rengeteg kólát megittunk, s nem zavart senkit sem, amikor péntek délutánonként a család egyetlen színes tévéjén órákon át számítógépeztünk.

Igen, állandóan a Commodore-ukkal játszottunk, hatvannégyesük volt, és volt egy klassz futballprogramjuk is, szabadrúgással, szöglettel, meg minden ilyesmivel, a kapussal nagyokat lehetett vetődni, és a góloknál zúgott a nézőtér.

Azzal játszottunk naphosszat, de mivel Gézának nagyobb gyakorlata volt benne, mint nekem, többnyire ő győzött, és én nagyon tudtam örülni egy sovány döntetlennek is.

Volt olyan délután, amikor elhívtunk másokat is, elsősorban Bolla Petit és Fedor Tibit, aztán körmérkőzéseket játszottunk, a tornát a házigazda magabiztos fölényével Rabcsák Géza nyerte, és én boldogan kürtölhettem világgá ezüstérmemet.

De azon a szombat délután nem játszottunk a számítógéppel, átmentem Rabcsák Gézáékhoz, egy sárga nejlonszatyorban vittem a könyvet és a füzetet, leültünk az íróasztalhoz, azzal megpróbáltuk közösen átnézni az anyagot, de mind a ketten rettenetesen untak az egészet, úgy értem, az összes királyt a csatáikkal együtt, és ekkor jött be fölmentő sereggént Géza apja, aki a rádiót hallgatta, s mondta azt, hogy már a rendőrségi fogdában ülnek a Budapesti Honvéd legnagyobb ászai, tessék, így higgyen az ember az illetékeseknek, mert ugye a Dózsa a Belügyminisztériumé, a rangadó előtt pedig még a Honvéd volt az esélyesebb, de így, legyintett Géza apja, így most hogy fog vajon kiállni a csapat?

Bennünket rettenetesen felizgatott a hír, félreléktük a könyveket, a füzeteket meg a történelmi atlaszt, elővettünk egy papírt, és neveket írtunk föl rá, megpróbáltuk kitalálni, milyen összeállítással lehetne így vasárnap pályára lépni, össze is vitáztunk azon, hogy ki melyik poszton játszon.

Akkoriban a futball számunkra igazán húsbavágó kérdés volt, ha lehetett, szívesen ruccantunk föl hétvégeken meccseket nézni Budapestre.

Már pénteken délben, az iskolai menzán erről beszéltünk, de úgy, hogy a többiek is hallják, megbeszéltük, hogy akkor holnap melyik vonattal menjünk, mert még előtte bemegyünk az Adidas boltba, meg később, amikor már az is megnyílt, a Nyugatinál a McDonalds-ba is, utána föl a metróra, és irány Kispest, a Bozsik-stadion, aztán hétfőn pedig büszkén lehetett mesélni, hogy mi minden történt.

Anyám nem nagyon örült ennek, féltett is, meg hát pénzbe került, de megértette, hogy számomra ez az egyetlen, igazi szórakozás, és amikor szóltam neki, mindig ideadta a vonatjegy és a belépő árát.

Egyszer meg, ez már talán harmadikban volt, Rabcsák Géza hozott magával egy papírba csomagolt góliátelemet, a vonaton a kezembe adta, hogy fogjam, nézzem meg, milyen klassz súlya van, tényleg jó nehéz volt, megkérdeztem, mire kell neki, azt felelte, ezzel akarja fejbедobni a Csepel kapusát.

Aztán amikor vonultunk az Ady Endre úton a Határ úti metróállomás felé, Géza ordított, rázta az öklét, én meg ballagtam a többiek után, és néztem, ahogy lángba kap az ellenséges szurkolótáborból megszerzett zászló.

De azon a szombat délutánon, vagyis ezerkilencszáznyolcvannyolc októberének végén, még úgy volt, hogy Rabcsák Géza a legjobb barátom, akivel eljárunk ide-oda, és akivel az iskolai ünnepélyeken végig lehet röhögni a Himnusz, mivel annak végeztével majd egyszerre fogunk tapsolni és éljenezni, ahogy az verbeli szurkolóknál szokás.

S akkor nagyon örültünk annak, hogy nem kell a német-római császárokkal és Timur Lenkével foglalkoznunk, helyette arra a papírra írtuk össze a Budapesti Honvéd másnapra várható kezdőcsapatát, Géza apja is részt vett benne, mert neki is megmutattuk a lapot, szomorúan bólogatott, hogy milyen nehéz idők járnak a kedvenc csapatunkra.

Tök jó, hogy a faterod is honvédos, mondtam Gézának, az enyémről azt se tudom, hogy érdekli-e egyáltalán a foci.

Hogy aztán pontosan hogyan kezdtünk az új lányról beszélni, már nem emlékszem, az biztos, hogy az is ezen a szombat délutánon történt, mert miután emigyen kifutballoztuk

magunkat, valamelyikünknek eszébe jutott, hogy van az a csaj, aki majd jön hétfőn, az az erdélyi, aki odaátrol lógott át.

Te láttad már, kérdeztem Gézát, nem, ő se látta, viszont Sziszi látta, ahogy ott ült a tanári előtt, az ölében egy sárga hátizsákkal, és várta az osztályfőnökünket.

Nna, majd meglátjuk, mondtam erre, kíváncsi vagyok, milyen lesz.

Bence, nevetett Géza, hát komolyan gondolod, hogy lehet jó nő a mi osztályunkban?

S röhögött, és én is azon röhögtem, hogy ahol okosak a csajok, ott a Napra lehetne ugyan nézni, de őrájuk már nem érdemes.

Ilyeneket mondtunk, és úgy emlékszem, azt Géza mondta, hogy ez az erdélyi csaj biztos nagy kommunista lesz, például egyenruhában akar majd iskolába járni, meg ilyesmi, mire én azt fűztem hozzá, hogy szerintem munkásmozgalmi dalokat fog mindig énekelni, és lesznek olyan dolgok, amelyekről nem lehet előtte csak úgy beszélni, mert majd megijed, hogy itt is lehallgatják, meg hogy különben is, hogy mondhatunk ilyeneket?

Mire Rabcsák Géza összegörnyedt, annyira röhögött, utána a fal felé fordult, szétvetette a lábait, a tenyerét a tapétához nyomta, és kiabálni kezdett, hogy könyörgöm, ne bántsanak, bevallok mindent, Szegény volt, Rabcsák volt, ő mondta, ő mondta, én csak úgy hallottam az egészet, az ő szájukból, de különben is, én nem, én nem...

Én is annyira röhögtem, hogy kétrét görnyedtem, aztán meg le kellett ülnöm a szőnyegpadlóra.

Egyszer olvastam, mondtam utána, hogy amikor a Securitate elkapott a határon egy menekülő nőt, már a vallatásnál olyanokat mondtak neki, hogy az rémültében elkezdett menstruálni.

Hogy lehet az, vihogott Rabcsák Géza, ilyet még nem hallottam.

Nem tudom, válaszoltam, csak úgy olvastam egy ilyen riportkönyvekben, hogy bevitték az őrszobába, meg se verték, meg ilyenek, hanem egyszer csak a lába között piros lett a nadrág, de utána átjutott valahogy mégis, mert a riportot, amelyet beletettek a könyvbe, már itt csinálták vele.

Hát apám, mondta Géza, és a fejét csóválta, ilyet még tényleg nem hallottam, és közben fel-alá mászkált a szobában, a polcon igazgatta a könyveket.

Hogy ezt jobban el tudják képzelni, elmondom, Rabcsák Géza is amolyan sovány, görbe hátú gyerek, akkoriban még szemüveget hordott, ahogyan én, egyszer valahol azt hitték rólunk, hogy testvérek vagyunk.

Nna jó, mondtam, azért ez a csaj nem élt át ilyeneket, mivel most már, ahogyan azt Sziszi is látta, egészen van itt.

Azért klassz, biccentett erre Géza, igazán klassz, hogy van ilyen osztálytársunk is.

Miért klassz, kérdeztem vissza.

Csak úgy, érted, Bence, majd ha kitör a háború, akkor...

Mivel akkoriban sokat emlegették, hogy lehet háború is, olyan rossz a két ország között a viszony, nem a rádióban vagy a tévében mondták, hanem az emberek az utcán, meg mindenfelé.

Szerintem ez épphogy nem jó nekünk, válaszoltam Rabcsák Géza fölvetésére, mivel ha háború lesz, akkor jön a Securitate, és rajtunk fogják az ilyen szökevényeket keresni.

De mi nem adjuk ki nekik, felelte Géza, mivel egy nagy csomó hasznos információ birtokában lehetnek, hogy hol milyen laktanyák vannak, melyek az egyes városok lehetséges bombázási célpontjai, és így tovább.

(A bombázásokról jut eszembe, hogy a Géza számítógépén volt egy olyan játék is, hogy Bombázd le Moszkvát, egy vadászgépet kellett irányítani a Szovjetunió fölött, lehetett bombázni az egyes városokat, de a fő cél az volt, hogy az ember berepüljön a Vörös tér fölé, és ahogy jönnek ki a Kremlből a vezetők, Gorbacsov meg az ilyenek, a repülőgép géppuskájával kinyírja őket.

Ezt csak úgy hallomásból tudom, mivel addig mi sosem jutottunk el, felszállni is csak nagy nehezen tudtunk, és alig repültünk valamit, már jöttek a Migeek, és lekaptak bennünket.)

Aztán eljött a vacsoraidő, visszapakoltam a sárga nejlonszatyorba a holmijaim, és kimentünk az előszobába, ahol Géza apja rakosgatott valamit a beépített szekrényben, mialatt az anyja a konyhában készítette elő az ennivalót.

Géza apja akkoriban vállalati jogtanácsos volt, a kőolajkutatónál dolgozott.

Jól ment, fiúk, kérdezte.

Persze, vágtuk rá egyből, már tudunk mindent.

Akkor csak meg kell írni, mondta Géza apja, és mi udvariasan mosolyogtunk.

Nna hello, Bence, vigyorgott Géza a lift előtt, nem fogtunk kezét, soha nem volt szokásunk.

Akkor hétfőn, tette még hozzá.

Akkor hétfőn, mondtam én, nna hello.

Elindultam hazafelé, és hiába gondolják úgy, egyáltalán nem az új lányon tűnődtem, igazából nem is nagyon érdekelt.

(Mentségemre legyen mondván...

Nem, azt hiszem, inkább nem mentegetőzőm. Mellesleg tudtam, hogy Bence Budapesten van. Hogy öt évvel ezelőtt fölvettem a közgazdasági egyetemre. Margit akkor föl hívott, és elmondta, hogy Bence kollégiumban fog lakni, valahol Kőbányán, meg akarja adni neki a címet és a telefonszámomat, és voltaképp azért keresett meg, hogy még mindig ott lakom-e. Szerencséje volt, mert épp akkoriban költöztem át a Krúdy Gyula utcából a Molnár utca tízbe. Egy másfél szobás lakást vettem ki, a régit eladtam, épp anyagi gondjaim voltak, égetően szükségem volt a pénzre, és a jövedelmemből csak erre a főbérlet nélküli albérletre futotta.

Akkortájt éleződtek ki a gondjaim az írás körül: hirtelen úgy éreztem, hogy megcsömöröltem ettől az egésztől, belefáradtam abba, hogy loholjak egykori nevem után, és már nem volt kedvem író társaságba sem járni. Egy darabig még kísérleteztem, megpróbáltam összeütni egy regényt, aztán amikor éreztem, hogy a folyóiratok egyre nagyobb fanyalgással fogadják a novelláimat, és nem egyszer érzékeltették, hogy csak a nevem miatt közlik őket, föladtam a dolgot. Mivel azonban írás nélkül, egész pontosan, valódi civil szakma nélkül nem tudtam pénzt keresni, kénytelen voltam eladni a lakásomat, és átköltözni a Molnár utcai albérletbe. Erről számoltam be Margitnak, aki szenttelenül végighallgatott, aztán azt mondta, jó, akkor adjam meg az új címet és a telefonszámomat, majd azt írja föl Bencének, hogy ha szüksége van valamire, ha nagyon elveszettnek érzi magát, föl tudjon keresni. Jó lenne, ha segítenél neki a beilleszkedésben Budapesten, tudod, micsoda város az, tette még hozzá Margit, és én bólintottam, azokban a napokban épp erről beszélgettünk az Írók Boltjában Márton Laci-val.

Diós Jóska segített ki egy ötlettel: azt javasolta, mi lenne, ha megpróbálkoznék a publicisztikával. Ha az író nem tud prózát, szépirodalmat írni, kenyérkereseti lehetőségként még ez is szóba jöhet, magyarázta, és én kedvetlenül, nem kis irigykedéssel hallgattam. Hetvenegyben még együtt indultunk az Új Dekameron antológiában, és tessék, őt ma már Esterházy és Nádas mellett emlegetik, én pedig, miután lényegében kifogytam a mondanivalóból, afféle kényszermunkaként recenzióírással kényszerülök.

Továbbra is szabadúszó maradtam, a különbség az lett, hogy novellák és regények helyett kritikákat, publicisztikákat, kisesszéket, tárcákat kezdek írni a napilapokba és az Élet és Irodalomba, azonkívül olykor egy-egy angol vagy amerikai író kisprózáját is lefordítottam, amelyek meg is jelentek a Nappali Házban.

Nem tudtam, hogy Bence ír, mitöbb, egy-két írása már meg is jelent vidéki lapokban, nagyon váratlanul ért, amikor egy nap föl hívott, és mindenféle bevezetés nélkül közölte, hogy egy regényen dolgozik, amelyhez szüksége lenne az én segítségemre is. Elképedtem a dolgon, aztán persze rögtön találkozót javasoltam. Hirtelenjében az is eszembe jutott, hogy voltaképp még nem is láttam Bencét, amióta Margit elköltözött Budapestre, olykor küldött egy-két fényképet, de „élőben” csak olyan három-négy éves korában találkoztam vele utoljára. Margit persze félti tőlem, jó, elismerem, meg van rá minden oka, és az igazat megvallva, az utóbbi tizenöt-húsz évben – most utána kéne pontosan számolnom, Bence huszonhárom éves, szóval, valami ilyesmi lehet ez az időtartam – nem túl sűrűn jutott eszembe egyikük sem. Tudomásul vettem, hogy vidéken élnek, hogy Margit kizárt engem mind az ő, mind a fia életéből. Amikor bejelentette, hogy Bence Pesten fog egyetemre járni, jó darabig vártam a fölbukkanását, de Bence csak nem jött, és szép lassan megint elfeledkeztem róla. Februárban persze majd kiesett a kezemből a kagyló, amikor meghallottam a telefonban a nevet.

A második, ami meglepett, az volt, hogy Bence dadog. Bizonyos időszakokban alig észrevehetően, máskor viszont elég rendesen, olyankor levegő után kapkodva préseli ki magából a szavakat. Amikor erre figyelek, mindig lelkiismeretfurdalásom támad, és arra gondolok, persze, Margit minden bizonnyal meg van győződve arról, hogy ennek is én vagyok az oka.

Nem akart eljönni a lakásomra, az Akácfa utcai Kispipa vendéglőben találkoztunk pár nappal később, dobogó szívvel vártam rá, és amikor a Blaha Lujza tér felől föltűnt egy ballonkabátos, nálam valamivel magasabb, kissé görnyedt tartású, csoszogó léptű, de határozottan szép arcú fiú, tudtam, hogy Bence az. Elébe siettem, és kezet ráztunk, tévován néztük egymást, majd az én sürgetésemre bementünk a

vendéglőbe. Rendeltünk, és ami ott a leginkább meglepett - a sokadik meglepetés, rövid időn belül -, hogy minden bevezetés nélkül, azonnal a tárgyra tért. Mintha idegenek lennénk, kizárólag az író látta bennem, aki segíthetne neki a regénye megírásában. Szomorúan vettem ezt tudomásul, mert arra gondoltam, igaz van, tulajdonképp nem várhatok tőle semmi egyebet, azonfölül, hogy a vérségi kapcsolat összefűz bennünket, voltaképp semmi nem köt egymáshoz, lényegében nem is ismerjük még egymást, amellet Margit is bizonyára jól fölkészítette Bencét az apjával való találkozásra.)

Főztem egy erős kávét, fölhígítottam hideg tejjel, aztán elhatároztam, hogy fölhívom Rabcsák Gézát. Bence megadta a számát, mondván, ha beszélni akarok vele, keressem meg nyugodtan, a regény megírásához(!) mindenképpen tud majd újabb információkkal szolgálni. Nehezen találtam meg. Kedden este majdnem óránként hívtam, de sosem volt bent, tizenegy után pedig már nem kapcsoltak föl az emeletre. Másnap azt mondta a szobatársa, hogy Géza ma a barátnőjénél alszik. Csütörtökön kilenc után újra megpróbáltam, és akkor végre ő vette föl a kagylót.

- Én vagyok az - mondta, miután közöltem, hogy Rabcsák Gézával szeretnék beszélni. Olyan hangja volt (van), hogyha énekelne, azt mondanák rá, tenor.

- Hello, azt hiszem, még nem ismerjük egymást, Bodrogi Szilárd vagyok, Szegény Bence ismerőse...

- Te kerestél?

- Igen, én. Honnan tudod?

- A többiek mondták, hogy valaki napok óta engem hajkurász... Honnan ismered Bencét? Az évfolyamtársa vagy?

(S még rólunk mondják, hogy irodalmi nemzet vagyunk! Igaz, ismertem egy kolumbiai srácot, a Műszaki Egyetemre járt, és amikor kiejtettem előtte Gabriel Garcia Márquez nevét, értetlenül csóválta a fejét.)

- Nem, nem erről van szó. Együtt dolgozunk valamin, és ehhez a munkához szükségünk lenne a te segítségedre.

- Miért, miféle munka ez? - s valami nevetésszerű hangot hallatott. - Kérdőívezés?

- Kérdőívezés? - csodálkoztam. - Miért pont kérdőívezés?

- A múlt héten találkoztam Bencével a Kálvin téren, éppen kérdőívezni ment különféle megadott címekre.

- Nem kérdőívezés. Más jellegű, de ezt majd részletesen elmondom neked. Mikor érnél rá?

- Hát ma már nem. Holnap meg megyek haza.

- Tudom, holnap péntek. Nna és szombaton, vagy vasárnap?

- Csak hétfőn reggel jövök vissza Budapestre.

- Nekem jó a hétfő este.

Rabcsák Géza pár pillanatig hallgatott, aztán azt mondta:

- Nekem is jó.

- Oké, hát akkor találkozzunk hétfőn este. Mi a tipped, hol?

- Hát ezt hadd ne én mondjam már meg... - a hangjából enyhe gúny érződött ki. - Te akarsz velem beszélni.

- Jó - mentegetőztem -, csak azért kérdezem, mert ez a Vezér út elég messze van mindentől.

- Az nem gond, attól én be tudok menni a Belvárosba. Az óráim is ott vannak a Kálvin tér környékén.

- Akkor tudod, mondjuk, hogy hol van a Horánszky utca?

- Tudom. A Mikszáth térnél. A Krúdy Gyula utcáról nyílik.

- Nna, hát ott nyílt nemrég egy blues kocsmá. Találkozzunk ott.

- Mikor?

- Te mikortól érsz rá?

- Fél hatig órám van az egyetemen.

- Pontosan hol?

- A Pollack Mihály téren, a Rádió mellett.

- Az nincs is onnan messze, ha gondolod, találkozhatnánk esetleg hatkor.

- De miért nem később? - kérdezte rövid hallgatás után. - Hat órákor még világos van.

- Nna és? Te csak sötétben tudsz beszélgetni?

Megint egy kényszeredett kacaj a vonal túlsó végéről, utána azt mondta Rabcsák Géza:

- Jól van. Hatkor azelőtt a kocsmá előtt. Hogy hívják?

- Azt nem tudom, de meg fogod találni.

- Ott leszek.

(Másnap délelőtt még egyszer elolvasom Bence kéziratát. Egyelőre most se tudom, hová tegyem. Szégyellem bevallani, de egyes részeinél mintha valami gyilkos marok ragadná meg a torkomat... Mindenesetre amikor Bence telefonon érdeklődik, hogy mi a véleményem az írásáról, óvatosan azt válaszolom, nem rossz, bár van egy pár dolog, amelyen változtatni kéne.

- Az első regényem - mondja erre gyorsan. - Ne várd, hogy mindjárt klasszis legyen.

- Már miért ne lehetne klasszis? - kérdezem - Hány és hány olyan íróról tud az irodalomtörténet, akik épp az első regényükkel robbantak bele az irodalomba!...

- Ezek nagy része aztán később nem is alkotott igazán érdekeset feleli Bence. - volt egy ígéretes indulás, aztán kész, kifűjt. A legnagyobbak apránként jutottak föl a csúcsra.

- Jó, de ez még nem zárja ki azt, hogy a kéziratodon nem lehetne már mit csiszolni.

- Ezt nem is mondtam. Világos, hogy lehet.

-Azért mondom, mert most védekeztél pont azzal, hogy ne várjam el tőled, hogy jó legyen.

- Ne is.

- Akkor meg minek írod?

Bence nem válaszol, és közben szinte látom az arcát, ahogy a szemében felvillan az a meggyötört, önsajnáló fény, hogy ne bántsatok. Újra csak lelkiismeret furdalásom támad.

Gyorsan elterelem inkább a témát.

- Megkerestem Rabcsák Gézát. Beszélni akarok vele.

- S miről?

- Hogyhogy miről? A regényedről.

- Ez a kettőnk regénye.

- Az ötlet a tiéd. Én csak a kivitelezésben segíték.

- S miről akarsz beszélni Gézával?

- Pár dologra rá akarok kérdezni.

Bence megint hallgat, aztán hirtelen azt mondja:

- Géza már tud a regényről.

Ezen csodálkozom.

- Nocsak. Ezt nem is említetted.

- Már mások is olvasták.

- Kik?

- Akik érintettek benne. Bakonyi Dénes, Németh Erika...

- Németh Erika? Az ki?

- Nem árulom el - nevet Bence. - Majd ki fog úgyis derülni.

- Gondolod, hogy jó az, hogy ha ennyi mindenki tud arról, hogy regényt írsz?

Bence hallgat.

- Jó - mondom. - Szóval akkor úgy beszélhetek Gézával, hogy már tud róla.

- Tud.)

Tényleg tudott. Beültünk a blues kocsmába, rendeltünk két korsó Arany Ászokat, és amikor pár szóban elmondtam, hogy miről van szó, nevetni kezdett.

- Hallottam már erről a regényről. Egyszer, talán a múlt nyáron Bence is mondott valamit, amikor együtt utaztunk Pestre, meg a múltkor a Kék Angyalban Sziszi is emlegette.

- Ő is olvasott belőle?

- Gondolom, mert ott mesélt pár részletet. Amikor megalapítottuk a Bakonyi Kanembereket, meg ilyesmi.

Hirtelen nagyon mérges lettem.

- Akkor most már áruld el - faggattam Gézát -, hogy ki olvasta még?

- Azt igazából nem tudom - mondta, és leitta a sörről a habot -, de az biztos, hogy Sziszi Bolla Petinek is mesélt részleteket, mert ő is odajár a Kék Angyalba, az meg el kezdte mondogatni, hogy elmegy Bencéékhez, és megnézi azt a regényt.

- Mert mindenkit az érdekel, hogy mit szerepel benne, ugye?

Egy darabig hallgattunk, míg én tűnődtem, és közben Géza a kocsmá berendezését figyelte.

- Jó barátok voltatok Bencével? - törtem meg végül a csendet, mert mindig kínosnak érzem a hosszú hallgatást, azonkívül haladni is akartam a beszélgetésben.

- Nem tudom, mit jelent az, hogy jó barát - mondta Géza, és megint elhúzta a száját.

- Hogyhogy nem tudod? Jóban voltál Bencével, vagy nem?

- Jóban voltam. De ez már régen volt.

- Nem olyan régen. Tudtommal öt éve érettségiztetek.

- Öt év az nagy idő.

- Tévedés, egyáltalán nem olyan nagy idő... De ez most lényegtelen. Szóval, akkor ugye azt akarod mondani, hogy egész jó barátok voltatok, de már nem vagytok egymással olyan viszonyban, mint egykor?

Géza vállat vont.

- Hát mondhatjuk így is. De ez tényleg régi dolog, és engem igazából nem is érdekel.

- A te gyerekkorod.

Megint nevetett, és már egyre komolyabban idegesített ezzel a nevetéssel.

- Mondjuk inkább úgy, hogy ifjú éveim...

- Jó - hagytam rá. (Úgy éreztem magam, mint az újságíró, aki épp a híres sztárt készül meginterjúvolni, közben a sztár persze magáról ejti az egészszet.)

- Szóval, ott tartottunk, hogy a gimnáziumban jóban voltatok.

- Az első két évben igen. Úgy gondoltam, hogy ő a legértelmesebb az egész osztályban.

- Régebből nem ismerted?

- Nem.

- Pedig közel laktatok egymáshoz.

- Az nem jelent semmit. Egy lakótelepen eszméletlen sok ember lakik.

- S milyen gyerekek ismerted meg Bencét? Túl azon, hogy őt tartottad a legértelmesebbnek.

Rám nézett, és gúnyosan vigyorgott, pillantása tele volt megvetéssel.

- Most te mit csinálsz voltaképpen? - kérdezte. - Megírod Szegény Bence életrajzát? Dokumentumregény, monográfia, vagy mi az isten? Bence ilyen nagy ember, hogy könyvet írnak róla?

- Bence regényt ír - válaszoltam, és igyekeztem nem fölemelni a hangomat. - Egész jó kis regény lehet belőle, ha sikerül. Én pedig ebben vagyok a segítségére. Csiszolgatom a kéziratát, kiegészítem ezzel-azzal.

- Ilf-Petrov - röhögött Rabcsák Géza, de nem válaszoltam.

- Bence tehetséges - mondtam aztán. - Megérdelem, hogy foglalkozzanak vele.

- Bence már a gimnáziumban is írt.

- Igen? S te olvastad őket?

Vállat vont.

- Némelyiket igen. De hát annyi idős korban szerintem mindenki ír. Én is írtam verseket.

- Ma már nem írsz?

Újra a nevetés, közben egész mélyen a söre fölé hajolt.

- Dalszövegeket írok - jelentette ki aztán.

- Kinek?

- Magamnak. Van egy zenekarom. Én vagyok az énekes.

- Bakonyi Kanemberek? - kérdeztem, mire Rabcsák Géza éles hangon fölkacagott.

- Ugyan már! Hol van az már? Vagy öt-hat éve megszűnt. Most a B. N. V. nevű együttesben játszom.

Aztán valamivel halkabban kérdezte:

- Erről is írt már Bence?

- Nem tudom - válaszoltam. - Lehet, hogy írt, de nekem még nem mutatta meg.

- Egyáltalán, minek írja azt a regényt?

- Mert érdekesnek találja azt az időszakot.

- Amikor mi gimnáziumban jártunk? - és a hangjába csodálkozással kevert hitetlenség vegyült.

- Igen, azt. Te nem találod érdekesnek?

Vállat vont.

- Az az időszak semmi nem volt. Nekem erről ez a véleményem. Nem érdemes róla regényt írni.

- Miért érzed így?

- Csak. Egyszerűen így érzem.

- Rosszul érezted magad akkoriban?

Nevetett, ezúttal talán valamelyest őszintébben.

- Most sem érzem magam valami pompásan.

- S miért nem?

- Miért? - kérdezett vissza. - Te talán jól érzed most magad?

- Ez nem ide tartozik.

- Dehogynem - csapott vissza egész indulatosan. - Te jól érzed magad ebben a világban?

- Igyekszem magam jól érezni - feleltem hűvösen. - De ismétlem, hogy ez nem ide tartozik. Szegény Bencéről akarok veled beszélgetni, meg arról, hogy milyen volt a kapcsolatod vele. Vagyis milyen volt a barátságotok.

Rabcsák Géza hallgatott, és a sörben fölfelé szálló buborékokat figyelte:

- Nna? - sürgettem.

- Jó - mondta hirtelen -, tényleg barátok voltunk. Olyan tizenöt-tizenhat éves korunk körül. Csomószor átmentünk egymáshoz, játszottunk a számítógéppel, nyaranta együtt dolgoztunk a kórházban. Ennyi.

- Nocsak - lepődtem meg. - Erről a kórház-dologról nem is hallottam.

- Bence anyja szerezte a munkát. A kórház kertészetében dolgoztunk két nyáron.

- S jó volt?

Vállat vont.

- Kaptunk érte pénzt, és nem is kellett valami sokat dolgozni - azzal megint nevetni kezdett:

- Tudod, az még a másik világ volt...

- S mi volt a munka?

- Egy seprűvel, egy lapáttal, meg egy gereblyével jártuk az udvart, és közben bámultuk, hogy melyik ápolónő köpenyén rajzolódik ki hátul a bugyi vonala.

- Meccsekre is jártatok, föl, Pestre...

- Igen, jártunk, de elég ritkán. Évente maximum három-négy alkalommal jöhettünk föl.

- Bence ennél jóval többet említett. Úgy írta le, hogy ez egy rendszeres hétfégi program.

- Ez baromság - és Géza nagyot húzott a már csak félig teli korsóból. - Ennyiszer nem jártunk. Egy szezonban három-négy meccset néztünk meg csak. Elsősorban a legjobbkat.

- Honvéd-meccsek?...

- Honvéd- és válogatott meccsek.

- Bence azt írja, hogy soha nem szerette a kemény magot.

Géza a fejét rázta.

- Akkoriban még nem volt kemény mag. Illetve volt egy csoport, amolyan B-közép, velünk egyidősekből állt, énekeltünk, rigmusokat mondogattunk, lobogtattuk a zászlókat meg a sálakat. Olykor volt egy-két balhé is, de ezekben Bence nem vett részt.

- S miért nem?

Vállat vont.

- Egyszerűen nem akart. Vagy nem tudom... Bence nem olyan gyerek, aki ilyeneket csinál. Soha nem járt kocsmába se velünk, akkor sem, amikor Dénes meg én már rendszeresen leugrottunk a lyukasórákban meginni egy-két sört.

- Gyáva?

- Nem tudom. Lehet. Vagy csak egyszerűen ilyen. Olyan csendes, magának való gyerek.

- Mikor szakadt meg a barátságotok?

Ezen elgondolkozott.

- Azt hiszem - mondta rövid ideig tartó hallgatás után -, hogy harmadikban már nem voltunk nagyon jóban. Felmentünk néha akkor is meccsre, de igazából már nem voltunk haverok. Nem is jártunk már át egymáshoz. Meg akkor jött Dénes.

- Bakonyi Dénes?

- Igen, Bakonyi Dénes. Előbb nekem volt haverom, aztán Bencének, aztán megint nekem, és érettségi után megint Bencének. Azt hiszem, most is jóban vannak.

- Igen - bólintottam, mert az utolsó mondat amolyan kérdésnek hangzott.

- Dehát erről úgyis fogsz olvasni - tette hozzá Géza, és sokatmondó pillantást vetett rám.

- Gondolom - vágtam rá gyorsan.

- Mit akarsz még tudni?

- Nem is tudom - válaszoltam, mert valóban úgy éreztem, igazából nem sok értelme van ennek a beszélgetésnek. - Neked mi jut még az eszedbe?

- Bencéről?

- Bencéről is, vagy arról az időszakról, amikor a gimnáziumba jártatok.

- Mondtam, az egy unalmas időszak volt. Egyáltalán nem éri meg ezt az egész szájtépést. Főleg ez az egész ennyire túltárgyalni.

- S a rendszerváltás?

Megrökönyödve nézett rám.

- Miféle rendszerváltás?

- Ez a kulcsfogalom Szegény Bence regényében.

- A rendszerváltás? - csodálkozott. - Miért pont az?

- Mert amikor ti gimnáziumba jártatok, ebben az országban lezajlott egy rendszerváltás.

Elhúzta a száját.

- Mindig is utáltam a politikát.

- Ez nem csak politika.

- Akkor sem érdekel.

- S akkor sem érdekelt?

- Nem, akkor sem.

- Nem is beszélgetek róla?

- Nem - aztán elbizonytalanodott: - Nem tudom. Néha azért szóba került. Bencét érdekelte a politika. Olvasta az újságokat, meg osztálykirándulásokon reggel-este meghallgatta a híreket. Dénest is érdekelte. Meg talán Gyulát is. Lehet, hogy párszor szóba került.

Hirtelen mozdulattal fogta a korsót, és fölhajtotta a benne lévő összes sört, aztán kérdően rám nézett.

- Menni akarsz? - nekem még majdnem tele volt a korsóm.

Az órájára pillantott.

- Dolgom lenne...

- Hát akkor menjél. Nem tartalak föl.

Fölemelkedett a székről, és a fejébe csapta a baseball-sapkáját. Kopott farmert, zöld pulóvert, és kínai baseball-dzsekit viselt, a lábán hatalmas bakancssal.

- Akkor megyek - mondta, és vézna kecskeszakállát simogatta.

Kezet nyújtottam.

- Köszönöm a segítségedet.

Vállat vont.

- Nem tudom, hogy miben tudtam segíteni...

- Nagyon sok dologban. Komolyan mondom.

- Akkor jó - és nevetett. - Én meg örülök, hogy együtt sörözhettem egy igazi íróval.

- Szevasz - mondtam, mert nem tudtam, hogy ez gúny volt, vagy sem. Rabcsák Géza intett a kezével, és elindult fölfelé a kijáráthoz vezető lépcsőkön.

(Másnap fölhívom Bencét, és röviden beszámolok neki esti beszélgetésünkről.

- Igazából nem sokra mentem vele - teszem hozzá. - Nem volt hajlandó voltaképp semmiről sem beszélni.

- Géza ilyen - mondja Bence. - Lehet, hogy elsőre nem őt kellett volna megkeresned. Keresd meg inkább Bakonyi Dénest, ő sokkal több mindent mesélne. S sokkal szívesebben is.

Egy pillanatra elhallgat, aztán hozzáteszi:

- De ne most keresd, mert azoknál a fejezeteknél, amelyeket most olvasol, ő még nem volt az osztálytársunk. Csak harmadik év elején jött át a cébe, addig a bébe járt. Majd amikor ott tartunk, akkor keresd meg. Vagy inkább én összehozlak majd vele. Nem túl soká.

- Jó - válaszolom. - Mikor találkozunk?

- Én is ezt akartam kérdezni - nevet Bence -, mert odaadnám az újabb fejezeteket.

- Mi következik most?

- Megírtam, hogy milyen is volt az az új lány, meg írtam egy rövid jellemzést az osztályfőnökönkéről, amelyet majd valahol elhelyezek a regényben. Ma este nem jó neked?

- Ma este moziba megyek Andival. Holnap viszont együtt ebédelhetünk.

- Nincs pénzem - vágja rá gyorsan Bence.

- Ugyan már. Természetesen megint meghívlak.

- Jó - válaszolja rövid habozás után. - Mondjuk egykor?

- Egykor. A Kispipa előtt, az Akácfa utcában. Visszaviszem a kéziratodat is.

- Ott leszek - mondja Szegény Bence. - S viszem én is az újabb olvasnivalót.)

KETTŐ

(Az új lány)

Hétfőn aztán megláttuk, milyen. A második órára jött be először, és a hátsó padba ült le, Vona Robi mellé. Az első napon még ő kísérgette mindenhová, megmutatta, hol melyik terem van, merre vannak a mosdók, hol lehet ebédelni, és hogy hogyan lehet valakit kihívni a tanáriból.

A fizikaórát Béné tartotta, és egy szót sem szólt az új lányról, nem mutatta be, nem mondta meg a nevét, és egyáltalán, nem csinált belőle különösebb ügyet. Kinyitottuk a füzetet, Béné kihívta Fedor Tibit a táblához, és elkezdtünk csinálni valami feladatot, közben mindenki hátrafelé sandított, ahol rezzenéstelen arccal, halvány mosollyal a szája szélén ült az új lány, tűrte a kíváncsi pillantásokat, és ezalatt a szemét le se vette a tábláról, csak amikor Vona Robira nézett, aki suttogva magyarázta neki, hogy most mit csináljon, mit írjon, és mit ne, és hol kell kinyitnia a könyvét.

Arra gondoltam, hogy határozottan szép ez a lány, arca kerek, bőre sima, ráncatlan, kreol, vállig erő, gondosan nyírt haja fekete volt, akárcsak a mélyen ülő szemei, amelyek odavonzottak minden tekintetet.

A szünetben azt mondta Rabcsák Géza:

- Te, ennek fekete harisnyája van.

Körbenéztem, de nem láttam az új lányt sehol.

-A farmerja alatt- magyarázta Rabcsák Géza. - Nézd meg a cipőjénél. Fekete harisnya, rajta fehér pamutzokni. S a farmerja is vadi új.

- Nna és?

- Hát nem érted? - Rabcsák Géza a fejét csóválta. - Egy erdélyi menekültnek ne legyen ilyen farmerja... S főleg ne legyen fekete harisnyája!

- Ez igaz - bólintottam, és csalódottságot éreztem.

A harmadik órán, történelmen tudtuk meg a nevét.

Líviusz egyből rátalált. Amint a hetes jelentése után leültünk, kinyitotta a naplót, és körbenézett az osztályon azzal a jelentőségteljes pillantásával, amellyel a felelőket szokta kiszúrni, s már hallottuk is a kérdést, hogy „Mit tudunk Délkelet-Európa történetéről a 14-15. században?”, amikor hirtelen azt mondta:

- Hát téged még nem is láttalak!

Az új lány, aki most Sáfár Ica mellett ült, félig felemelkedett a székéről, de Líviusz gyorsan intett, hogy maradjon csak ülve.

- Hogy hívnak? - kérdezte.

- Sárdi Anikó.

Most hallottuk először a hangját. Mélyen csengő, dallamos, kicsit bűgő hangon beszélt.

- S honnét jöttél? - folytatta a faggatózást Líviusz.

- Erdélyből.

Ezt határozott büszkeséggel mondta, és tekintetét egyenesen Líviuszra szegezte, aki megértően bólogatott.

- A zöld határon át? - kérdezte aztán.

- Igen.
- S mikor?
- Tegnap volt egy hete. Múlt vasárnap éjjel.
- S nem féltél?

Ez hülye kérdés, gondoltam, főleg éppen Líviusz részéről. Az új lány nem is válaszolt rögtön, csak kis idő elteltével:

- De félttem.

- Mi lett volna, ha elkapnak? - érdeklődött Líviusz, és erre mi is borzasztóan kíváncsiak voltunk.

Az új lány alig észrevehetően megrándította a vállát.

- Akkor megerőszakoltak volna, és kitépték volna az összes hajszálamat. Meg a szőrszállaimat is.

A fiúk jelentőségteszteljesen összerosolyodtak, a lányok dermedten hallgattak.

- S odaát milyen iskolába jártál?

- Egy magyar líceumba, de ott nem így tanultuk a történelmet.

- Azt gondoltam - bólintott Líviusz. - Azért remélem - tette hozzá -, majd hamar be tudod hozni a lemaradásodat.

Mindegyik ezt mondta. A következő napokban még jópárszor elhangzott ez a párbeszéd, szinte ugyanilyen formában, és Sárdi Anikó továbbra is rezzenéstelen arccal felelgetett ugyanazokra a kérdésekre, mi pedig egyre növekvő tisztelettel hallgattuk válaszait.

Csütörtök lehetett, amikor uzsonnaszünetben Gyula a lányok biztatása közepette fellépett a katedrára.

A nagy nyelviben voltunk, ahol a padokba magnó volt beépítve, amelyet persze soha nem használtunk, viszont egész órán nyitogattuk a kazettakiadó gombját, rettenetesen bosszantva ezzel a tanárokat. A fülhallgatókat már régebben leszerelték, mert azok már amúgy is használhatatlanok voltak.

Szóval Gyula ott állt a katedrán, és monoton, színtelen hangján azt mondta:

- Kedves elvtársak...

Mindig ilyen. Látszólag csendes, visszahúzódó, ugyanakkor észre sem veszed, és ő csinálja a legnagyobb poénokat. Egy napon krétával telefirkálta az iskola összes faliújságját, mindegyikre ráírta azt, hogy MSZMP. Egyszer meg majdnem megverték bennünket miatta az oroszok, mert ahogy torna óráról mentünk visszafelé az iskolába, az útkereszteződésnél a lámpánál megállt egy szovjet csapatszállító teherautó, és Gyula erre elkezdte rázni feléjük az öklét, közben meg azt kiabálta, hogy „Ruszkik, haza!” Azok meg már kezdtek volna leugrálni a teherautóról, de szerencsére épp akkor váltott zöldre a lámpa.

... Nyár van, vakító forróság, délután már az aszfalt is olvadozik. Csöng a telefon, fölveszem, Gyula az.

- Bence, nem akarsz békát boncolni?

Régi terveink. Gyula már a bonckészletet is megvette hozzá a lengyel piacon. Takaros fadobozban kiskések, olló, szike, Petri-csészék. Eddig csak a béka hiányzott.

- Van béka? - kérdezem most.

- Van.

Biciklire pattanok, pumpálni kéne, de nincs kedvem, félóra hajtás után az őrült melegben kint vagyok Gyuláénál, a Kertvárosban.

Miután majd kiiszom a kerti csapot, Gyula megmutatja a békát: egy befőttes üvegbe tette, az üveg nyakára pedig zöld szúnyogháló-darabot tekert, nehogy megfulladjon.

- Reggel fogtam - mondja, miközben egy benzinnel átitatott rongyot dob az állat mellé, majd rácsavarja az üvegre a fedőt.

Várunk vagy húsz percet, aztán Gyula kinyi ja az üveget, és kiveszi belőle a békát. Már nem mozog.

A garázsban fogunk boncolni, ha netalán hazajönnének váratlanul a szülők, ott egy szempillantás alatt el lehet takarítani a nyomokat.

Gyula egy zsíros, foltos vágódeszkán fekteti hanyatt a békát, széttárja a lábait, aztán a szikével vonalat karcol a bőrére.

- Akarod csinálni?

A fejemet rázom.

- Inkább nézem.

Bólint, aztán határozott mozdulattal belevág. Könnyedén szalad a penge, a vonal mentén kettényílik a vékony békabőr.

Enyhe undor fog el, leküzdöm, és a vágódeszka fölé hajolok. Gyula széthúzza a bőr alatt feszülő izmokat, és láthatóvá válnak a belső szervek.

Kíváncsian méregetjük a látványt, de nem ismerünk föl egyetlen szervet sem, pedig biológiából azt tanultuk, hogy a béka és az ember belső felépítése...

- Az mi? - mutatok hirtelen egy kis barna foltra, amely alatt ütemesen pumpál valami folyadék.

Gyula kényszeredetten mosolyog.

- Azt hiszem, az a szíve.

- Fúj! - kiáltom - Hát még él?!...

Gyula a csipesszel kiemeli a barna foltot a test síkja fölé, aztán alányúl a kisollóval. A vágás helyén egy pillanatra barna lé spriccel ki, aztán néma csönd.

- Most már nem - mondja Gyula.

Aztán megfordítja a békát, és a hátán nyitja szét a bőrt. A gerince olyan, mint valami halszálka.

Nem tudom, mennyi idő telik el, Gyula már a végtagokat boncolja, a vágódeszkán szaporodnak a foltok, engem meg minden addiginál erősebben kap el a hányinger.

- Hagyd abba! - kiáltok Gyulára.

Rám néz, csodálkozik.

- Dehát most jön a legérdekesebb...

- Hagyd abba! - ismétlem türelmetlenül.

- Nem akarod megnézni a fejét?

- Nem! - rázom a fejem. - Nem akarom! Hagyd abba!

Gyula ott állt a katedrán, félszegen, a tanári asztalnak támaszkodva, és azt mondta:

- Kedves elvtársak...

A lányok püsszegtek, hogy maradjunk csöndben, és minden szempár Gyulára szegeződött.

- Halljuk, Gyula! - mondta valaki az első sorban. Talán Vági Ildi volt.

- Kedves elvtársak - ismételte Gyula, minden hangsúly nélkül -, arra gondoltunk itt néhányan, hogy lehetne csinálni egy osztálybulit, merthogy van egy új osztálytársunk, aki még nem ismer minket, és mindannyian bemutatkozhatnánk neki, szóval ha gondoljátok, akkor gyertek el hozzánk szombat délután mondjuk háromkor, Vörösmarty út tizenhét, és ott találkozunk...

Kis csönd volt, amíg fölfogtuk Gyula hadarását, aztán tapsviharban törtünk ki.

- Otthon lesznek a szülők? - kérdezte harsányan Rabcsák Géza.

- Ez miért fontos? - fordultak hátra a lányok.

- Miért fontos, miért fontos?... - tárta szét a kezét Géza. - Egyszerűen tudni akarom, hogy most buli lesz, vagy pedig babazsúr?...

Babazsúr lett. Szombaton délután találkoztunk Gyuláéknál, beültünk a nagyszobába, ropit ettünk, és üdítőt ittunk. Nem volt ott mindenki, de ahogy később mondták, mindenki ott volt, aki csak számított. Sárdi Anikó a dohányzóasztal egyik végén ült, vagyis ha dohányzóasztal esetében van ilyen, akkor az asztalfőn, mi pedig körbeültük az asztalt, és mindenki szép sorjában megmondta a nevét. Anikó mosolygott, először láttuk mosolyogni, és azt mondta, hogy köszöni szépen a bemutatkozást, de úgyse tudja most megjegyezni az összes nevet, mert mire a sor végére értünk, már elfelejtette, hogy kit hogy hívtak a sor elején. Erre mi azt mondtuk, hogy nem baj, majd lesz valahogy, és hogy meséljen valamit, hogy mi van odaát. Hát mit meséljek, kérdezte Anikó, mi meg biztattuk, hogy bármit, ami az eszébe jut, és én akkor azt kérdeztem, hogy igaz-e, hogy rombolják a falvakat, meg ilyesmi. Anikó azt mondta, hogy még nem rombolják, de majd rombolni fogják, mire folytattam, hogy tényleg olyan rossz-e ott a magyaroknak. Eléggé, válaszolta Anikó, és elpirult, a keresztlevelet például nem lehet magyarul kitölteni, ezért a szülők direkt olyan neveket adnak az újszülötteknek, amelyeket nem lehet lefordítani, Miklósnak viszont egy kisbabát sem szoktak elkeresztelni. Miért nem, kérdezte Rabcsák Géza, és én Anikó helyett válaszoltam, hogy hogyhogy miért, hát mert azt odaát úgy mondják, hogy Nicolae, és ezen mindenki nevetett. Azért itt sokkal jobb, mondta Vági Ildi, aki egy darabig a KISZ-titkárunk volt, aztán megszűnt a KISZ, mert itt minden másképp van, mint nálatok, például tök jó ez a gimnázium, majd meglátod. S Anikó erre azt mondta, hogy ő világ életében tanár akart lenni, de ez náluk nem lehetett, mert az egész környéken csak egyetlen egy magyar nyelvű középiskola volt, és minden magyarnak oda kellett járni, egyébként meg az egy líceum volt, ahol kohászokat képeztek. Kohászokat, csodálkozott Vona Robi, hát lányokból is lehetnek kohászok, és Sárdi Anikó bólintott, hogy igen, ha odaát marad, akkor ő is kohász lett volna, de így reméli, hogy majd tanár lehet. S azt is elmesélte, hogy van már egy kis házuk, itt, a Kertvárosban, majdnem a szomszéd utcában, az édesapja és a nővére már egy éve itt élnek, ők még a rendes határon, útlevelemmel jöttek át, és hétvégeken gyakran hazajártak, vittek nekik kaját, aztán egyszer csak nem jöhettek többé, mert félő volt, hogy visszafelé lefogják őket, s akkor azt mondta az édesanyja, hogy rendben van, lányom, majd megyünk mi. S egyik éjjel egy barátjuk elvitte őket autóval a határsávig, amely nem volt messze, mert egyébként egy határközeli kisvárosban laktak, aztán bementek az erdőbe, a földre vetették magukat, és elkezdtek kúszni Nyugat felé, és kúsztak, és csak kúsztak órákon át, közben mindenfelé villództak a reflektorok az éjszakában, és hallották, ahogy a határőrök dzsipjei dübörögnek az erdei ösvényeken, és nagyon féltek, de csak mentek, mentek előre, egészen addig, amíg egyszerre csak egy csizma elé nem értek, és akkor fölnéztek, és a sötétben egy katona állt ott, rájuk szegezte a géppisztolyát, mire mindketten elkezdtek sikítani, hogy ne lőjjön, könyörgöm, ne lőjjön, és addig sikítottak, amíg a katona azt nem mondta, hogy hagyják már abba a jajveszékelést, és egyszeriben észbe kaptak, hogy a katona magyarul beszél, és nagyon megörültek, mert tudták, hogy akkor már átjutottak. A katona pedig elvezette őket a határőrségre, ott fölírták az adataikat, megkérdezték, van-e hová menniük, azt mondták, hogy van, mire kaptak ötszáz forintot, fölültek a vonatra, és eljöttek ide. Délelőtt volt, mikorra a megadott címre, ahhoz a kis házhoz érkeztek, be volt zárva, ültek a kerítés előtt, és néztek befelé, nézték az ablakokat meg a kertet a gyümölcsfákkal, és arra

gondoltak, hogy ezentúl majd itt fognak lakni. S délután megérkezett a munkából az apa meg az idősebb nővér, és nagyon csodálkoztak, és nagyon megörültek, hogy ők is átjöttek, és ezután megint mindnyájan együtt lesznek. Aztán amikor ezt Sárdi Anikó elmondta, Tóth Betti megkérdezte, hogy hol laktak eddig, és Anikó azt válaszolta, hogy Nagykárolyban, azt románul úgy mondják, Carei, ott van Szatmár megyében, és a közelében van Érmindszent, ahol Ady Endre született, és azt a falut egy ideig Ady Endrének hívták, de most román neve van, és hamarosan azt is le fogják rombolni, azonkívül Nagykároly még arról is nevezetes, hogy ott ismerte meg Petőfi Sándor Szendrey Júliát, verset is írt a városról, az a címe, hogy Nagykárolyban. Erre Gyula mindjárt hozott egy Petőfi-kötetet, kikereste, és Vági Ildi fölolvasta a verset, mert ő tudott a legszebb verset olvasni az osztályban:

*Isten, küldd e helóta népre
Földed legszörnyűbb zsarnokát,
Hadd kapjon érdeme díjába'
Kezére bilincset, nyakába
Jármot, hátára kancsukát!*

Utána Fila azt kérdezte Anikótól, hogy járt-e már Magyarországon, és Anikó azt felelte, hogy kétszer, egyszer járt Budapesten, egyszer meg kiskorában a Balatonnál nyaralt, de egyébként odaát rendszeresen nézték a magyar tévét, hiszen nagyon közel van a határ. Bár azért nem lehetett mindig nézni, mert például amikor Panoráma volt, akkor mindig elment azokban az utcákban, ahol a magyarok laktak, az áram, ezért az apukája, amikor már ideát dolgozott, kölcsönkért a munkahelyéről egy videót, és itt fölvette a Panoráma egyes adásait, aztán amikor hazalátogatott, vitte magával a kazettát, és az egész környék a videón Chrudinák Alajost nézte. Majd megyünk úgyis osztálykirándulásokra, mondta utána Vági Ildi, és majd egy csomó helyet megismersz Magyarországon, és amúgy is, majd segítünk mindenben, a tanulásban, meg mindenben, amiben csak akarsz, és Sárdi Anikó elpirult, és azt mondta, köszönöm szépen, nagyon köszönöm. Utána szép lassan este lett, mindenki elindult a buszmegálló felé, aki meg a Kertvárosban lakott, még kicsivel tovább maradt, ott beszélgettek Gyuláéknál.

(Bence mellékelt kéziratához egy pár gépelt oldalnyi, amolyan „irodalmi” jellemzést osztályfőnökökről. Az egyes fejezetek összeállításakor ezt nem tudtam szerkeszteni sehová sem elhelyezni, így jobb híján maradt itt, ahová egyébként Bence is szánta: - B. Sz.)

(Béné)

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Olyan, amilyennek egy osztályfőnöknek lennie kell. Kistermetű, molett, szemüveges, őszes, göndör hajú, hóna alatt táblai favonalzókat és osztálynaplót cipel. Szigorú, de következetes, fegyelmet tart, és néha cikizik. Vannak kedvencei, és gyakran kivételez. Az osztálykirándulásokon igyekszünk mindent a háta mögött intézni. Sok dologról nem tud, aztán kiderül, hogy mégis. Gyanakszik, néha okkal, haragszik, nem érdemtelenül. Kicsúfoljuk, tartunk tőle, leosztályoz, figyelmeztetéseket ad.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Matekot és fizikát tanít. Mindkét tárgyat utáljuk. Már reggel hétkor matek órán ülünk abban a porta melletti ablaktalan helyiségben, amelyet aztán lebontanak. Az iskola mellett álló régi, öreg földszintes családi házakat lerombolják, oda emelik az új szárnyat, tágas tantermekkel, vadonatúj berendezéssel. Megindul az építkezés, kopácsolnak, fúrnak, faragnak, a munkások benéznek az állványokról tanórákon a terembe, füttyögnek a lányok után, az épület bűzlik a kátrányszagtól, sorban, egymás után tűnnek el azok a termek, amelyek helyére az átjárók kerülnek. Fent, a másodikon, az öltözőszekrények előtt üljük körbe a zsibongó nagy asztalát, Béné ránk csukja az ajtót, és körmöljük a matekpéldákat, közben kívülről dörömbölnék azok, akik szeretnének bemenni a kabátjukért, de mi hősieken álljuk a rohamot, még véletlenül se engedünk be senkit addig, amíg a harmadikos Jakupcsek, aki színésznek készül, és nagy feltűnést keltett a november hetedikéi ünnepi műsoron a Lenin-alakításával, ki nem nyitja valahogy az ajtót az évek óta beragadt hirt ablakot, és hangosan anyázni nem kezd. Akkor Béné meghátrál, dühöngések és kölcsönös

szitkozódások közepette beengedi az ajtó előtt várakozó, már-már a lincshangulatig eljutott tömeget, hogy fogják, és vigyék a kabátjaikat, aztán tűnjenek innét a francba.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. KISZ-agitátor. Meggyőz, nem nehéz, belépünk, még elsöben. Mert kell. Kell politizálnunk, közéletben részt vennünk, jó, ha megvan az a bordó könyvecske. (Gyulával később átalakítjuk FBI-igazolvánnyá.) Működik az alapszervezet, aztán hirtelen megszűnik. Bejelentik, hogy új diákszervezet alakul, csak a mi iskolánkban, csak nekünk. Jó dolog. Érdekvédelem, közösségi munka. Kell. A mai zűrzavaros világban nem árt belépni. (Pártok itt meg ott, mindenhol.) Nem kötelező, ránk bízzák. A lányok belépnek, a fiúk indulnak kifelé. Béné az ajtóból parancsol bennünket vissza. Hová somfordálunk, azonnal tessék visszajönni, aláírni ezt a papírt. Ellenszegülünk, nem írjuk alá. (Az első nyílt lázadás.)

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Az óra elején be kell számolni a házi feladatból, szűrőpróbaszerűen invitálja az első felelőt, rajta áll, vagy bukik minden, ha nem tudja, akkor névsor szerint következik mindenki, egész addig, amíg valaki el nem tudja mondani a megoldást. Mindenki más könnyörtelenül elégtelent kap. A legügyesebben Takács Edina csinálja. Amikor őt kihívják, soha nem mondja, hogy nem tudta megcsinálni a házit. Kimegy a táblához, felírja azt a néhány sort, ameddig mindenki eljutott, aztán még hozzáteszi, hogy ezután már hiába próbálta, soha nem jött ki semmi. Innentől Béné megfogja a kezét és vezetégeti, egész addig, amíg együttes erővel el nem jutnak a helyes megoldáshoz. Mi pedig irigykedve figyeljük, ahogy Takács Edina elégedett arccal visszaül a helyére.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Ott van mindenütt. Felbukkan, ha a legkevésbé számítász rá. Tartani lehet tőle, bárhol megjelenhet. Sűrög, forog, szervez, intéz. Az ő vezetésével mindenhová benevezünk, mindent megnyerünk. Megnyerjük a népdalversenyt. Megnyerjük az elsős osztályok egymás közötti vetélkedőjét. Sportversenyek, váltók. Anyák napja, versekkel és dalokkal, minden évben. Testvérosztályt választunk, közös buli, vetélkedő. Osztálykirándulásra megyünk, elsöben egy napra, másodikban két napra, harmadikban már háromra. Negyedikben nem tud velünk jönni, mert pont akkor mütik. Küldünk neki egy képeslapot, rendszeresen, csoportokban látogatjuk. Aztán visszajön, és dühöng, hogy mennyire lemaradtunk a tananyagban. Igaz, nem a mi hibánk, a helyettesítő kolléga műve. Hajtunk, mint az eszeveszett.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Következetes. Minden fiú osztályfőnöki figyelmeztetést kap. Az is, aki testnevelés órán nem tudott át menni az uszodába, mert nem volt itt az úszógatyája. S az is, aki matek óráról elkésik, mert előtte testnevelés órán az uszodában volt, és az öltözködés, hajszáritás miatt nem ér át időben. Nincs kecmec. Kérem a ti ellenőrzőtöket is. Majd én megmutatom nektek. Igazolatlan óra, figyelmeztető. A lányok az elsö sorokban mélyen hallgatnak.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Aranyos, jópofa. A tűzbe teszi értünk a kezét. A téli és a tavaszi szünetben matekból próbafelvételiket tart, kötelező megjelenéssel. Szidjuk, mint a bokrot. A matekórak délután vannak, kettőtől majdnem ötig. Olyankor már nincs csengő, Béné nem zavarja, mikor megyünk haza. Szidjuk, mint a bokrot. Hajtunk, mint az eszeveszett. Példák példák után, nincs kegyelem. Osztályfőnöki órák, szónoklatok, vezércikkek. A pontok nagyon fontosak. Hozott és szerzett pontok, ponthatárok, a jövőnk múlik rajta. Az istenért, legalább ezt a két esztendő tanulókat végig, hogy bejussatok valahová. A rossz gazdasági és társadalmi helyzet, ugye, érettségivel, semmit nem lehet kezdeni. Csináljuk, csináljuk, gyerekeim.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Fáradhatatlan. Elballagunk, és a szokásos egy év pihenő helyett szeptembertől már új osztálya van. Az évnnyitón ott nosztalgizunk. Figyeljük a kicsiket. Csókolom, tanárnő. Matekból mindenkit felvettek. Látjátok, gyerekeim, csak érdemes volt. Bizonytalanul hümmögünk. Jól van, jól van, csak így tovább. Csókolom, tanárnő, csókolom, Béné. Majd néha azért visszanezünk.

Béné. Az osztályfőnökünk. Csuda egy pofa. Olyan, amilyennek egy osztályfőnöknek lennie kell. Kistermetű, molett, szemüveges, őszes, göndör hajú, hóna alatt táblai favonalzókat és osztálynaplót cipel. Szigorú, de következetes, fegyelmet tart, és néha cikizik. Vannak kedvencei, és gyakran kivételez. Az osztálykirándulásokon igyekszünk mindent a háta mögött intézni. Sok dologról nem tud, aztán kiderül, hogy mégis. Gyanakszik, néha okkal, haragszik, nem érdemtelenül. Kicsúfoljuk, tartunk tőle, leosztályoz, figyelmeztetéseket ad.

3/A

- Szóval az úgy volt - és Bence a villája hegyére tűzött egy darab sült krumplit -, hogy két nyáron is a kórházban dolgoztunk Gézával. A harmadik nyáron már azért nem, mert addigra szigorították a rendszert, és kizárólag kórházi dolgozók gyerekeit vagy rokonait vették föl. Bolla Peti nagynénje pedig szemész volt, úgyhogy akkor ő jött Géza helyett.

Majdnem egy órája ültünk az Akácfa utcai vendéglőben. Bence nagyon lassan evett. Minden falatot tucatszor megrágott, amikor meg nem volt a szájában étel, egyfolytában beszélt. Hallgattam, és közben egyik cigarettáról a másikra gyújtottam.

- Hozhatok egy kávét? - kérdezte a pincér, aki már eltakarította előlem a terítéket.

Bencére néztem, és úgy éreztem, hogy a pincér azért tette föl a kérdést, mert azt gondolja, unatkozom.

- Kérnék - mondtam, de közben nem vettem le a szemem Bencéről.

- Bolla Peti az utolsó két évben a padtársam volt - folytatta. - Szeptember elején valamelyik órán mellé keveredtem, aztán ott is ragadtam, hátul, a középső sor leghátsó padjában. Feleléskor egy csomó órán én súgtam neki. Felírtam ceruzával a padra az évszámokat meg a neveket, Petinek csak oda kellett pillantania, és már mondhatta is.

- A kínaiak szerint minden falatot harminckétszer kell megrágni - vettem közbe hirtelen.

Bence rám meredt, és megmarkolta a bal kezében a villát.

- Ezt miért mondod? - kérdezte, és a tányérjára pillantott, ahol még megvolt a brassóinak legalább a harmada.

Elkezdtem nevetni.

- Egyél csak. Megvárlak, nincs semmi dolgom.

- Úgy gondolod, hogy lassan eszem? - s már nyúlt a zakója után.

- Tényleg úgy gondolom, de ezen ne sértődj meg. Fejezd be.

- Tőlem mehetünk. Nem akarlak feltartani.

Farkasszemet néztünk, és éreztem, ahogy Bencében hullámszik a keserűség.

- Mondtam, hogy fejezd be az ebédet. S ne sértődj meg rögtön.

- Nem sértődtem meg.

- Dehogynem.

- Nem sértődtem meg, de ha dolgoz van, menjünk.

- Mondtam, hogy nincs dolgom - mondtam türelmetlenül.

- Egyél.

Bence a tányérja fölé hajolt, és nagy lendülettel nekilátott az utolsó falatoknak.

Az ebéd hátralévő részében egy szót sem szólt, akkor is csak a fejét rázta meg, amikor a pincér tőle is megkérdezte, hogy hozhat-e kávét. Aztán intettem, hogy fizetnénk.

- Merre menjünk? - kérdeztem, amikor kiléptünk az ajtón.

Vállat vont.

- Nem tudom. Nincs különösebb dolgom.

- Gyere velem.
- Te hová mész?
- Megyek haza.

Megtorpant.

- Menjek el hozzád? - kérdezte, és éreztem a hangjában a gyanakvást.
- Mondom, hogy gyere.

Elindultunk a buszmegálló felé.

(Nem szeretek városban vezetni. Kint, a szabad terepen egész más. Beteszem a sebességváltót ötösbe, aztán csak nyomom a gázt, és onnantól nincs vele különösebb probléma. Az országúti autózás nagy élmény. Érzed, ahogy görbül, kanyarodik alattad az út, ahogy pont a szemeid elé rajzolódik ki a táj. Hegyekben különösen élvezetes, amikor az ember soha nem tudja, hogy ha kiért a szerpentinből, mi várja a túloldalon, völgy, vagy pedig újabb kaptató. Az alföldön meg mintha valami film peregne előtted: kinézel a robogó jármű ablakán, ellátsz egész a távoli messzeségbe...

Nem régóta van jogosítványom, s azelőtt soha nem is érdekelt az autózás, sőt, egy időben arra gondoltam, hogy a környezetszennyezés, a társadalmi berögződések, és az egyéb ilyen dolgok elleni tiltakozásból nem fogok megtanulni autót vezetni. A barátaim mind kinevettek, hogy ez baromság, az autó nem afféle jelkép, ahogy azt én gondolom, egyáltalán nem a fogyasztói társadalom szimbóluma, hanem praktikus közlekedési eszköz, mert mindig oda visz, ahová én akarom.

- Amúgy is, a lázadásod úgy igazán nem sok eredményre vezet, ha közben megfosztod magad egy csomó dologtól.

- Mitől fosztanám meg magam? - vetettem oda hetykén. - Éppen az a célom, hogy minél kevesebb dologtól fosszam meg magam. Olyanoktól, amelyeket mások elvesznek tőlem.

- Ez nem igaz. Senki nem foszt meg téged semmitől, hacsak nem beszéled be ezt magadnak.

- Ez egyáltalán nem bebeszélés. Igyekszem reálisan látni a dolgokat.

A vita persze nem is annyira az autózás körül folyt, sokkal inkább az én konokságom megtörése volt a tét. Hogy ez mennyire sikerült, nem tudom, ma már nem is igen foglalkozom vele. Azt hiszem, az embernek nem érdemes állandóan a saját ügyein tépelődni, mert azok gyakran korántsem annyira érdekesek, mint azok a dolgok, amelyeket önmagunkon túlpillantva lehet észrevenni. Ha úgy vesszük, akkor valóban kompromisszumot kötöttem. Mások talán úgy mondanák, benőtt a fejem lágya. A lényeg mindenesetre az, hogy mostanára megszereztem a jogosítványt, és tényleg sajnálom, hogy ezidáig micsoda élményekből maradtam ki. Vagyis, mondhatni, egyetértek a reklámszlogenel, hogy vezetni mindig jó.)

A Ferenciek terén szálltunk le a hetvennyolcasról, és éreztem, hogy a kabátom alatt a hátamon ragad az ing.

- De meleg van!... Egy hete meg még esett a hó.

Bencének is a homlokára tapadt a haja az izzadságról, és most vettem észre, hogy elől mennyire kopasz.

- Azt hallottam - mondta -, hogy ezután már csak két évszak lesz a négy helyett. Lesz egy hosszú, hideg tél, aztán egy-két hét átmenet után hirtelen köszönt majd be a nyár.

- Ez az idén bejött - bólintottam, és a januártól egész márciusig tartó állandó havazásokra gondoltam.

(Szomorú dolgok ezek. Nem szeretünk olyan mélyen rájuk gondolni, de a tények előtt mégis fejet kell hajtunk. Az élet ezen a bolygón az utóbbi évtizedekben visszavonhatatlanul megváltozott.

Emlékszem, amikor Andival beszélgettünk erről a villamoson. Február vége, vagy talán március eleje lehetett, téli kabát volt rajtunk, és hirtelen akkor is nagyon melegem lett, mert azon a szombaton váratlanul jött meg az olvadás. Vakítóan tűzött a Nap, és úgy gondoltuk, most már valóban vége van a télnek.

A kőbányai piacra mentünk kínai cipőt venni, és amikor megkérdeztem Andit, hogy ő hogy látja az emberiség jövőjét, mármint olyan tekintetben, hogy környezetszennyezés, üvegház- hatás, ózonlyuk, és a többi dolog, számomra meglepően optimistán válaszolt.

- A technológiai fejlődés és a tudományos eredmények le fogják küzdeni a problémákat - mondta. - Az emberiség egyre jobban és jobban fog élni.

Azt mondtam erre, hogy én messze nem osztom ezt a nézetet, mert igaz ugyan, hogy minden kornak megvoltak a maga válságai - és itt nem csak a régi járványokra, betegségekre és egyéb természeti csapásokra gondolok, hanem a társadalmi feszültségekre, az elmúlt évszázadok súlyos igazságtalanságaira is -, mégis, nekem úgy tűnik, mintha a jelenlegi fellegek sötétebbek lennének a régieknél.

- Badarság - vélte Andi. - Nem is éltél akkor, úgyhogy nem tudhatod, hogy a régiek hogyan élték át az ő problémáikat. Amellett pedig nem így kell ezt nézni. Úgy kell nézni, hogy micsoda lehetőségek állnak előttünk, és hogy mennyi feladat vár az elkövetkező korok embereire. A tennivaló pedig mindig előrébb viszi a dolgokat.

Úgy tűnik, gondoltam, akkor valóban az én nézőpontomban is lehet hiba, vagy másképp szólva, talán túlzottan pesszimista vagyok. Gyakran vágják a szemem közé, hogy rosszul, indokolatlanul sötétén látom a helyzetet. Remélem, szoktam ilyenkor mondani, hogy nem nekem lesz igazam, de ezt a mondatot magam se gondolom komolyan. Egyszerűen aggódom mostanában, de hogy mi miatt, azt bajosan tudnám megfogalmazni.)

- Itt halt meg Ady - mutattam az egyik házra a Veres Pálné utcában. - Élete utolsó pár hónapját itt töltötte Csinszkával.

Bence az emléktáblát tanulmányozta, és arca némi megilletődöttséget tükrözött.

- Voltál már bent? - kérdezte.

- Voltam - feleltem, és nevetni kezdtem. - Még évekkel ezelőtt. Egy öreg néni a múzeum felügyelője, ő aztán lelkesen magyarázott Adyról mindent, hogy milyen volt, amikor még itt lakott, kik jártak ide, hogy halt meg satöbbi, satöbbi. Erre én azt találtam mondani, hogy ebben a lakásban én is meghaltam volna, ugyanis az egész annyira sivár és lepusztult. Mire a néni röviden kipaterolt az épületből.

Tovább indultunk, és útközben Bence elmesélte, hogy a minap az egyetemen forgatták az Evitát. Az aulában vettek föl egy jelenetet, az épületnek az a része le is volt zárva, felülről, az első emeleti folyosóról, egy keskeny ablakon át lehetett nézni a forgatást addig, amíg oda nem jöttek a smasszerok, akik elhajtottak mindenkit.

- Azért voltak, akiknek sikerült lefényképezni Madonnát.

- Ő is ott volt?

- Hát persze. Ő lesz a főszereplő. Nem tudtad?

- De tudtam.

- Akkor meg miért csodálkozol?... A stáb ott várakozott türelmesen, megcsinálták a beállításokat, megkeresték a kamerák és a világítás legjobb pozícióját, aztán megérkezett Madonna, de csak többszöri nekifutásra sikerült fölvenni a dolgot.

Az járt az eszemben, hogy le kéne menni a Duna-partra, az Erzsébet-híd tövébe, ott leülni, és nézni a vizet. Koszos, de nézni jó, és közben hallgatnám a rakpartról a kettes villamos csörömpölését. Már az előbb, az étteremben is megcsapott ez az érzés, ahogy - számomra tényleg megmagyarázhatatlan okból - egyszerűen belefáradtam Bence lassúságába.

- Molnár utca tíz - mondtam, és kinyitottam a kaput.

Nincs kaputelefonom. A tulajdonos nem volt hajlandó fizetni érte, amikor néhány éve bekötötték a rendszert, én meg úgy gondoltam, egyfelől nem is az enyém a lakás, másfelől meg úgy is hamarosan odébb állok, tehát nem az én dolgom törődni vele. Aztán itt ragadtam, kaputelefonom viszont továbbra se lett, úgyhogy aki hozzám jön, az várakozhat a bejárat előtt addig, amíg valaki ki nem nyitja kaput. Az viszont még korántsem biztos, hogy be is fogják engedni, az emberek nagyon bizalmatlanok, és hiába magyarázza bárki is, hogy Bodrogi Szilárdhoz jött, aki a földszinten lakik, és nincs kaputelefonja, ezt senki nem fogja elhinni.

A múltkor egy ismerősömnek dobtam be egy levelet a Reviczky utcában, ő is albérletes, nem a saját neve alatt lakik, aztán ahogy nézegettem ott a levélszekrényeket, egyből megszólított az udvaron várakozó öreg ember meg a két idős hölgy, hogy kit keresek itt, és mit akarok a postaládákkal. Mondtam, hogy csak szeretnék megkeresni valakit, mire nekem estek, hogy akkor mondjam meg, pontosan kicsodát. Majdnem fölfortyantam, hogy mi közük van hozzá, de inkább csak annyit mondtam, hogy egy ismerősöm itt van albérletben, a neve nincs kiírva, és ugyanebben a pillanatban meg is találtam a keresett levélszekrényt, legalábbis a temperával odafestett emelet- és lakásszám az ismerősömé volt, úgyhogy becsúsztottam a vastag borítékot, aztán sarkon fordultam, és elindultam a kapu felé. Az öregember meg utánam kiabált, hogy rohadt csirkefogó vagyok, huligán, és takarodjak a házukból, majd megmondják a levélszekrény tulajdonosának, hogy vigyázzon, ki tudja, mit tettem be oda neki.

Néhány évvel ezelőtt az otthonommal szemben lévő lakást kibérelte egy orosz üzletember, ott rendezett be magának irodát, és amikor kilencvenhárom őszén Moszkvában volt a rebellió Jelcin ellen, a szomszéd néni, özvegy Magomé, azt panaszkolta, hogy az oroszok reggel óta a tévét nézik, és biztos, hogy innen irányítják a moszkvai eseményeket.

Magosné most is lakásának ajtaja előtt álldogált, és figyelte, hogy kivel érkeztem.

- Hát kerülj beljebb - mondtam Bencének, azzal tágra nyitottam az ajtót. - A cipőt nem kell levenni.

Való igaz, sötét kis lyuk. Az a baja, hogy földszinti, és alig jut be valami kevés fény. A déli, meg a kora délutáni órákban még egész világos van, de egyébként állandóan égetni kell a villanyt. A tulajdonos egyszer azt mondta, hogy majd ha eladja a lakást, este fogja az érdeklődőknek megmutatni, hogy ne lássák, mennyire sötét. Engem voltaképp leginkább abban zavar, hogy amikor dolgozom, föl kell kapcsolni az asztali lámpát.

Amikor öt esztendeje ideköltöztem, azelőtt vagy húsz éven át senki nem lakott itt, csak alkalmanként ugrott be a tulaj szénézni, elsősorban azért, hogy a szomszédok lássák, hogy használja ezt a lakást. Két évtized mocskától takarítottam és lomtalanítottam ki öt napon át, és még utána jöttek az egyéb apró dolgok: nem működött a villanybojler, a nagyszobai konvektorból szivárgott a gáz, a másikat nem lehetett begyújtani, a vécéartály pedig állandóan a leszakadás rémével kísértett. Beletelt egy jó hónapba, mire elértem a kellő összkomfortot, utána meg majd egy évbe, amikortól fogva már úgy éreztem, hogy ez az otthonom.

- Másfél szoba - mutattam Bencének. - A benti szobában szoktam aludni, a kintiben dolgozom, és tévét nézek.

- Nem rossz ez - mondta ő, és letelepedett az egyik fotelba. - Itt legalább jó hűvös van.

- Túlságosan is - nevettem. - Télen meg lehet fagyni. Csak a két szobát lehet fűteni, ráadásul azt se gazdaságosan, mert a konyha és a fürdőszoba állandóan hideg.

A szekrényhez léptem, és poharakat vettem ki.

- Mi kérsz inni?

- Mit lehet? - tudakozódott Bence.

- Hát nem túl nagy a választék - mondtam. - A hűtőben van egy üveg soproni, aztán ott egy skót whisky - és felmutattam a szekrény tetejére. Az az üveg még bontatlan volt, s egyelőre nem is állt szándékomban kinyitni. Évekkel ezelőtt egy barátom hozta, egyenesen Edinburgh-ból.

Bence bort kért, úgyhogy kimentem a konyhába az üvegért. Amikor visszamentem, az íróasztalomon lévő papírokat nézegette.

- Ezek mik?

- Kritikák. Mostanában kritikákat írok az Élet és Irodalomba.

- Ilyenekkel is foglalkozol?

- Mostanában csak ilyenekkel foglalkozom. Mást most nem tudok írni.

- Hogyhogy nem?

- Mert nem. Nem megy.

Kitöltöttem a bort a két pohárba, és az egyiket odaadtam Bencének.

- Egészségedre - koccintottunk.

Épp hogy a nyelvét dughatta be a pohárba, máris azt kérdezte:

- De hogy lehet az, hogy nem megy az írás?

(Most mit lehet erre válaszolni? Ezt már annyian leírták, már annyian elemezték, már annyi esszé, novella meg könyv született róla. „Az írás szenvedés...” - Jól ismert tételmondat, és akárhányszor is mondom ezt valakinek, az illető mindig meghökkenve néz vissza: „Hogyhogy szenvedés? Miért lenne szenvedés? Akkor meg minek csinálod?” „Mert ez a munkám” - szoktam ilyenkor válaszolni, és ez amolyan eufémikus, önámító hazugság, mert nemcsak munka, hanem beteges menekülés is egyben. Menekülés a papír és a toll – mostanában a képernyő és a klaviatúra - megnyugtató birodalmába, ahol valamiféle védelmet remélünk. S újabban épp amiatt fog el a hányinger, az undor amikor leülök a gép elé, hogy már megint írok, már megint írnom kell, s bebeszélem magamnak, hogy ez a szakmám, a hivatásom, a célom - nem, ez a menedékem, amolyan szerelmi fészek, tele gyűlölettel, kétségbeeséssel, gyanakvással és kételyekkel...

Azt hiszem, voltaképp még nem találkoztam olyan valakivel, aki ezt meg is értené, leszámítva persze a - mondjuk így - pályatársakat. Nem is szeretek az irodalomról beszélni, és amikor egyszer egy lány egy étteremben a fejemhez vágta, hogy sznob vagyok, mert úgy beszélek az olvasmányaimról, hogy neki ettől magától az olvasástól is elmegy a kedve, elhatároztam, hogy többé senkit nem avatok be ebbe. Maradjon csak az én csatám mindörökké, és nem lehet senki más a részese ennek a játéknak. Nem is szabad, hogy bárki is beavatódjék, mert amikor leülök az asztal mellé, csak én vagyok ott, meg egy üres, koszos képernyő, amint arra vár, hogy megtöltsen fekete betűkkel, és akkor érzem, hogy ez rettenetes magányt, súlyokkal megrakott csendet jelent.

„Íme, a rettenetes üres fehér papír, amire írnom kell” - A halál kilovagolt Perzsiából című kisregényének elején Hajnóczy Péter írta le ezt a mondatot, korábban gyakran idéztem, hogy megigézzem vele újdonsült hölgyismerőseim. Ma akkor jut az eszembe, amikor bekapcsolom a számítógépet, aztán betöltöm a Windows-t.)

- Nem tudok a kérdésedre válaszolni. Egyelőre kritikákat írok, és az leköti minden energiámat. Nem akarok most máson dolgozni, ezek recenziók arra pedig jók, hogy általuk folyamatosan jelen legyek az úgynevezett irodalmi életben.

Bence arcára csalódás ült ki, úgyhogy még gyorsan hozzátettem:

- De ha most a regényedre gondolsz, afelől ne legyen kétséged. Befejezzük, megígértem.

- Nem gondoltam arra - tiltakozott Bence. - Egyszerűen sajnálom, hogy nem írsz.

- Ne sajnáld. Épp elég, hogy én sajnálom.

Levettem magam a másik fotelba, és arra gondoltam, hogy ha belefeszülnék se tudnék most a gondolataim kusza összevisszaságából akár egy mondatot is kihámozni.

„Aki ott, a szembelévő fotelban terpeszkedik, az a fiam!”

- Ez a te regényed, Bence. Én csak kijavítok benne pár dolgot.

- Arra gondoltam, írhatnánk közösen is.

- Mit írhatnék én hozzá? Ezek a te élményeid... Amikor először hívtál fel telefonon, azt mondtam, hogy ez egy remek ötlet, csak csináld végig. Most is ezt mondom. Elolvasom a kézirataidat, megjegyzéseket fűzök hozzá, ha úgy akarod, beszélek a szereplőkkel is. A többi már igazán a te dolgod.

- Azt mondtad, hogy van rajta mit csiszolni...

- Ez így igaz. Sok mindent.

- Viszont végig akarom csinálni. Már sok regényt elkezdtem, de egyiket se tudtam befejezni. Kamaszkoromban gyártottam a történelmi regényeket meg a színdarabokat.

- Ezeket őrizd csak meg - bólintottam. - Majd ha évek, évtizedek múltán egyszer előveszed, a hasznodra is válhat. Jó dolog olyankor ezeket újraolvasni.

Bence fészkelődött, mondani akart még valamit, aztán mintha meggondolta volna magát. Nem kérdeztem rá, a saját gondolataimmal voltam elfoglalva. Igazából szörnyen önző vagyok.

- Azt hiszem - kezdett bele végül -, csak egy szöveghalmaz lesz ez az egész... Szóval, amolyan dokumentumok, kis történetek laza halmaza. Ahogy éppen eszembe jutottak a dolgok, és ahogy éppen abban a pillanatban megírtam őket. Az első fejezet írásakor például Hrabal-t olvastam...

- A Bénéről szóló leírásod idején pedig, gondolom, Esterházy Pétert.

Kinyitottam a szemem, újra a fiamat néztem.

- Összefűzhetnéd őket közös láncra - mondta élénken. - Igazából regényt szeretnék írni, hogy a szövegek összecsengjenek, folytonosak legyenek, és egy egésznek legyenek a szerves részei.

- Azon vagyok, Bence - nyugtattam meg, és cigarettára gyújtottam.

Azon vagyok, ismétetem magamban, és nagyon akartam hinni a folytatásban.

HÁROM

(A temetés)

Azt, hogy június tizenhatodikára fegyveres felkelést szerveznek, Rabcsák Géza terjesztette el néhány nappal a tanév vége előtt. Azt nem tudta megmondani, hogy kik szervezik és miért, de muszáj volt neki elhinni, mert már az előző évben is jó előre bejelentette egy történelem órán, hogy az Öreget meneszteni fogják, és igaza lett, tényleg menesztették, még ha nem is pontosan úgy, ahogy azt ő megjósolta.

- Épp ideje volt - jelentette ki másnap az osztályban olyan hangsúllyal, mintha az egészről ő tehetne. - Kellenek már az új arcok a sok öreg tata helyett.

Mikor Gézának említettem, hogy regényt készülök írni, a vonaton ültünk, útban Budapest felé. Az állomáson találkoztunk, a jegypénztárak előtt. Mindketten vizsgázni indultunk, azt terveztem, hogy útközben még átnézek pár dolgot, aztán egész végig csak Gézával beszélgettem, jobbra a régi dolgokról. Ahogy figyeltem, nem változott semmit. Ugyanaz a görnyedt tartás, a megnyúlt, keskeny arc, a rövidre nyírt haj és az orrba csimpaszkodó fémkeretes szemüveg. Ezúttal szakállt is viselt, hosszúkás kecskeszakállt, és a füle alatt alig észrevehető barkót. Hangja is úgy szólt, ahogy régen, elnyújtottan, kissé affektálva ejtette a szavakat.

- S miféle regény lesz az? - kérdezte, arcán a megszokott vigyorával.

- Tulajdonképpen még nem is tudom. Csak leírnék pár dolgot a régi dolgainkról.

Ezen gúnyosan mosolygott.

- Miért, gondolod, hogy azok olyan regénybe illőek?

- Majd igyekszem úgy megírni.

Nevetni kezdett.

- Akkor valójában bármiről lehetne regényt írni - mondta csúfondárosan. - Ha úgy írod meg.

- Igen - ismertem el -, valójában bármiről lehetne regényt írni.

Egy darabig hallgattunk, aztán megkérdezte:

- Akkor még nem tettél le az írói álmokról?

- Még nem volt rá okom, hogy letegyek róluk - mondtam.

- Emlékszem, mindig felolvasták a magyar dolgozataidat.

- Igen, Németh mindig felolvasta.

- Meg jelent meg valami novellád is az Alföldi Krónikában.

- Negyedikben kétszer is.

- Hát akkor, öregem - és Géza megint vigyorgott -, akkor tényleg nincs semmi okod arra, hogy ne írad meg.

Rabcsák Gézával akkor már lassan egy éve nem láttuk egymást. Érettségi után nem sokkal egyszer elmentem hozzájuk, már nem ugyanott laktak, a Kertvárosban építtettek egy családi házat, és viszonzásul ő is meglátogatott pár héttel utána. Azt követően néha összeháldoztunk a városban, és kölcsönösen megígértük, hogy majd felhívjuk egymást, egyszer meg a Honvéd egyik BEK-meccsén rohantunk egymásba a Bozsik-stadion bejáratánál, de egyik találkozás

nyomán sem tért vissza bármi is az egykori dolgokból. S ahogy ültünk akkor a vonaton, hirtelenjében semmi más nem jutott eszünkbe, csak a régi emlékek.

- Hogy megy a szociológia? - kérdeztem.
- S mi újság a Közgázon? - kérdezett vissza.
- Megvagyok vele.
- Nna látod - felelte. - Nagyjából én is.
- S mit csinálsz utána? - faggattam tovább.
- Miért, te mit? - kérdezett megint csak vissza.

Így ment ez egy darabig, aztán azt mondtam:

- S arra emlékszel, amikor volt a temetés?
- Miféle temetés? - lepődött meg.
- Tudod, amikor a sövényt nyírtuk, és egyszer csak jött az a fickó, és ott handabandázott összevissza...
- Aha - mondta. - Emlékszem.
- Mert az is olyan regénybe való, nem?
- De - bólintott. - Tényleg olyan regénybe való.

Azon a nyáron négy hetet újra együtt dolgoztunk a kórház kertészetében. Akárcsak az előző évben, a munkát megint anyám szerezte, bár az igazgatói utasítás szerint csak a kórházi dolgozók gyermekeit alkalmazhatták a vakáció idejére, neki mégis sikerült elintéznie, hogy velem együtt Gézát is felvegyék a kertészethez. Az ilyen eseteknél mindig elképedtem azon a tényen, hogy ha anyám igazán akar valamit, akkor azt mennyire el tudja érni. Sajnáltam, hogy olyan keveset akar az élettől, és úgy éreztem, ez nagyfokú önzés az én irányomba. Sokkal több dolgot el tudtunk volna érni, ha azokat anyám is igazán igényelte volna. Ő azonban - és ennek most nem akarom az okát kutatni, de valószínűleg köze lehet az apámhoz is - beérte olykor egész kevéssel.

A munka, amelyet szerzett, messze nem volt valami döglesztő dolog. Reggel héttől délután fél négyig járkáltunk a kórház hatalmas udvarán egy seprűvel, egy gereblyével, meg egy személtlapáttal, és lényegében nem csináltunk semmit. A munkát ugyanis rendre elvégezték a hivatásos, állandóan ott dolgozók, a mi feladatunk csupán az volt, hogy megcsináljuk azokat a munkákat, amelyeket valójában nem is, vagy csak nagy ritkán szoktak elintézni, de ha már volt fölös munkaerő, akkor úgy-ahogy elvégeztették velünk.

Június tizenhatodika péntekre esett, és a főnök utasítására aznap metszőollókkal felpakolva kimentünk az utcára, a kórház hátsó frontja mögé, hogy kívülről nyírjuk a sövényt, amelyen igazából nem volt mit nyírni, hiszen a nyár elején egyszer már megkopasztották. Géza reggel óta lázban égett, azt mondogatta, hogy ma egész biztosan valami történni fog, meg hogy a rádióban bementék, hogy pontban egy órakor mindenki álljon vigyázzállásba, és egy percen át gondoljon azokra, akiket ma temetnek.

- Jól van - mondta neki. - Akkor majd gondolunk.

Figyelmeztetőleg felemelte a mutatóujját.

- De tényleg akkor! - mondta.
- Tényleg akkor - feleltem.

Az egy óra bennünket az étkezdében ért. Nagy, tágas étkezdéje van a megyei kórháznak, elfér benne egyszerre vagy két-háromszáz ember, igaz, amíg oda bejutottunk, előtte hosszú perceként át kellett a folyosón sorbaállni. Soha nem siettünk nagyon az evéssel, a munkaidőnkéből kitellett, és a légkondicionált helyiségben a hőség sem gyötört.

Épp a levest kanalaztuk, amikor egyszer csak Géza az órájára nézett, és azt mondta: most.

Körbenéztem, a helyiség tele volt orvosokkal és más kórházi dolgozókkal, mindenki evett, és úgy tűnt, senkinek esze ágában nincs felpattanni és vigyázzba állni.

- Nna, mit csinálunk? - kérdeztem.

- Mi felállunk - mondta elszántan Géza, azzal fel is állt, és vigyázzba vágta magát a tányér mellett.

Szótlanul követtem a példáját.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az asztal, amelynél ültünk, a terem egyik sarkában volt, ráadásul egy oszlop félig el is takarta, úgyhogy valószínűleg nem sokan láthattak bennünket, vagy aki látott is, ügyet sem vetett ránk, de mi azért kitaratóan végigálltuk az egy percet, aztán Géza intett, hogy elég, és leültünk.

- Lehet - mondtam vigyorogva - , hogy Pesten már halottak és sebesültek fekszenek az utcákon, miközben mi itt békésen zabálunk.

- Anyám azt mondta - felelte Géza - , hogy figyeljük a rádiót, és ha elkezdenek benne indulókat játszani, akkor baj van. Ötvenhatban is akkor kezdtek el zenét sugározni, amikor az ellenforradalmárok már az utcán lövöldöztek.

- Nemzetőrök - javítottam ki, mert egyszer így hallottam a tévében.

- Akkor nemzetőrök... Mindegy.

- Szerintem nem lesz balhé - mondtam. - Március tizenötödikén sem volt semmi, pedig előtte hogy dumálták, hogy majd az alternatívok így meg úgy...

Géza a fejét rázta.

- Te csak hiszed, hogy nem volt semmi.

- Miért, mi volt?

- Peszekiék fölmentek - vonogatta a vállát Géza. - Meséltek pár dolgot...

Ebéd után újra kimentünk az utcára, hogy tovább nyírjuk a sövényt.

Borzasztó meleg volt, ráadásul a Nap pont odatűzött, úgyhogy nem haladtunk valami örült nagy tempóban. Vágtuk a sövényt vagy tíz percig, aztán leültünk a kerítés tövében pihenni.

Akkor vettük észre, hogy valaki mászkál a kórházudvaron.

Kinézetre olyan ötvenes férfi volt, ott hajlongott a fenyők alatt. Az udvar hátsó részén akkor még hatalmas fák álltak, azon a területen korábban dolgoztunk már, piszkos munka volt, az utasítás szerint a szemetet kellett összeszednünk, de ez a szemét az volt, amelyet a különféle osztályokból oda kiöntöttek, úgyhogy használt injekciós tűk, véres vatták és tamponok között bókászunk állandóan. Azt a területet kívülről lezárták, csak úgy lehetett bejutni, hogy ha az ember előzőleg átgyalogol az egész kórházon, ez viszont nem egyszerű, mert minden egyes épület előtt portások faggatóznak az úti cél felől. Nyilvánvaló volt tehát, hogy az a férfi kívülről jutott be, valószínűleg a kerítésen mászhatott át.

Azon tanakodtunk, hogy mit csináljunk, amikor a férfi egyszer csak átvette magát a sövényen, és kezében a nejlonzacskónyi tobozzal ott állt előttünk.

Én ijedten hátráltam néhány lépést, aztán tisztos távoból figyeltem, ahogy a fickó leáll Gézával beszélgetni.

Viszonylag jól öltözött fazon volt, a meleg ellenére khaki színű munkásnadrágot és felöltőt viselt, vonásai és fizikuma kétkezi munkával eltöltött évekről árulkodtak. Egy percet ha beszélhetett Gézával, azután kiöntötte a járdára a tobozokat és elkezdte őket számolni.

Ez idő alatt Géza odajött hozzám.

- Te - vigyorgott messziről. - Ez egy nemzetőr...

- Hogy kicsoda?

- Egy nemzetőr. Gyere, hallgasd meg!

Némileg felbátorodva odamentem a férfihoz, és kezét ráztam vele.

- A tévében épp most ötvenhatról adnak filmet - vágott egyből a közepébe. - Egész nap ez megy. A temetés, meg a dokumentumfilmek.

Lerakta a kezéből a tobozokat és a csípőjéhez szorította a tenyerét, mintha egy géppisztolyt szorongatna, aztán elkezdett forogni, közben a hatás kedvéért kicsit ratatatázott is.

- Ötvenhatban így irtottam én is az oroszokat - mondta a mutatvány végén. - Irtanám még most is, ha nem büntetnének meg érte.

Gézával hallgattunk, aztán kis idő elteltével a fickó összehajlította a tobozokat, kezét fogott, és elment.

- Nna látod - néztem utána. - Hát így néz ki egy nemzetőr. Ma is irtaná az oroszokat.

- Ez egy komplett idióta - felelte Géza. - Nem tudja, mit beszél. Szerintem hazudik.

Aztán véget ért az a nap is, örültünk, hogy péntek van, és most két nap pihenő következik. Felültünk a biciklire, és az első utunk Gézákhoz vezetett. Ezúttal szó se lehetett semmiféle pornófilmről, vagy ilyesmiről, mert az anyja otthon volt, és nézte a tévét.

A ceremónia már a vége felé közeledett, épp valami kegyetlen hosszú névsort olvastak fel.

- Nna, mi újság? - kérdezte Géza és felbontott egy dobozos kólát.

- Szép volt a temetés - mondta az anyja. - Nagy felhajítás, és jó sokan voltak...

- Botrány, balhé, rendőrök?...

- Ugyan már! Szó se volt ilyesmiről.

Aztán kicsivel később még azt mondta:

- Egy fiatal, szakállas gyerek olyan beszédet zagyvált össze, amelynek se füle, se farka nem volt, ráadásul nyugodtan lehetne szabályos felforgatásnak is minősíteni.

- Miért, mi volt benne? - kérdeztem.

Az anyja legyintett.

- Dilettáns ostobaságok. Éretlen gyerek. Fogalma sincs arról, mi a realitás.

- S ki volt az egyébként? - faggatózott tovább Géza, de az anyja nem tudta a nevét.

- Nna látod - mondtam, amikor már meguntuk a kivégzettek névsorát, és bekapcsoltuk inkább a Commodore-t. - Szó se volt fegyveres felkelésről.

Géza vigyorgott.

- Még lehet - válaszolta.

- S hány oldal lesz? - kérdezte Géza.

- Micsoda?

- Hát amit írni fogsz.

Eltűnődtem.

- Nem tudom még. Azt hiszem, nem lesz nagyon hosszú.

- Miért? - nevetett Géza. - Nem történt mégsem olyan sok érdekes dolog, amiből egy hosszabb regényt össze lehetne eskábálni?

- Hát - feleltem - , először még számba kell venni, mit is írok majd meg. Még csak ott tartok.

- S mikor kezdenéd?

- Mostanában.

- Azért - mondta nagyon lassan Géza - , ha pár oldallal már elkészültél, megnézném.

- Miért, érdekel?

- Igen. Érdekel.

- Majd ha kész lesz, felhívlak.

- Oké - mondta Géza.

4/A

Ültem, és tűnődtem. A régi dolgokon gondolkodtam, azt hiszem, pár ócska könnycsepp is összegyűlt a szememben, ahogy a fiam kéziratát a kezemben tartottam. Balkezemben fogtam a ceruzát, amellyel javíthatnék a kézíraton, Bence is balkezes, az étteremben észrevettem. Ha némi büszkeség töltött is el, az érzések egyre jobban kavarogtak bennem. Igen, föltűnt, fölbukkant az életemben egy srác, egy huszonhárom esztendő fiú, akinek a létezéséről persze mindvégig tudtam, csak éppen tudomást nem vettem róla. Mondhatnám persze, az anyja nem engedte, elzárta előlem, nem hagyta, hogy érintkezzünk egymással, hogy megismerhessük egymást. De hát kerestem-e én velük valaha is igazán a kapcsolatot? Csak hagytam, hogy a múlt egy szelete elsuhanjon mellőlem. Hagytam, mert úgy éreztem, az csupán a tegnaphoz tartozik, hogy van egy gyerekem, az anyjával él, akit valaha bizonyos érzelmi szálak fűzték hozzám, aztán ez a szál elszakadt, miután Margit rá kellett hogy döbbenjen, messze nem az vagyon, akinek ő eredetileg elképzelt.

Ezt a dolgot magamban már lezártam egyszer, hazudnék, ha azt mondanám, nem volt könnyű. Mert könnyű volt, igenis könnyű, sokkal könnyebb, ahogy annak ilyenkor, legalábbis a lelkiismeret diktátuma szerint lennie kellene.

Fiatal voltam, pályája kezdetén álló író, mások által nemzedékének egyik legreményteljesebbnek tartott alakja. Az irodalmi lapok egyre sűrűbben közölték novelláimat, szívesen láttak a szerkesztőségekben, sorra ismerkedtem meg idősebb, befutott, nem egyszer nagy nevű kortársaimmal. Annyi idős lehettem, mint most Bence, és valóban óriási tehetségnek tartottak. Bizarr, rendre groteszk csattanóval végződő írásaimat az egyértelmű olvasói visszajelzések mellett a kritika is elismeréssel fogadta, sokan a magyar széppróza jövődöbéli megújítóját vélték bennem fölfedezni. Mindez persze szinte túlvilági érzéssel töltött el, határtalanul élveztem az íráságot, fürödtem a népszerűségben, örültem, hogy ezzel a könnyed lebegéssel ölelhetem magamhoz az életet. Tizennyolc esztendő koromban, ezerkilencszázhatvanhatban elkezdtem a Műszaki Egyetem gépészmérnöki karát, negyedévben maradtam ki, megbuktam, és többet már nem is kerültem vissza, mert az ismétlő évemben végérvényesen magával sodort az irodalom.

Hihetetlenül mély mocsár ez, szinte lehetetlen neki ellenállni. Különösen huszonhárom éves fejjel nehéz nemet mondani a könnyű ígéreteknek, a csábításoknak, az előtted álló, és számodra jóformán végtelennek tetsző lehetőségeknek. Az Új Dekameron-nemzedék legfiatalabb tagja voltam, zsenge korom ellenére idősebb pályatársaim kértek tőlem tanácsokat bizonyos írástechnikai kérdésekben, kezdőnek számító, már nem is annyira fiatal írók olvastatták velem a novelláikat, hogy véleményezzem őket, és mondom meg, melyikkel hová, milyen lapokhoz érdemes fordulni. Magam is éreztem, hogy írásaim egyre jobbak és jobbak lesznek, tudatosan létezett bennem az a szándék, hogy lehetőség szerint valamiben elüssék a kortárs irodalom uralkodó vonulatától. Persze, ez nem volt annyira egyszerű, az irodalomnak létezett egy hivatalos iránya, amelyet megszabott a korszak erkölcsi, esztétikai, kritikai értékrendszere, a szocialista berendezkedés eszmei síkja, úgyhogy ügyesen kellett lavíroznom ahhoz, hogy egyszerre tudjak másképp írni, ugyanakkor mégis beférni a központilag elfogadott vonalba. Nem akartam sem tiltott, sem pedig túrt író lenni, igenis, támogatott író akartam lenni, mert az íráság számomra a létezését jelentette, életem legfontosabb kelléke volt, mitöbb, egész sorsomat már viszonylag korán erre a vonalra tettem föl. Hangsúlyozom: szerencsém volt. Indulásom éveiben még élénken élt hatvannyolc eszmeisége, amolyan reformírónak számítottam, aki hozzátartozik a kor légköréhez.

Margitot akkor ismertem meg, amikor az első kötetemet állítottam össze. Mint mindenki más, én is novellagyűjteménnyel kezdtem. Az Új Dekameron megjelenése után, különösen azt követően, hogy a kritikusok ebből a kötetből elsősorban a Diósy Jóska és az én írásaimat méltatták, szólt Illés Endre, hogy gondolkozhatnék egy önálló könyv megjelenésén. Zöld utat

kaptam, és ez óriási dolgot jelentett. Mások éveket várnak arra, hogy a Szépirodalminál, vagy a Magvetőnél egyáltalán foglalkozzanak velük, nekem meg az ölembe hullik a lehetőség. Azonban azt is be kell vallanom, hazudnék, ha azt mondanám, hogy váratlanul ért. Egyáltalán nem ért váratlanul. Fürödtem a népszerűségben, pályám egyenesen ívelt fölfelé, neves, tapasztalt kollégák biztattak, és álltak mellettem.

Akkoriban az egyik kerületi tanács személyzeti osztályán dolgoztam, miután kikerültem az egyetemről, egyik idősebb író ismerősöm felesége protezsált be oda. Könnyű kis munka volt, reggel bementem, délután hazamentem, a köztes idő pedig azzal telt, hogy ültem az asztalomnál néhány akta meg jelenléti ív társaságában, és írtam. Hirtelen temérdek időm lett. Dolgozni, azaz prózát írni a munkahelyemen tudtam, mikor eljöttem onnét délután három felé, előttem állt az egész délután és este. Természetesen még jobban belevetettem magam az irodalom körforgásába. Munka után szerkesztőségekbe mentem, üldögéltem az írók, kritikusok, szerkesztők között, kávéztunk, aztán leugrottunk a sarki presszóba bedobni pár konyakot. Esténként a cimborákkal moziba, vagy színházba jártunk, olykor pedig - és ez is elég gyakori volt - fergeteges házibulikon vettünk részt, fiatal művészek, írók, költők, színészek, rockzenészek társaságában. Ilyenkor másnap reggel be sem mentem a tanácshoz, csak délelőtt telefonáltam be az irodába, és megkértem valamelyik munkatársamat, hogy írja föl a nevemet a jelenléti ívre.

Rengeteg kalandom volt abban az időben. Itt nemcsak a munkahelyi szeretkezésekre gondolok, amelyeket a hosszú combú, miniszoknyás gépírólányokkal a széken lovagló pózban, vagy őket az íróasztalra végigfektetve folytattam. Könnyű kis esetek voltak ezek, behozták nekem a kávé, a kiflit a büféből, elég volt pár kedves szó, és már föl is ültek az akták tetejére, hogy félrehúzott bugyiszegéllyel, széttárt, nedves combokkal fogadják gyorsan jövő gerjedelmemet. (A büféről jut az eszembe, hogy ott sört is lehetett kapni. Bögrében adták, habos tejként kellett kérni, fölülről valóban csak a fehérsége látszott, ha az ember elszívott utána egy cigit, meg sem érezték a leheletén.) Mivel napközben írtam, délután, a városban csatangolva, bőven akadt lehetőségem az ismerkedésre. S ki is használtam ezeket a lehetőségeket. Ismerkedtem mindenütt: a presszóban, ahová közvetlenül a munkaidő után beugrottam meginni egy felest, a villamoson, a buszon, hazafelé menet, a moziban, ahová este mentem, vagy baráti társaságokban, sörözőkben, a haverok lakásán. Pincérlányokat, kalauznőket, szerkesztőségi kisasszonyokat éppúgy az ágyamba fektethettem, mint a korszak ünnevelt énekesnőit, kezdő színésznőket, nagy költők féltve őrzött múzsáit. Nem, nem vágytam tartós kapcsolatra, a hódítási kényszer mindennél, még a szerelem utáni igénynél is erősebb volt bennem, talán ez is az oka, hogy soha nem nősültem meg, és csak most, öszülő halántékkal, amikor szerelmes lettem egy egyetemista lányba, döbbsentem rá, hogy az érzelmek mennyivel többet adhatnak bármely, frissiben megszerzett, harmatos női testnél.

Margitot hetvenkettő júniusában ismertem meg. Motorozni indultunk néhány haverral, a többiek már ismerték ezt a motoros kalandot, nemcsak a nyugati filmekből, hanem személyes élményekből is, és akkor engem is rávettek, menjünk le a hirtelen jött melegben két keréken a Velencei-tóra. Nyolc-tíz fős társaság volt, olyanokkal, mint Diósy Jóska, aztán a fiatalon elhunyt, nagy tehetségű költő, Gát Peti, Horváth Laci, aki akkoriban kezdett kritikusként fölőlni, és ha jól emlékszem, még egy-két színész, meg talán valaki az Omegából. Segédmotorra volt jogosítványom, még a technikumban tettem le, és alig hogy elhagytuk Budapestet, a kölcsönrobogó az első kanyarban kiugrott alólam. Szerencsém itt sem hagyott cserben, a csodával határos módon szinte karcólásokkal megúsztam az esést, a mentő azért, biztos, ami biztos, beszállított a kórházba, ott is tartottak megfigyelés céljából pár napig. Margit a baleseti osztályon dolgozott.

Nem volt szép lány, bár csúnya sem, de igazából semmi különleges nem volt benne. Valószínűleg nem hajtottam volna rá, ha nem unatkozom olyan rettenetesen. Az első két napban még feküdnöm kellett, aztán már sétálhattam, nemcsak a folyosón, hanem a kórház egész épületében, sőt, a kertben is. Margit ürítette az ágytálat, hordta az ebédet, beadta a gyógyszereket, cserélte a kötést - szóval, amolyan mindenes nővérke volt. Csodáltam, hogy a

vézna madártestével hogy bírja ezt a rengeteg, cipekedéssel, betegemelgetésekkel járó munkát. S élveztem, hogy tudom őt szórakoztatni, hogy érzékeltetni tudom vele, hogy más vagyok, mint a többi beteg, egész más, mert én Bodrogi Szilárd vagyok, az író, aki első novelláskötetén dolgozik, és aki az összes itt fekvő férfinál sokkal színesebb, sokkal érdekesebb.

Apró élcelődéseim, hosszas történetmondásaim és eszméim részletes kifejtése után egy ügyelet során, a nővérkéek éjszakai szállásán lett először az enyém. Nem volt ugyan már szűz, ám a férfiakkal való dolgokban még fölöttébb kevés tapasztalattal bírt. Magam csodálkoztam a legjobban azon, hogy a kórházból való gyors kikerülésem után Margit természetesen igényelte kapcsolatunk folytatását, mitöbb, elmélyítését. Egy Duna-menti kis faluból Pestre fölkerült lány volt, erkölcsrendszeréből hiányzott a futó viszony fogalma. Zárójelentésem kiadása után három nappal hozzám költözött, az albérletbe. Kezdetben még élveztem is a helyzetet. Igaz, hogy csak egy ápolónő, de akkor is, van egy állandó barátnőm, velem él, folyton mellettem alszik, reggel kávéfőz, délután kimos, estére vacsorával vár. Még pár idősebb cimborám sem mondhatta el ezt magáról.

A nyarat együtt töltöttük. Szabadságot vettünk ki, és jártuk az országot. Együtt töltöttünk pár napot valamelyik barátomnál, pályatársamnál, aztán tovább álltunk. Margitnak ez persze hatalmas élményt jelentett, hiszen a falubéli parasztlegények és az unott arcú fejkendős lányok helyett igazi művészekkel, a magyar irodalom élvonalával találkozhatott. Még az öreg Déry nyaralójába is elvittem. Megmutattam neki mindent, és bemutattam neki mindenkit, akit csak ismertem. Augusztusban járt le a szabadságunk, a novelláim már a gépírónőnél voltak, Illés Endre többször is sürgette, hogy adjam le kötetem anyagát, amikor pár nappal azután, hogy újra munkába álltunk, Margit közölte velem, hogy most már egész biztos abban, hogy gyereket vár.

Azonnal az abortuszt javasoltam, sőt, erősködtem, hogy költözzön vissza a nővérszállóba, akkor nagyobb az esélye a bizottság előtt. Margit hallani sem akart erről, azt akarta, hogy vegyem el feleségül, házasodjunk össze, éljünk ezután úgy, mint minden normális pár. A gyerekek is ez lesz a legjobb. Örjöntem, amikor ezt így végigmondta. Az asztalt csapkodtam, könyveket sodortam le a szekrényről, és azt hajtogattam, nem engedhetem meg magamnak, hogy családom legyen. Író vagyok, üvöltöztem, most jelenik meg a novelláskötetem, aztán meg regényt akarok írni. Visító gyerek és szaros pelenkák között pedig nem lehet alkotni. Margit zokogott, hogy azt hitte, számomra ő az első. Ezen még jobban bedühödtem, és közöltem vele, ne álltassa ilyenekkel magát. Örülök, hogy főz rám, mos rám, de nem hagyom, hogy bármiben is korlátozza szabadságomat, írói fejlődésemet.

Másnap reggel visszaköltözött a nővérszállóba. Néhány nappal utána kerestem, de azt mondták, hazament betegszabadságra. Ősszel kezdett el csak újra dolgozni, már ameddig tudott. Többször is fölhívtam, szinte könyörögtem neki, vetesse el azt a gyereket, és folytassuk ott, ahol abbahagytuk. Hallani sem akart róla. Ne dönts el, hogy mit csinálok a gyerekemmel, mondogatta dacosan a telefonba. Személyesen nem volt hajlandó találkozni velem, pedig reménykedtem, élő szóval jobban meg tudom győzni.

Egy márciusi vasárnap este kerestek telefonon az Üllői úti női klinikáról. Egy női hang közölte, hogy Szegény Margit üzeni, fiút szült, Bence névre fogják keresztelni, és a gyermek anyja nevét viseli majd. Azt is üzenté, nehogy meglátogassam a szülészeten, és ne is keressem meg. Majd ő értesít, hogy esetleg mikor láthatom a fiamat.

2

Hátradőltem a karosszékekben, a cigaretta után nyúltam, majd meggondoltam magam, és visszatettem a dobozt zakóm belső zsebébe.

Odafönt, az első emeleti lakásban az előbb valaki lehúzta a vécét, és a víz most zubogva tör a pincében lévő aknák felé, hogy aztán a ház és a kerület többi szennyével egyesülve folyjon tovább a tisztító telepig.

A fürdőszobában bekapcsolt a boiler, az előszobában érces nyekergéssel forgott körbe-körbe a hozzá tartozó villanyóra fogaskereke.

A lépcsőházból a szokott esti zajok szűrődtek be, felálltam, kinéztem, majd elhúztam a függönyt, mert sötétedés után kívülről már be lehet látni.

Fájt a fejem, égetett a torkom, szomjas voltam.

Nem szeretem a pesti vizet, akármennyit iszom belőle, nem oltja a szomjamat, ahogy leteszem a poharat, már kívánom a következőt.

Sűrűn apránként, a csapból szoktam inni nagy kortyokat.

A bort nem kívánom, voltaképp nem is szeretem, a barátaim kedvéért tartom a hűtőszekrényben.

Ha lenne itthon sör, vagy nem is, ha beülnék valami olcsó ivóba, lehúznék két korsót, aztán hazajönnék, ágyba bújnék, és aludnék reggelig.

3

Teát főztem, rádiót hallgattam a konyhában, a ma rám váró feladatokra gondoltam, amikor csörögni kezdett a telefon.

Talán Andi az, reméltem, már két napja várom a hívását.

Majd kereslek, mondta hétfőn a Szabó Ervin Könyvtár előtt, csak legyél elérhető.

Meg akartam kérdezni, hogy ezt hogy gondolja, üljek otthon, és várjak rá, de aztán csak bólintottam, mert valami határtalan szomorúság és levertség volt a tekintetében.

Ez az a pillanat, amikor magam is visszakozok, bátorító szavak helyett csak bólintani tudok, és azt mondom, oké, Andi, várom a hívásodat.

Aztán amikor elindulok hazafelé, érzem, hogy valami rettenetesen hiányzik, de inkább elhessegetem a gondolatot, és a másnapra gondolok.

Borús ma az idő, a telefon felé menet kinéztem az ablakon.

Szomorú, melankólikus, bánatos kinti reggel.

Ilyenkor esernyőt teszek a táskámba.

Fölvettem a kagylót, halló, szuszogtam, és Szegény Bence kívánt jó reggelt.

- Jó reggelt, Bence.

- Dolgozol?

- Majd fogok.

- Arra gondoltam, jó lenne, ha te is írnál mégis valamit ebből a regényből...

Vártam, a tegnap estére gondoltam.

- Pár oldalt, pár fejezetet - Bence reménykedve hallgatott.

- S hogyan gondolod?

- Ha elmondanék, vagy megírnék valamit, te is dolgozhatnál rajta. Mondjuk, elmesélek neked valamit, és te átdolgozol, ahogy azt jónak látod. Hogy közös munka legyen, vagy micsoda. Én nem egyszer elakadok...

Sóhajtottam, szájam szélére kiült egy könnyed mosoly.

- Bence, hová lett Sárdi Anikó?

Csodálkozott.

- Ezt meg hogy érted?

- A regényed első két fejezete órála szól, aztán a harmadikban egyszer csak nyoma vész, meg sem említed.

- Majd később fölbukkan újra, ne aggódj!

- Nem aggódom, Bence, de ne engedd, hogy az olvasó szem elől veszítse a szereplőket...

Újra hallgattunk, majd még hozzátettem:

- Ha van valamid, hozd el, megnézem.

Letettem a kagylót.

Melegítőt és tornacipőt húztam, futni fogok a Margitszigeten.

NÉGY

(Az új fiú)

Augusztus közepe volt, a napok ilyenkor amolyan tengés-lengéssel teltek el, a Nap még perzselt, de a közelgő szeptember már érezhetően ott úszott a levegőben.

Augusztusban nem érdemes semmi újba belekezdeni. Ekkorra már Bence befejezte a nyaranta szokásosan megírandó regényét rég elfelejtette a szünnidő eleji munkát, letudta a nyaralást is. Néha felhívta Rabcsák Gézát, de ott senki nem vette fel, mert Rabcsákék még a nyugati körútjukon portyáztak, vagy odacsörgött Bolla Petiékhez, de ők se válaszoltak, így hát jóformán egész nap otthon ült ölbe tett kezekkel, olvasott és várta az ékezdést.

A Bűn és bűnhődésen rágta át magát, kötelezőnek adták fel, elég vaskos olvasmány, gondolta augusztusban úgyis ráér, majd akkor kiolvassa. Raszkolnyikov mellől kanyarodott oda Damjanichékhoz.

„Ünnepi műsort kellene csinálni október hatodikára” üzenté Béné. „Az idén november hetedikét már nem ünnepeljük az igazgató úgy döntött, helyette az aradi vértanúkra és Batthyányi Lajosra emlékezünk. Valami kis történelmi játék kellene, rövid jelenet, színpadkép, versek, zene stb.”

Szegény Bence leült az írógéphez és befűzött egy tiszta papírt.

A történelmet mindig is szerette. Képes volt órákon át lapozgatni a Képes Történelem különféle köteteit. Bele-beleolvasott a szövegbe, de a legszívesebben a képeket nézegette. Bámulta a régi arcokat: királyokat, hadvezéreket, államférfiakat, tudósokat, művészeket, papokat. Ilyenkor gondolatban mindig utazott. Elképzelte, hogy ő mit tanácsolt volna Julius Caesarnak, mielőtt az átlépte a Rubicont, vagy hogyan vitázott volna Széchenyivel, mi legyen előbb, gőzhajó vagy lóverseny. Nyaranta történelmi regényeket fabrikált. A kalandozásokról, amikor magyar lovasok száguldották be Európát, és egy erdélyi fejedelemtől, aki nem tudott dönteni, a törökhöz vagy az osztrákokhoz érdekesebb inkább húzni ahhoz, hogy az ország ismét egyesüljön.

„Damjanich központi figura kell hogy legyen. Ez a város szereti Damjanichot. Nem létező hősei és nagyjai híján egy győztes csata emlékére fogadta szívébe a szabadságharc nagy szakállú tábornokát.”

A nyár elején a parkban egy éjszaka ledöntötték és brutálisan szétverték Damjanich mellszobrát. Azt hitték, hogy Marx.

Szegény Bence az írógép fölé hajolt, és ahogy mondani szokás, várta az ihletet.

Könnyen és gyorsan írt. A kezdet volt nehéz, az első mondatok leírása, aztán pillanatokon belül kibontakozott a történet. Kossuth ideges, nem tudja, mitévő legyen, helyesen teszi-e azt, amit tesz. Görgey, nyugodt, megfontolt. Már döntött, tudja, mi lesz a következő lépése, és nem fél annak következményeitől. Aztán a kérdőjelek: vajon felelős-e Görgey Aradért? Vagy tehetett-e volna ő akármit is a tábornok érdekében? S hogy élük át ezt a mártírhálálra készülő tisztek?

Szegény Bence könyveket lapozgatott. Igyekezett minél hitelesebb lenni. A vádiratok és az ítélet szövegét eredeti forrásokból másolta ki. Azután négy jelenetet írt. Az elsőben Kossuth és Görgey beszélget az aradi várban, Kossuth lelkiismeretfurdallások közepette lemond, és átadja a hatalmat Görgeynek. A másodikban Damjanichot a hadbíróóság faggatja. A harmadik jelenetben a hadbíró felolvassa az ítéletet. Az utolsó részben a fogoly tábornokok a kivégzésük előtti éjszakán a cellákban töprengenek sorsuk felől, és leveleket írnak feleségeiknek.

Az egyes jelenetek közé versbetéteket tervezett. Petőfi: Európa csendes újra csendes... és a Szörnyű idő.

„Az egész” mesélte később „nem tellett bele alig fél napba”.

Az első tanítási nap, amikor szokás szerint csak osztályfőnöki órák voltak, került az osztály elé a műsortervezet.

Már napokkal korábban, még az évnnyitó előtt elvittem azt Bénéhez a lakására.

Egy társasházban lakott a férjével, a fiával, annak feleségével és a frissen megszületett unokával.

Zavarban voltam, mert még soha nem jártam egyik tanárom lakásán sem, ez az egész valahogy nagyon furcsa, egy tanár odahaza fapapucsot és házipongyolát visel, fakanál van a kezében, amikor ajtót nyitasz, s amíg a díványon beszélgettek, megkínál üdítővel.

Béné kitörő örömmel fogadta, amikor elmeséltem neki, hogy elkészültem azzal a műsortervvel, összecsapta a kezét és felkiáltott, hogy máris, s egyébként hogy én milyen rendes gyerek vagyok, ilyenkor a nyári szünetben ilyeneket megcsinálok.

Aztán bevonultunk a szobába, és amíg én kólát ittam, Béné elolvasta azt a pár gépelt oldalt, amelyet vittem, utána azt mondta, hogy csodálatos, és nagyszerű munka, és tényleg igazán remek, hogy a szünetemet felhasználva végeztem ilyen nagy munkát, ezt feltétlenül el fogja mondani az első nap az osztályban is, egyébként valóban nagyon meg van elégedve azzal, amit a műsorról kigondoltam.

Pár nappal utána bent ültünk az osztályban, és Béné azt mondta, hogy gyerekek, iszonyatosan sok a teendőnk, mert aki esetleg még nem hallott róla, október hatodikára mi csináljuk az ünnepi műsort, oké, hogy van még addig több mint egy hónap, a gond csak az, hogy nem értek még teljesen véget az iskola átépítése körüli munkálatok, a tetőszigetelést nem fejezték be, úgyhogy most két hét tanítási szünet következik, ez alatt a két hét alatt az igazgatói utasítás szerint minden osztálynak el kell mennie a szokásos évi osztálykirándulására, ezért a műsor előkészületei igazából csak szeptember közepén kezdődhetnek meg, szóval használjunk ki minden percet, amelyet együtt tölthetünk, mert kevés az időnk.

S akkor jelentette be azt Béné, hogy én kicsoda munkát végeztem, mert feláldoztam a vakáció egy részét, hogy mire kezdődik az iskola, elkészüljek az ünnepi műsor tervezetével, úgyhogy mindenképpen megérdemlem az osztályfőnöki dicséretet.

Ezalatt én hallgattam, és azt gondoltam, hogy tehát nem tellett bele egy fél napomba se, de hát jó, végül is valóban megdolgoztam vele, az meg már csak az én magánörömöm, hogy ilyen hamar elkészültem.

Utána rögtön fel is olvasták a műsort, azért nem én olvastam fel, mert bizonyos helyzetben, bizonyos körülmények között, főként meg mikor izgatott vagyok, dadogok, és a felolvasás izgalmától inkább megkímélt engem is, és magát is az osztály.

Azt mondták, hogy alapjaiban jó a műsor, majd még több verset tesznek hozzá, meg zenét is, úgyhogy rögtön elkezdődött a szerepek kiosztása, ami nem ment túl könnyen, mivel a jelenetekben csak férfiak szerepeltek, a nyolc fiú pedig kevés volt az összes szereplő eljátszására, és éppen Kossuth szerepére nem akadt jelentkező.

Akkor érkezett meg Bakonyi Dénes.

Az igazgató hozta be a harmadik óra elején.

Már nem volt ismeretlen a cések előtt. Mindenki tudta, hogy a bébe jár, azonfelül matek faktos, gitározik, néha kosarazik és Rolling Stones-rajongó. Magas, jóvágású fiú, feltűnően okos, kellemes modorú és kiváló társalgó, ígykezett soha nem kimaradni egyetlen egy balhéból sem.

S most itt állt az osztály előtt azzal, hogy szeretne átjönni a cébe.

Még a nyár elején döntötte el. Hivatalosan soha nem indokolták meg, csak annyit mondtak, hogy rosszul érezte magát a régi osztályában, ő maga meg nem szívesen beszélt a dolgok háttéréről. Évekkel később aztán elmesélte Szegény Bencének azt a csetepatét, amely az utolsó bés osztálykirándulásán kialakult körülötte.

Az történt, hogy miután már Dénes lefeküdt aludni, nagy zajjal bejöttek a többiek, és felébresztettek mindenkit, amit Dénes keresetlen szavakkal szóvá tett, mire a többiek lehurrogták és közölték vele, hogy

dögöljön meg minden kommunista fattyú. Dénes nem hagyta annyiban a dolgot viszonzásképp lefaszta az egész társaságot. De ez már csak az utolsó csepp volt a pohárban.

„Miért pont ők?” kérdezte az igazgató amikor a tanév végén Dénes megmondta neki, hogy szeretne átmenni a cé osztályba. „Az ásk sokkal jobb társaság. Értelmesebbek is.”

De Dénes nem tágított. Egyfelől a matek fakton is a césekkel volt együtt, másfelől általános iskolai ismerősei is ebbe az osztályba jártak.

„Hát jó” egyeztek bele végül az illetékesek, és Dénes nemsokkal ezután már Bénével tárgyalt.

„Ez egy szerényebb képességű társaság” mondta újdonsült osztályfőnöke. „Jó gyerekek, nagyok kedvesek, nagyon aranyosak, de szerényebb képességűek. Az ásk vagy a bések sokkal okosabbak náluk.”

Ezen kívül kioktatta Dénest, kivel lehet és kivel érdemes barátkozni, kit kell elkerülni, ki az osztály fekete báránya, ki miben a legjobb. Stb.

Dénes később elmesélte ezt a beszélgetést is Szegény Bencének.

„Azért volt egy pár meglepő dolog. Vona Robit már ismertem általánosból. Gyulát is ismertem a matekról. De Rabcsák Gézáról soha nem gondoltam volna, hogy tőle óvakodnom kéne. Nekem nem tűnt soha ilyen bajkeverőnek. Egyszer még elsőben, a főiskola tornatermében, egy szombat délután együtt kosaraztunk, aztán amikor mentünk haza, akkor elkezdett olyasmiről dumálni, hogy ő nem érti, hogy miért szidják annyian ezt a rendszert, pedig őszinte baromi jó. Attól kezdve úgy gondoltam, hogy ez a Rabcsák egy csendes, szófogadó gyerek.”

Az osztály Dénest nézte, aki ott állt az igazgató és az osztályfőnök között, és megszeppenten mosolygott.

Az igazgató azt mondta, hogy akkor most Dénes kimegy és mi, vagyis a harmadik cé megbeszéljük, hogy befogadjuk-e, azzal Dénest kiküldte a folyosóra.

Nem volt ellenvetés senki részéről, az osztály egyetlen egy dolgot kötött ki - ez Fila ötlete volt -, azt, hogy akkor Dénesnek el kell játszania az ünnepi műsorban Kossuthot, úgyis olyan magas, délceg gyerek, kiválóan alkalmas erre a szerepre.

Később kiderült, hogy Kossuth alacsony, cingár ember volt, de ez most nem ide tartozik.

A műsor végül jól sikerült, igaz a jelenetek, amelyeket írtam, valójában annak csak töredékét tették ki, mert az egyes részek előtt, között, és után versek, és zenés betétek váltogatták egymást.

Ezeket a betéteket a lányok válogatták össze, főleg Vági Ildi, az osztály vezető-szervező egyénisége, és ex-KISZ-titkára, aki csak azért volt ex, mert időközben megszűnt a KISZ.

Az ilyen ünnepségeket mindig a városi művelődési ház dísztermében tartották, mivel a gimnáziumban nem volt egyetlen egy olyan helyiség sem, ahol az egész iskola elfért volna.

Előbb elénekeltük a Himnusz - korábbi években a szovjet himnusszal együtt - aztán jött egy ünnepi beszéd valamelyik tanár részéről, ezt követte a kijelölt osztály színpadi műsora, és végül az egészet a Szózat eléneklése zárta.

A műsor után az illetékes osztályfőnökök napokig fülelték a visszhangokat a tanári szobában, hogy utána eldicsekedhessenek a sikerrel az osztályuknak is.

Az eredeti forgatókönyv szerint az első jelenetben az aradi vár lovagtermében Görgey és Kossuth pipafüst mellett beszélgetnek, ez azonban a színpadon nem sikerült, mivel Vona Robi (Görgey) pipája nem gyulladt meg.

A szereplők a színháztól kölcsönkapott huszártiszti egyenruhában feszítettek, a bírák valódi fekete talárban voltak, a rabokat (engem és Gyulát) pedig láncra verve vezettek végig a színpad hátterében, ez lett a legsikeresebb, az egész nézőtér hangosan röhögött.

S volt még diavetítés, össztánc, pantomim és rengeteg zene, a végén meg fergeteges tapsvihar, s nagyon nagy boldogság Béné részéről, ezúttal nem mérte ő se szűkmarkúan az osztályfőnöki dicséreteket.

Pár héttel később, egy hétfői napon szóltak, hogy mindenki menjen be vagy az ebédlőbe, vagy egy olyan tanterembe, ahol van tévé, mert kötelező lesz végignézni a közvetítést a Kossuth térről, mivel az Országgyűlés elnöke kikiáltja majd a köztársaságot.

Történelemórán megkérdeztük, hogy mire jó ez a felhajtás, mi a különbség egy népköztársaság és egy köztársaság között, mire a tanár úr széttárta a karjait, és azt mondta, hogy gyerekeim, azzal belefogott egy hosszas és fárasztó magyarázatba, amely során a magyar történelem sorsfordulóit boncolgatta, és elmondta, hogy harmadjára fogják ma kikiáltani Magyarországon a köztársaságot, fel is sorolta a dátumokat, és még hozzá tett néhány dolgot, de valójában a kérdésre nem tudott válaszolni, hanem helyette gyorsan elhadarta azt, hogy jelképes gesztus, hogy az új államforma és az új alkotmány éppen a forradalom évfordulóján lép életbe.

Aztán bementünk az ebédlőbe, ahol már ott várakozott néhány másik osztály, leültünk és tizenegy órakor bekapcsolták a tévét, és végignéztük, ahogy bejelentik a Parlament ablakából, hogy az ország mostantól fogva köztársaság lesz.

S ekkor Bakonyi Dénes megkérdezte, hogy mi lesz, ezután majd nem ünnepeljük meg augusztus huszadikát, én meg azt feleltem, hogy valószínűleg nem, vagy legalábbis másképp, és Bakonyi Dénes azt válaszolta, hogy reméli, azért a tűzijáték továbbra is megmarad, és közben szélesen vigyorgott, én pedig ezt csak akkor értettem meg, amikor megtudtam, hogy Bakonyi Dénesnek augusztus huszadikán van a születésnapja.

5/A

Vidéki napilap szerkesztője. Az íróasztalánál ül.

- Nem tetszik.

Kicsit vár, hátha a fiú mond valamit, de az csak áll némán, nyakig begombolt kabátban, a szekrényajtónak támaszkodva.

- Meg is mondom, miért - néz rá a fiúra. - Nincs jól megírva. Úgy is mondhatnám, hiányosan van megírva.

A fiú csak nagy sokára reagál.

- S mi hiányzik belőle?

A szerkesztő széles mozdulatokkal kitergeti, és maga elé helyezi a sűrűn telegépelt lapokat.

- Te nem érzed?

- Nem.

A szerkesztő feláll, járkálni kezd az asztal körül.

- Ha lerajzolnál engem - áll meg hirtelen a fiú előtt -, mit rajzolnál le belőlem?

A fiú habozik.

- Gyorsan mondd, mert mennem kell csinálni a holnapi számot.

- Hát... szemüveg... szakáll, bajusz... csapzott haj...

A szerkesztő oldalt félrehúzza a haját.

- És a fülem? Fülem is van. Sőt - a homlokára mutat - van itt egy dudor. Az is hozzám tartozik. Az is én vagyok... Ha ezeket nem rajzolod le, akkor nem is engem ábrázolna a kép. Az már nem én lennék, hanem valaki más.

Mutatóujjával a sűrűn telegépelt lapok felé bök.

- Ugyanez hiányzik az írásaidból. Milyen ágyon feküdt az öregasszony? Milyen volt az a tábori ágy? Piros? Kék?.. Nem tudom elképzelni. Nincs fogalmam róla. Hiányos.

- Értem - mondja a fiú. Meleg van a szobában, izzad a homloka.

A szerkesztő odalép az ajtóhoz.

- Ha megfogom ezt a kilincset, mit írsz le ebből?... Annyi nem elég, hogy megfogtam a kilincset. Mit látsz, mit fogtam meg? Egy szürke alumínium kilincset... Egy fehér ajtó szürke alumínium kilincsét.

Odamutat a sűrűn telegépelt lapokra.

- Ezt le kell így írni. Amit pontosan látsz. Hogy én is el tudjam képzelni, milyen...

A szerkesztő újra a fiú elé lép.

- Látnod, borzasztóan nehéz prózát írni. Pont ez a nehézség benne. Sokat leírni, mindent leírni, és mégis keveset. Pont annyit, amennyi elég.

„Az előadásmód rejtőzködő homályossága és elharapott jelentéstartalma, máskor tobzódó nyelvi játékosága és a stílus idézőjeles komolytalansága nyitottá teszi a művet. (...) E művek befogadása fokozott aktivitást igényel, azt kívánják, hogy a befogadó olvasás közben legyen tudatában saját észlelési módjának is.”

Sóhajt.

- Épp ezért kevés a jó prózaíró. Manapság egyre ritkább.

Visszamegy az íróasztalhoz, egy csomóba rendezi a paksamétát.

- Sajnos, ez így nem közölhető. Vannak persze jó dolgok is benne. Olyanok, amelyek miatt biztatni tudlak. Fiatal vagy, van még idő! Folytasd az írást, és ha tudok valamiben segíteni, nyugodtan keress máskor is...

Kezet ráznak.

- Viszontlátásra.

A fiú visszafordul a nyitott ajtóból.

- Becsaptam magát - mondja.

- Tessék?

- Ezt a novellát nem én írtam... Ezt a novellát Hajnóczy Péter írta 1980-ban, és a negyedik kötetében jelent meg 1981-ben...

A szerkesztő nem válaszol.

- A Jézus menyasszonyában - mondja a fiú, már a folyosón, magának.

Elnevetem magam, annyira jópofa.

- Ez megtörtént veled?

Bence is mosolyog.

- Lényegében igen... Az Alföldi Krónikához vittem be egy írásomat, és a főszerkesztő így fogadta. Mondjuk a végét már én találtam ki. Tudod, az utolsó poént. Hogy legyen egy csattanó.

- Nagyon ötletes.

A fiamra nézek, tekintetünk összekacsint.

- Te ismerted személyesen is Hajnóczyt? - kérdezi Bence.

- Hát persze. Hajnóczyt akkortájt nem lehetett nem ismerni. Iszonyatos nagy tehetség volt. Kár érte.

- Szeretem Hajnóczyt.

- Mit olvastál tőle?

- Mindent. Végigolvastam azt a kétkötetes összegyűjtött műveit, amely pár éve megjelent.

Nem akarok most Hajnóczyról beszélgetni. Talán féltékenységből. Tartok attól, hogy Bencének egyik ideálféléje lehet.

- S ez végül nem jelent meg? - rázom meg inkább a kezemben lévő papirosokat.

Bence vállat von.

- Nem. Elküldtem pár irodalmi lapnak, de egyik se válaszolt. Az Alföldihez meg csak nem vihettem be... Amikor még gimnáziumban jártam, egy idős pali volt ott a főnök. Az leköszölte két novellámat is. De ez a mostani rendre visszaadja őket.

- Sose bánd - legyintek. - Majd megjelenik másutt. Jó kis tárcanovella. Ha írsz még egy pár ilyen, esetleg bevihetjük az Élet és Irodalomhoz. Ott szeretik ezt a műfajt.

- Most regényt írok.

Hallgatunk, mint valami szerelmespár, bámuljuk egymást.

- Nem akarsz inkább ideköltözni? - kérdezem aztán hirtelen. - Van itt hely bőven. Elférünk mind a ketten. S jobban tudnánk dolgozni. Többet is.

Látom rajta, ahogy habozik. Várok. Régóta tervezem, hogy megkérdezem tőle, de mindeddig nem adódott rá alkalom. Most, hogy kimondtam, csak a megkönnyebbülést érzem, és annak tudatát, hogy végre teljes nyugaltsággal hallgathatom Bence választát.

Úgy válaszol, ahogy a leginkább vártam:

- Jól érzem magam Tarkaréten. Ott vannak a haverok. Meg a csajok is. Igaz, messze van, sokat kell addig utazni. De már megszoktam, ötödik éve ott lakom.

- S tudsz ott írni? - kérdezem, mintha ez lenne a legégetőbb kérdés a kollégiummal kapcsolatban.

- Reggelente. Fölkelek hétkor, és lemegyek a gépterembe. Általában fél kilencig nem is jön be oda senki. Aztán abba kell hagynom, mert beülnek azok, akik játszani szoktak, és nem szeretem, ha a vállam fölött beleolvasnak abba, hogy mit csinállok.

- Fárasztó lehet...

- Az is - bólint Bence. - Egy óra, vagy kettő előtt, ritkán kerülök ágyba, hétkor meg már kelek is, hogy tudjak írni. Nemcsak ezt a regényt, hanem amikor még benne voltam a diplomaírás sűrűjében, akkor is így csináltam. De otthon úgyis kialszom magam.

- Akkor azok az oldalak, amelyek számítógéppel vannak nyomtatva, íródtak Budapesten?

- Igen. Otthon csak írógépem van.

Tovább fürkesszük egymást, és úgy érzem, a sírás fojtogat. (Azelőtt soha nem tapasztaltam ilyesmit. Világéletemben konok, érzéketlen embernek tartottam magam, erre vénségemre előbb beleszeretek egy huszonnégy esztendő, karcsú, kreol bőrű, hosszú, hullámos hajú tündérbe, aztán fölbukkan elvesztettnek gondolt gyermekem, hogy írjunk együtt egy regényt. Nem, ezt érzelmek nélkül tényleg nem lehet elviselni.)

- Tudod, hogy nem az írás miatt kérdeztem.

Bence a fotel támlájába kapaszkodik.

- Nézd, én még nem tudtam tudatosítani magamban, hogy te ki is vagy... - suttogja rövid hallgatás után.

Látom rajta, ahogy a szavak után kapkod.

- Nem is kell azt tudatosítani - mondom csendesen, és magam is meglepődöm azon, amit mondok. - Egyszerűen fogadd el... Fogadd el, Bence, bármilyen nehéz is...

Hirtelen fölpattan ültéből.

- Hogy a fenébe nem kéne tudatosítani?! - üvölti. - Hogy a fenébe nem?!... Hát nem érted?!...

Visszarogyik a fotelba, a támlájának szorítja tarkóját, mellkasát rázza a hangtalan zokogás, arcán lassan végiggördül két oldalt egy-egy könnycsepp.

Fölkelek, leülök mellé a karfára, felé nyúlok, aztán visszahúzó a karom. Érzem, hogy valahol, mélyen belül fölszakadt valami, és most követeli, hogy engedjek neki szabad utat.

- Bence.

Nem néz rám, hüppög tovább. Engem is fojtogatnak hullámozó érzéseim, de nem akarom, hogy lássa a könnyeim, holott talán neki is az lenne a legjobb.

- Bence, ti mindketten nagyon haragudhattok rám, és meg van rá minden okotok.

Főlnéz végre. Letörli kézfejjével a könnyeit, feje meg-megrándul, tikkelt, miközben beszél:

- Nem, nem haragszik rád senki... Se anya, se én... S egyébként pont anya javasolta, hogy keresslek meg. Láttam, hogy kínlódom az írással, és erre azt mondta, ott az apád Budapesten,

menj el végre hozzá, ő a híres író, valószínűleg az ő génjeit örökölted te is, menj el, hátha segít neked...

(FIAM VAN, dübörög a vénámban, ez itt a fiam...)

- Megvan minden könyved. Én is végigolvastam őket, de még eddig nem volt elég lelkerőm ahhoz, hogy megkeresselek... S anya is tudta ezt, és tudtuk mindketten, hogy a regény is csak ürügy lesz...

Megragadom Bence kezét, és amennyire lehet, egy ostobán szentimentális mozdulattal a mellkasomhoz szorítom. Az asztali lámpa fényénél látom, ahogy az arca hirtelen vörössé változik.

(Négy hónapos voltál, amikor először láttalak. Anyád addig nem engedett a közeledbe. A tiltása ellenére már a születésed utáni reggelen elmentem a klinikához, de csak a küszöbíg jutottam. Gyáva voltam, rettenetesen gyáva, és ezt anyád is jól tudta. Bár soha nem említettem neki, valószínűleg sejtette, érezte, hogy ott jártam a kórháznál, és ismert legalább annyira, hogy biztos lehetett abban, fölmenni ügyse fogok... Igaza volt. Nem kerestem azt követően se, nem mertem, vagy talán, nem is akartam a fiamat megismerni. Elbújtam előle. Nem akartam rátok gondolni, elhatároztam, hogy ezt az ügyet minél előbb lezárom, és úgy tekintek majd Margitra, vagyis az anyádra, mint egyre a sok közül... Ő pontosan tudta mindezt, s ha nem is bosszúból tette, de azért minden bizonnyal megvolt benne az a szándék, hogy fölpiszkálja a lelkiismeretemet, amikor egy júliusi hétvégén fölhívott, és elmondta, hogy szombat délután hol fog tologatni téged, majd azt is hozzáfűzte, jó lenne, ha én is odamennék.)

Nagyon földúlt a hívása, ennek ellenére, ma sem tudom, milyen indítatásból vezetve, elmentem a randevúra. A Népligetben találkoztunk, Margitot, mint utólag hallottam, megviselte a szülés. Gátrepedés, még hetekkel a világra jövedeled után is többször fölszakadtak a varratok. Az arca, a tekintete hihetetlen elszántságot tükrözött. Hűvösen fogadott, mikor megkérdeztem, hogy van, kitérő választ adott, és azt mondta, inkább nézzem meg a kicsit.

Kölcsönbabakocsid volt, a nagyanyád szerezte valamelyik szomszédjától, nyikorgó, rozsdás, ósdi tákolmány. Álltam melletted, és komolyan mondom, bárhogy erőltettem a dolgot, nem éreztem semmit, úgy értem, semmiféle meghiúsítást, apai érzést, elfogódottságot, vagy ilyesmit. Margit látta rajtam, valószínűleg sejtette is, hogy ez fog történni, mert alig hogy megnéztelek, rám szólt, hogy ennyi, és most menjek el. Igyekeztem lovagias, nagyvonalú lenni, és megkérdeztem, szükségetek van-e valamire, pénzre, vagy akármire. A fejét rázta, aztán csak néztük egymást, és nem tudtunk mit mondani. Végül Margit még az után faggatózott, mi újság a kötetemmel. Már a nyomdában van, feleltem, és meggondolatlanul az is kicsúszott a számon, hogy mostanában a regényemen dolgozom. Anyád arca azonban nem árult el semmit, bólintott, és kezet nyújtott, mint ahogy az ismerősöknél, futó barátságoknál szokás. Akkor úgy éreztem, ez az a mozdulat, amellyel végérvényesen lezárja, befejezi a közöttünk lévő dolgot.

Talán hibát követtem el, hogy a későbbiekben nem kerestem a veletek való kapcsolatot. Talán anyád pont azt várta, arra készült, hogy ha annak szükségét érzem, tegyem meg én a következő lépéseket felétek. Talán ha elfogadom azt, hogy a fiam vagy akkor ő is hajlandó lett volna a megbocsátásra. Nem ezt tettem, mert azt mondtam magamban, Margit a saját elhatározásából döntötte el, hogy kihord, megszüli, majd fölnevel téged, nekem ehhez semmi közöm, én nem vállaltam se a gyereket, se egy esetleges házasságot. Fölmentettem magam minden alól, úgy gondoltam, én nem vagyok bűnös semmiben, sőt, ha néha eszembe jutott Margit, őt hibáztattam, hogy mennyire önző, mennyire csökönyös volt, mert ha nem akarja ennyire ezt a gyereket, talán minden másképp alakul... Szóval, amennyire lehetséges volt, visszatértem a régi kerékvágásba.

A kötetem, ha nem is lett kirobbanó siker, ahogy én azt titokban reméltem, nagyon jó kritikákat kapott, és a boltokban is szépen fogyott. Szóltam Illés Endrének, hogy dolgozom a regényemen, azt mondta, természetesen ha elkészült, várja a kéziratot. A munkahelyemre egyre kevesebbet jártam be, és amikor bent is voltam, igyekeztem minél gyorsabban elszabadulni onnét. Aztán valamikor hetvennégy elején végleg eljöttem, és attól fogva, ahogy azt a lexikonokban megfogalmazni szokták, az írásaimból éltem. Nagyon élveztem, hogy író vagyok, bár az is igaz, időközben megváltozott körülöttem a világ. Új szelek fújtak az ideológiában, a reformok megtorpantak, a pártvezetésben erősödött az ortodox vonal, mindaz, ami pár

évvél korábban még lelkesen fogadott, támogatott dolog volt, hirtelen falakba ütközött. Én továbbra is igyekeztem fönn tartani azt a kettőséget, amellyel egyszerre akartam másképp írni, mint a többiek, és emellett továbbra is megmaradni a hivatalosan elfogadott irodalom kategóriájában. Ez azonban egyre nehezebben ment. A siker tényén egyelőre még nem változtatott semmit, novelláimat rendre közölték, továbbra is nagy elismeréssel fogadtak mindenütt, amikor hetvennégy karácsony megjelent a Szűz hó alatt, mindenünnen csak a dicséret zúdult reám. Azonban észre kellettennem, hogy már nem vagyok egyedül. Már nem csak Bodrogi Szilárd lavírozik az irodalom szüntelen mozgó tengerén, mint nemzedékének széles körben elismert kormányosa, hanem föltűntek mellettem mások is. Diósy Jóska viharos gyorsasággal jelentetett meg egymás után két kisregényt, a Marcangolókat mind a mai napig a hetvenes évek első felének egyik meghatározó epikai műveként tartják számon. Aztán jöttek sorban a többiek: Hajnóczy, előbb A fűtővel, majd az azt követő köteteivel, utána hetvenhatban megjelent Esterházy Fancsikó és Pintája is. A magyar irodalomban gyökeres fordulat következett be, megjelent egy új vonal, egy új nyelv, egy új prózai retorika, amely ugyan nem volt teljesen idegen tőlem, azonban az évek teltevel hozzájuk képest már magam is konzervatívnak számítottam.

Akkoriban költöztetek ti le XXXXXX- ra. Anyád olykor fölhívott, és beszámolt, hogy mi újság van veled, és az is előfordult, például valamelyik karácsonykor, hogy én kerestem meg telefonon. Te akkor a nagyszüleidnél éltél, falun, anyád meg továbbra is Pesten dolgozott. Hetvenhárom és hetvenhat között talán három-négyszer láttalak, mindannyiszor a Népligetben, ahová anyád sétálni, játszani vitt. Aztán hetvenhat őszén fölhívott, hogy állást kapott vidéken, és téged is magával visz. Egyáltalán nem rázott meg a hír Az időnkénti hívásai, meg hogy néha megmulatott azért téged, mondhatni, számomra már rutinná váltak. Néha még bosszankodtam is magamban, mit akar már tőlem ez a nő a kölkével? Párszor összehújtunk, aztán már nyomta is ki a hasát, hogy tessék, gyerekem lesz, házasodjunk össze. Semmi közöm nincs már hozzá, tűnődtem, miért avatkozik még mindig az életembe? Amikor anyád megint javasolta, hogy nézzem meg a fiamat, mielőtt elköltöznék, határozottan nemet mondtam. Arra gondoltam, fejeződjék már be végre ez a dolog, ez az állóháború, amelyet Margit folytat ellenem, a frontok, úgy tűnik, visszavonhatatlanul megmerevedtek, semmi értelme nincs, hogy ezt így tovább folytassuk. Anyád nem szólt erre semmit, újra megkérdeztem, szüksége van-e pénzre, vagy akármire, megint nemet mondott, majd abban még megegyeztünk, hogy bármelyikünk is elköltözik az éppen aktuális lakhelyéről, új címét tudatja a másikkal, hogy bármikor el tudjuk egymást érni.

Így ért véget, azaz, így szakadt meg az anyáddal és a veled való kapcsolat. Életem az elkövetkező időben nem hozott különösebb érdekes, újszerű dolgot. Jelentek meg köteteim, regények, elbeszélések, egyszer színdarabot is megpróbáltam írni. Magánéletem is úgy alakult, ahogy eddig, vettem egy lakást, és alkalmi szeretőket tartottam. Olykor egy-két hónapra hozzám költözött valaki, aztán szépen elment, és jött helyette egy másik. A nyolcvanas évek elején anyagi helyzetem abba az irányba fordult, hogy nem tudtam csupán a honoráriumokból a megszokott életvitелеmet tovább folytatni, újra állást vállaltam, igaz, csak amolyan délutáni műszakot, az egyik, korábbi munkahelyem, a kerületi tanács alá rendelt hivatalnál. Délre jártam dolgozni, így délelőtt írtam, este pedig jöttek a haverok és a nők. Majdnem eltelt tíz év, mikorra kénytelen voltam belátni, elszaladt fölöttem az idő. Nem a korom miatt, hiszen azok, akik nagyjából egyidősek voltak velem, éppen akkoriban lettek a magyar irodalom meghatározó alakjai. A kánon azonban gyökeresen megváltozott, idősebb pályatársaim, akik korábban támogattak, és teljes szívvel kiálltak mellettem, meghaltak, vagy visszavonultak, letették a tollat. Ezt a posztmodernnek nevezett irányt már nem tudtam követni, írásaik kezdtek föltűnően modorosnak, konzervatívnak hatni, az időközben induló fiatalok Esterházyt, Nádaszt, Diósyt vallották tudatosan vagy tudattalanul is példaképüknek, nem pedig engem. Ezerkilencszáznegyvenkilencben látott napvilágot a Sóhajok hídjá, gyönyörök kertje, azóta nem jelent meg kötetem.

Ide költöztem, albérletbe. Napilapokba, hetilapokba, olykor folyóiratokba publikálok különféle dolgokat. Szépprózát legalább öt éve nem írtam. Kilencvenegy nyarán fölhívott anyád, hogy Pestre jössz. Nem éreztem különösebb meglepetést, érzelmi katarzist, amikor meghallottam a hangját a telefonban, mert akkoriban kezdtek lefoglalni azok a problémáim, amelyek nyomán ma is ott vagyok, ahol. Tudomásul vettem, vártalak, nem jöttél. A múlt ősszel szerelmes lettem egy bölcsész lányba. Aztán végre fölbukkantál te is.)

- Akkor megyek - mondj a Bence, és fölemelkedik a fotelból. - Még elérem az utolsó metrót és az utolsó buszt. Utána már csak az éjszakai járatok járnak.

Én is föllállok, kikísérem az előszobába, szótlanul figyelem, ahogy fölhúzza a cipőjét, magára teríti a kabát. Esténként azért még elég hűvös van.

- Akkor keressük egymást néz a szemembe. Úgy találom, újra mosolyog. Én is így teszek.
- S dolgozunk terv szerint az ötödik fejezeten - nevetek.
- Hát persze - bólint a fiam.
- Kitalálok magam is - mondja aztán, és kezet rázunk a lakás ajtajában. Átölelném, aztán mégse.
- Szevasz - mondom, és becsukom az ajtót.

ÖT

(A pártalapítás)

TISZTELT VÁLASZTÓPOLGÁR

Az Országgyűlés által kitűzött népszavazás szavazólapjának mintáját kérjük szíveskedjen figyelmesen tanulmányozni. Ilyen szavazólappal szavazhat november 26-án.

SZAVAZÓLAP MINTA

1. Csak az országgyűlési választások után kerüljön-e sor a köztársasági elnök megválasztására? (Amennyiben Ön igennel szavaz, azt támogatja, hogy a köztársaság elnökét ne a lakosság, hanem majd az Országgyűlés válassza meg, ha nemmel szavaz, akkor azt támogatja, hogy a köztársaság elnökét a lakosság válassza meg.)

IGEN ☐ NEM ☐

2. Kivonuljanak-e a pártszervek a munkahelyekről? (E kérdésben az Országgyűlés a pártokról szóló törvény elfogadásával úgy döntött, hogy a munkahelyeken nem működjenek pártok. Igen szavazatával az Országgyűlés döntését megerősíti, nem szavazatával a pártok munkahelyi működését támogatja.)

IGEN ☐ NEM ☐

3. Elszámoljon-e az MSZMP a tulajdonában vagy kezelésében lévő vagyonról? (Az Országgyűlés októberi ülészakán a társadalmi szervezetek és az MSZMP vagyonáról szóló tájékoztatót elfogadta. Igen szavazatával megerősíti az elszámoltatást, nem szavazatával elutasítja az elszámoltatást.)

IGEN ☐ NEM ☐

4. Feloszlassák-e a Munkásőrséget? (Az Országgyűlés a Munkásőrséget októberben jogutód nélkül feloszlatta, a törvény végrehajtása megkezdődött. Igen szavazatával megerősíti az Országgyűlés döntését, nem szavazatával a Munkásőrség visszaállítása mellett foglal állást.)

IGEN ☐ NEM ☐

Kivonat az Országgyűlés határozatából

Először csak betakarták Lenint, bedeszkázták, zöld színű palánkot fontak köréje, hogy ne látszódjék harcos, kemény alakja, a kerítést utána valakik feliratokkal fújták tele, hogy „Ruszkik haza!” és hogy „No kommunizmus”.

Peszekiék a harmadik a-ból napokon át tervezgették, hogy a pártközpont falára egy éjjel fölírják, „Ennyi volt, elég volt”, még a festékszórót is beszerezték hozzá, Rabcsák Géza is mindenáron benne akart lenni a buliban, de végül az egészből (gyávaságból, vagy talán azért, mert akkoriban olykor a pusztá szavak is tetteket jelentettek), nem lett az égvilágon semmi.

November elején pedig Gyula a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére egy fénymásolt Lenin-képet tett ki a kémia szertár melletti faliújságra (másnap már nem volt ott, nem valószínű, hogy ellopták, sokkal inkább, hogy leszedték, vagy még inkább, leszedették), és akkor történt, hogy egyik szünetben jeget tettünk Sáfár Ica feneke alá (a reggeli órákban, amikor még nem tűzött oda a Nap, az ablakpárkányról le lehetett törni egész nagy darabokat), ő azonban nem vette észre, a hetes jelentett, leültünk, és vártuk, hogy majd felpattan, sikít, vagy valami, de semmi ilyesmi nem történt, úgyhogy pár perc elteltével megkérdeztem, hogy Ica,

nem érzel valamit, mire gyanakodni kezdett, és kicsit felemelkedett, hogy maga alá nézhessen, ahol akkorra már egy kis tócsa gyűlt össze, s amint azt meglátta, végre bedühödött, és egy füzettel csapkodni kezdte a fejemet, mire én az egészet Gyulára kentem.

Sáfár Ica Gyula és én mellettem ült harmadikként, mert a biológia teremben nem hagyományos padok voltak, hanem egy összeszerelt padrendszer, olyasformán, hogy egy sorban hatan fértek el, és a sor közepén ott volt egy vízcsap, amely megosztotta azt a hat embert három-háromra.

Mikor dolgozatot írtunk, folyton suttogott magában, így nekem könnyű dolgom volt, csak ki kellett nyitnom a fülem, és figyelnem, hogy mit mond, mivel biológia fakultációs volt, elég jól értett a tárgyhöz.

Ott lakott az iskola melletti utcában, s gyakran el is késett, mert mindig az utolsó pillanatban indult el otthonról, hiszen ügyis mindjárt átér.

Bakonyi Dénessel többször jártunk nála, volt egy egész jó erősítője, mindössze akkora, mint egy táskarádió, és az volt a legjobb benne, hogy halkan szólt, még a bátyjától örökölte, aki addigra már meg is nősült és családot alapított, az erősítő azonban Sáfár Icánál maradt, és amikor mi létrehoztuk a Bakonyi Kanemberek nevű rock and roll zenekarunkat, többször elkértük, mert az otthoni próbákhoz pont jó volt, nem dörömböltek át a szomszédok.

Sáfár Icát olykor sorstársamnak éreztem, a szülei elváltak, az anyja falun élt, Ica az apjával lakott egy, a miénkéhez több tekintetben is hasonló, régi lakóházban, a fater orvos volt, amikor nem ügyelt, akkor is késő estig dolgozott, és Ica egész délután egyedül ült a lakásban, tanult, vacsorát főzött, hétvégeken takarított, és örült, amikor valaki nagy ritkán meglátogatta.

Elsős koromban, azaz tizenöt évesen, párszor eljátszottam a gondolattal, hogy összehozom anyámat és Ica apját, összeházasodnak, összeköltözünk, komplett lesz a két család, sőt, a hecc kedvéért én majd beleszeretek a mostohatestvérembe, egy délután rajtakapnak bennünket, ahogy a nagyszoba szőnyegén szeretkezünk, és majd nem tudják mire vélni, ez most vérfertőzés, vagy mi a csoda.

Ica már évek óta karatézott, és az egész iskolában elterjedt a híre, hogy egyik este, edzésről hazafelé menet megtámadta őt egy férfi, aki kést szegezett a nyakához, és arra akarta kényszeríteni, hogy hajtsa föl a szoknyáját, meg húzza le a bugyiját, mire Ica egy jól irányzott mozdulattal olyan erővel rúgta herén, hogy támadója kétrét görnyedt, s ettől a naptól fogva az osztály viszonylag nagyobb tisztelettel nézett Sáfár Icára.

Még szeptember elején, amikor a legelső órán beültük magunkat a termekbe, jött oda hozzánk, és azt kérdezte, hogy srácok, ide ülhetnék (így mondta, mert mindig így beszélt), én akkor Gyulára néztem, ő meg erre azt dünnyögte, ha nem leszel túl nagy zajjal, ezen Sáfár Ica vihogott, és már be is telepedett a csap mellé.

A mi iskolánkban ugyanis nem volt előre meghatározott ülésrend, az év elején ki-ki elhelyezkedett oda, ahová akart, és ez az év során csak akkor módosult, ha valamelyik órán a tanár valakit elültetett az eredeti helyéről (ez magyarórán esett meg rendszeresen, ott mindenki a hátsó padokban ült, és Németh Erika a rendetlenkedőket kiültette az első sorokba).

Biológia volt az egyetlen alkalom, amikor az első sorban ültünk Gyulával, azért, mert a tanári katedra a padosorokhoz képest olyan magasan állt, hogy onnét az első sort pont nem lehetett látni, erre viszont senki nem jött rá, csak mi.

Első-másodikban még Rabcsák Géza volt az állandó padszomszédom, aztán ahogy eltávolodtunk egymástól, a harmadik év elején mindketten új padtársat választottunk, és onnantól kezdve csak kivételes alkalmakkor ültünk egymás mellett.

Az ember mellesleg, legalábbis én azt hiszem, ritkán választja a legjobb haverját padtársnak, sokkal inkább olyat, akivel kellemesen el tud az órán szórakozni, anélkül, hogy különösebben megunnák egymást.

Így ültem én az utolsó két évben szinte minden órán a mindig lusta és mindig jámbor, birkatermészetű Bolla Peti mellett, akivel a harmadik év utáni nyáron együtt dolgoztam a kórházi kertészetben (akkor már sehogy se tudtuk elintézni, hogy Géza megint ott dolgozzon, Bolla Petinek viszont voltak kórházi rokonai, úgyhogy végül is ő jött el a nyári munkára), aztán a fizetésből együtt mentünk Velencébe.

Akkoriban szervezték meg az olyan utakat, amikor az ember péntek délután beült a buszba, szombat reggel megérkezett Velencébe, kiszállt a parkolóban, begyalogolt a városba, ott mászkált egész nap, aztán este visszament a parkolóba, fölült a buszra, és vasárnap délelőtt már haza is érkezett.

Nagyon fáradtak voltunk, a buszon alig aludtunk valamit, és a nap végére az álmodástól összeestünk a tengerparton.

Velencében láttam azt a macskát, amelyiknek a jobb mellső lába többől hiányzott, a maradék végtagján ugrált a többiek után, szép kövérre meghízott, az emberek mindig megszánták és degeszre tömték, később írtam egy novellát is erről, *A három lábú macska története* címmel, Kafka és Camus stílusában (akkoriban ők voltak a kedvenceim), aztán megmutattam az osztálytársaimnak, és mindenkinek nagyon tetszett, mert a macska amolyan egzisztencialista filozófiát vallott.

S miután Sáfár Ica a füzetével jól kiütlegelte magát, határoztuk el Gyulával, hogy épp itt az ideje nekünk is pártot alapítani, mielőtt még bármiről is lemaradnánk, és rögtön az első, amin tanakodni kezdtünk, az volt, hogy mi legyen a neve.

Gyulával akkortájt elég sokat beszélgettünk az ilyenekről, úgy vettem észre, hogy érdeklik őt az események, és magam is szívesen elbeszélgettem vele mindarról, amit előző este kocogás közben az Esti Krónikában hallottam.

Magas, átlagos testalkatú, fekete hajú fiú volt, a lányok, azt hiszem, kifejezetten csúnyának tartották, csoszogó léptekkel mászkált az iskola folyosóin, és a tanárok bosszantására szívesen csúszott le a lépcsőkorláton, amikor szóba került a politika, mindig azt mondta, ami körülöttünk zajlik, az csupán színjáték, vagy másképp nevezve, marakodás a koncon, mindegy ugyanis, hogy ki van a hatalmon, a rendszer úgyis az marad.

Mikor később irodalomból Camus-t tanultuk, úgy gondoltam, hogy Gyula az igazi abszurd ember, a megtestesült Meurseaült, akit semmi nem érdekel, ami körötte a világban zajlik, a hűgának például, amikor délután találkozott a buszmegállóban, soha nem köszönt, sőt, néhány lépéssel arrébb állt meg tőle, holott ugyanazzal a járattal mentek haza, a Kertvárosba.

S az egész osztályból Gyula volt az egyetlen, aki magázta a szüleit, amikor először jártam náluk (egy hófehérre meszelt, gyönyörű családi házban laktak, gyümölcsösökkel és veteményessel a környező udvarban), ezen nagyon csodálkoztam.

Egyszer magyar órán gyertyát gyújtott, ez akkor volt, amikor takarékosági okokból nem engedték, hogy az ablak melletti padosok fölött is égessük a villanyt, és Gyula azt mondta, hogy ő így nem lát írni, azzal benyúlt a táskájába, és gyertyafénynél jegyzetelt tovább.

Amikor meg rajzból dolgozatot írtunk, Gyula hozott otthonról egy hajlított acéldrótot, a közepét egy fanyéllal leszígetelte, aztán bedugta a szerkezetet a konnektorba, és ki is ment a biztosíték, nem lehetett használnia diavetítőt.

S Gyula volt az iskola utolsó köpenyes embere is, mert azután is hordta a köpenyét, miután harmadikban az igazgató kihirdette, hogy fölfüggeszti a köpenyviselést (világosbarna köpenye volt, olyan, amelyet a műhelyekben viselnek a munkások, azt használta egész érettségiig).

A pártalapításkor úgy gondoltuk, hogy kommunista szervezet leszünk, csak azért, mert mindenki a demokratákhoz húzott, és mi az underground eszmékhez híven kerülni akartunk mindenféle popularitást, nem tudván akkor még, hogy egy pártnak pedig ez a legfontosabb.

Hosszas szócsatározást követően abban állapodtunk meg, hogy legyen a pártunk neve Nyikita Hruscsov Társaság, és kitéptünk egy lapot az egyik füzetből, amelyre Gyula nagy ákombákom betűkkel ráírta, hogy Nyikita Hruscsov Társaság, alá meg azt, hogy ALAPÍTÓLEVÉL.

Mikor megkérdeztem, hogy akkor hogyan tovább, Gyula azt válaszolta, most megírjuk a programunkat.

S el is kezdtünk volna programot írni, de csak rágtuk a ceruza végét, és nem jutott az eszünkbe semmi, pedig igyekeztünk nagyon erősen gondolkodni, ilyeneken tűnődtünk, hogy haza, nemzet, Európa, haladás (mindenki ezeket mondogatta a rádióban és a tévés vitaműsorokban), aztán ötletek híján elhatároztuk, hogy most inkább mégsem írunk programot, majd legközelebb, előbb kerítsünk a pártnak tagságot.

Azokban a hetekben volt visszhangos az ország attól a botránytól, hogy két alak pártot alapított, és amikor pártgyűléseket meg egyéb rendezvényeket tartottak, kihívták a sajtót, és a sajtó azt látta, hogy zsúfolásig tele van minden helyiség, pedig azok csak lefizetett emberek voltak, akikkel eljátszották a tagság szerepét, és az egész akkor derült csak ki, amikor a két figurának nyoma veszett, úgy, hogy előtte fölmarkolták a pártnak járó támogatásokat.

Mi a biológiaóra utáni szünetben rögvést megkezdtük a tagtoborzást, én egyből Gézának szóltam, mert úgy gondoltam, ő is amolyan öreg bolsevik, vagy ilyesmi, egyszer egy beszélgetés során például véletlenül kiderült, hogy egy időben voltunk általános iskolás korunkban Zánkán, és egyébként is, mindig elismerően nyilatkozott a szocialista hazánkról, meg talán éreztem még valami lelkiismeretfurdallás-félét is afelől, hogy nem vele alapítottam meg az első pártomat.

Gézának tetszett az ötlet, azt mondta, hogy ez egy baromi jó dolog, egyből be is lépett, ami abból állt, hogy kezet szorítottunk vele, és azt mondtuk, hogy Géza, most már te is tagja vagy a Nyikita Hruscsov Társaságnak.

Ott helyben megtartottuk az első pártbéli választásokat is, Gyula azt javasolta, hogy állítsunk köztársasági elnök jelöltet is, mert minden magára valamit is adó pártnak van már olyan, ezt a javaslatot Géza és én egyöntetűen támogattuk, azzal behúzódtunk három különböző sarokba, egy papírfecni felírt mindenki egy-egy nevet, utána a fecniket összegyűjtöttük, összekevertük és felolvastuk őket.

Mind a három cetlin Rabcsák Géza neve állt, és ezzel ő lett a párt köztársasági elnök-jelöltje.

Aztán már szavazás nélkül ugyan, de elhatároztuk, hogy Gyula lesz a párt elnöke, én pedig a párt főtitkára.

A következő tanóra azzal telt el, hogy plakátot terveztem, egy írólapra megpróbáltam felrajzolni Géza fejét (nagyjából sikerült is, bár annyira azért nem volt élethű), aztán legfőlülre azt írtam, hogy RABCSÁK, alá, az arcmás mellé kisebb betűkkel, hogy NYUGALOM. BIZTONSÁG. KOMMUNIZMUS. és végül a plakát aljára odapingáltam azt is, hogy NYIKITA HRUSCSOV TÁRSASÁG.

Utána szünetben megmutattam Gézának, aki azt mondta, hogy ez tényleg haláli jó, és rajzoljak még több ilyen, én meg azt feleltem, oké, rajzolok, és a következő órán elkezdtem lemásolni a plakátot.

Miközben másoltam, nem vettem észre, ahogy a tanár odajön hozzám (Bolla Peti sem figyelmeztetett, mert ő időközben meg elaludt), és egyszerűen elveszi a kész és a még készülő plakátokat, sőt, velük együtt a pártunk összes dokumentumát.

Az óra után a szünetben Gyulának elpanaszoltam, hogy oda a pártunk minden irata, mi legyen most, készítsünk újakat.

Nem tudom, mondta Gyula, és azt kérdezte, meg tudtam-e csinálni a száztizenegyes feladatot.

Az a csillagos volt, kérdeztem vissza, és Gyula bólintott, hogy igen.

Nem, válaszoltam, az nem ment nekem se, rohadt egy példa, a jó édesanyját annak, aki megírta.

Meg annak is, aki föladta, hümmögött Gyula, és ezen röhögtünk, amikor beléptünk a matek terembe.

6/A

Hogy leutazzam XXXXX-ra, mitöbb, ott is töltsek akár egy egész hétvégét? Rádásul - legalábbis Margit szemében - ilyen múlttal a hátam mögött? Amilyen képtelenségnek tartottam eleinte Bence ötletét, később egyre inkább úgy éreztem, mégse lenne haszontalan egy ilyen utazás. „Azt hiszem - gondoltam, miután jó alaposan meghánytorgattam magamban a dogot -, igenis, tudnék Margit szemébe nézni, vagyis, kell hogy tudjak, ha már így elfogadtam Bencét...”

Igen, szerencsére ez az igazság. Kölcsönös szerelmi vallomásaink után Bence is egyre inkább megnyílt előttem, és bár továbbra is a kőbányai kollégiumban lakott, sűrűn találkoztunk, amelyik napon meg éppen nem láttuk egymást, telefonon tartottuk a kapcsolatot. Igazából nem töltött túl sok időt Budapesten, hétfőn reggel érkezett, és általában csütörtök délután, estefelé indult haza, ötödéves lévén órái nemigen voltak, szakdolgozatán az utolsó simításokat végezte, az államvizsgára készült, és írta a regényét.

- Csütörtök és péntek délutánonként a hazautazó egyetemistákkal van tele az összes vonat - közölte, mialatt a bal fülemről a jobb fülemre tettem át a telefonkagylót. - Olyankor állóhely is alig van. Úgy képzeld el, annyira tele vannak a vagonok, hogy amikor az állomásokon kinyitják az ajtókat, belülről hárman is kiesnek a peronra.

A napnak az az időszaka volt, amikor kívülről is jut be fény a lakásba. Eljött a május, ilyenkor a legszívesebben autóba ülök, és vidékre utazom, hogy mélyeket szippantsak az orgonaillatú levegőből.

Bence még beszélni kezdett egy felolvasóestről is, amelyet az egykori gimnáziumában tarthatnánk meg, mondván, a hetvenes-nyolcvanas években gyakran hívtak meg oda irodalmárokat, kortárs írókat, költőket, olykor egyszerre többet is, akik elbeszélgettek a diákokkal és a magyar szakos tanárokkal, felolvasták a műveiket, elhelyezték kézjegyüket az iskola emlékkönyvében, aztán ha még mindig beszédes kedvükben voltak, nemcsak az iskolai újság izgatott főszerkesztőjének adtak interjút, hanem a városi napilap meghívott munkatársainak is. Föl lehetne eleveníteni ezt a hagyományt, biztatott Bence, ha már tényleg lejössz, gyere pénteken, így csinálhatnánk egy ilyen rendezvényt is. Ezt azonban gondolkodás nélkül visszautasítottam. Úgysem ismerik az én nevemet és a műveimet a középiskolások, hívjanak nálam nagyobbakat, az jobban megérné az iskola számára is, hiszen többen eljönnének, nagyobb lenne a visszhang. Magamban meg úgylis bohóckodásnak éreztem volna az egészet, nekem kínos ez a „beszélgetés Bodrogi Szilárddal, az íróval”, mert milyen író az, aki újabban már nem tud írni?

Végül a következő hétvégére, május első szombatjára tűztük ki az utazást. Fölajánlottam Bencének, menjen csak nyugodtan haza, amikor akar, majd utána utazom, és fölhívom a vasútállomásról, de ő azt válaszolta, hogy nem, jobb, ha együtt megyünk, esetleg hétközben hazaugrik, és amennyire lehet, illetve amennyire kell, fölkészíti az anyját az érkezésünkre. Rendben van, bólintottam rá, és nagyon örültem, hogy együtt utazunk, igazából titokban ezt vártam, hogy Bence is így gondolja majd, s lám, nem kellett csalatkoznom... Szombaton már náluk ebédelünk, délután megmutatja nekem a várost - igaz, korábban jártam már ott, de csak átutazóban, és nem emlékszem belőle semmire -, este pedig vagy visszatérek Budapestre, vagy majd meglátjuk, mi lesz.

A programnak ez utóbbi részét Bence gondolta tovább, mondván, azért ne csak egy ebédről legyen szó, és ne csak amolyan villámlátogatást tegyek, erre el is kapott valami furcsa érzés, mert utoljára majdnem huszonnégy esztendeje töltöttem az éjszakát Margittal egy födél alatt. Aztán Bence még azzal érvelt, hogy szombaton este, ahogy mondani szokás, „benézni a városba”, magyarán körbejárjuk a szórakozóhelyeket, hátha találkozunk valaki ismerőssel, pláne olyannal, aki szerepel a NAGY DEGENERÁCIÓban is. Ebbe a változatba csak azután mentem véglegesen bele, amikor Andi azt mondta, hétvégére hazautazik Salgótarjánba,

úgyhogy nekem immár semmi kitalált vagy valós indokom nem maradt arra, hogy a szombat estét a fővárosban töltssem.

(Az igazság az, egyszeriben arra eszmélek, hogy egyre jobban belebonyolódok ebbe a furcsa regénybe, úgy érzem, nem csak Bence regényét írjuk, hanem ez idő alatt együtt szerepelünk egy másikban is, amelynek talán, költőien szólva, a sors a szerzője, szoktatom magam a szerephez, de még mindig nem tudok betelni azzal, hogy fiam van, legutóbb meg az Astoriánál azon kaptam magam, hogy azon gondolkodom, milyen újabb történeteket lehetne Rabcsák Géza vagy Bakonyi Dénes alakja köré fabrikálni?)

Utóbbival az utazás előtti csütörtök este a Közgáz Pinceklubban ismerkedtem meg. Rolling Stones-pólóban és színesre festett gitárral a kezében feszített a színpadon, a közönség között állva az jutott az eszembe, hogy amikor a fiam kéziratát olvastam - Bence többször emlegette, úgy gondolja, életében mindeddig egyetlen igazi barátja akadt, és az Bakonyi Dénes -, magamban ilyennek is képzeltem el, talán a regény cselekménye óta eltelt időben kicsit meghízott, természetes, szépszál legény lett belőle. Színpadi mozgása helyenként esetlennek hatott, hangja, valószínűleg szándékosan, Mick Jaggerre emlékeztetett, a zene, amelyet játszottak, nem volt túl eredeti, mert bár a saját számaikat adták elő, a szövegekben és a dallamvilágban nem volt semmi különös.

- A nyáron el akarta küldeni a számok szövegét irodalmi lapoknak - próbálta a hangfalakat túlordítani Bence. - Mármint úgy gondolta, hogy versekként majd biztosan leközlik. Megpróbáltam lebeszélni, végül, valószínűleg ugyan nem az én hatásomra, de nem küldte el.

- S miért beszélted le?

- Mert szerintem gyenge versek voltak. Dénes mondjuk meg volt győződve annak ellenkezőjéről, és azt hajtogatta, hogy ilyen verseket magyar nyelven még senki nem írt. Mondtam neki, hogy nincs is ritmus bennük, a rímek sem vágnak össze, amit pedig a tartalmukban leírt, az mind közhely, de nem hitte el.

A doboknál, mutatta Bence, Sziszi ül, ő is egykori osztálytárs, figyeltem, ahogy unott arccal veri a felszerelést, mintha nem is közönség előtt játszanának, csak egy hétköznapi próbán. Nem rendes tagja a zenekarnak, folytatta Bence, csak alkalmanként jön föl Budapestre játszani velük, mivel a Sok Köcsögnek nincs állandó dobosa. Sziszi egyébként amolyan életművész: az érettségi óta eltelt öt esztendő alatt lényegében semmit nem csinált.

- Szeretnék egyszer majd én is úgy élni, ahogy most ő - nevette a fiam. - Gondold csak el, reggel fölébresz, megnézed a TV-ben a Napkeltét, vagy beraksz valami filmet a videóba, magnót hallgatsz, olvasol, hangtárba és könyvtárba mászkálsz, hétvégeken együtt iszol a régi haverokkal, időnként vonatra szállsz, és elmész ide vagy oda...

A vendégeket nem kötötte le a zenekar produkciója. Bő háromnegyed órát töltöttek a színpadon, majd miután a számokat a nézősereg gyér tapssal jutalmazta, lejöttek, és átadták helyüket az utánuk következőknek. Bence odatülekedett a színpad mögé, ahol Dénes épp a gitárját akasztotta le a nyakáról, és közben hangosan veszekedett a zenekar basszusgitárosával.

- Mert hülye vagy - tette még hozzá a monológjához, amikor megfordult, és észrevett bennünket.

- Helló, Dénes - köszöntötte Bence széles vigyorral, melyre ő csak egy fejbólintással válaszolt.

- Jók voltak - tette hozzá mindjárt Bence, és nyomatéku elismerően bólogatott.

- Szerintem bénák voltunk - szólalt meg Bakonyi Dénes. - Majdnem az összes számot elszúrtuk. Sziszi nem tud végigdobolni három percet ugyanabban az ütemben.

- Jól van már, maradjál - morgott Sziszi, aki eddig Dénes mellett álldogált, és szótlánul hallgatta a veszekedést a basszusgitárossal.

- Ez itt Bodrogi Szilárd - mutatott rám Bence, és közelebb tuszkolt. - Tudod...

- Helló - mondtam, és kezet nyújtottam. Dénes jelentőségteljesen mosolygott, Sziszi arcáról semmi nem volt leolvasható.

Rögtön rájöttem, Dénes pontosan tudja, hogy én ki vagyok.

- Sok Köcsög együttes? - kérdeztem, miközben kezet ráztunk.

- Most már nem - válaszolta Dénes. - Épp a koncert előtt döntöttük el, hogy más lesz a nevünk.

- Nna és mi? - kérdezte Bence.

Bakonyi Dénes egy fintort vágott, és élénk orrcimpa-rángatások közepette beleszagolt a levegőbe.

Vártunk.

- Nna? - ismételte Bence.

Dénes nevetett.

- Hát ez.

- Mi ez?

- Ez a zenekar neve.

- Ez a... - és Bence megismételte a mutatványt, az ő arckifejezése azonban nem volt annyira meggyőző.

- Mint amikor valaki... - ingatta a fejét Dénes -, a többiek meg undorodva szaglásszák.

S ezen megint nevetni kezdett.

- S hogy írájatok le? - Bence is röhögött. - Mondjuk a plakátokra, az újságba, a Pesti Estbe?...

- Azt még nem tudom. Majd nem írjuk le.

A basszusgitáros és a ritmusgitáros közben elpakolták a hangszereket, és közölték, hogy elmennek, megisznak egy sört.

- Igyunk meg mi is - néztem a társaságra, és indítványomra mindenki egyetértően bólintott.

Hosszas sorban állás után kaptuk meg a négy korsót, aztán a terem végében, egy oszlop mögött, ahonnan nem lehetett látni a színpadot, találtunk egy üres asztalt.

- Nna, nyomdában van már a regényed? - kérdezte Bakonyi Dénes, miután leültünk.

Bence elpirult.

- Nincsen - vágta rá gyorsan, és rám nézett. - Nincs még kész.

- Hát mikor lesz már kész?

- Nem tudom... Sok munka van vele. Ráadásul most előlről újrakezdtem az egészet.

- Előbb be kellett volna fejezned, nem? - kérdezte Bakonyi Dénes. - A regényírók szerintem úgy szokták - pillantott rám kérdően. - Megírják a regényt, utána látnak neki átdolgozni. Te is előbb írd már végig, aztán még annyiszor átdolgozhatod, ahányszor akarod.

- Jól van - bólintott Bence. - Én még nem tudom, hogy kell regényt írni. Ráadásul az se tetszett igazán, amit eddig megírtam.

- Nekem tetszett - szögezte le Dénes. - De végül te tudod, te vagy az író - s nevetett. - Amúgy meg mi újság?

Bence vállat vont.

- Semmi, mi? - faggatózott Dénes. - Szokás szerint...

- Tulajdonképpen valóban semmi érdekes - bólintott Bence.

- Csak az, ami eddig is szokott.

- A diplomádat megírtad már?

- Lényegében meg.

- Leadtad már?

- Még nem, de már csak pár apró dolog van hátra.

- Jó neked. Akkor lényegében semmi dolgod, mi?

Bence csak bólogatott rendületlenül.

- Akkor már csak munka kell - folytatta Dénes. - Valami zsíros állás, aztán halálra fogod keresni magad. Nem így van?

- Remélem.

- Azon röhögök, hogy ma még nagyjából megegyezik az anyagi helyzetünk, aztán szeptembertől már gyökeresen más lesz... Én megmaradok a nyamvadt ösztöndíjnál, neked meg dőlni fog a pénz.

- Igen - Bence mosolyt erőltetett az arcára.

- Majd állok a buszmegállóban, te meg eltepersz mellettem valami nyitott sportkocsiban, integetsz, kezvedben a mobiltelefonnal, én meg aztán csak nézhetek utánad. A nőkkal pedig - és Bakonyi Dénes széles vigyorral elhúzta a száját - igazán nem kell törődni. Azok majd úgyis jönnek, amikor már híres menedzser vagy vállalatigazgató leszel.

Bence mosolygott, és szorgalmasan bólogatott.

- Te hol laksz? - szóltam közbe hirtelen.

- Mármint itt, Pesten? - kérdezett vissza Dénes. - A Szondi utcában van egy lakásunk. A Szépművészeti Múzeum mellett.

- Szerintem tök olyan, mint a tiéd - sóhajtott Bence, és felém biccentett. - Ilyen régi, udvarra nyíló sötét polgári lakás. Még a szaga is ugyanolyan.

- Miért? - csodálkozott Dénes. - Milyen szaga van egy ilyen lakásnak?

- Majdnem olyan, mint nálunk, otthon - mondta Bence. - Gázszag van mindig a konyhában, tudod, a vízmelegítő lángjától, aztán olyan poshadt, penészes szaga van a bútoroknak is... Ilyen régiház-szag ez. Meg az is ugyanolyan, hogy a fürdőszoba mosdókagylójánál egyik lakásban sincsen melegvíz.

- Miért, Ön hol lakik? - kérdezte tőlem Bakonyi Dénes.

- Tegezhetsz - biccentettem feléje. - A Molnár utcában lakom.

- A Molnár utcában?... Ismerős, de hol is van?

- A proletár Váci utcával párhuzamos. Az Erzsébet-híd és a Szabadság-híd közötti részével, amelyik nem sétálóutca.

- Az is Váci utca?

- Az is. De mondom, az nem sétálóutca. Állítólag egyszer majd az is az lesz.

Elhallgattunk.

A színpadon már a másik zenekar játszott, ugyanannyi figyelem övezte őket, mint amennyi az előbb a Sok Köcsögnek jutott. A vendégek az éjfélt után kezdődő karaoke-show-ra vártak.

Belenyúltam a zakóm zsebébe, kivettem a cigarettát, holnap kritikát kell írnom, jutott eszembe, egész oldalas Ex libris-t, az Élet és Irodalomba. Körülbelül nyolc-tíz flekk.

Körbepéldéztem a cigarettát, de csak Bence fogadta el.

- S jókat ír Bence? - kérdezte Dénes, mintha megéreztette volna, hogy mire gondolok.

- Jókat - mondtam, és rágyújtottam.

- A regényéből olvastál részleteket?

- Együtt írjuk - kőtorászott a zsebében Bence. - A fater besegít - és cinkosan rám kacsintott.

Még soha nem mondta nekem azt, hogy *apa*.

- Bence írja - vágtam rá gyorsan, és átnyújtottam neki az öngyújtót. - Én csak amolyan ujjgyakorlatokat végzek. Kijavítom a hibákat.

- Behúzkod a vesszőket, meg ilyenek?

- Annál azért több. Mondjuk úgy, hogy kijavítom stílusosan.

Bence kinyitotta a száját, hogy mondjon valamit, aztán rám nézett, és gyorsan becsukta.

- Én is olvastam részleteket a regényéből - mondta Dénes. - Szerepelek benne én is.

- Tudom.

- Bence, adtál már neki címet?

- Adtam.

- Tavaly nyáron még nem volt - magyarázta Dénes. - Vagy csak valami olyasmi volt, hogy „Szegény Bence regényt ír”. Nem így van?.

Bence bólintott.

- Nna és most mi a címe?

- Nem mondom meg. Majd meglátod.

Dénes grimaszt vágott.

- Jól van - mondta aztán. - Akkor ne mondd meg.

S Sziszihez fordult:

- Sziszi, te is ismered Bence regényét, nem?

- De igen, ismerem.

- Olvastad az egészet, ami elkészült?

- Részleteket.

- Azokat olvasta - szólt körbe Bence -, amelyekben ő is szerepel.

- Miért, te melyikben szerepelsz?

Sziszi helyett megint Bence válaszolt:

- Amikor megalakult a Bakonyi Kanemberek.

- Az jó rész - nevetett Dénes, és a kezével úgy csinált, mintha gitározna. - Tam-taram-tadam-tadam...

- Az a rész jó - szólt közbe Sziszi -, hogy bejött a bések punkbandája. Az baromi jó.

- Punkbanda! - kacagott hangosan Dénes. - Punkbanda! Óriási!

A gurgulázó nevetéstől jobbra-balra dülöngélt a széken.

- Azt a részt még nem is olvastam - mondtam Bencének.

- Tudom - válaszolta. - Már kész van tavaly augusztus óta, csak még nem mutattam meg neked. Tényleg, Dénes, hozzájárulsz ahhoz, hogy néhány Bakonyi Kanemberek-szöveget leközzöljünk?

- Melyiket?

- Mondjuk a „Nagy generáció”-t.

- Azt nem te írtad?

- Én csak kijavítottam. Te írtad Rabcsákkal.

- S még melyiket?

- Nem is tudom - tűnődött Bence. - Majd kiválasztom.

- Jól van - bólintott rá Dénes. - De csak akkor, hogy ha fel lesz tüntetve a könyvben az is, hogy melyik számot ki írta.

- Fel lesz.

- Miért hívták azt a zenekart Bakonyi Kanembereknek? - kérdeztem. - Olyan idétlen név... Miattad?

- Részben - felelte Dénes, és megint nevetett. - Tudod: Bakonyi-Bakonyi, Illés-Illés...

- Egyszer voltunk az ABC-ben - magyarázta Bence -, és venni akartunk Bakonyi Camembert sajtot. Dénes meg azt mondta, hogy ez egy kanember-sajt. Aztán kitaláltuk, hogy legyen Bakonyi Kanemberek a zenekar neve.

- Ettől már Bakonyi Camembert sajtot? - kérdezte Dénes.

A fejemet ráztam.

- Egyszer megszagoltam, de bűdös volt.

- Nem szagolni kell. Enni. Nagyon finom. Gombás sajt.

- Szerintem - folytatta Dénes pár másodperc szünet után -, úgy kellene megírnod azt a regényt, hogy legyen valami mondanivalója. Mármint hogy szóljon valamiről.

- Miért, hát így is szól valamiről... - vonogatta a vállát Bence.

- Jól van, de hogy legyen valami konkrét elgondolás, ami miatt meg akarod írni. Érted.

- Hát az az elgondolás - magyarázott Bence -, hogy amikor mi a gimnáziumba jártunk, az duplán fontos időszak volt, mivel számunkra azok az ifjúvá érésnek, vagy micsodának az évei, másrészt meg Magyarországon abban az időszakban zajlott le a rendszerváltás... S azt akarom megírni, hogy ezek az ifjúvá érő emberek onnan vidékről hogyan látták a rendszerváltás egész folyamatát.

- Oké - gesztikulált a kezével Dénes -, de érted, azért legyen valamilyen célod is, hogy miért pont így írod meg. A múltkor épp ezt beszéltek Erikával, hogy ez hiányzik belőle.

- Ki az az Erika? - kérdeztem.

- A magyar tanárunk volt - mondta Bence. - Ha gondolod, szombaton vele is találkozhatasz.

- Miért, mit csináltok szombaton? - kérdezte Dénes.

- Megyünk hozzánk - és Bence hangjából érezhető büszkeség csengett. - Megmutatom a várost. A regényem színterét.

- Szerintem ez nem is regény lesz - vélte Dénes. - Mert az egész nem fikció. Bence csak leírja, hogy mi volt öt-hat évvel ezelőtt. Szóval ilyen krónika, vagy osztálynapló inkább.

- Dokumentumregény - tiltakozott Bence. - Nem hallottál még a dokumentumregényről? Truman Capote: Hidegvérrel... Tényszerűen leírta, hogy egy gyilkosság hogyan zajlott le valójában. Utána ment mindennek, aztán egyszerűen leírt mindent, úgy, hogy egy sort, egy gondolatot sem tett hozzá a valóban megtörtént eseményekhez.

- Én nem adnék neki nevet - mondtam. - Fölöslegesnek érzem a műfaji besorolást. Csak írja meg Bence, és fejezze be, ahogy tudja. Lehet, hogy másra nem lesz jó, mint hogy most megtanul rendszeresen dolgozni egy állandó munkán, és később esetleg majd valamit kamatoztatni tud belőle. Ez is nagyon sokat jelent. Ha meg valóban lesz belőle valami, az akkor külön jó. Ugyanakkor nem találok jónak, hogy ha ennyit beszélünk erről. Babonából sem, és azért sem, mert a regény a megírása idején még csupán a szerzőjének belső ügye, és nem tartozik senki másra. Amikor már elkészült, amikor már megjelenik, és mások is elolvassák, akkor lesz mások tulajdona. Addig a szerzőn kívül senkinek semmi köze nincs hozzá.

- Azért van - nevetett Dénes. - Nekem például van. Már csak azért, mert én is szerepelek benne.

- S én is - szólalt meg Sziszi.

Ezen magam is elmosolyodtam, aztán elnyomtam a csikket a hamutartóban.

- Isztok még valamit? - kérdeztem, mert közben mindenkinek kiürült a korsója.

- Már nem - felelt Dénes, és Sziszire nézett. - Gyerünk inkább, mert én rohadt álmos vagyok.

- Sziszi nálad alszik? - kérdezte Bence, és valamennyien felálltunk a székekről.

- Amint látod - mondta Dénes. - Te még mindig Kőbányán laksz?

- Igen.

- Nna és milyen a kollégium?

- Béna - biggyesztette le az ajkát Bence.

- Miért béna?

- Mert egyszerűen az. Olyan kisstilú emberek laknak benne.

Mikor elindultunk a bejárat felé, Dénes megkérdezte:

- Holnap utaztok?

- Csak szombat reggel - mondtam. - Holnap még dolgozom.

- Jól van - bólintott Dénes. - Mi holnap megyünk haza. Valamikor délután.

- Gyertek el szombat este a Kék Angyalba - mondta Sziszi Bencének. - Ott lesz Rabcsák is. Aztán meg lesz B. N. V. - koncert.

- Egyébként meg - közölte Dénes - Erika a hétvégén nem lesz otthon. Elutazik a nővéréékhez.

A negyvenhetes megállójában váltunk el egymástól. Tanakodtak, vajon jár-e még ilyenkor a villamos, mi pedig elköszöntünk, és indultunk a Molnár utca felé.

- Soká lenne, mire kiérnék Kőbányára - magyarázta Bence.

- Tudom - mondtam, és regénybe illően mosolyogtam a sötétben.

HAT

(Rock and roll)

Rock and roll, mondja Bakonyi Dénes, és kezébe veszi a gitárt, alapjában véve nagyon egyszerű, három hangból áll, így, hogy tam-taram-tadam-tadam, és valójában ezt a három hangot variálok kedved szerint, ha még kicsit cifrázok is rajta, az már külön jó, ha meg lassítod az akkordokat, az onnantól már blues, tényleg ennyi az egész, csak ne ilyen görcsösen, több lendületet, összefolyóbb váltásokat bele, ám hiába magyaráz, én csak küszködöm, az ujjaim sorban lecsúsznak a húrokról, vagy rossz bundra teszem őket, és a ritmust is folyton eltévesztem, a tetejébe már azt se tudom, hol járunk, úgyhogy aztán leállunk, Dénes sóhajt, a fejét csóválja, és azt mondja, hogy pedig nagyon kell gyakorolnod, mert sose fogod megtanulni, azzal odamegy a lemezjátszóhoz és feltesz egy lemezt, Jagger énekel, Dénes meg kíséri a gitáron, tam-taram-tadam-tadam, *I know it's only rock 'n'roll but I like it, like it, yes I do*, így kívülről nézve tényleg nagyon egyszerű, kimondottan primitív, mi a fenének nem megy, a lendület, a dinamika.

Akkor csinálunk egy dögös kis rock and roll bandát, mondja Dénes egy álmos kémiaórán, a béseknek már van, fel is léptek az egyik iskolai ünnepélyen, igaz, csak két gitár és egy énekes, dob nincs hozzá, viszont Dénesnek van egy dobja, állvánnyal együtt, az már majdnem elég, bár nem komplett felszerelés, de kezdetnek megteszi, és Sziszi meg úgyis dobolni jár a zeneiskolába, majd ő játszik rajta, és már csak gitárosok kellenek, meg egy énekes, saját számaink lesznek, nem utánzunk másokat, esetleg feldolgozásokat játszhatunk, de semmi több.

A rock and roll Bakonyi Dénessel érkezik meg az osztályba, amikor felmegyek hozzá, üvölt a Stones, és Dénes odaadja Hobo könyvét a Kövekről, hogy olvassam el, muszáj, mert nagyon dögös, én meg elolvasom, és még nem nagyon hallottam Jaggeréktől semmit, tehát lemezeket is kérek, meghallgatom, jó, mondom aztán, és megkezdődik a vita, mert Dénes azt mondja, mi is ilyen zenét fogunk csinálni, rock and roll és rhythm and blues banda leszünk, és régi zenét játszunk, mint a Legnagyobbak, jó, mondom, játszunk olyan zenét, mint a Legnagyobbak, kérdés, hogy kik voltak a Legnagyobbak, és erre azt mondja Dénes, hogy ő csak a Beatles korai, üvöltős számai szereti, *you make me dizzy, Miss Lizzie, when you call my name*, meg az ilyeneket, én meg azt felelem, hogy mert nem is ismered a többi, aztán megint a zenekarról vitatkozunk, hogy majd hogy hívják, kémiaórán neveket írunk egymás alá, nem tetszik egyik se, aztán amikor délután boltba megyünk, én mutatom a hűtőpultnál a sajtokat, hogy itt a Bakonyi Camembert is, iszonyatosan büdös, de finom, mire Dénes azt mondja, hogy Bakonyi Kanember, és röhögünk, és már tudjuk, hogy akkor ez lesz a nevünk, Bakonyi Kanemberek, ami azért is jó, mert benne Dénes családneve, és valószínűleg ő lesz a banda főnöke, már csak azért, mert ő tud a legjobban gitározni.

Aztán elkezdjük írni számokat a mi lakásunkon, ott van Fedor Tibi, a focista, a város ificsapatának irányító középpályása, és neki van a legjobb hangja az osztály fiúi közül, ketten gitározunk, ő meg énekel, az enyém nagy klampírozás csupán, Dénes rám szól, hagyjam abba, helyette inkább tapsoljak, így hát utána már csak ő gitározik, Fedor Tibi énekel, én meg verem a tenyeremmel a taktust, rock and roll, rock and roll, és már írjuk is az első saját számunkat, hogy

*Sztrájkolnak a szivargyári melósok
Csóró munkás fizetése nem túl sok
Drágán árul az a rohadt kenyérgyár
Mindenre csak azt mondják, hogy egységár,*

és a refrén meg az, hogy

hú-hú, hú-hú, hú...,

mert megbeszéltük, hogy igenis a társadalmi problémákról, meg ilyenekről fogunk énekelni, dögös banda leszünk, nem csak amolyan tingli-tangli zene, majd jól odamondjuk nekik, felvesszük magnóra és visszahallgatjuk, úgy első lépésre nem hangzik rosszul, csak kellenének még újabb emberek, így aztán szólunk Sziszinek, hogy akar-e dobos lenni, és Sziszi akar, azt mondja, csak szerkó legyen, lesz, ígéri meg Bakonyi Dénes, aztán belép Rabcsák Géza is, mert egy ismerősének van egy basszusgitárja, és azt bármikor kölcsön tudja tőle kérni, oké, mondjuk, akkor te leszel a basszusgitáros, és onnantól Dénes basszusgitár-leckéket ad Gézának, én meg próbálom magam nyüstölni a gitárt, pár akkordot megtanulok, de az a rock and roll, az a tam-taram-tadam-tadam sehogy sem megy, már kezdem a dolgot feladni, lesznek inkább szövegíró, vagy én is énekes, ismerek olyan zenekart, ráadásul az is rythm and blues banda, amelyiknek két énekese van, közben Dénes azt mondja, hogy az iskola erősítőit kéne használni, hátha ideadják a próbákhoz, felmegyünk ketten a titkárságra, könnyebben megy, mint gondolnánk, azt mondják, csak engedélyt kell kérnünk az igazgatóságtól, és az engedélyt gyorsan meg is adják, miszerint mi, a gimnázium harmadik cés tanulói Bakonyi Dénes teljes felelőssége mellett péntek délutánonként a rajzterem melletti kis helyiségben az iskolai erősítőket használva zenélhetünk, erre azt mondja Dénes, oké, akkor pénteken már játszunk, addig írjon mindenki újabb számokat.

S eljön a péntek délután, bevonulunk a rajzterem melletti kis helyiségbe, becipeljük a két nagy hangfalat, az erősítőt, ott van Dénes gitárja, és Géza is kölcsönkapta az ismerősétől a basszusgitárt, Dénes elhozta azt az egyszál dobos is Sziszinek, a földrajz teremből lecipeljük a térképállványt, mert annak olyan fémes hangja van, majdnem, mint a cintányérnak, van egy egész jó mikrofon is, ugyanaz, amelyikbe a tanévnyitókön az igazgató beszélni szokott, átrendezzük a padokat, hogy elférjen a banda, és én vittem egy magnót is, hogy megörökíthessük az első próbát, szóval akkor, *Ladies and Gentlemen*, a Bakonyi Kanemberek!, kezdődhet a buli, Dénes meg elővesz egy papírt, hogy átírta a számunkat a szivargyári melósokról, az a címe, hogy *Cocaina Blues*, a dallama ugyanaz, a szövege meg

*A mélybe lehúúz ez a Cocaina Blues
Tudom, ha kivagy, te is a porért nyúlsz
Lehet vadló, vagy halott virág
Ha repülök, enyém az egész világ,*

mi meg megkérdezzük, mi a fene az a vadló, és mi a fene az a halott virág, mire Dénes dühös, hogyhogy nem ismerjük a Wild Horses-t és a Dead Flowers-et a Stones-tól, akkor értenénk a célzást is, aztán végigjátssza a számot, olyanok vannak még benne, hogy *zsebemben lapul a szűrőtlen mari / halál, ne akard a játékomat elrontani* stb., egész jó dolog, aztán ideadja a papírt, indul a magnó, Dénesé a szóló, Gézáé a basszus, Sziszi üti a dobos és a térképállványt, mi ketten Tibivel meg énekelünk, aztán leállunk, nem tudjuk elolvasni a szöveget:

*Cocaina Blues, Cocaina Blues
Cocaina Blues.*

Rendben, mondja Bakonyi Dénes, akkor legyen valami más, és előveszi azt a számot, amelyet Gézával együtt írtak a héten, csak nincs teljesen kész, a refrénnél nem stimmel valami, majd megnézem, mondom én, és kicsit alakítgatok rajta, aztán lemásoljuk Tibivel, és jöhet a második dal, a *Nagy Generáció*, valami ilyesmi

Hánynom kell, ha azt hallom, hogy nagy generáció

*Ezt darálja folyton folyvást apám és a rádió
Cukrosfejű jampecek voltak mindannyian ők
És állítólag buktak rájuk sorban a bomba nők,*

a refrén utána

*Nagy generáció Amerikában
Nagy generáció a filmgyárban
Nagy generáció a Rózsadombon
Elég volt belőlük, komolyan mondom,*

és amint befejezzük, nyílik az ajtó, és belép a konkurencia, a bések punkbandája, megvető mosollyal az arcukon, és azt mondják, apafej, ez a ti együttesetek, a miénk, mondja Bakonyi Dénes, hát hogy hívják, Bakonyi Kanemberek, apafej, Bakonyi Kanemberek, röhögnek, nna játszatok akkor valamit, de Dénes azt mondja, csak akkor játszunk, hogyha ti kimentek, hallottunk benneteket, vigyorognak, kint a folyosón mindent lehet hallani, NAGY GENERÁCIÓ, mi, nem egy nagy durranás, és mielőtt vita robbanna ki, bejön Sanyi bácsi, a portás, és azt mondja, akkor, fiúk, kinek van itt engedélye arra, hogy péntek délután igénybe vegye az iskola helyiségeit, és Dénes mutatja a papírt, hogy mi zenélünk, itt van a névsor, ki van az együttesben, és azt mondja Sanyi bácsi a béseknek, akkor tűnés innen, mielőtt kiváglak benneteket, eredjetek haza, és a bések kihúzzák a csíkot, mi meg folytatjuk a próbát.

A következő pénteken megint próbálunk, most zárva van a rajzterem melletti kis helyiség, és nem is nyitják ki, mert bepakoltak oda valami olyan dolgot, amihez senki nem nyúlhat, így aztán megyünk a tornaterembe, és ahogy cipeljük a cuccokat, egyszer csak szembe jön velünk Béné, és azt kérdezi, hát ti, mit csináltok itt, gyerekek, mi meg mondjuk, hogy csak úgy zenélgetünk, és erre azt mondja Béné, hát ez nagyon szép dolog, hogy péntek délutánonként is együtt maradtok, és nem rohantok szanaszét, és egyszer az osztály előtt is igazán megmutathatnátok, hogy mit tudtok, mi pedig megígérjük, és megyünk tovább a tornaterembe, bepakolunk, és összeszerelünk mindent, és kezdjük is a dolgot Dénes új számával, amelyet angolul írt, mert úgy hangzik a legjobban, és Dénes meg én énekelünk benne, *Jackson City Blues*, egy jenki munkás balladája, aki mielőtt elhagyja Jackson City-t, minden lyukat be akar tömni, aztán Chicagóba megy, hogy Mr. Ford munkása lehessen

*When I'm in Jackson baby
I wanna .stuff all the holes
Yeah when I'm in Jackson baby
Don't wanna leave out yours
So when I stick around your house tonight
Don't forget to leave open your doors...*

ilyenek vannak benne, és blues-t játszunk, néger blues-t, Sziszi egész jól dobol, úgyhogy rögtön utána felveszünk egy olyan számot is, ahol csak Dénes és Sziszi játszanak, egy instrumentális rögtönzés, az is blues, amikor bejönnek a takarító nénik, és csodálkoznak, hogy mi ez a nagy dübörgés, mert visszhangos a tornaterem, a falakról visszaverődik a dob meg a gitár, és mi elmondjuk, hogy most itt zenélünk, de tessék csak nyugodtan felmosni, bennünket nem zavar, azzal elkezdünk játszani, a takarító nénik meg belemártogatják a mosószeres vízbe a felmosóruhát, és már sikálják is a parkettát, aztán ránk néznek és mosolyognak, és miközben dübörög a rock and roll, tam-taram-tadam-tadam, a két takarító néni leteszi a felmosóruhát, összekapaszkodnak, és a tornaterem parkettáján ropják a táncot, rock and roll, rock and roll.

Utána való héten pénteken megint próbálunk, és már ott van néhány lány is az osztályból, a rajzterem melletti kis helyiségben szorongunk, és bevezetésképp eljátsszuk az összes eddigi számunkat, a lányok megtapsolják, és azt mondják, hogy ez nagyon jó, és nagyon klassz, és

hogy mink van még, amire Dénes azt mondja, hogy ma akkor betanulunk egy amolyan feldolgozást, a zenét ő szerezte hozzá, azzal előveszi azt a zöld könyvecskét, tudják, a Villon-Faludyt, és mutat egy verset, hogy *Ballada hűtlen barátnőről, Celiáról*, elkezd játszani, mutatja, hogy kell, aztán odaadja a könyvet Tibinek és nekem, és rázendítünk, végigénekeljük mind a nyolc versszakot, mialatt Dénes szólógitározik, Géza basszusozik, Sziszi pedig továbbra is üti azt az egy szál dobot és a térképtartóállványt a földrajz teremből, aztán amint befejezzük a számot, nyílik az ajtó, és belép Béné, és azt mondja, gyerekek, csinálunk egy kis közös programot a testvérosztályunkkal, és mi lenne, ha ott fellépne a csapat, és a lányoknak is nagyon tetszik az ötlet, azt mondják, itt az ideje az első koncertnek, mi meg azt mondjuk, oké, miért is ne, végül is azért játszunk, hogy mások is hallják a rock and roll-t.

S ahogy elmennek a lányok és velük együtt elmegy Béné, nyílik újra az ajtó, és bejönnek a bések, és azt mondják, hogy beszéltek Sanyi bácsival, hogy engedje meg, hogy meghallgathassanak bennünket, úgyhogy letelepednek az üresen maradt padokra, és azt mondják, hogy játsszunk, de nekünk nincs nagy kedvünk játszani, Dénes meg különösen utálja ezeket a fickókat, mert ők azok, akiket egy éve lefaszírt az osztálykiránduláson, aztán mégis belevág egy furcsa dallamba, az ölébe fekteti a gitárt, és egy üvegnyakkal csiszol a bundokon, harsányan, élesen jajgatnak a húrok, és közben Sziszi is pergeti a két dobverőt a dob fenekén, én meg előveszek egy kerepelőt, és lassan, nagyon lassan tekerem, hogy csk-csk-csk, olyan, mintha egy buddhista szentélyben ülnénk, már csak a mormogás hiányzik, amikor egyszer csak felállnak a bések, és azt mondják, ebből ennyi is elég, és Tibi is feláll, azt mondja, neki mennie kell, mert edzése van, és Géza is feláll, hogy neki sincs kedve tovább itt maradni, így aztán hárman maradunk, Dénes, Sziszi, és én, tam-taram-tadam-tadam.

7/A

Bence elmesélte a szerelmeit, szép sorjában, ahogy jöttek egymás után, kicsiket, nagyokat egyaránt, és meggyőződhettem arról, hogy a fiam ilyen tekintetben nem az én génjeimet örökölte: hódításokkal, velem ellentétben, aligha dicsekedhet, a nőkkel - azaz korából fakadóan: a lányokkal - való kapcsolataiból rendre vesztesként távozott, félszége és gyávasága megakadályozta abban, hogy olyan fölényrel, olyan macho-tudattal nézzen a nőkre, ahogyan azt ennyi idő s koromban én tettem.

Azokban a hetekben többször is azon tűnődtem, miért van az, hogy Bence ennyire félszeg, majd egyre inkább úgy találtam, hogy ennek minden bizonnyal a dadogása lehet az oka. Ez volt az a téma, amelyről még soha nem váltottunk szót, én nem hoztam szóba, és ő is kerülte a kérdést, pedig tudom, a dadogóknak nagy könnyebbséget jelent, ha valaki beszél minderről velük, mivel olyankor úgy érzik, az illető a beszédzavarukkal együtt elfogadta őket olyannak, amilyenek. Holott ez ilyen formában nem igaz, hiszen természetes, hogy az ember a dadogót a dadogásával együtt fogadja el, ő azonban efelől - ha nem bízik eléggé a dolgokban és önmagában - korántsem biztos, olykor épp azt várja, hogy hozzuk szóba az ügyet, mert akkor ő is őszintébb lesz, jobban meri vállalni önmagát, úgy érzi, nem kell palástolnia beszédhibáját, mert már úgyis észrevettük.

Több dadogó ismerősöm is van, mellesleg írók körében ez gyakorta jelentkező dolog - most majdnem problémát írtam, aztán meggondoltam magam, hiszen tekinthetjük problémának és adottságnak is egyaránt, a különbség, úgy hiszem, abban rejlik, maga a dadogó minek tekinti ezt. A dadogásnak ugyanis pontosan az a veszélye, hogy - nevezzük nyugodtan így: - szenvedő alanya könnyen rémesnek érezheti helyzetét, úgy véli, valami olyan súlyos fogyatékosága van, amely hátrányosan érinti őt sok tekintetben, majd amint mindezt végiggondolja, egyszeriben a rögeszméjévé válik, hogy dadog, és ilyenkor kézzel-lábbal, foggal-körömmel veszi föl a harcot a képzeletbeli rém ellen. Mindennek következménye aztán a *logofóbia*, azaz amikor - tegyük gyorsan hozzá: az esetek többségében sajnos teljes joggal - félve attól, hogy ha megszólal, dadogni fog - amely viszont ugye megbocsáthatatlan bűn -, inkább nem szólal meg, nem tesz meg, nem intéz el olyan dolgokat, amelyek elengedhetetlenül szükségesek akár az élet egészéhez, akár leghétköznapibb ténykedéseinkhez. A dadogó ekkor válik önmaga áldozatává, kényszerképzelei támadnak, a dadogása szabja meg tevékenységeit, olyan cselekedetekbe például eleve nem is fog, amelyben beszéde meggátolhatja - legjellegzetesebb példája ennek az, hogy esetleg saját érdekében föl kellene ugyan hívnia valakit telefonon, ám a beszédétől való félelmében addig húzza-halogatja a dolgot, hogy mire valóban sor kerül rá, tényleg egy szót sem tud kinyögni -, esetleg kegyes önámításokba ringatja magát, hogy miért nem tette meg ezt és ezt. A dadogás ettől a perctől fogva már igazán gyilkos tud lenni, a dadogó küzd ugyan ellene, de rossz eszközökkel, mert meg akar szabadulni tőle, szembefordul vele, és mivel a küzdelemben állandó félelem györti, heroikus harca majdhogynem kudarcra ítéltetik.

A dadogás legnagyobb orvossága ugyanis az a folyamat, amely során az ember elfogadja beszédének eme fogyatékoságát, megtanul élni vele, tudatosítja magában, hogy ez nem betegség, mégcsak nem is szégyellni való dolog, hanem önmagának, egész személyiségének a része. A harmincas évek neves publicistája, Hevesi András írja ezt le a legemlékezetesebben önéletrajzi ihletettséggű regényében. Mikor Párizsban tartózkodott, és ott a huzamosabb ideje tartó nőhiánya miatt eufémikus kifejezéssel élve - az utcalányok kegyeire kényszerült, egy este megszólított egy prostituáltat, aki csodálkozva vetette a szemére, hogy de hisz uram, ön dadog... Mire a mi Hevesink a legszívesebben kezet csókoltna az illető hölgynek, mivel úgy érezte, ezzel a mondatával nemhogy kiismerte őt mindjárt az első pillanatban, hanem rávilágított személyiségének leglényegesebb vonásaira is. Tudom, hogy igazából nehéz, és még inkább hiteltelennek hangzik erről beszélni úgy, hogy az ember nem szenved ebben (Andi

mesélte, hogy egyszer zuhanyzás közben eszébe jutott, mi lenne, ha elkezdené dadogni, és ettől aztán rettenetesen megrémült), magam azonban többször is beszélgettem dadogó írókkal, akik vagy valamelyest „átestek már a dolgon”, vagy még javában küszködtek beszédzavarukkal, és tőlük hallottam, hogy a dadogás elleni leghatékonyabb küzdelem alapja, hogy az ember nem megijed a tényről, és nem kezeli azt fogyatékoságnak, hanem tudomásul veszi, hogy ő dadog. Magyarán: nem azzal foglalkozik, hogy mások mit szólnak ehhez, hanem önmaga és mindenki tudtára adja, hogy ő egy olyan valaki, akinek beszédében bizonyos ritmuszavarok vannak, és punctum, semmi több. Egy erdélyi srác mesélte nekem néhány éve Tatán, a JAK-táborban - odaát egyébként az a mondás járja, hogy aki dadog és ír, nagy prózaíró lesz -, hogy ő aztán az égvilágon mindent megpróbált, a gyerekkori logopédiától kezdve, keresztül azokon a fázisokon, amikor az ember igyekszik legalább tompítani a dolgot - ez többnyire abból áll, hogy beszéde során olyan szavakat keres, amelyeket a leginkább ki tud ejteni, ennek előnye az, hogy birtokában lesz egy hatalmas szókincsnek, hátránya, hogy hiába próbálja átszerkeszteni az egyes szinonima kedvéért a mondatot, az esetleg elveszíti szándékolt jelentését -, azon felül jógázott, meditált, egy ideig buddhista volt, igyekezett lassítani életritmusát, mindenféle relaxációs tréningeket, és önfejlesztő gyakorlatokat végzett, mígnem egy szép napon ráébredt arra, hogy a dadogás, ha az azt kiváltó ok már megszűnt, mindössze beszédben jelentkező ritmuszavar, és semmi több, a legokosabb tehát tudomásul venni, hogy így beszélünk, és eme hibánk kedvéért fölösleges aztán átprogramoznunk egész életünket.

Ez az erdélyi fiú - egyébként induló és igazán tehetséges prózaíró - olyan hévvel és lendülettel mesélte el ezt az egészet, hogy csak a nagyon alapos odafigyelő vehette észre, hogy olykor megakad egy-egy szó kiejtése előtt. Saját bevallása szerint korábban ez nem így volt, a logofóbia tipikus megnyilvánulásait szenvedte végig, még baráti társaságokban sem mert megszólalni, a telefonkagylót szinte soha nem vette föl, ennek következtében mások azt gondolták róla, hogy unalmas, zárkózott, magának való alak, és a legszörnyűbb az, hogy erről ő maga is meg volt győződve. Nagy utat tett meg tehát, mégpedig a saját erejéből, és ha erre képes volt, az azt jelenti, hogy még nagyon sok másra is képes lehet. A dadogás hatalmas előnye ugyanis az - amelyet mi joggal irigyelhetünk a dadogóktól -, hogy megacélozza az akaratot, kitartásra és önismeretre nevel. Más út, bízván állíthatjuk, ugyanis tényleg nincs: az ember állandó görcsök és félelmek, kudarcélmények egész sorozata kíséretében vagy belefog egy reménytelennek tűnő sziszüphoszi birkózásba, vagy igyekszik megismerni magát, ahhoz, hogy elfogadhassa és elfogadtathassa egész valóját.

Úgy gondoltam, meg fogom kérdezni Bencét, mióta dadog, és tudja-e, hogy mitől, egyelőre azonban még nem akartam ezt a kérdést különösebben feszegetni. Igyekeztem minden apró jellel a kifejezésre juttatni, hogy engem ez a tény csöppet sem zavar, és úgy láttam, jóleső megkönnyebbüléssel veszi ezt tudomásul. Bevallom, ilyenkor elfogott az a számomra korántsem üdítő gondolat, hogy talán nekem is lehet vajmi közöm a fiam dadogásához, ha több nem is, annyi mindenképpen, hogy Bence apa nélkül nőtt föl, és ebből kifolyólag ki tudja, milyen megrázkódtatások érték eddigi életében. Ilyenkor csak találgatni tudok, hogy mi minden történhetett, az szent igaz, hogy Bence különösen érzékeny és különösen zárkózott fiú, nem mondanám rá, hogy befelé forduló és magának való, ellenkezőleg, helyenként nagyon is életvidámnak érzem, mégis, erősen befolyásolja minden tettét, minden megnyilvánulását az a különös félszége, amelyet én a dadogásából eredeztetek le, bár az is lehet, hogy rossz irányba tapogatózom, és az egész fordítva működik, Bence épp a gyávasága és a félnksége miatt dadog. S ez volt az a pont is, amely miatt egyelőre nem igazán tudtam, hogyan viszonyuljak ehhez a kérdéshez, hiszen bármennyire is megláttam, észrevettem, valamint megéreztem bizonyos dolgokat - azaz inkább úgy mondanám: írói mivoltomból fakadóan egyes, általam észlelt momentumoknak magamban jó alaposan utánagondoltam, illetve amolyan fantáziaszerű következtetéseket vontam le belőlük -, nem tudtam megmondani, milyen szerepet játszik Bence életében dadogásának ténye. (Föltűnt ezzel kapcsolatban még az is, hogy regényében mindössze egyetlen egy helyen említi ezt a dolgot, és akkor is csak futólag elintézi néhány sorban.)

Egy író persze szükségképpen érzékeny mindenre, önmagára, a körülötte lévő emberekre, szerettei megnyilvánulásaira, a világ létező összes dolgára, hiszen a nap minden percében olyan élmények érik, amelyek katarzisként érintik meg egész valóját, és amelyekből kiformázza azt, amelyet írásnak, alkotásnak szokás nevezni. Az érzékenységből eredően gyakorta félénkséggel jár együtt, hiszen az író tapogatózik, keresgél, soha nem lehet biztos abban, hogy éppen a jó irányba mozdul el most a keze, hogy most valóban olyan dolgokba kukkanhat bele, amelyek valami újat adnak a számára. Az író akkor is folyamatosan mozgásban van, amikor mások tunyának, lustának, lassúnak érzik, az író állandóan dolgozik, fölveszi a hangokat és a látott képeket, s ezáltal olyan információk birtokába jut, amelyek rátelepednek benső világtükrére, hogy ott átalakulva, vagy tudatosan átalakítva, alkotásaiban jelenjenek újra meg.

(Szép lassan, de egyre határozottabban folytam bele a fiam regényébe, a bukdácsoló, izgága szöveg olvasása közben előbb észrevétlenül, majd annál tudatosabban kezdtem kijavítani a fölösleges, fals és túlfacsart dolgokat, kiegészítettem az egyes fejezeteket, sőt, némelyiket egyes szám harmadik személyben szólva szinte teljes egészében átdolgoztam, amely után Bence az eredeti és az én „szövegem” összeollózásából csinált önálló fejezetet. Korábban sose gondoltam arra, hogy amolyan ikerregényt, vagy bármiféle közös munkát írjak, egyszer ugyan egy költő barátomnak fölvettem az ötletet, hogy írjunk együtt egy novellát, olyanformán, hogy én elkezdeném, ő meg befejezi, volt már erre példa a magyar irodalomban, mire barátom nevetett, és azt mondta, hogy nekem úgyis ez a legnagyobb hibám, nem tudom a novelláimat rendesen, csattanó nélkül befejezni. Tiltakoztam, hogy nem azért hoztam szóba, egyszerűen a lehetőség tűnik érdekesnek, aztán nem lett az egészből semmi, mint ahogy már több olyan elvetélt kézkezesről is hallott az ember, amelyek az első oldalak után eltűntek a papírkosárban.)

Ha már halott író vagyok, mondogatom magamban, a fiamnak még segíthetek, a regény nem jó, az idő előrehaladtával egyre inkább ez a sejtésem, de a munka tényleg jól esik. Különös: szórakozni járok és órákon át diskurálok nálam majd huszonöt évvel fiatalabbakkal, a nevemet már hallották, némelyik talán a műveimet is olvasta, főként egyetemisták, feszültséggel és lemondással teli nemzedék, ők aztán igazán sejtik, milyen is a NAGY DEGENERÁCIÓ. Nem mondhatnám, hogy én akár egy pillanatra is megfiatalodom közöttük, bágyadt arcok valamennyien, tervek és vágyak nélkül, talán - költőien szólva - Csernobil idején túl korán megtanulták azt a szót, hogy rádióaktivitás. Elátkozott generációnak érzem őket, akiknek majd a kezükbe adják az egész világot, és ők nem tudják, hogy mit kezdenek vele. - Dehát mi nem vagyunk ugyanolyanok? - kérdezem ilyenkor magamat vádlón. - Nem a kín, a szenvedés, az embertelen gyötrelmek egész áradatáról szól a mi életünk, nem ezekről írunk állandóan könyveket és készítünk filmeket, hogy aztán önmagunk paródiáját is kigúnyolva kacaghassunk ezen a szenttelen - most éppen orgonaillatú - világon?)

Két éjszakát töltött nálam a fiam: csütörtök este, miután későn értünk haza a Közgáz Pinceklubból, már nem ment vissza a kollégiumba, majd péntek éjjel ismét az albérletemben aludt, hogy szombat reggel együtt indulhassunk a Nyugati pályaudvarra. Mivel nekem munkám is adódott - hétfőn délre várta írásomat az Élet és Irodalom rovatvezetője -, valamint Bence sem fejezte még be szakdolgozatának bibliográfiáját, azt beszéltük meg, ebéd után mindenki megy a maga útjára, s majd este találkozunk újra.

Korán ébredtünk, legalábbis ahhoz viszonyítva, hogy az este későn feküdtünk le. Ez egyike a rossz szokásaimnak, vagy nevezzük akár adottságnak is, hiába fekszem le akár hajnalban, legkésőbb hét-nyolc órakor fölpatann a szemem, és olyankor már csak forgolódni tudok az ágyban. Szeretőim, barátnőim rendre rossz néven vették tőlem, hogy egy-egy viharos éjszaka után én már korán reggel nyitott szemmel fekszem mellettük. Alvásigényem tehát viszonylag alacsony, s bár emiatt gyakorta fáradtság kíséretet, sok mindenben megkönnyíti a munkavégzésemet. (Öröömre szolgál ugyanakkor, hogy a fiam is szintúgy ezeket a tulajdonságokat vallhatja a magáénak...)

Megreggeliztünk, bőségesen, Bence elmondta, hogy a kollégiumban sosem eszik reggelente, tudja, hogy rossz szokás, de neki olyankor sosincs étvágya. Otthon persze egész más, de a kollégiumban nem érez késztetést a rendes étkezésre, csak úgy, futtában szokott bekapni valamit. Elmondtam, hogy én váltakozva eszem reggelente, néha igen, néha nem, egyébként

Andi arra biztat, ébredés után sose egyek semmit, a szervezetnek a korai étkezés elég megterhelő, ő például először valamikor a délelőtti órákban, és olyankor is csak gyümölcsöket eszik.

Bence itt kérdezett rá, hogy ki valójában az az Andi, és hogy honnét is ismertem meg. Korábban emlegettem előtte már egy párszor, de ő nem faggatózott, tudomásul vette, hogy talán életemben először vagyok igazán szerelmes, és pont egy olyan lányba, aki korát tekintve vele járhatna együtt. Elmeséltem, hogy az egyik műcsarnokbeli felolvasóesten találkoztunk, ő ismert fel, és ült le mellém, elkezdett kérdezősködni, hogy ugye jól tudja-e, hogy én vagyok a Bodrogi Szilárd, mert látta az arcképemet különféle könyvborítókön, olvasta is pár regényemet, tetszettek neki, és nagyon örül, hogy személyesen is találkozhatott velem. A felolvasóest után cukrászdába hívtam, majd az elkövetkező napokban és hetekben egyre sűrűbben találkoztunk, aztán egyszer csak rádöbentem, hogy beleszerettem ebbe a lányba. Érzem a hiányát, amikor nem vagyunk együtt, ha hazautazik, szüntelen vágyom utána, hihetetlen, korábban más nőknél még nem tapasztalt boldogságot érzek, amikor magamhoz ölelem. Az ELTÉ-re jár, folytattam a bemutatást, magyar szakos, negyedéves, azonkívül fekete hajú, kreol bőrű, magas, karcsú lány. Majd hamarosan megismertetlek vele, tettem hozzá, Bence nem válaszolt semmit, csak szótlanul bólintott.

Ragyogó napsütés volt, az égen egy szál felhő sem úszott, azonban az előző napok is így kezdődtek, és rendre hatalmas zivatarokkal végződtek. Elhatároztuk, hogy kihasználjuk a napos időt, és sétálunk egyet a Belvárosban. Bence itt mesélt a szerelmeiről, s én szótlanul hallgattam hosszú előadását. Furcsán beszél a fiam, dadogásnak neveztem az előbb, mert így a legegyszerűbb, de talán nem is igazán az, nehezen ejti ki a szavakat, és közben látványos fejrázások kíséretében tikkell, mire kipréseli magában a várva várt hangot. Lányokról mesélt tehát, előbb Viktóriáról, akivel tizenkét évesen ismerkedett meg, igazi gyerekszerelm volt, kamaszok tapogatózó kapcsolata, ritkán találkoztak, annál sűrűbben leveleztek, és minden egyes randevút ideges kapkodás, szívdobogás, órákig tartó fészülködés előzött meg. Aztán az évek elteltével más irányba fordult a sorsuk, és a gimnáziumban a fiam Sárdi Anikóba szeretett bele. Szó volt még Dalmáról, aki azóta Németországba ment férjhez, és természetesen Orsolyáról is, az abádszalóki lányról, aki bő két évig volt Bence kedvese, aztán Kecskeméten, a tanítóképző főiskolán megismerkedett egy Szegfű nevű fiúval, és ennek örömeire faképnél hagyta a fiamat.

(Fölszarvazott, motyogta Bence, a szó szoros értelmében fölszarvazott, és én közben halvány mosoly kíséretében arra gondoltam, vajon én hány nőt szarvaztam már föl az életemben.)

Háromnegyed tizenkettőkor a Szarka utcai pizzériában ebédeltünk, olcsó és kellemes hely, francia hagymalevest rendeltünk, valamint ásványvizet és erős paprikával sült Margarita pizzát. Bence a régvolt dolgokról próbált faggatózni, arról az időkről, amikor, úgy mondják, a NAGY DEGENERÁCIÓ helyett még a Nagy Generáció létezett, említettem pár dolgot, hogy Álmodozások kora, meg hogy hatvanhétben, a kollégiumi szobában hallgattuk a Bors őrmestert, és amikor az NDK-ban voltunk építőtáborban, az amerikaiaknak mindig megvolt a legújabb Beatles-lemez. Igazából nem szeretek ezekről mesélni. Azt gondolom, a dolog már elmúlt, és most ugyan keserű szívvel nosztalgizálhatnék azon, hogy a mai nemzedéknek már nincsenek eszméi és nincsenek ideái, hogy fogyasztói társadalom, meg ahogy mondani szokás, Coca-Cola-nemzedék így meg úgy, dehát mi értelme lenne ennek? Csak megkeseríteném a szám ízét, és ez semmit nem lendítene előre. Válságos, komor, vészterhes időköt élünk, és ebben a helyzetben jobb, ha az ember előre tekint, és azt próbálja kitudakolni, hogyan képes a saját boldogságát ebben, a mostani környezetben megteremteni?

(A vendéglőzés, mostanra már meggyőződtem erről, egy életforma kelléke, és most elsősorban nem arra gondolok, hogy milyen ennek, úgymond, az anyagi vonzata. Az étteremben étkezés finom és előkelő szertartás, azonfölül egyeseknek fontos is lehet, mivel az ember élvezzi, hogy kiszolgálják, és hogy tudja, most odabent a konyhában neki készül, melegszik az étel. Pincérek sűrögnek-forognak körülöttem, és ilyenkor jó érzés vendégnek lenni, szembeülni a hölgygel a megterített asztalnál, és mindenféle fontos, érdekes témát megvitatni vele. A vendéglő már önmagában megszabja a beszélgetés ívét, az ember

öntudatlanul is alkalmazkodik a hely légköréhez, ilyenkor emelkedettebb és fontosabb dolgokról beszél. Étteremben például nem lehet megvitatni a legutóbbi bajnoki forduló eseményeit, nem lehet politikáról és háborúkról beszélni, éttermekben életfilozófiai, esztétikai, ideológiai kérdésekről folyik a diskurzus. Klasszikus példája ennek az, amikor egy klubest után az egyetemisták elmennek együtt vacsorázni a híres filozófussal, és a vendéglő asztala mellett folytatják tovább az előbbi vitát. Az étvágygerjesztően tálalt rántott szelet, a saláták, a paradicsommal díszített hasáburgonya és a kis üveges Theodore Quelle ásványvíz mellett olyan kontaktus jön létre a beszélgetőpartnerek között, amely egyébként korábban, a klubest folyamán nem volt lehetséges. A gyomor követeli, aztán megkapja a magáét, és helyet ad az intellektüelnek, melyet a gasztronómiai kielégülés lökdös tovább, a szellemi csúcsok felé. Nem véletlen, hogy a politikai eszmecseréknél, államfői találkozásoknál kötelező a fehér, terített asztal melletti együttétkezés, ez ugyanis olyan atmoszférát teremt a partnerek között, amely semmi mással nem pótolható a tárgyalások alatt.

Az írók vendéglőkbe hívják külföldi fordítóikat, egy ízben magam is együtt vacsoráztam a Kispipában egy norvég műfordítónővel, ő hideg libamáját evett, én pedig Esterházy-rostélyost, és amikor vegyes csalamádét rendeltem, a pincér fanyalogni kezdett, hogy nem tudja, mennyire illik az hozzá. Az teljesen mindegy, nevetett a műfordítónő, és én fölbuzdulva bátorításán, megerősítettem rendelésemet. Kis adagot kaptunk, így az étkezést hosszasan elnyújtottuk, hogy minél hosszabb ideig tudjunk beszélgetni egyik kötetem oslói megjelenéséről. Ugyanis ha anélkül állunk föl az asztaltól, hogy ezt a kérdést lezártuk volna, más lett volna diskurzusunk végeredménye, így azonban a közös élvezet meghozta egyúttal annak érdemi gyümölcsét is: megállapodtunk, hogy a műfordítónő a nyár elején befejezi regényem fordítását, és mire én októberben Norvégiába utazom fölolvassóestre, ott már kapható lesz a kötet.

Éttermekbe hosszú időn át csak alkalmanként jártam, amennyiben azt a kötelesség, az illem megkívánta. A rendszeres vendéglői étkezésre Andi szoktatott rá. Mikor első ízben ebédeltünk együtt a városligeti kínai étteremben, meglepődve vettem tudomásul, micsoda ünnepélyességet jelent két ember kapcsolatában egy-egy ilyen alkalom. Előző szerelmeimmel sose jártam étterembe, igaz, egyszer, közvetlen szakításunk előtt egy hölgyet elvittem egy vendéglőbe, az est azonban rosszul sikeredett, már nem tudtuk megállítani a lejtőn azt, ami mindkettőnk számára kényszerű volt, ráadásul a tetejébe meglehetősen ostobán viselkedtem, nem tudtam a fizetés ottani pontos rendjét, és azt sem, hogyan s miképp kell ezen a helyen borralalót adni. Tétováságom eredménye az lett, hogy a pincér csak a fogyasztott étel és ital árát számolta föl, valamint ő segítette föl a hölgyre is a kabátot, mialatt én álltam bénán és tehetetlenül egy olyan világban, amely számomra csupa idegenséget jelentett.)

Ebéd után elköszöntünk, a pizzéria ajtajában megszorítottam a fiam kezét, és mélyen egymás szemébe néztünk. Szevasz, Bence, mondtam, akkor találkozunk este, oké, felelte, és biccentett, majd figyeltem, ahogy halad a Veres Pálné utca felé, és eltűnik a sarkon.

HÉT

(Szerenád)

„Alig egy órával ezelőtt a Kolozsvártól 30 kilométerre lévő Tordán a nyugati kalandfilmek lélegzetelállító produkcióiból ismert 100 kilométer fölötti tempóban száguldottak át a golyózápor közepette a főterén. A géppisztolyropogás, az aszfalton szikracsóvát húzó golyósortozatok közül három lövedék a riporterek Ladáján ütött sebet. Csak az isteni szerencsének köszönhető, hogy sem a motornak nem esett baja, sem a csomagtartóban hurcolt 45 liter benzin nem kapott szikrát. Az már csak a véletlen különös játéka, hogy az autóban ülők sem sebesültek meg. Ám addig, amíg a lövedékek záporában csikorgó kerekekkel a szerencsés megmenekülésbe száguldottak az Önök leghitelesebb tájékoztatására vállalkozó újságírók, sok minden más is történt velük.”

Amikor odaát kitört a forradalom, s itt egy ország figyelte lélegzetét visszafojtva az eseményeket, Szegény Bence arra gondolt, hogy a dolgok menete, úgy tűnik, egy irányba tart, és a folyamatokat már sehol senki nem tudja feltartóztatni.

Péntek délben bekapcsolta a rádiót, ahol éppen abban a pillanatban közölték, hogy a szomszédban megbukott a diktátor. Az általános örömmámor után azonban az esti órákban már harcokról érkeztek hírek, a helyzet az elkövetkező pár napban pedig csak tovább bizonytalanodott, a karácsony szinte teljes egészében a rendkívüli tévéadások és a vérengzésekről szóló hírek közepette telt el.

Aztán mégis csak lecsillapodtak odaát az események, és amikor az új esztendőben a téli szünet után először merlek iskolába, már mindenütt teljes nyugalom honolt.

„Ide nézz” mondta Rabcsák Géza az első óra előtt, azzal benyúlt a táskájába, és elővett egy lyukas kivágott közepű román nemzeti lobogót. „Nna milyen?”

„Honnan szerezted?” tapogatta irigykedve a selymet Szegény Bence.

„Haveromtól” felelte Géza. „Kultúrcikk osztályon dolgozik, ott pedig oltári sok zászlót lehet kapni. Ezt meg itt leselejtezték. Tudod, már úgyse érvényes.”

„Tudom” mondta Bence, és arra gondolt, ő is elfogadna egy ilyen lobogót.

Nem volt az egyébként aznap sokáig Gézánál, magyarórán kiterítette az asztal közepére és azon írt, egész addig, amíg oda nem lépett hozzá a tanár, és el nem vette. Nem is adta vissza óra után sem, azt mondta, keresse meg a tanítás végeztével, akkor majd haza viheti.

Géza duzzogott.

„Rohadt kommunista ez a Németh Erika.”

A szomszédban történt események legközelebb kémiaórán jöttek elő, akkor derült ki, hogy a hiányzók között ott van Sárdi Anikó is.

Azonnal megindultak a találgatások, vajon hol lehet.

Az első ötlet az volt, hogy lehet, hogy visszament Erdélybe, ezt azonban Anikó barátnői gyorsan megcáfolták.

„Honnan tudjátok ezt?” kérdezte Vági Ildi. „Szünet előtt még szó se volt semmiféle forradalomról.”

„Ellenforradalomról” hallatszott Gyula hangja. Ezen mindenki röhögött.

Aztán másnap kiderült, arról van szó, hogy Anikó egy kis láz miatt még egy nappal meghosszabbította a szünetet és otthon maradt. Nem megy ő már vissza, mondta, minek is menne. Már teljesen átköltözött az egész család, itt élnek, itt laknak, ide járnak dolgozni iskolába. Az ottani változások persze hogy nagy boldogságot jelentenek, és majd ha a dolgok úgy adódnak akkor hazlátogatnak, de visszaköltözésről szó sincs.

Szegény Bence megnyugodott.

Amikor az őszi népdalversenyen egy párba osztották be Sárdi Anikóval dobant meg először a szíve.

Lakodalmat játszott el az osztály, menyasszonnyal, vőlegénnyel, meg vőfélyel, örömszülőkkel, násznéppel és eskető pappal. Látványos műsor volt, meg is nyerték vele az iskolai fordulót, mehettek a városi versenyre.

Bence és Anikó volt a szerep szerint a menyasszony apja és anyja. Már az október hatodikai ünnepi műsor egyik betétjében is szerepeltek együtt, az egyik zenés pantominban egy parasztpárt alakítottak.

Ahogy a népdalversenyre próbálták a csárdást, Anikó egyszer csak annyira közel simult Bencéhez, hogy már-már a mellkasára hajtotta a fejét.

Ebbe ő maga is belepirult.

„Bocs” mondta hirtelen, és vöröslő arccal lépett hátra.

A helyzetet Bakonyi Dénes oldotta fel, aki odalépett hozzájuk, és azt mondta, igazán tiltakozhatnának az ellen, hogy nekik állandóan parasztot, meg ilyeneket kell alakítaniuk.

„Soha egy királylány, egy hős katona, vagy egy igazságos király” mondta Dénes. „Azért ez mégiscsak disznóság.”

Ezen Anikó és Bence is nevetett.

Aztán Bence meghívta Anikót, jöjjön el a Bakonyi Kanemberek következő péntek délutáni próbájára.

„Tényleg olyan zenét játszatok, mint a Beatles és a Rolling Stones?” kérdezte a lány.

„Valami olyasmit” felelte Szegény Bence.

Az Imagine- t néztük, telt ház előtt játszották, ott volt a város szinte minden gimnazistája, mert akkortájt vált fogalommal John Lennon neve, és hirtelen mindenki Beatles-lemezekkel kezdett el járkalni az iskola folyosóin, engem pedig állandóan nyaggattak, hogy adjak kölcsön ilyen meg olyan kazettákat, amire én mindig azt válaszoltam, hogy nem, inkább hozzanak üres kazettát, és én majd felveszem azt, ami kell.

Mindig utáltam kölcsönadni kazettákat vagy lemezeket, mert félttem, hogy tönkre teszik, kinyújtják a szalagot, összetörik, elhajtodik stb., aztán először akkor tettem ebben is kivételt, mikor Anikó azt mondta a film után, hogy nem adnék-e neki kölcsön valami másik Beatles-filmet, hiszen azt mondtam, nekem megvan mind, a klubban lemásoltattam az összeset, csodálkoztam, mert nem tudtam, hogy van videójuk, erre Anikó azt mondta, hogy valójában nem is az ő videójuk, csak most éppen náluk van, az apja arra veszi rá állandóan a Panoráma műsorait.

A következő hétfőn már ott vártam Anikót az iskola bejáratánál, és odaadtam neki a Sárga tengeralattjáró videokazettáját, és azt mondtam, hogy ezt most érezd egyfajta megtiszteltetésnek, mert az első ilyen eset, amikor kölcsön adok valamit a Beatles-gyűjteményemből.

Onnantól kezdve már az osztály elkönyvelte, hogy Anikó és Bence egy szerelmes pár, együtt járnak, és ilyesmi, egyszer oda is jött hozzám a szünetben Vona Robi, és azt kérdezte, hogy nna, öreg, betetted-e már neki, hátulról tedd be, úgy, hogy visítson az istenadta.

Aztán elkezdünk egy tánciskolát, amelyet pár foglalkozás után ott is hagytunk, mert Anikónak azt mondták otthon, hogy nem kell annyit csavarogni, így aztán nem tanultunk meg se tangózni, se szambázni, néha moziba mentünk, vagy csak csavarogtunk egész délután a városban, és közben beszélgettünk mindenféle dologról, utána meg kimentünk Anikóék házába a Kertvárosba, és zenét hallgattunk, közben pedig lapozgattam Anikó könyveit.

Egy kis házban laktak, két fenyőfa árnyékában, és a házhoz hatalmas udvar tartozott, a végében kiszáradóban lévő barackfákkal, soha nem jutottam el a ház másik részébe, mivel amikor megérkeztünk, Anikó beküldött a saját szobájába, utána becsukdosta a többi ajtót.

Hozzánk sosem jött el, párszor megkérdeztem, nem kíváncsi-e lakásunkra, de csak a fejét rázta, utána én sem erőltettem a dolgot, úgy gondoltam, még ráér megismerkedni az anyámmal.

Egy reggel meg azt mondta Anikó, ez a hüvösen bájos lány, hogy másnap utaznak haza, Erdélybe, látogatóba, és nagyon várja az utazást, mert már másfél esztendeje nem járt otthon, csak három-négy nap lesz az egész, jó, mondtam, vigyázz nagyon magadra, és ha tudsz, hozz nekem egy olyan lyukas, kívágott címerű lobogót.

De amikor visszajött, lobogót nem hozott, azt mondta, úgyse tudott volna hozni, egyébként meg eszébe sem jutott, és amikor ezen én lelombozódtam, azt mondta még, hogy végtére is mi jó barátok vagyunk, azzal sarkon fordult, és elment.

Utána meg írtam egy számot, hogy *Transylvannian Girl*, angolul, mivel úgy hangzott a legjobban, és Dénes megzenésítette, olyan spanyolos gitár volt alatta, a Bakonyi Kanemberek is felvette repertoárjára, elpróbáltuk, és eljátszottuk az első nyilvános fellépésünkön is.

Lázasan zajlottak az előkészületek az első nyilvános fellépésünkre, az osztályunk és a testvéroosztály elsősök előtt, egy péntek délután tartottuk a bulit, s miközben az aulában mentek a vetélkedők, mi az énekteremben öltöztünk, és hangoltuk a hangszereket, meg összeírtuk, hogy milyen számokat játszunk, valójában kevés saját számunk volt, és amink volt is, azokat egy negyedóra alatt le lehetett nyomni, ezért teletűzdeltük a műsort más számokkal is.

Nekem is ott volt az akusztikus gitárom, meg Dénesnek is ott volt az akusztikus gitárja, úgyhogy azt mondtam Dénesnek, hogy figyelj csak, a buli után ki kellene menni Anikóékhoz a Kertvárosba énekelni, úgy értem, az ablaka alatt, mit szólsz hozzá, és ezen Dénes egyáltalán nem röhögött, azt mondta, oké, rendben, kimegyünk, és visszük a gitárokat, csak figyeld, mikor megy haza Anikó.

Azzal megkezdődött a koncert, de kiderült, hogy nem jó a mikrofon, így Dénes, Géza és Sziszi játszottak, mi meg Tibivel ültünk az asztal mellett, ahová felállították a mikrofont, és üvöltöttünk teli tüdőből, de hiába, csak azok értették a szöveget, akik odajöttek egész közel hozzánk, és ott figyelték, mit énekelünk.

Az elsős lányok táncra perdültek a parkettán, és riszálták a feneküket, úgy, hogy fel-fel libbent a térdig érő szoknyájuk, a mi lányaink meg odagyültek körénk, és elolvasták az összes számunk szövegét, és azt kérdezték, hogy ezt meg ezt például ki írta, és mit jelent ez és ez, meg azt mondták, hogy ez egy jó-kis rock and roll banda, csináljátok tovább, és azt kérdezték, hogy mikor lépünk már fel valami komolyabb helyen, komolyabb közönség előtt, az lenne csak az igazi megmérettetés, amire azt feleltük, hogy még nincs is normális szerkónk, az iskola erősítőjét használjuk, a múltkor is lecseszték bennünket, mert kiment az egyik hangfal, és meg kellett javítani, pedig lehet, hogy nem is mi rontottuk el, hanem a bések punkbandája, azonkívül dobunk is csak ilyen van, és Dénesnek van egy elektromos gitárja, de a Géza basszusgitára csak kölcsönben van nálunk, és a mikrofon sem szól rendesen, szóval, szar az egész, de nem baj, az a fő, hogy nektek tetszik, azért zenélünk, hogy mások is meghallgassák.

S ahogy véget ért a koncert, és megkezdődött a romok eltakarítása, azt figyeltük Dénessel, hogy mikor lép majd ki az iskola kapuján Anikó, aztán amikor elment, fogtuk a gitárjainkat, s mi is kisomfordáltunk.

Kint az utcán egy sarokról figyeltük, mikor megy el a busszal, s csak utána mentünk ki a megállóba, negyedórával később érkezett a következő, és felszálltunk rá.

Csípősen hűvös februári este volt, amikor Szegény Bence és Bakonyi Dénes a középkori trubadúrokat példaképpül véve szerenádra indultak a Kertvárosba.

Mindketten enyhén lámpalázások voltak, Szegény Bence azon tűnődött vajon hogyan fogadja majd ezt az egészet Sárdi Anikó, Bakonyi Dénes pedig még mindig a koncert hatása alatt állt, és most egy újabb kihívásnak tekintette ezt a kis kalandot. Egy darabig csak hallgattak és figyelték a busz ablakából a mellettük elsuhanó tájat, jó sokáig mentek, a városközponttól messze van a Kertváros, aztán Dénes törte meg a csendet.

„S kitaláltad már; hogy miket fogunk majd játszani?” kérdezte.

Szegény Bence tanácstalan volt.

„Hát... nem is tudom mit kéne...”

„Bakonyi Kanemberek?”

„Az nem jó. Azt most hallotta.”

„Mindet?”

„Mindet. Végig ott volt.”

„A Transylvannian Girl-t is?”

Szegény Bence arcán halovány mosoly suhant át.

„Azt is.”

Egy pillanatra megint elhallgattak, aztán Szegény Bence még hozzátette:

„Csak azt hiszem, nem értette meg a szövegét. Annyira azért nem jó angolból.”

„Hát írd le neki. Angolul is, meg magyarul is.”

„Jó, majd leírom.”

Bakonyi Dénes az ölébe vette a gitárját és megpendített néhány húrt. Az utasok közül néhányan odanézték.

„Tudod az Angie-t?”

„Csak a szövegét.”

„Az akkordjait nem?”

„Azt nem.”

„Jól van. Akkor azt fogjuk játszani.”

Szegény Bence a fejét rázta.

„Most mondom, hogy nem tudom eljátszani.”

„Nem is kell eljátszanod. Én gitározni fogok, te meg majd énekelsz.”

Szegény Bence meglepődött.

„S az úgy hogy néz ki?”

„Hogyhogy hogy néz ki? Jávor Pál is mindig úgy adott szerénadot, hogy ő csak énekelt, és a háta mögött, a sötétben valahol, ott hegedült egy cigánybanda. Nézd meg akármelyik filmben.”

Szegény Bence eltűnődött. Végtére is nem rossz ötlet. Az Angie meg pont ilyen alkalomra való, azzal együtt, hogy Rolling Stones. Legfeljebb majd azért ő is kézbe veszi a gitárt, és kicsit imitálja rajta a játékot.

„Olyan lesz, mintha playbacket játszanék.”

Amikor megérkeztek a Krúdy utcába, azt látták, hogy csak az egyik ablakból szűrődik világosság.

„Pont jó” mondta Szegény Bence. „Az ott az Anikó ablaka. Ezek szerint más nincs is itthon.”

Bakonyi Dénes a házat nézte, az előtte álló hatalmas fenyőfákat, és a sötétségbe burkolódzó udvart. Milyen kicsi, gondolta magában, milyen kicsi ház.

Hirtelen szél kerekedett. Beleborzongtak, összegombolták magukon a kabátot. Bakonyi Dénes hátrébb lépett, megkereste azt a helyet, ahol már nem áll az utcai lámpa fénykörében, Bencét meg előreküldte egész a kerítésig.

„Mehet?” kérdezte aztán.

„Mehet” felelte Szegény Bence.

„Oké. Akkor jó hangosan énekelj.”

Megpendültek a húrok, majd a bevezető akkordok után Szegény Bence el-elcsukló hangon rázendített:

Ancsa oh Ancsa
when will those dark clouds disappear...

„Nem megy” mondta hirtelen. „Nem tudok énekelni.”

„Mi az, hogy nem tudsz?” kérdezte dühösen Bakonyi Dénes.

„Azért” felelte Bence „mert fahangom van.”

„Akkor én majd énekelek, te meg csak tátojál.”

Elnyomták az Angie-t Bence ott állt a kerítés tövében és igyekezett felvenni valamiféle énekesi pózt, a háttérben meg Dénes gitározott és énekelt, de az ablakon kiszűrődő fényen keresztül csak annyit láttak, hogy Anikó fel-alá járkal a szobájában, közben leveti az ingét és a szoknyáját, és otthoni ruhába öltözik.

„Ezért legalább érdemes volt eljönni” dünnyögte magában Dénes, Anikó elfelejtette befüggyöngözni az ablakot.

Éppen belekezdtek a Let It Be-be, amikor felpattant az ajtó, és egyszerre fény borította el az egész utcát.

Bakonyi Dénes abban a pillanatban a hóna alá vágta a gitárt, és mint a nyúl, futni kezdett az utca másik vége felé.

„Hát ti vagytok?” nevetett a lány. „Hallottam, hogy valami zene szól valahol, de azt hittem, hogy a rádió... Hová rohan úgy Dénes?...”

„Nnnem... nem tudom...” dadogta Szegény Bence. „Itt állt, aztán elkezdett rohanni...”

„Ez érdekes” mondta Anikó. „Azért visszajöhetne.”

Szegény Bence letette a gitárját, és Dénes nevét torkaszakadtából ordítva eliramodott ő is az utca másik vége felé.

Nagy nehezen utolérte, mert Dénes megállt egy lámpaoszlopnál vizelni.

„Hová mész?”

„A francba” mondta Bakonyi Dénes. „Miért nem mentél be?”

„De te hová rohantál?”

„Hogyhogy hová?... Hát én itt se voltam... Te adtál szerenádot nem?”

Amikor visszabaktattak, Anikó ott állt a kapuban, és mosolygott.

„Hát akkor, ha már itt vagytok, akkor gyertek be. A késői vendég is nagy öröm...”

8/A

(Ahogy azt egy interjúban elmondta, Gabriel Garcia Márquez munkásruhában, overallban szokott dolgozni, reggeltől kora délutánig, és ez idő alatt javítja meg a házban fellelhető hibás vízcsapokat, cseréli ki a kiégett biztosítékokat, és festi újra a lepergett ajtókat.

A prózaírás olykor különösen sok melléktevékenységgel járhat együtt, mivel a szöveggel való kényszerű birkózás során a hirtelen felgyülemlett és addig javarészt egy pontra koncentrálódó energiákat valahol, egy másfajta cselekvés során lehet levezetni. Az efajta kicsapongások után az ember nyugodtabban ül vissza az írógép mellé, bár az is igaz, hogy ilyenkor különösen erős a kísértés arra, hogy ne folytassa a munkát, hanem maradjon a kerti kút, a virágágyások, a televízió mellett. Azonban ha enged a csábításnak, akkor az általuk nyújtott - mondjuk csak így: pillanatnyi kéj után szenved a legjobban, mert elég, ha csak elhalad a bekapcsolva hagyott számítógép, a félredobált lemezek és papírok mellett, amelyek sürgetően és szemrehányóan kiabálják utána, hogy mikor fogsz már csinálni valamit?

Kínzó kielégületlenség ez, utálod, amit írsz, és amit eddig megírtál, de ha mégse folytatod, önmagaddal szemben érzel keserű megvetést.)

1

A reggeli madárcsicsergésre ébredtem, a függönyön át kipillantva úgy látszott, újra szép napunk lesz. Napfény ragyogta be az udvart, a Váci utca felől érkezett, széles sávot húzott az ablak elé. Szeretem a reggeleket, az ébredés utáni első órát, amikor különösen friss gondolatok és érzések úszkálnak bennem. Egy időben, amikor vagy tizenöt évvel ezelőtt délutáni állást vállaltam a hivatalban, kizárólag ilyenkor írtam. Hétkor ébredtem, menetrendszerű pontossággal zuhanyoztam le, öltöztem föl és készítettem magamnak reggelit, azt követően még elmosogattam, fogat mostam, megborotválkoztam, és a faliórát lesve vártam a fél nyolcat, amikor végre leülök az íróasztalomhoz, és nekilátok dolgozni. Délre jártam a munkahelyemre, tizenegykor indultam el otthonról, úgyhogy három és fél óráam maradt az írásra. Ezt az időt persze sosem dolgoztam végig, naponta körülbelül másfél-két órát írtam, a köztes perceket kávéfőzéssel, lemezhallgatással, az újság és a napi posta átnézésével töltöttem.

Megborotválkoztam, a tükör talán egy éve tört el, az egyik sarkából kiugrott a zsineg, levettem, hogy visszaigazítsam a helyére, abban a pillanatban kicsúszott az ujjaim közül és darabokra tört a padlón. Álltam a kád mellett és figyeltem, ahogy remeg a kezem, nem a csörömpöléstől, már előtte is remegett, a tükör is amiatt esett le, azóta törött tükör mellett borotválkozom, le kell hozzá mélyen hajolni, mert a csonkot a mosdókagylóra állítottam. Mikor néha itt alszik Andi, rendszeresen szóvá teszi, hogy vegyek már végre egy tükröt, ő nem tud görnyedten fésülni. Ha mondom neki, hogy vagy ne fésülködjön sokáig, vagy guggoljon inkább, sötétén villan a szeme, aztán nem szól semmit, és ilyenkor mindkettőnkben rossz érzések vannak, amikor távozik.

Nyolc óra volt, túl korán keltem, a tíz órás vonattal terveztük az utazást. Motozásomra a belső szobában - én ezúttal kint aludtam, a kanapén - Bence is mozgolódni kezdett. Teljesen belém rögződött a korai ébredés, a legutóbb meglepődve vettem észre a tükörben mindkét szemem alatt egy-egy széles, lila foltot, amikor Andit megkérdeztem, hogy ő is látja-e, annyit válaszolt, ugyan már, az hónapok óta ott van. Idegi fáradtság, olvastam utána, kimerültséget jelent, túl sok a belső stressz.

Az este elkísértem Andit a Népstadionig, mielőtt felült volna a buszra, át akartam még ölelni, ne érz hozzám, mondta ekkor, nem akarom, és én mérhetetlen szomorúságot éreztem, majd mikor megkérdezte, hogy haragszom-e, tagadólag ráztam a fejem, és integettem, amíg a busz el nem tűnt a Hungária körút felé. Levert hangulatban tértem vissza a Váci utcába, a képernyőn a Dallas utolsó percei peregtek, délelőtt már megnéztem, úgyhogy most csak

merengve ültem a fotelban, és ötpercenként kimentem a kapuhoz, hogy ha majd érkezik, be tudjam engedni Bencét.

(Ezek azok a rezignált, rossz pillanatok, amelyek ellen küzdenem kell, hónapok óta szoktatom magam a gondolathoz, hogy itt az ideje váltani, hogy valamit mintha újra kellene kezdeni, vagy legalábbis átformálni nagyon sok mindent, ami magamban és körülöttem történik, aztán halogatom tovább, hogy nem is annyira fontos. Ezek a percek a legkétségbeesettebbek, belülről ráz a sírás, tehetetlennek érzem magam, egy szó, egy mondat is ki tud ütni, órákon át szenvedek tőle. – Önsajnálát - vágom oda flegmán, de tudom, hogy ez nem ennyire egyszerű.)

2

Bence Sport plusz Focit olvasott, én Csáth Géának a tavaly karácsonykor megjelent esszékötetét, néha váltottunk egy-két szót, aztán hanyatt dőltem, és becsuktam a szemem, Bence pedig áthúzódott a fülke másik végébe, ahol több volt az árnyék. Egyetlen útitársunk, egy fiatal, kicsit kövérkés férfi, szemben ült velem, a Nap éppen az arcára tűzött, de nem ment arrébb, inkább állandóan törölgette izzadságcseppektől gyöngyöző homlokát. Meleg van, szusszantott Budapest után egy hatalmasat, és egyetértően összerosolyogtunk.

A férfi az időjárásról kezdett beszélni, a fejét csóválta, hogy milyen örült világ ez, egyik percben ezer ágra süt a Nap, aztán, mint ahogy az utóbbi napokban rendszeresen előfordult, hirtelen beborul az ég, jön a jégeső, és ez így megy már hetek óta, sose tudni, mikor milyen ruhát vegyünk föl, hiszen óránként fordul a helyzet. Szótlanul biccentettem, és Bence, aki párbeszédünkre ugyancsak fölpillantott az újságból, akkor elmondta megint azt, amit a négy évszak eltűnéséről hallott, hogy lesz majd egy hosszú, hideg, havas tél és egy hirtelen ránk köszöntő, hosszú, forró nyár, csak így, mindenféle átmenet nélkül. Útitársunk helyeselt, hogy ez tényleg így van, lám, ő sem emlékezik olyanra, amikor májusban, ráadásul szinte minden áldott nap, a délutáni órákban felhőszakadás tör ki.

Mikor némi keserőséggel megjegyeztem, hogy nem tudom, mi lesz ebből, és meddig lehet ezt csinálni, útitársunk úgy vélte, kicsik vagyunk mi ahhoz, hogy bármit is tegyünk, a dolgot jóval fölöttünk döntik el, és ez a folyamat már régóta tart, még a tizenharmadik században, az ipari forradalommal kezdődött, csak mostanra jött ki a hatása. Bólogattam, hogy ebben a században meg aztán rájött a nuklearitás, és a férfi helyeslően még azt tette hozzá, hogy ne mondja már bárki is azt, hogy az a sok robbantgatás nem kavarja meg a légkört.

Egy kis idő elteltével aztán azt mesélte, hogy a vasútnál dolgozik, tizenhárom éve ingázik Budapest és Nyíregyháza között, ott lakik, emitt meg a munkahelye van. Még soha életemben nem jártam Nyíregyházán, ráztam meg a fejem, a férfi bólintott, ő se járt, mondta némi keserőséggel, aztán tizenhárom éve lement, és ott is ragadt. „Pesti vagyok – folytatta tovább -, a hét jelentős részét apámnál töltöm, hétvégre utazom csak haza, általában péntek délután, tegnap azonban hosszított műszakot csináltunk, ezért jövőre most ma, csak egyet alszom otthon, mert hétfő reggel már kezdődik megint a robot. Mozdonyokat javítunk a Magyar Államvasutak nagy szerelőcsarnokában, pusztul le ott is minden, nem is javítás az, csak toldozás meg toldozás.”

Bence erre azt mondta, hogy amikor ő öt éve elkezdett egyetemre járni, még sokkal gyorsabban közlekedtek a vonatok, az ember azt várná, hogy ahogy történik a fejlődés, gyorsabb lesz a vasút is, erre tessék, a sebesség helyett a menetidő növekedett. Ismerősünk bólogatott, hogy ki tudja, mikori sínek már ezek, javításra nincs pénz, arra meg, hogy az egészet felújítsák meg kicseréljék, igazán semmi remény sincsen. „Pusztul itt minden” - legyintett, alaposan megnéztem a kézfejét, hatalmas lapátenyere volt, kidagadtak rajta az erek.

„De ugye ti értelmiségiek vagytok?” - folytatta a faggatózást, miután elárultuk úti célunkat, és Bence elmondta, hogy egyetemista, most végez, és közgazdász lesz. Jó szakma az, bólintott útitársunk, meg lehet abból élni, meg hát a közgazdászok dolga lesz, hogy kihúzzák az országot

abból, amibe került: „Nem kellett nagyon ide a ruszlik, nem volt az túl jó, hogy csak azt csináltuk, amit ők akartak, mert gyártottuk a selejtet, nekik az kellett, mindegy, micsoda, mindegy milyen, csak sok legyen belőle. Hát tessék, itt az eredménye, rohad szét teljesen ez az ország, esnek szét a gépek, ami érték meg csak van, azt meg ellopja, ki-ki tudja.” Lassan, gyötrődően beszélt, azt vártam, hogy széles arcán mikor gördül le egy hatalmas könnycsepp. Kinyitotta a Blikkjét, s megpróbált elmélyedni benne.

Ezt hívják kapun belüli munkanélküliségnek, magyarázta nekem Bence, a szaki reggel bement a gyárba, leült ott nyolc órát, sörözgetett, kártyázott, itta a kávé meg szívta számlálatlanul a cigarettát, és ezért még fizetést is kapott. Ma persze ennek a nyomait nyögjük, mert jött a sok államadósság, kívül-belül, a gazdaság működése teljességgel ellehetetlenült, a szervezetátalakítással késtek és így tovább.

Útitársunk lehajtotta az újságot az ölébe, nézte Bencét, és bólogatott, hogy igen, ki tudja, mi lesz majd még ebből?

3

Aztán találkoztam Margittal, Isten tudja, hány év után. Csak így mondom, mindenféle felhang nélkül, nem volt az *történelmi*, vagy efféle találkozás, Bence fölcsöngetett, hogy megérkeztünk, aztán kinyitotta a kaput, és fölgyalogoltunk az első emeletre. A ház ugyanolyan, ahogy azt A NAGY DEGENERÁCIÓ első fejezetét olvasva elképzeltem, hatalmas gesztenyefák övezik, és ottjártunkkor az udvar pompázott a sok nyíló, színes virágtól. „Valaha kutyánk is volt - magyarázta útközben Bence, és megmutatta, a sok egyforma épület közül melyikben laktak egykor Rabcsák Gézáék -, Szettinek hívták, aztán anyám elajándékozta, mondván, túl sok vele a baj.” Gyalog mentünk az állomástól, az úton, amely mellett haladtunk, alig volt forgalom, csöndes, békés város, gondoltam, nyugodt szombat délelőtt, és ahogy a közelgő találkozás jutott az eszembe, én is ezt a nyugalmat éreztem.

Az évek pedig sok mindent megváltoztatnak, az ember megbocsát, elfelejt, másnak gondol bizonyos dolgokat, mint akkor, azokban a régvolt pillanatokban. Amikor odafönt kinyitotta Margit előttünk a bejárati ajtót, egymásra mosolyogtunk, kölcsönös gyanakvás, rosszallás, vagy kényszercselekedet nélkül. Átnyújtottam neki a vasútállomáson vásárolt virágot, úgy éreztem, az egész sokkal egyszerűbb, mint ahogy azt előre remélni mertem. Szervusz, mondtuk egymásnak, tanakodtam, kezet fogjunk, vagy megcsókoljam az arcát, de ő csak ellépett a küszöbről, hogy jöjjünk be, és vegyük le a cipőinket. Az évek, természetesen, nem szálltak el fölöttem nyomtalanul, kutattam az emlékezetemben, pontosan milyen is volt valaha ez a nő, törékeny, filigrán teremtes, karjaiban mégis nagy erő lakozott, ahogy cipelte az ágytálmakat, az ebédet, öltöztetéshez mozgatta a fekvőbetegeket. Haja még mindig szénfekete, egyetlen egy ősz szál sem vegyül közé, arcvonásai megkeményedtek, talán más szemében ridegnek is hatnak, ráncai mélyek, elszántak, tekintete kitartásról és lemondásról egyszerre árulkodik.

Kicsi az a lakás, másfél szoba és a mellékhelyiségek, keleti és déli fekvésű ablakokkal, így a nap minden szakában beragyogja a fény. Régi, olcsó bútorok, némelyik valószínűleg a nagymamáék házából való, akárcsak a szőnyegek, amelyeken leginkább meglátszik a kopás. Tisztaság fogadott, tudtam, hogy nem kizárólag az én tiszteletemre, Margit ebben a tekintetben, akárcsak sok másban is, hihetetlenül pedáns, mikor együtt laktunk, az én albértetem is állandóan ragyogott.

Nem kevés elfogódottsággal ültünk le a terített asztal mellé. Brassói volt az ebéd, csirkemellből, a malachúsnál ugyan könnyebb, de ugyanolyan laktató. Halkan, udvariasan beszélgettünk, Margit afelől faggatózott, hogy megy a munka, régóta nem látott már a könyvesboltokban. Valóban szomorúan vette tudomásul, hogy pillanatnyilag csak tengődni tudok az irodalommal, megnyugtattam, hogy Bence regényén ellenben dolgozunk keményen, az egyik következő fejezetet, ha minden jól megy, például én fogom megírni, azért is jöttem el, hogy lássam, miről is lesz majd szó. „Meg - tettem hozzá -, természetesen kíváncsi voltam arra, hogyan is éltek, ha már így lett közben tényleg egy fiam...” Erre a mondatra egy pillanatra

csend lett, de senki nem érzékenyült el, és ahogy végignéztünk egymáson, úgy éreztük, az évek ugyan nagyon elszaladtak, de azért van olyan, ami újrajátszható.

Ebéd után Bence megmutatta a könyveit, aztán kinyitotta az egyik asztalfiókot, és elővett egy halom papírt: „Negyedikes gimnazista korom óta küldözgetem mindenfelé az írásaimat” - s a kezembe adta a válaszborítékokat: Holmi, Élet és Irodalom, Alföld, Magyar Napló, Mozgó Világ... Csupa ismerős név, csupa ismerős kézírás.

„Az anyag felfogása és kezelése, úgy éreztük, írói szemléletre való képességekről tanúskodik, a megformálás és a kifejezés azonban ehhez képest éretlenebb.” „A prózaírói tehetség érési folyamatai lassúbbak és hosszadalmasabbak.” „Bizonyos reményeket fűzünk a fejlődéséhez, azok között tartjuk számon, akiknek érdemes az írással megpróbálkozni, mert megtalálhatja saját összetéveszthetetlen elbeszélői hangját.” „Az érési idő a prózaírás jellegénél fogva is hosszabb.” „Kiagyalt parabolák helyett talán érdekesebb lenne saját élményekről írni.” „Főként az önálló nyelvi világ hiányzik, pedig a párbeszéd és a szerkezet mutat írói kvalitásokat.”

„Nem szabad földnod. Én a magam részéről azt hiszem, hogy ahogy mondani szokás, lesz még ebből énekes halott... Hidd el, nem udvariasságból mondom ezt! S tényleg, tényleg szigorúan kísérletezned kell, egyre többet és többet kell írnod ahhoz, hogy valóban megtaláld azt a keresett hangot. Ha minden nap megírsz egy oldalt, az már jó, abból majd egyszer lehet valami.”

4

Első gondolatom az volt: olyan csúnya ez a város, hogy már egyenesen szép. Bence nevetett, hogy mások is ugyanezt mondták, s ezzel egyébként ő is egyetért.

„A legújabb építkezések nyomán a városkép határozottan eklektikus jelleget ölt. A főutcán és az abból nyíló mellékutcákban mindenféle rendezettség nélkül sorjáznak egymás mellett a százévesnél is idősebb bérházak, valamint az üvegből s betonból emelt banképületek és bevásárlóközpontok.”

A folyóparton sétáltunk, a koradélutáni eső nyomain már majdnem fölszáradtak, a kavicson állt még helyenként tócsában a víz. Ingujjra vetkőztünk, a vállunkra dobtuk a tavaszi kabátot, de még így is homlokunkon gyöngyözött a veríték. Ahogy mondani szokás, a Nap ezer ágra sütött, bár az ég aljában újabb viharfelhők tornyosultak. Bence megnyugtatóan, hogy azokból valószínűleg nem fog esni, a nyugat felől érkező zivatarok rendszerint elkerülik a várost.

A sétányon többnyire fiatalok voltak, párosával vagy kisebb csoportokban korzóztak föl és alá, vagy üldögéltek a folyó menti korláton, és vizslatták a járókelőket, megereszelve olykor egy-egy hangos megjegyzést. Észvesztően csinosak a lányok, gondoltam magamban, ahogy végigmértem a sok miniszoknyás, napszemüveg mögé rejtőzködő tinit. Bencének is hasonló juthatott az eszébe, mert odavonszolt a korlát mellé, és lemutatott az ártérre, ahol a fűre fektetett pokrócokon pólóra és bugyira vetkőzött lányok hasaltak a hirtelen jött májusi nyárban.

„Eszünk fagyit?” - kérdezte Bence, de nemet mondtam, mikor megláttam a fagylaltozó előtt kigyózó sort. Pár perc az egész, erősködött tovább, azonban hajthatatlan maradtam, és kijelentettem, hogy nem kívánom most a fagyilaltot.

„Akkor igyunk meg egy sört.”

Az égre pillantottam, kusza báránnyelű felhők úsztak lomha méltósággal, a feketeség pedig úgy tűnt, valóban csak tekereg, innen jó messzire, kevéssel a horizont fölött, nem veszélyeztetve a délutáni ragyogást.

„Ott a vízparton van egy söröző, kiülhetünk a kerthelyiségébe. Nem túl drága.”

Biccentettem, és elindultunk a gesztenyés árnyékában, lépteink nyomában csikorgott a kavics.

A szálloda mögött élénk táru- ló park látványáról Versailles jutott az eszembe. Bence elmagyarázta, hogy ez is a neve, és nem is véletlen a hasonlatosság, francia mintára épült, ugyanúgy helyezték el benne a pázsitot és a virágágyásokat, mint Versailles-ban, csak persze sokkalta kisebb.

Megdörzsöltem a szemem, erősen viszketett, marta a szállodosó fehér nyárfavirág.

„Ilyenkor csak úgy rajzanak ide a szerelmes párok. Esténként a város egész fiatalsága itt gyülekezik, innét indulnak a diszkóba meg a kocsmákba.”

Rövidnadrágos lányok ültek a korláton, nyalták a fagylaltot, lábukat a versenykerékpárok csomagtartóján nyugtatták.

„Manapság elsősorban kocsmákba járnak. Ha ilyenkor, hétvégén este elmész valahová, azt látod, hogy a sörözőkben szinte kizárólag középiskolások ülnek. Van egyébként csapos ismerősöm is. Tavaly tavasszal ismertem meg, amikor kirúgott a barátnőm, tudod, az Orsolya, és akkor hónapokig minden pénteken meg szombaton kocsmába jártam. Ugyanabban a gimiben tanult, ahol én is. A város, sőt, a megye elitiskolája.”

Ahol a NAGY DEGENERÁCIÓ is játszódik, szóltam közbe, és Bence bólintott.

„Igen, az. Itt van, a híd lábánál, majd visszafelé megmutatom.”

A cipőmet bámultam, rúgtam a kavicsokat, majd fölnéztem, hogy merre mutat Bence.

„Szóval, ott tartottam, hogy ez a csapos a hetvenes években járt abba a gimnáziumba. Németh Erika, tudod, a magyar tanárnőm, nemrég, amikor említettem neki, azt mondta, hogy annak idején ő volt az iskola Cassanovája, az összes csaj belé volt bolondulva. Aztán fölvettek Egerbe, a Ho-Shi Minh Tanárképzőbe, el is végezte nagy nehezen, utána népművelő lett, a Művelődési Központban dolgozott, és innét került el Ózdra, ahol, ahogy ő előadta, politikai okok miatt megfosztották a könyvtárosi állásától, és a bányába küldték dolgozni. Most költözött csak vissza, haza, és a Fürtös nevű borozóban kapott állást. Ott ismertem meg, egyik éjjel ültünk a haverommal, persze félig részegen, már majdnem záróra volt, és én valamit John Lennonról magyaráztam, mert akkoriban jelent meg itt nálunk az elbeszéléskötete.”

Tudom, mondtam, én írtam róla az Élet és Irodalomban recenziót.

„Nna, hát akkor ismered is... Szóval, arról a könyvről dumáltam, és odajött ez a csapos, aki addig az asztalokat törölgette, meg az összetört üvegek maradványait söpörte össze, azzal, hogy John Lennonnak az elbeszéléseit annak idején megpróbálták ők is, meg az angol tanáraik is a gimnáziumban lefordítani, de nem sikerült nekik. Hát így kezdtünk el aztán beszélgetni, és azt követően pár hétig egész jó viszonyban voltunk.- Érdekes egy fickó... Tudod, diplomája van, meg ilyesmi, aztán egy városszé- li kocsmában sört csapol... Esténként állandó társaság gyűl köréje, miközben tölti az italt, mesél a magyar történelemből, politizál, a vendégek kikérik a véleményét satöbbi. Mikor egyszer ott voltam, jött egy tangóharmónikás, és együtt énekelték el a Székely himnuszt, meg a Krasznahorka büszke várát.”

Szeptemberben lehet itt a legszebb, gondoltam, amikor a fákról potyognak a gesztenyék, és a kavicsok helyett azokat rugdalja az ember. Olyankor valószínűleg óvodások lepik el a parkot, akik összeszedik a termést, és gyufa segítségével a foglalkozásokon különféle figurákat készítenek belőle.

„Minden esetre durva dolgokat láttam akkor. Rá is untam kegyetlenül a kocsmázásra. Egy haverommal jártunk állandóan, már el se tudtam képzelni anélkül a szombat estéket... A gyerek egyébként festett egy ideig, volt két kiállítása is itt, az egyik kisebb művelődési házban, aztán abbahagyta, mert azt mondta, hogy a városnak nincs szüksége a művészetére.”

A híd alatt álltunk, fölöttünk dübörögtek az autók, előttünk a söröző kerthelyisége, majdnem teljesen tele vendéggel. A sarokban épp távoztak, odaültünk a műanyag székekre a kisasztal mellé, erősen billegett és ragadt a sörfoltoktól.

„Mit kérsz? - kérdezte Bence, és belepillantott a pénztárcájába. - Meghívlak, most te vagy a vendégem.”

Sört kértem, ha lehet, minél jobbat, és persze legyen hideg. No és, csapoltat, az üvegeset az ember megveheti az abc-ben is.

Bence bólintott, és bement az épületbe.

Füledt, párás volt a levegő, a júliust idézte, a rádió ma délutánra harminc fokot ígért, pedig még csak most volt a ballagás. Kíváncsi lennék, mit mond erről Aigner Szilárd, de a meteorológust mostanában nem lehet látnia Napkelte műsorában, helyette a hírolvasók ismertetik a várható időjárást.

„Dreher - mondta Bence, amikor letette a két teli korsót. - Iszonyú lassan csapolta le, csak öntögette állandóan a habot egyik pohárból a másikba, aztán ideadta így, hogy a teteje szerintem nem is sör.”

Abból is sör lesz, jegyeztem meg, egyszer valahol ugyancsak sört kértem, és amikor reklamáltam, hogy túl sok rajta a hab, a csapos ezzel vigasztalt. Bence nevetett, és leült a szomszédos székre, figyelmeztettem, ne ülj ön a sarokra, mert nem fog megházasodni, mire kicsivel arrébb húzódott.

A híd kezdete felé mutatott, ahol egy rozszant sárga épület állt.

„Az volt az iskolánk. A gimnázium, ahol A NAGY DEGENERÁCIÓ játszódik. Kíváncsi vagy rá közelebbről?”

Talán a sör után, mondtam, és izzadtam a párolgó forróságban.

NYOLC

(A kampány)

Lucskos, esős, hűvös volt az a január, reggelenként sűrű köd borította be a várost, csak az úton jövő-menő autók fényeit láttam, amikor elindultam a buszmegálló felé. Nulladik órában volt a matekunk, Bénével, ő is átkozta, mi is átkoztuk a korai kelést. Akkor világosodott csak, mikor már véget ért az óra, összepakoltuk a könyveket és a füzeteket, közben sebtiben lekapartuk még a házi feladatra föladvott példák sorszámát, amelyre Gyula mindig azt mondta, nahát, csak ennyi, mi pedig Dénessel a hasunkat fogva röhögtünk.

Oroszórán Kovács Gizi kizavart bennünket a tereméből, akkor is röhögcséltünk, dehát nem gondoltuk hogy ennyire kiszámíthatatlan egy nőszemély. Az előző órán még az egész negyvenöt percen keresztül Amerikából jöttünket játszottunk. Ez az a játék, amikor ketten kimennek a folyosóra, kitalálnak egy szakmát, bejönnek, megmondják annak első és utolsó betűjét, aztán pantomimmal elmutogatják, a többiek pedig kórusban próbálják kitalálni a foglalkozást. Dénessel mindig különleges dolgokat produkáltunk, olyanokat, amelyekre soha senki nem jött rá. Volt, hogy Dénes a terem közepén állt, hajladozott, susogott és utánozta a madarak csiripelését, én meg körbe-körbe jártam, de senki nem találta ki, hogy én vagyok az erdőkerülő. Filával is kimentünk egyszer, teniszbírók lettünk, ültünk egymással szemben és ütemesen mozgattuk a fejünket jobbra-balra, azt viszont éppen Dénes találta ki, úgy, hogy közben a röhögéstől becsúszott a pad alá. Jó játék volt, nagyon élveztük, micsoda rendes csaj ez a Kovács Gizi, gondoltuk, és mindenki irigyelt bennünket, mert a másik csoportnak, ahogy azt hírből hallottuk, rettenetesen voltak az oroszóráik.

Ketté volt osztva az osztály: akik matematika fakultációra jártak, egy csoportba kerültek a bések matek faktosaival, és míg nekünk Bénével óránk volt, az osztály nagyobb részének oroszórát tartottak, aztán meg fordítva. Bár az alaptanterv csak három órát jelentett, nekünk azonban hét matekunk volt egy héten, néha egy nap kettő, mivel felvételiztünk a tárgyból, Béné állandóan azt mondogatta, gyerekek, muszáj meghajtani a dolgot.

Harmadik őszén ezért nem láttam egyetlen egy válogatott meccset sem, a tévéközvetítések ötkor kezdődtek, mi meg szerdánként este hatig bent voltunk az iskolában. Reggel nulladikra mentünk, aztán következett egy csomó lyukasóra, amely idő alatt viszont nem lehetett elhagyni az épületet, s délután négy óra felé kezdődött a dupla matek, akkor már nem is csöngettek, úgyhogy Béné határozta meg, hogy mikor van az órának vége. Rendszeresen kifutott az időből, még egy feladat, mondogatta, nna még egy, nna még egy, és ezek mind felvételi szintű feladatok voltak, megoldásuk negyedórába telt. Egyszer behajoltam a padba, kerestem egy ceruzát, és hirtelen rám tört az ástás, de úgy, hogy a pad ürege visszaverte a hangot, Béné odaszólt, hogy ejnye, Gyula meg röhögni kezdett a szomszéd padban.

Miután Kovács Gizi kizavart Dénest, Gyulát meg engem az óráról, lementünk ebédelni, és örültünk, hogy nem kell sorbaállni. Nem értettük, mi van most a Gizivel, néha olyan rendes, olyan aranyos, biztos menstruál, vélte Dénes, mert ő mindig ezzel magyarázta a nőtanárok rossz kedvét.

Ültünk a menzán és ettük a rántott húst, miközben kicsöngettek, érkeztek a többiek, és Gyula akkor mutatott az ebédlő ajtaja felé, ahol láttuk, hogy a Gizi éppen Bénével beszélget. Nna, ebből felelés lesz, jegyeztem meg, kész van a leckék, kérdezte Dénes is, a fejünket ráztuk Gyulával együtt, az előző nap már megint olyan példákat kaptunk házi feladatnak, amelyeket lehetetlenség volt otthon, egyedül megoldani.

Matematika fakultáció következett, becsöngettek, gyorsan leültünk a helyünkre, tudtuk, ilyenkor akármelyik pillanatban föltűnhet Béné.

...S már jött is, a hóna alatt a naplóval meg a favonalzókkal, még be sem lépett a tanterembe, már hallottuk a hangját, Dusák Gyula, a táblához, légy szíves magyarázd el nekünk, hogy sikerült megoldanod a négyszáztizenegyes feladatot...

Gyula megfordult, bemutatott még nekem egy grimaszt, aztán fölkelt, kiment a táblához, és a kezébe vett egy nagy darab krétát.

Ahogy elkezdett írni a táblára, a kréta irtózatosságon csikorgott, mindenki a fülére tapasztotta a tenyerét, de Gyula csak írt rendületlenül. Gyula, légy szíves, törd el azt a krétát, mondta Béné, és Gyula kelletlenül eltörte, a csonk onnantól már nem adott ki semmilyen hangot.

- Csak ennyi, Gyula? - kérdezte szigorúan Béné, és följebb tolt az orrán a szemüveget, miután Gyula fölírta pár sort, aztán megfordult, és kérdően ránézett.

- Tovább nem jutottam - motyogta Gyula, és a szája sírásra görbült.

- Igazán kár - mondta Béné, és bekapcsolta a tollát. - Ez így akkor elégtelen. De nézzük - fordult a padok felé -, vajon Bakonyi Dénesnek meddig sikerült eljutnia?

Gyula már vigyorgott, mikor elindult a helyére, Dénes pedig lassan fölállt, még a füzetét nézegette, aztán a kezébe vette a krétát, és elmélyülten bámulni kezdte Gyula sorait.

- Nos? - kérdezte Béné.

- Azt lehetne - kezdte óvatosan Dénes -, hogy elosztom mindkét oldalt $\sin x$ -szel...

- Nna... - csóválta a fejét Béné, és csettintett a nyelvével.

- Gondolom, ezt te sem mondtad komolyan.

- Dehát miért? - kérdezte Dénes, és olyan arcot vágott, mint aki valóban nem érti.

- Nem tudod? - húzta össze a szemöldökét Béné.

- Szerintem simán el lehet osztani - vélte Dénes.

- Igen? Akkor most simán menj a helyedre, és gondolkozz el kicsit a példán.

Azzal a kezébe vette a Parker tollat, és mind Gyulának, mind Dénesnek behúzott egy-egy karót.

Összehúztam magam a helyemen, amennyire csak tudtam, a füzetembe görnyedtem, és igyekeztem nagyon elmélyült képet vágni. Nehezen ment, mert láttam, hogy az előttem ülő Gyula vállát rázza a hangtalan röhögés.

- Szegény Bence meg tudja-e mondani Bakonyi Dénesnek, hogy miért nem lehet mindkét oldalt elosztani $\sin x$ -szel?

Fölpillantottam, és Béné tekintetével találkoztam.

- Gyere ki, kérlek, Bence - s már nyújtotta is felém a krétát -, lássuk, neked hogy sikerült megoldanod a házi feladatot.

Föltápáskodtam, kifelé mentemben még összevigyorogtam Gyulával, kapd be, Kovács Gizi, gondoltam magamban.

Tétován húztam egy vonalat a táblára.

- Figyelünk - mondta Béné, és járkálni kezdett a padsorok között.

Megint Gyulára pillantottam, aki már végighasalt a padon, annyira rázza a röhögés. Nem bírtam tovább: a tábla felé fordultam, homlokomat nekinyomtam, és félhangosan én is elkezdtem nevetni.

Béné rettenetes dühbe gurult.

- Nna akkor te is üljél csak vissza helyedre! - s én a kezemet a szájam elé tartva futottam a padomhoz, közben még láttam, ahogy Béné az én nevem mellé is behúz egy vonalat.

- Röhögni meg szórakozni azt tudtok - mondta, és jobb tenyerében dobálgatni kezdte a krétát. - Erre bezzeg megvan az eszetek. Más meg semmi nincs mögötte.

Dühösen fújtatott. Gyula még hangtalanul röhögött, én már nem. Dénes faarccal ült a helyén.

- Osztályfőnöki figyelmeztetés mind a háromnak. Óra után kérem az ellenőrzőket.

Gyula rám nézett, én vállat vontam. Dupla büntetés, előbb egy elégtelen, aztán egy figyelmeztető.

- Ez a sztálini terror - súgtam oda Gyulának, aki megint vigyorogni kezdett.

Az ő ötlete volt a plakátgyűjtés. Addigra már tényleg minden tele lett falragaszokkal. A buszmegállóba hatalmas fekete betűkkel ki volt írva, hogy NO KOMMUNIZMUS, és Lenint is elvitték talapzatáról. A levélszekrényekbe szórólapokat dobáltak be, az újságokban politikai hirdetések jelentek meg, reggelente a rádióban a reklámok helyén a pártok ajánlgatták magukat. A tévében is, a Híradó után, főműsoridőben, minden nap más szervezet kínálta szavazásra magát.

A negyedikesek a gimnáziumfolyosóin Fidesz jelvényekkel mászkáltak, és amikor az iskolarádióban naponta többször is lejátszották a Roxette együttes *Hallgass a szívedre* című számát, az igazgató berendelte őket elbeszélgetésre.

- Kicsapással fenyegetőzött - büszkélkedett később Tata, a negyedikesek vezéregyénisége, aki a legnagyobb narancssárga kitűzött viselte kék iskolaköpenyén. - De csak fenyegetőzőn, márciustól itt már úgymás szelek fújdognak.

S aznap, a tízórai szünetben, a hangszórókból csak azért is fölhangzott újra a dal:

*Hallgass a szívedre,
Szavazz a Fideszre...*

A negyedikesek jelvényeit irigyeltük a leginkább, és az utcán is csábítóvá vált a sok plakát. Anyám hozott Budapestről egy jelvényt, a koronás kiscímer volt rajta, egy darabig azt tűztem ki a köpenyemre a Beatles együttes mellé, aztán levettem, mert Rabcsák Géza azt mondta, nagyon ügyeljek arra, nehogy bárki is ne tudja, milyen nemzetiségű vagyok... Gyula az egyik villanyoszlopról megpróbált leszedni egy *Tovarisi konyec*-et, de a fele a kezében maradt. Akkor döntöttük el, hogy bemegyünk a helyi pártszervezethez, és kérünk tőlünk egy föl nem ragasztottat.

Először azt mondták, nem tudnak plakátot adni, mivel az első készlet már az utcán van, a következő szállítmány meg majd csak ezután érkezik, aztán mégis a kezünkbe nyomtak néhány kisebb, összetekert falragaszt. Amikor jelvényt is kértünk, földúlták az összes fiókot, de nem találtak egyet sem.

- Menjete ki a Művelődési Központ elé - mondták végül -, a könyvesbódénkhoz. Ott ül a Sanyi bácsi, mondjátok meg neki, hogy innét, bentől küldtünk benneteket, és azt üzenjük, hogy adjon nektek kitűzött.

Sanyi bácsi nemcsak hogy kitűzött adott, hanem kis papírzászlókat is, zöldet és fehéret, teljesen ingyen, pedig az a könyvesbóde eredetileg nem osztogatta, hanem árulta ezeket.

Fölbátorodtunk, következő utunk már egy másik párthoz vezetett.

Újabb jelvényeket és plakátokat kaptunk, sőt, a pártiroda vezetője egy hatalmas narancssárga vászonzászlót is elővett a szekrényből, olyat, amelyet szabadtéri rendezvényeken szoktak botra tűzni.

- Ketten vagyunk - jelentette ki ekkor Gyula.

Az iroda vezetője elébb ránk pillantott, aztán szó nélkül a kezünkbe nyomott még egyet.

A hónunk alatt egy hatalmas tekerccsel, a zsebünkben már kétféle pártjelvényekkel indultunk a következő székház felé. Egy kis földszintes épület volt, családi ház, Bakonyi Dénesék utcájában. A kőkerítésre a párt plakátjai voltak fölragasztva, és amint megnyomtuk a csengőt, a hátunk mögött egyszeriben megjelent Dénes is.

- Mi lesz itt, pártgyűlés? - kérdezte, de mielőtt válaszolni tudtunk volna, már nyílt is az ajtó, és egy acsarkodó kutya meg egy méretes asszonyosság jelent meg a küszöbön.

- Jó napot kívánok, a négy évtized utáni első szabad országgyűlési választásokon induló pártok plakátjait és jelvényeit gyűjtjük, és szeretnénk az Önök segítségét is kérni...

Nem tudom, hogy az asszonyosság mit értett meg Gyula hadarásából, mindenesetre szélesre tárta előttünk a kaput.

- Gyertek be, odabent van Endre bácsi.

Elindultunk a keskeny járdán, Dénes is követett bennünket. A házban megcsapott bennünket a penészes nyárikonyha-illat, sötét volt a szobákban, a redőnyöket leengedték.

Idős, vékony ember ült az egyik fotelban, a Szabad Európa Rádió híreit hallgatta. Jöttünkre fölemelkedett ültéből, és reszketeg mozdulatokkal kezét nyújtott.

- Parancsoljatok, fiúk, miben segíthetek?

Most én hadartam el Gyula mondókáját, Endre bácsi feleletképp bólogatott, aztán az asszonyossághoz fordult:

- Piroskám, adjál már ezeknek a fiúknak pár plakátot...

- Ha lehetne - szólt közbe udvariasan, de határozottan Gyula -, akkor mindegyikből kettőt kérnénk...

- Hármat - szólalt meg Dénes.

- Hát, tessék, tessék, fiúk - mondta Endre bácsi, miután Piroska néni kisuhant a szobából -, foglaljatok csak nyugodtan helyet - s a székekre mutatott.

- Elnézést - mondtam -, de sietnénk. Még fölkeresnénk más pártokat is.

Endre bácsi arcára csalódás ült ki, aztán mindenesetre ő visszaült a fotelba. A rádió tetejéről levett egy köteg szórólapot, és felénk nyújtotta.

- Arra kérnélek benneteket, fiúk - és a hangja hirtelen remegni kezdett -, hogy hazafelé menet dobáljátok már be ezeket a postaládákba.

Megígértük neki.

Kicsit vártunk még, a kopott bútorokat és a falon függő Nagy Magyarország-térképet nézegettük, aztán visszajött Piroska néni, három gondosan elkészített, összegöngyölített csomaggal, amelyeket átnyújtott nekünk.

- Köszönjük szépen - mondta Gyula.

- Ha lehetne - kérdeztem -, akkor kérhetnénk jelvényeket is?

Endre bácsi a zakójának belső zsebébe nyúlt, és nagy csörgések közepette három aranyosan fénylő kitűzőt vett elő.

Hálálkodások közepette indultunk ki az ajtón. Piroska néni és az acsarkodó kutya a kapuig kísérték bennünket. Odakint összevigyorogtunk.

- Endre bácsi a piacon szokott hagymát árulni – mondta Dénes. - Nem láttátok még?

- Nem - mondtam, és olvasni kezdtem a szórólapot. - Viszont itt azt mondja magáról, hogy régebben újságíró volt, aztán az ötvenes években megjárta Recsket.

- Oké - mondta Dénes. - Majd mindenkinek mondjuk, hogy szavazzon Endre bácsira.

- Megyünk még valahová? - kérdezte Gyula.

- Ma már ne - feleltem. - Majd holnap délután.

- Megyek majd én is veletek - mondta Dénes.

A szórólapokat Gyula az utcájukban egyetlen egy levélszekrénybe dobta bele, Dénes az egészet a kukába szórta, én másnap otthagytam a köteget a padban a kémiaateremben.

A következő pártnál, amint elhadartuk a szövegünket, gyanakodva méregetni kezdtek bennünket, majd az első kérdés az volt:

- S mire kellenek nektek azok a plakátok?

- Csak úgy, magunknak - mondta Gyula. - Elrajuk emlékke őket.

- Végül is - magyaráztam -, az első szabad választások lesznek, és később érdekesek lehetnek majd ennek a dokumentumai...

- Nem a ti dolgotok a dokumentumok megőrzése – szólalt meg egy szúrós tekintetű, középkorú férfi. Az arcát már ismertük, vele is teleplakátolták a várost, ő a párt országgyűlési képviselő jelöltje az egyik kerületben.

- Jelvény az van - mondta egy bagószagtól bűzlő nő, és kotorászni kezdett a szekrényben. - A nagy harminc forint, a kicsi tizenöt - azzal elővett egy csörgő nejlonzacskót.

Gyulával összenéztünk.

- Nekem nincs pénzem - súgtam oda, mire Gyula a zsebébe nyúlt, és tízesekből meg húszasokból kiszámolta a kilencven forintot.

A nő elvette, ő is megszámolta, aztán azt kérdezte:

- Vagy ez volt az uzsonnapénzetek?

A lábamat nézte, amelyen nem volt zokni. Testnevelés órán a gáton futottunk, csupa sár és víz lett a lábam, váltózoknit viszont nem tettem reggel, úgyhogy a meztelen lábfejemre húztam föl a cipőt.

- Nem, nem az volt...

Aztán a nő kérdően Dénesre nézett, de ő a fejét rázta, hogy neki nem kell jelvény.

Gyulával kaptunk egy-egy nagy, és egy-egy kis jelvényt. Mindkettőn ugyanaz volt.

- Plakátot is vihetek - szólalt meg a képviselő-jelölt -, de csak akkor, ha ragasztotok is nekünk.

- Nem - mondtam -, úgy akkor nem kérünk - s jó erősen megnyomtam az *úgy* szót.

Elindultunk kifelé, de a nő utánunk szólt:

- Várjatok csak - és megint pakolászni kezdett a szekrényben.

Elővett egy halom plakátot, gyorsan összetekerte őket, és átnyújtotta Gyulának.

Eszembe jutott, hogy szólni kéne, úgy adjanak, hogy hárman vagyunk, aztán inkább becsuktam a számat.

A képviselő jelölt tovább kötötte az ebet a karóhoz.

- Jól van - jelentette ki -, vigyetek plakátokat, de ezt akkor írjátok alá.

S az orrunk elé nyomott egy aláíró-ívet.

- Mi ez? - kérdezte Dénes.

- Független helyi napilapot akarunk, az Alföldi Krónika helyett.

- Ti is azt akarjátok, nem? - tette hozzá a nő.

Nem válaszoltunk.

- Az a baj - mondtam, miután végigolvastam a kérdőív fölé gépelt pár mondatos ultimátumot -, hogy nem vagyunk tizennyolc évesek.

A férfi és a nő összenéztek.

- Egyikőtök sem?

A fejünket ráztuk.

- Mikor lesztek?

- Én augusztusban - mondta Dénes. Ő volt a legidősebb az osztályban.

A képviselő-jelölt legyintett.

- Az elég. Ez a petíció úgyis valamikor akkor kerül majd ellenőrzésre. Írd csak alá - azzal odaadta Dénesnek a kérdőívet, és átnyújtott hozzá egy tollat is.

Dénes némi tanakodás után a következő üres rublikába odaírta, hogy *Tőzsér László*. A címre pedig azt, hogy *Vörös Hadsereg út 1.*

- Köszönjük - mondta a nő, és az ajtóig kísért bennünket.

- Mi is köszönjük - mondta Gyula. - Köszönjük a plakátokat.

Voltak, akik agyba-főbe dicsértek bennünket, micsoda derék munka ez, milyen komoly fiatalemberek vagyunk, hogy ilyenekkel foglalkozunk, mások a vállukat vonogatták, hogy ilyenekkel foglalkozunk, mások a vállukat vonogatták, hogy ha kell, vigyük csak, mert ők úgyse tudják mindet kiragasztani, nincs elég ember, nincs elég ragasztó, ráadásul az utca is úgy néz már ki, hogy mindenfelé képviselő jelöltek meg emblémák sorjáznak.

Olyan párt is volt, hogy csak szélesre nyitották előttünk az egyik helyiség ajtaját, hogy tessék, szedjük össze, amennyi csak kell, aztán magunkra hagytak bennünket.

A jelvény már nehezebben ment, nem szívesen adtak, mert nekik is kevés volt, azonkívül azokat elsősorban a tagok viselték, az egyik pártnál a titkárnő hosszasan tanakodott magával, adjon-e nekünk kitűzőt, aztán azt mondta, jöjjünk vissza pár nap múlva, addigra megkérdezi a városi elnököt.

Mire visszamentünk, ott várt egy fejléccel ellátott, aláírt, legépelt elnöki rendelet, hogy a jelvények ára egyenként száznegyven forint, lemondtunk róla, pedig igazán szép volt.

Teleaggattam a szobámat választási plakáttal, és minden nap más jelvénnel mentünk az iskolába, a negyedikesek sehogy sem tudták mire vélni a dolgot: most akkor ellenzékiek vagyunk, vagy a kommunistákkal tartunk?...

9/A

A felhőszakadás elmarad a hőség késő délutánra sem enyhül.

Bence szobájában ülünk mielőtt sétálni indultunk volna leengedte a relaxát de még így is nagyon meleg van kinyitja az ablakot azt mondja talán még nincs annyi szűnyog.

„Ugyanis nem bírom őket elviselni. Se a csípéseiket se azt amikor éjszakánként a fülem körül döngicsélnek.”

„Nincs errefelé szűnyogirtás?” kérdezem és otthonos mozdulatokkal nyúlok végig Bence heverőjén.

„Néha de az annyi is ér... Nincs rá pénz vagyis van de nem annyi amennyi kellene. Így aztán az az összeg amelyet szűnyogirtásra fordítanak kárbavész mert annyi méreg amennyit kiszórnak jóformán semmit nem ér.”

„Hálót kell tenni az ablakokra.”

„Nyáron mindig van de valahol mégis beszabadulnak és tele lesz a lakás velük.”

Bence összehajtogatja a telegépelt papírokat visszarakja helyére a fiókot. Föláll a cédékek között matát és fölteszi Paul McCartney *All the best!* című lemezét.

„Muszáj?” néz rá szemrehányón Margit. „Éppen beszélgettünk.”

„Ettől még nyugodtan lehet.”

Margit felém fordul hogy mondjak valamit.

„Tőlem maradhat. Csak halkítsd le.”

„Kész összeesküvés” jegyzi meg epésen Margit és nevet.

Most kicsit próbálunk úgy csinálni mint egy igazi család ellenben én továbbra is úgy érzem mintha Bret Easton Ellis egyik novellájában lennénk ahol a szereplők bár már hosszú évek óta nem találkoztak mégse tudnak egymásnak mit mondani.

Felkönyöklöm nézem őket a fiamat és az anyját ők visszanéznek rám kedvesen összemosisyogunk.

(A NAGY DEGENERÁCIÓ korszaka ez orgonailattal finoman átszótt mégis fagyottan télies évek és hónapok.)

„A sör meleg volt és keserű.”

„Te mindig szeretted a sört.”

Margit az arcomat fürkészi helyeslően bólogatok hogy jól emlékszik.

„Most is szeretem de ez meleg volt és keserű.”

„Nem tehetek róla” védekezik Bence. „Fölajánlottam a fagylaltot is.”

„Ugyan azért nehogy a szívedre vedd.”

Rohanó zenekar ordítja a fülemben Paul McCartney és Wings nevű együttese.

„Akár vacsorázhatunk” javasolja Margit. „Elmúlt hat óra és azt mondtátok este majd mentek valahova.”

„B.N.V.-koncert lesz” jelenti ki Bence és kinyitja az Alföldi Krónikát. „Az újság is írja és Sziszi is említette Pesten.”

„B.N.V.” ismétlem. „Ugye ez Rabcsák Géza új zenekara?”

Bence bólint az anyja megkérdezi hogy mi van Gézával már régen nem látta.

„Éldegél mint bárki más” vonja föl a vállát Bence. „Hát mi a csoda lenne vele? Egyetem ilyesmi.”

„Nem lesz osztálytalálkozótok?”

„Biztos ha valaki megszervezi. Vági Ildi talán.”

Margit most megint rám néz öt éve érettségiztek ugyanis magyarázza intek neki hogy tudom.

„Jó ez a B. N. V.?” kérdezem a fiamtól.

„Elégé. Egyszer nálam volt egy demokazettájuk. Jó zenét csinálnak írt már róluk a Metal Hammer is tudod abban a rovatban ahol a kezdők demoit kritizálják.”

„Nem ismerem a Metal Hammert.”

„Mindegy nem az a lényeg. Hanem hogy szerintem igenis jók. Dallamos rockot játszanak. Olyat amilyet Magyarországon még elég kevesen.”

(Kinőttem már a rockból. Igaz, egy rövid időszaktól eltekintve, sose voltam szerelmese. A Beatles korán megfogott, utána még meghallgattam másokat is, és a nosztalgia kedvéért ott voltam ezerkilencszázkilencvenöt augusztus nyolcadikán a Népstadionban, a Rolling Stones-koncerten. Csalódást okozott, becsaptak, azt gondoltam, sokat füstölnek, a füst mögött alig ég a láng. Egyszer egy író táborban beszélgettem fiatalabb pályatársaimmal, akik a rockzene fontosságáról igyekeztek meggyőzni, és arról, hogy a rock és az irodalom igenis rokon műfajok, ugyanannak a szellemi lázadásnak a termékei, ugyanannak a hangulatiságnak az elemeit hordozzák magukban, művelői ugyanazt a célt tűzték ki maguk elé. Vitakoztam velük, mondván, az írónak ritkán van konkrét célja az írással kapcsolatban, az író nem listavezető slágereket akar gyártani, az író egész életében azon töpreng, mi a fenének szántja napról napra föl a papírt, és talán egyebek mellett épp ezért nem is vesz soha gitárt a kezébe.)

Vacsorára a déli maradékot esszük melegítve. Margit kitesz az asztalra két üveg sört is ő nem iszik alkoholt.

Csendben vagyunk az evőeszközök csörrenése hallatszik a tányérokon mindenki a saját gondolataival van elfoglalva.

„Lezuhanyzom mielőtt elindulnánk” mondja Bence. „Te nem akarsz?”

„Menj csak” bólogatok „majd utánad én is.”

Bence biccent és kimegy a konyhából. Hallgatjuk ahogy tesz-vesz a szobájában aztán papucscupogások közepette bevonul a fürdőszobába és megnyitja a vizet.

Most kettesben vagyunk Margittal egyenest a szemembe néz.

„Sose gondoltam volna hogy egyszer eljössz ide.”

„Ugyan miért nem? Igazán meghívhattál volna előbb is.”

„Nem tudom mit kezdtünk volna egymással.”

„Ugyanazt amit most.”

Kesernyés mosoly támad az arcán tudom hogy igaza van.

„Nna látod. Azaz semmit.”

Megmarkolom a kést játszani kezdek vele a viaszosvásznon. Margit figyel a mozdulataimat halkan beszél.

„Ide figyelj Szilárd. Itt van ez a gyerek. Nélküled nőtt föl és most bármennyire is igyekszik palástolni amellettt hogy nagyon örül neked borzasztóan megrázza a jelenléted.”

Ezek túl súlyos mondatok gondolom nem kellenének ide. Igazságtartalmuk van mégis közhelynek érzem őket. Cinikus vagyok de azt is tudom ebben a pillanatban borzasztóan nehéz másképp beszélni.

(Megint csak Bret Easton Ellis jut eszembe néhány novelláját én is lefordítottam. Mellesleg az *Amerikai Psycho* szerzője.)

„Ez így természetes. Mit gondolsz rám nincs legalább ugyanakkora hatással hogy hirtelenjében az egyik bokorban termett egy fiam?”

„Szeretném ha tudnád semmilyen elvárásokat nem támasztok veled szemben.”

Kifejezetten rosszul esik ezt hallani. Nincs egy szemernyi szemrehányás sem Margit hangjában mégcsak nem is lemondóan mondja egyszerűen mint pusztá tényként közli.

„Csak azt szeretném ha ezentúl odafigyelnél erre a gyerekre. Iszonyúan érzékeny és én félttem is őt. Nem tudom mi lesz vele nem tudom mi lesz belőle?”

„Mi lenne?... Elvégzett egy egyetemet a diplomájával biztos szerez magának valamilyen állást dolgozik és pénzt keres. Akár itt akár Budapesten. Az írásaiból biztosan nem fog megélni.”

„Bence írónak készül. S mindenhonnet visszautasítják. Ha jól emlékszem te ennyi időskorodban jóval tehetségesebb voltál. Ő talán oktanul ringatja magát ilyen álmokba.”

Ez utóbbit még én sem gondoltam át. A fiamban valóban motoszkál valami azt azonban nem tudom hogy mire lesz elég.

„Az életkor nem számít Margit. Lehet hogy az ember már jócskán elmúlt harminc-negyven éves mikor megszállja valami és írni kezd. Bence hadd kísérletezzon abból még semmi rossz nem származhat. Én nem akarom megítélni az ő tehetségét pont azért mert a fiam. Mint ahogy azt sem tudom mi lesz ennek a regényírásnak a vége. Élvezzük a közös munkát és ez is elég. Együtt dolgozunk és kész.”

Az utolsó szavak olyan drámaira sikeredtek hogy magam is meglepődöm. Margit hosszasan figyel ahogy annak idején majdnem negyedszázada már akkor sem tudtam tekintetét kiismerni most sem tudom mire gondol.

„Mióta dadog?” töröm meg a csendet.

„Gyerekkora óta. Mikor elkezdett iskolába járni. Aztán egy időre kinőtte mikor meg elkezdte a gimnáziumot megint előjött. Az érettségire már megint egész szépen beszélt utána fölkerült Budapestre és azóta itt tartunk.”

„Vitted valahová?”

„Tizenhnyolc évesen negyedikos korában egy fél évet járt kezelésre egy pszichiáterhez akit a kórházból ismerek.”

„S ő mit mondott?”

„Mindenféle gyermekkori traumákat emlegetett amelyek nyomot hagytak benne. Nem mondta meg nekem se pontosan mire is gondol csak annyit közölt amennyiben Bence elég felnőt看 lesz ahhoz hogy magában földolgozza ezeket a nyomokat a dadogása is el fog szép lassan tűnni. Idő kérdése és talán elmúlik. Legalábbis ő nagyon bízik benne hiszen eléggé bántja a dolog.”

Nézzük egymást.

„Először is ismerd meg a fiadat. Huszonhárom éves de még mindig gyerek. Fölnéz rád és büszke hogy ilyen apja van. Ne engedd hogy csalatkozzon.”

Próbálnék valami bölcsét mondani vagy csak gondolkozni is de semmi nem jut az eszembe.

„Mit jelent az a B. N. V.?”

„Budapesti Nemzetközi Vásár” mondja Bence. „Hát mi mást jelenthetne?”

„Komolyan kérdeztem. Biztos van valami más föloldása.”

„Én meg komolyan válaszoltam. Én sem tudom.”

Lassan nyolc óra az ég szürkülni kezd. Hűvösödik jó hogy indulás előtt magamra terítettem a tavaszi kabátot.

„Volt egy zenekar régebben” folytatja Bence „úgy hívták hogy B. M. V. Az azt jelentette hogy Becsületes Munkát Végzünk.”

„Ebből is gondolom” bólintok „hogy a B. N. V. elnevezés is biztos mást takar.”

„A múlt héten jártam Bakonyi Dénesnél” mondja tovább Bence. „Júniusban Mezőtúron fognak föllépni egy amatőr rockfesztiválon. Maradnak inkább a Sok Köcsög név mellett. S úgy fognak föllépni hogy az erősítők a hangfalak meg a dobok elé bezsuppolnak egy csomó vázát és köcsögöt.”

Telefonfülke mellett haladunk el. Bencének intek hogy várjon azzal bemegyek a fülkébe. Bedugom a készülékbe a telefonkártyát keresgélek a noteszomban Andi salgótarjáni számát még mindig nem tudtam megjegyezni.

Az anyja veszi föl három csöngés után.

„Bodrogi Szilárd vagyok csókolom” nyögöm a kagylóba.

Egy kis csend aztán:

„Azonnal adom Andreát.”

Bencét nézem egy villanyoszlopnak támaszkodik és cigarettára gyújt.

„Hallo.”

„Én vagyok az.”

„Szia. Nna mi újság?”

„Veled mi újság?”

„Semmi különös. Itthon vagyok.”

„S milyen otthon?”

„Jó. Hát milyen lenne?”

„Jól érzed magad?”

„Persze hogy jól. Te hol vagy? XXXXX -on?”

„Igen. Pont most indulunk be a városba. Megnézünk egy zenekart.”

„Dehát nem is szereted a rockzenét.”

„Valóban nem de ez most a regény miatt kell... Nna és te? Tanultál?”

„Nem sokat. Majd tanulok holnap a buszon.”

„Holnap mész vissza?”

„Igen. A hat negyvenessel megyek negyed kilencre leszek a Népstadionnál.”

„Én még nem tudom mikor érek vissza. Ha addigra Pesten leszek odamegyek a Népstadionhoz. Ha nem akkor hétfőn keresni foglak.”

Kis csend után Andi azt mondja:

„Inkább ne keress.”

Megdermedek.

„Miért ne?”

„Mert nem akarom.”

„Nem értem. Miért ne keressetek?”

„Csak. Ne keress.”

Hallgatunk.

„Nna jó” mondja Andi. „Akkor jó szórakozást.”

Nem tudok semmi mást mondani:

„Jó utat holnapra Andi...”

„Kösz. S csaó baby!...”

Katt.

(Nevetséges tényleg nevetséges.)

A bal szememből egy könnycsepp bukik alá. Letörlöm. Kilépek a fülkéből és Bencétől kérek egy szál cigarettát.

„Budapesti Nemzetközi Vásár.”

Rabcsák Géza arcát nézem és arra gondolok mindjárt pofán vágom ha sokáig szórakozik velem.

„Ne meséld be ezt nekem.”

Rabcsák Géza nevet.

„Pedig tényleg ezt jelenti. Komolyan mondom. Kizárólag ezt.

Belehörpintek a sörömbe és megtörlöm a homlokom.

„Játszunk egyet?” kérdezi Géza.

Az automatáknál áll megmarkolja az egyikből kiálló pisztolyt formázó akármit. A másik felé bök hogy ragadjam meg azt.

Megfordulok a fiamat keresem. Az egyik asztalnál ül Sziszivel beszélget.

„Nem tudom mit kell csinálni.”

„Egyszerű. Csak lősz mint az állat. Az álarcosokat öld halomra a civileket ne bánts. Ha pedig a képernyő alján látod hogy nincs már egy lövedéked sem lőjj rá erre a tárra és akkor újratölt.”

Kivesz a zsebéből egy húszast.

„Még egy kell.”

Megcsörgetem az aprómat de csak tízesek meg ötösök vannak.

„Váltsd föl a pultnál.”

A csapos nem érti mit akarok talán a zene miatt hall rosszul de azt magyarázza hogy nem tud több tantuszt adni mert mindjárt bezárnak.

„Nem biliárdozni akarok” próbálom túlharsogni a ricsajt. „Egy húszast kérek a tízesek helyett. A játékautomatába.”

Mikor visszamegyek Rabcsák Géza egy zselézett hajú rockerrel buzgón lövi a képernyőt.

„Ez Bodrogi Szilárd” mutat rám amikor végeznek. „Tudod az író.”

A zselézett hajú röhög.

„Nem ismerem. Benne vagy a magyar könyvekben?”

„Nem. Nem vagyok benne.”

„Nem baj. Azért szevasz. Mindig szerettem volna egy igazi íróval megismerkedni.”

Kezet rázunk.

„Karesz vagyok.”

„Az énekesünk” teszi hozzá Rabcsák Géza. „S ő írta a szövegeimhez a zenét.”

A Kék Angyalból a Killer Klub felé megyünk tovább.

Népes társaság verődik össze. A B. N. V. zenekar haverjaik rajongók fiúk valamint a lányok olyan öltözékben hogy az ember nem tudja a szemét levenni róluk. Bence mellett lépdelek aki továbbra is Sziszivel beszélget.

Idiótán érzem magam hogy ősz fejjel tényleg mi a fenét keresek én itt.

„Csak soká fognak kezdeni” fordul hozzám Bence. „Legalábbis azt mondta Sziszi.”

„Mikor?”

Sziszzi vállat von.

„Szerintem éjfélkor.”

„Az tényleg későn lesz. Az újság kilenc órát írt.”

„Nem jelent semmit” magyarázza Sziszi. „Úgyis akkor fognak kezdeni amikor nekik jólesik.”

„Ez baromság” dühöngök. „Hát milyen módi ez? Akkor kezdődik a koncert amikor a zenekarnak kedve tartja színpadra lépni?”

„A menők is csúszni szoktak” mondja Bence.

„A menők. De ők nem menők. S a menők sem így menők.”

A Fortuna sörözőnél a társaság két részre szakad. A B. N. V. és kísérete letelepszik az autóparkolóba kitett műanyag székekre mi Bencével ketten indulunk tovább hogy helyet foglaljunk a Killer Klubban.

„Hülyeség már most odamenni” szól utánunk Sziszi. „Még úgyis itt fognak ülni.”

„Nem baj” mondja Bence. „A Killer úgyis olyan kicsi ha jó előre odamegyünk legalább jó helyünk lesz.”

Százötven a beugró Bence hosszas alkudozás után százásra szorítja le. A jegyszedő út egy K betűs pecsétet a kézfejünkre azzal levonulunk a lépcsőn.

Tényleg elég kicsi hely. A sötétben először alig látok valamit a plafonról kék fényű lámpa lóg lefelé sejtelmesen bevilágítva a nagyszobányi helyiséget. A terem egyik végében a színpadon egy hosszú hajú gitáros az erősítőket és gitárokat nyüstöli úgy hogy fölváltva játszik hol az

egyiken hol a másikon. A színpad előtt a kiszolgálópult a helyiség többi részét székek és asztalok foglalják el. Öten vagy hatan ülnek bent senki más.

„Mit kérsz?” kérdezi Bence.

„Sörre bor bármikor” felelem. „De én fizetek.”

Mikor Bence javaslatára visszamegyünk a Fortunához a rajongók épp Kareszt unszolják hogy menjenek már át és kezdjenek el játszani.

„Jocó eltűnt valahová” mondja erre Karesz és párszor körbeforog hogy mindent szemügyre vegyen.

„A csajával mentek el” mondja Rabcsák Géza. „Olyan tíz perce. Szerintem jól megdugja aztán mindjárt itt lesz.”

„Miért? A ligetbe mentek?”

Géza bólint hogy oda.

Ülök az egyik műanyag széken és a fejemet fogom.

(Sajog. Amennyire zavaros gondolataim között valamiféle rendet tudok teremteni, az jár az eszemben, hogy nagyon régen nem voltam már részeg.)

„Ezzel dugjál meg valakit.”

A hang közvetlen mellőlem érkezik. Fölnézek. Rabcsák Géza áll mellettünk egy sörösüveget tart a kezében és vigyorog. Ahogy kinyitja a száját árad belőle a szeszszag.

„Van már rajta óvszer is” mutat az üveg nyakára ahová valaki egy befőttesgumit tekert.

Bence átveszi az üveget és maga elé tartja.

„Forduljál meg.”

Géza fölnyerít.

„Nna erről szó se lehet!... Szó se lehet!...”

Mégis késve érkezünk mire ott vagyunk a rajongók már megtöltötték a csöppnyi kis termet.

A bejáratnál föl kell mutatni a kézfejünkre ütött bélyegzőt. A lépcsőknél Sziszi azzal fogad hogy megszívtuk mert aki a zenekar ismerőseinek vallotta magát az harminc forintért jöhetett be.

„Nem vagyunk a zenekar ismerőse” ordítok dühösen Sziszire és Bence csodálkozó pillantásától kísérve letámolygok a Killer Klubnak becézett oduba. Sötét van izzadságszag cigarettafüst sok-sok tömött leányfenék. Rabcsák Gézáék a színpadon állnak és eszelősen üvöltenek a mikrofonba.

Befogom a fületemet a falnak dőlök becsukom a szemem. Majdnem egész jól vagyok. Jól. Jól. Egyre rosszabbul talán.

KILENC

(Sánta kutya)

(Akkor következnek az a fejezet, amelyet a fiam elmondása alapján én írtam meg. Igazi kétkezi munka volt, kronológiusan ide illeszthető be, stílusában igyekeztem követni a Bencét, hogy a dolog, amennyire lehetséges, egységes maradjon. - B. Sz.)

A két ház között, a kertben üldögélt Szegény Bence, egy akkora kövön, amekkorát annak idején Toldi Miklós dobhatott bátyjának katonái felé, combján az elsőosztályos gimnáziumi történelemkönyv nyugodott - címlapján az Akropolisz nőalakjait mintegy tíz hónappal később Bakonyi Dénes Kores javítófestékekkel hóemberekké festi majd át -, fejét jobb kézfeje támasztva a kutyát figyelte, ahogy az sántikált a rózsabokrok tövében, és mindeközben Sárdi Anikóra gondolt.

Több mint egy hónapja nem látta már a lányt, annyit tudott róla, hogy elutazott, előbb Erdélybe, a rokonaihoz, aztán Budapesten fog dolgozni, egy papneveldeben lesz takarítónő, és csak az évkezdésre jön majd vissza. „Akkor legalább íráj” - ígértette meg vele, amikor elbúcsúztak, ő még kívülről a kerítés rácsába kapaszkodott, Anikó már indult befelé, és közben nevetve visszaintegetett. Tudta, hogy írni úgysem fog, ettől függetlenül minden nap várta a postást, és amikor úgy látta, hogy valami van a levélszekrényükben, boldog izgalommal szaladt le, hogy aztán szomorúan tudomásul vegye, ma se az jött, amire várt. „Majd holnap” - gondolta ilyenkor, holnap megkapom, csak egy képeslapot, Nagykárolyból, vagy akárhonnét, ki tudja, hogy működik odaát a posta, és mennyi idő alatt ér ide egy levél?...

Egy napon Anikó nővére írt, voltaképp alig ismerte, tanárképző főiskolára járt, román-magyar szakra, csak a hétvégeken ment haza, néha péntek délután futottak össze, amikor Bence indulni készült, és ő meg épp akkor érkezett. Magas, nyúlánk lány volt, tehát pontosan ellentéte a húgának, az arca és a mozgása azonban megegyezett vele. Anikó helyett egy levelezőlapot küldött, miután Bence már két levelet is föladvott Budapestre, a megadott címre, pár sort írt, hogy húga a Székelyföldön nyaral, de amint hazajön, mindenképpen válaszolni fog a leveleire. Bence akkor valamelyest megnyugodott, pár napig türelmesen várt, aztán ismét elkapta a szorongó kétségbeesés, és napról napra egyre idegesebben leste a postást - szeptember másodikán, a tanévnyitón majd első dolga lesz, hogy odamegy Anikóhoz, és megkérdi, miért nem írt.

A kutya boldog viháncolással futott oda hozzá, már amennyire a sérülése engedte, három lábon ugrált, a negyediket Bence anyja fászlival egy sínhez rögzítette. Amikor egy két héttel ezelőtti szombat reggel meghallották Szetti kétségbeesett vinnyogását az udvarról, első gondolatuk az volt, agyonverték a kutyát, valószínűleg egy biciklis, mert Szetti előszeretettel szaladgált ki a nagykapun, és ugrott neki az arra kerékpározóknak. Lementek, Szetti a fűben pihegett, és amint hozzáértek, a kezük után kapott. Bence lehozott a padlásról egy kartondobozt, abba emelték a jajveszékelő állatot, s fölvitték az emeletre. Az anyja belső sérülésekre gyanakodott, mert a kutya egyik oldala be volt dagadva, és nem fogadott el semmilyen enni- és innivalót. Később, amikor már hatott a beerőszakolt Algopyrin, Szetti ivott egy kis tejet, de mozdulni továbbra sem bírt. Néhány órával azután kétszeresére dagadt a jobb mellső lába, akkor Bence anyja azt mondta, eltörött, és rögzítette a sérült végtagot. - A biciklis-teória valószínűleg látszott: a kutyát oldalba rúgták, vagy szándékosan ráhajtottak a kerékpárral, az udvarra még vissza tudott szaladni, aztán a fájdalomtól összeesett.

Nagyon gyorsan talpra állt, megtanulta, hogy lehet három lábbal is ugrándozi, ölbe vitték le az udvarra, elvégezte a dolgát, és bicegősen körbeviháncolta az egész kertet, sőt, egy napon egy óvatlan pillanatban megint nekiesett egy biciklisnek, szerencsére Bence még idejében közbelépett. Azokban a hetekben egész nap egyedül volt, ült a lakásban, többnyire a tévé előtt, minden reggel kikészítette az írógépet, de soha nem jutott eszébe semmi, úgyhogy unalmában

ráfanyalodott a tanulásra. „Ideje készülni a felvételre” - mondogatta, és előkereste régi tankönyveit.

„Dehát mi mást csinálhatnék?” - tette föl a kérdést előbb magának, később az anyjának is, mikor az a nyári tervei felől faggatózott. Jó lenne átugrania haverokhoz, de ki tudja, ki merre jár. A szünidőre a Bakonyi Kanemberek is fölfüggesztette működését, pedig pont most lenne bőven idő próbálni, meg új dalokat szerezni. Bakonyi Dénes a vakációt vagy a börzsönyi nyaralójukban, vagy a budapesti lakásukban töltötte, Rabcsák Géza falun nyaralt, az unokatestvéreivel naphosszat horgászott, Sziszi és Fedor Tibi ugyancsak elutaztak valahová. A füllelt alföldi betonhőségben osztálytársai közül Gyula volt az egyetlen, aki a nyáron Bencéhez hasonlóan ugyancsak otthon maradt, ő a kertjüket, a háztájit művelte, Bence hetenként egyszer elbiciklizett hozzá, egy idő után azonban már mások társaságára is vágyott.

A nyár az idén is a kórház kertészetén kezdődött, ezúttal Rabcsák Géza helyett Bolla Petivel, aki az osztály legsármosabb hercege lehetett volna, ha nem lett volna annyira lassú és tunya. Kisportolt, izmos termete és kellemes, jámbor arca könnyen magára vonta a lányok figyelmét, Bolla Peti azonban nem tudta ezt a helyzeti előnyt kihasználni, és a többi fiúhoz hasonlóan ő is csak álmodozott egy barátnőről. „Pedig a gimnazista lányok a harmadikos korukat követő nyáron szokták elveszíteni szüzességüket” - jelentette ki egyszer Bakonyi Dénes, és ahogy azt Szegény Bence később bizalmas beszélgetések során megtudta, az esetek nagy részében ez tényleg így van. Az osztály persze úgy könyvelte el, hogy Bencének van barátnője, ez azonban messze nem volt igaz. Ahogy ült a kövön, és ölében a pun háborúk történetével Szetti sántikálását figyelte, egyfolytában azon tűnődött, vajon merre járhat most Anikó. Többször eljátszott azzal a gondolattal, mi lenne, ha most váratlanul betoppanna a lány, mit mondana neki, hogyan köszöntené - természetesen, csupa figyelmesség, kellem és lovagiasság lenne, mondataiból csak úgy áradna a humor, egész egyszerűen nem lehetne neki ellenállni, ott állna Anikóval szemben, rámosolyogna, majd hirtelen mozdulattal átkarolná, és száját egészen közel nyomná a lány mentolillatú ajkaihoz...

(De nem, ez egyelőre ábránd csupán, ezt az érzést Bence csak fél évvel később, ezerkilencszázkilencvenegy január harmadikán fogja megismerni, egy olyan lánnyal, akibe a legkevésbé sem szerelmes, sőt, enyhe undor fogja el, amint megérzi bőrének babakenőcs-illatát. Ezerkilencszázkilencven nyara folyamatos álmodozással telt el, a történelem könyvek és a negyedikes kötelező olvasmányok között, amelyeket Bence unalmában ugyancsak végigolvasott. Németh László Iszony című regénye hatott rá a legjobban, az egyes fejezetek után órákon át ült a fotelban, s kizárólag Takaró Sanyira és Kárász Nellire gondolt, később az anyja elmesélte neki, hogy ő is nagyjából ennyi idősen fedezte föl magának a Németh László-regényeket.)

Sövényvágás, sepregetés, gyomlálás, kapálás - ebből állt megint a nyári munka a megyei kórház kertészetén, az udvar végében Bolla Petivel cirokseprű-hajító versenyt tartottak, lebuktak, mert nem vették észre, hogy arra biciklizik a főnök, majdnem ki is rúgták mindkettejüket, csak azt tartotta bent őket, hogy Peti nagynénje magas pozíciót töltött be a kórházi hierarchiában. Az utolsó napra meghívták Rabcsák Gézát is, parolázott a főnökkel, aztán fociztak a nővérszálló - amelyet mindenki „Lövé Szálló”-nak nevezett - udvarán, s miután a labdával betörték egy ablakot, fölverték a fizetésüket, és indultak haza. A pénzből velencei kirándulásra mentek, közösen, Peti és Bence, péntek este indult a vállalati autóbusz, szombat hajnalban értek Velencébe, ahol egész nap idegenvezető, térkép és jóformán pénz nélkül jártak a várost. Az éjszakai buszozás során alig aludtak valamit, az Alpokat nézték, a sötétbe burkolózott dél-ausztriai hegyeket, hajnalban pedig arra vártak, mikor látják meg a tengert. Csakugyan olyan valószerűtlenül kék volt, ahogy a színes levelezőlapok és az utazási irodák prospektusai ábrázolják, jó darabig le sem tudták venni a tekintetüket az eléjük táruló látványról. (Bolla Peti akkor látott ilyet életében először, Szegény Bence másodjára, úttörő korában csereüdtetéssel egy hétig nyaralt a bolgár tengerparton.) Estére alig álltak a lábukon, a busz kilenc órakor indult vissza, de ők már hat órától a mólónál ültek, és nézték, ahogy az olaszok fölkapolják a családot a motoros gondolákra, behajóznak vagy ötven méterre a parttól,

ott ledobják a horgonyt, és nekilátnak a vacsorának. Nekidőltek a korlátnak, aludtak egy fél órát, egy rendőrájárőr rázta föl őket, és a papírjaikat kérte. Átnyújtották a kék útlevelet, a zsaruk belelapoztak, valamit kérdeztek, Bence angolul közölte, hogy nem értik, mit mondanak, erre azok legyintettek, és elmentek. Bence akkor vette észre, hogy Bolla Peti az ő nejlonszatyján ül, amelyben ott lapul a Beatles *Magical Mystery Tour* című nagylemeze, az összes kihozott valutáját erre költötte, még a reggeli órákban vásárolta, így aztán éhezett és szomjazott egész nap a tűző melegben, s irigykedve figyelte, ahogy Peti fagyalatozik, péksüteményeket, üdítőket és ásványvizet vásárol. Arrébb lökte, de olyan hevesen, hogy Bolla Peti a fáradtságtól megbillent, és a nedves kövezeten megcsúszva majdnem belebukfencezett a kikötő vizébe. Utána csak hallgattak, s nézték a tengert, kilenc órákor beültek a panorámapanorámabuszba, és mikor kinyitották a szemüket, már újra világos volt, magasba emelt karral köszöntötte őket Osztyapenko kapitány lebontásra ítélt szobra.

A szomszéd házban lakó lány lépett be a kapun, egy idős lehet Bencével, vagy talán egy-két évvel fiatalabb, száraitól megcsónkított, tenyérszálak farmernadrág és színes trikó volt rajta. Köszönt, egy pillantást vetett a feléje ugráló, fászlizott lábú Szettire, majd elindult a lépcsőház felé, közben a hátán, jobban mondva, a fenekén érezte Szegény Bencének a vastag szemüvegén át is csiklandozó, mohó tekintetét. Az ablakból gyakran látta, ahogy fiúk érkeznek a szomszéd házhoz, és annak a lakásnak a csengőjét nyomják meg, ahol a lány lakik. Ilyenkor izgatottan rohangu a lakásban, figyelte a szembejövő ablakokat, nem látott ugyan semmit, de a lányra gondolt, miközben megmarkolta duzzadó péniszét. Egyszer a buszon a lány egy barátnőjével utazott, és a barátnő elég hangosan tett gúnyos megjegyzést Bence külsejére, ő szomorúan odapillantott, és látta, hogy a szomszéd lány arca teljesen vörös, és miközben barátnője még mindig Bencét nézi, suttogva magyaráz neki valamit.

(Hetekkel ezelőtt látta újra azt a lányt, azután, hogy azok a következő nyáron elköltöztek abból a házból. Bence az anyjával öltönyt vásárolt, diplomavédésre, álláskeresésre és felvételi interjúkra egyaránt, amúgy sem volt előtte öltönye, a ballagásra varrattak egyet, amolyan ócska egyenöltönyt, az összes fiú olyat viselt, egyszerű, szürke anyag, sematikus szabás, egy év alatt kihízta, az egyetem befejezésére spórolták ki a következőt. Ez már igazi márka volt, kékeszürke árnyalatú, drága darab, az eladók nem győzték dicsérni. Miközben próbálta, valaki megkötötte a hozzá tartozó nyakkendőt – Bence mind a mai napig nem tud nyakkendőt kötni –, s akkor vette észre, hogy ez a lány az egykori szomszédjuk. Tekintetük egy pillanatra összevillant, a lány is fölismerte, hiszen annak idején bizonyára észrevette Bence feléje irányuló titkos vágyait. Akkoriban még Bence tényleg olyan rossz nőnek gondolta, akihez nyári délelőttként, amikor a szülők nincsenek odahaza, mindenféle fiúk járnak föl, azt is megfigyelte, miközben a konyhában törött lábú kutyájának tejet melegített, hogy ezek a látogatók összesen hárman vannak, három különféle fiú, természetesen soha sem együtt érkeznek, egyik nap ez, a másik nap az, mind hosszú hajú, a nyári hőségben is bőrnadrágot és farmerdzsekit viselő srác, egyszer az egyik a hóna alatt gitárt cipelt. Amikor az udvarban, az utcán, vagy a buszmegállóban összetalálkoznak, Szegény Bence kitartóan bámulta szomszédjukat, miközben semmi másra nem tudott gondolni, csak arra, hogy ez a lány olyan, s ettől leleplezhetetlen izgalomba jött. – Évekkel később, a divatáru üzletben ez már nem jutott az eszébe, azt figyelte, hogy a lány külsőre semmit nem változott, azonban most valahogy sokkal barátságosabban mosolyog, miközben egyenesen Bence szemébe néz, és kedves mozdulatokkal igazítja a fiú gallérja alá a frissen megkötött nyakkendőt.)

A lány eltűnt a házuk bejárójában, Szetti még kicsit ugrándozott az ajtó előtt, aztán visszabicegett Szegény Bencéhez, aki dühös volt, és magában kurvának nevezte a kutyát is, mivel mindenkihez odamegy, mindenkinek örül, jöjjön be akár a legismeretlenebb autó is az udvarba, ő az első, aki farkat csóválva az érkezők üdvözlésére siet. Egyedül a biciklisekkel van haragban, a nyári munka idején kerékpárral jártak a kórházba, Bolla Peti reggelente az udvarban várt Bencére, mialatt Szetti néhány méterrel arrébb ült a fűben, és bőszen ugatta. Egy másik alkalommal, amikor a dohánygyárnak a legnagyobb lakásban lakó igazgatója munkába indult, Szetti a kapuig kísért, és ahogy a kanyarban feltűnt egy kerékpáros, dühös acsarkodások közepette nekirohant, kishíján földöntötte. A biciklis leszállt járgányáról, s éktelen

káromkodások közepette kérdezte az igazgatót, nem tudja-e, kié ez a kutya, mert minden reggel meggyűlik vele a baja, de Isten bizony, bemegy már a tanácshoz, és följelenti a gazdáját, de a lakókat is, hogy ennyire felelőtlenek, nem kötik meg ezt a vadállatot, és a tetejébe nyitva hagyják a nagykaput. Az igazgató letagadta, hogy ismerné a gazdit, este azonban szörnyen mérges volt, kijelentette, hogy Szettit vagy meg kell kötni, vagy csinálni kell vele valamit, mert ez így tovább már nem mehet. A kaput hiába csukják be reggel, a következő munkába siető úgyis kinyitja, aztán nem húzza be maga után. Bence és az anyja védték a kutyát, hogy nem szabad megkötni, egy ebnek az szörnyű lelki teher, mire az igazgató azt mondta, neki meg az a szörnyű lelki teher, hogy az utcán följelentéssel fenyegetőznek, és a füle hallatára szidják a lakók édesanyját. Az azt követő vasárnap Bence és az anyja elkerítették az udvarban egy részt, köréje tákoltak zöld dróthálóból egy amolyan kerítésfélét, és oda tették be Szettit, aki a lakótelepen élő gyerekek hangos biztatása mellett többszöri nekifutás után átugrotta a hálót. (Ezután tört el a lába, így csak felügyelet mellett tartózkodott az udvaron, a további sorsáról a későbbiekben született döntés - majd szeptember elején fogják neki ajándékozni egy ismerősüknek, így Szetti családi házba költözik, biztonságos léckerítés mögé, azóta is ott él.)

Unatkozott Bence, és unalmában már a történelemtanórára sem tudott figyelni. „Scipio győzelmei után méltán kapta meg az Africanus melléknevet, de hát ez kit érdekel, jobb lenne valahová menni, valakit meglátogatni, vagy elhívni őt látogatóba.” Gyulát ugyan hetente látja, de más is kell, mert így Bence a nap minden percében Sárdi Anikóra gondolt, már szinte örületben figyelte a naptárt, számolta, mennyit kell még aludni ahhoz, hogy végre szeptember másodikáig legyen. A Tisza-hídon olykor lépésben haladtak az autók, és ahogy Bence útban Gyuláékhoz tolt a biciklit, nézte, hogy minden harmadik jármű román rendszámot visel. SM - ezek a szatmári autók, és Nagykároly is Szatmár megyében van, talán éppen olyanok ülnek ebben is, akik ismerik Sárdiékat...

Persze, el lehetne menni Bakonyi Déneshez is, vagy legalább föl hívni valamikor telefonon, csak nincsenek egész nyáron távol, egy köpésre laknak, föl kell menni a gátra, haladni kicsit rajta, aztán lejönni róla, és már ott is a Május 1. utca, amelyet azon a nyáron Máriára kereszteltek át, így akkoriban, akárcsak a város több utcájának és terének, ennek is két névtáblája volt, egy frissen mázolt és egy vörös festéssel áthúzott régi. A gáton azonban március tizenötödike óta Bence nem szívesen járkált, azon a napon egy általános iskolás kori haverjával tartottak a belvárosból a házuk felé, és akkor hirtelen körbevette őket egy tizenévesekből álló banda, fiúk és lányok vegyesen. Bence ösztönösen eltakarta mellényén a hatalmas kokárdát, ez még a választások előtt volt, az anyja gyakran mondogatta, ebben a feszült belpolitikai helyzetben, mikor ki tudja, tíz nap múlva itt mi lesz, nem szerencsés tényérnyi kokárdával mászkálni az utcán. Bence nem értette, mert nem érezte egyáltalán azt a bizonyos feszült belpolitikai helyzetet, mégis, amikor támadás érte őket, első mozdulatával a kokárdát takarta el, holott a banda tagjai mindössze pénzt kértek, előbb még udvariasan, hogy fiúk, dobjatok már össze egy százast... Bencének azonban, mintha meg sem hallották volna, haladtak tovább, és abban a pillanatban már lendültek is az öklök, a másik fiút egy rúgással az ártérre küldték, onnét kapaszkodott vissza, mikor az események véget értek. Alig tartott tovább fél percnél, a gáton álló Bencére záporoztak az ütések, ökökkel verték a fejét és a gyomrát, a szemüvege lerepült az orráról, s ekkor ő megadta magát, várjatok, adok inkább, mondta, a zsebébe nyúlt, és remegő kézzel vett ki a pénztárcájából egy százast, átadta a hozzá legközelebb állónak, majd azt is megmutatta, hogy nincs több nála. Tűnjetek el, mondta a gyerek, mikor átvette a pénzt, és már iszkoltak is a belváros felé, Bence a szemüvegét kereste, a barátja föl mászott az ártérről, ő találta meg, a fűben hevert, a nyergénél kettétörött.

Rendőrségi, bírósági ügy lett belőle, Bence anyja kihívta az URH-t, azon nyomban a banda keresésére indultak. Az éjszaka folyamán föl vették a jegyzőkönyvet, néhány órával később az egyik diszkóban tartóztatták le a banda tagjait. Kihallgatások és szembesítések után június végén tartották meg a tárgyalást, négy vádlott állt a bíróság előtt, valamennyien fiatalabbak voltak Bencéénél, s mivel már volt felfüggesztett ügyük, csoportosan elkövetett rablás vétsége miatt börtönbüntetésre ítélték őket. Az esetet az Alföldi Krónika is megírta „Vagányságból

elrontott életek” címmel, az ítélethirdetés után, miközben vezették el, az elsőrendű vádlott még odakiáltott Bencének és barátjának, hogy ha kiszabadul, ki fogja őket csinálni.

Azonban nem csak a gát volt az oka, hogy azon a nyáron Bence nem kereste Bakonyi Dénest. Az Ignatyenko-dolog miatt is került a társaságát. Együtt vették meg a belépőt az ukrán parafenomén estjére, aztán Dénes húzódozni kezdett, mondván, az egész csak átverés, becsapás, és őt nem is érdekli. A belépők Bencénél voltak, az egyiket így eladta egy másik haverjának, és amikor az előadás napjának délutánján Dénes átjött, hogy mikor indulnak az Ignatyenko-műsorra, Bence csak annyit tudott kinyögni, hogy bocs, de már eladtam a jegyedet, azt hittem, tényleg nem érdekli. Bakonyi Dénes fintorgott, aztán azt mondta, jól van, akkor hello, és hazament, egész a tanév kezdetéig nem is látta őt Bence, az évnyitón ott állt a pódiumon az igazgató mellett, a Hobo Blues Band Országút Blues című számát játszotta. Az esetet egy darabig nem is emlegette, úgy tűnt, már ki is ment a fejéből, egész addig, amíg egy októberi vasárnap Budapestre utaztak, hogy megnézzék a Bűn és bűnhődés színpadi változatát. Fedor Tibi, Bence és Bakonyi Dénes ültek egymás mellett, a szünetben, amíg a büfében volt, Dénes helyére leült egy nő, Bence mondani akarta, hogy ez a szék már foglalt, Tibi azonban lebeszélte, hogy inkább várják meg, mit szól majd Dénes, mert azt érdemes lesz meghallgatni... Amikor aztán Dénes meglátta, hogy valaki ül a székén, éktelen haragra gerjedt, és onnantól fogva fölváltva emlegette a két eseményt, amikor Bence eladta a belépőjét, a színházban meg hagyta, hogy mások elcsaklizzák a helyét.

Az Ignatyenko-műsor akkor vált még inkább érdekessé, amikor Bence a kötelező olvasmányok listájáról már a Mario és a varázslót olvasta, és Cippolában az ukrán parafenoménre ismert. Rabcsák Géza is ott ült a nézőtéren, egyike volt azoknak, akik a varázsló hívására fölmentek a színpadra, sőt, túl is jutott a selejtezőkön, azaz bekerült a közé az öt ember közé, akiken Ignatyenko mágikus képességeit bemutatta. Becsukott szemmel ültek a színpadon, és a mágus biztatására hangos berregések közepette tekerték a kormányt, nyomták a gázpedált, a jobb kezükkel olykor sebességet váltottak, miközben a közönség dőlt a röhögéstől. Mikor Bence megkérdezte, hogy mégis, mit érzett akkor, abban a másfél órában Ignatyenko mellett a színpadon, Rabcsák Géza nevetett, és legyintgetett, hogy ugyan már, nehogy bedőljön neki, az egész csak átverés volt, hagyta magát, mert nem akarta a műsort elrontani. Később azt állította, hogy nem emlékszik semmire, és amikor Bence erre elmesélte, hogy mi mindent csinált vele a parafenomén, hitetlenkedve rázta a fejét, hogy ez nem lehetséges. Thomas Mann olvasása közben Bence többször is elképzelte, mi lett volna, ha valaki ott a színpadon megunja a mókát, és lelövi Ignatyenkot, ahogy azt Mario is tette Cipollával, az ukrán addigra már országosan ismert sztár volt, szerepelt a tévé Nulladik típusú találkozások című műsorában is, és bármerre járt, hatalmas érdeklődés kísérte ténykedéseit.

Szegény Bence a kövön ült, lábai előtt Szetti aludt a bal oldalán feküdve, jobb mellső lába még minden érintésre pokolian fájt. A postás érkezett, Bence letette az elsőosztályos gimnáziumi történelemkönyvet, és kinyitotta a közepes méretű borítékot. A Halhatatlan Beatles Baráti Kör negyedévenként megjelenő híradója volt, belelapozott, és elolvasta a vezércikket, amely az Eleanor Rigby című dal nyomán a magányról mint fölemelő érzésről szólt. Letette az újságot, belemeredt a semmibe, jó lenne valamit csinálni, gondolta, szeptember másodikáig.

10/A

Éjjel fél kettő volt, mikorra hazaértünk. Jobb lett volna talán taxival menni, azonban amint kiléptünk a Killer Klubból, és elindultunk a Kossuth Lajos úton lefelé, nem láttunk belőlük egyet sem. Csöndes, csillagfényes májusi éjszaka volt, a főutcán a tizenévesek hazafelé tartottak, a kocsók nagy része éjfélkor bezár, a drágább szórakozóhelyekre viszont keveseknek van pénzük. Egy ideig némán haladtunk a négysávos út mellett, hátha mégis föltűnik egy taxi, aztán intettem, hogy most már menjünk arra, azzal befordultunk az egyik mellékutca.

2

Nem ittam túl sokat, úgy értem, még többet is elbírtam volna, korábban volt egy időszak, mikor is szombat éjjelenként literszáma védeltem a sört. Ezen az estén azonban tényleg visszafogott voltam, mellesleg szinte kizárólag a sört szeretem, mást nem is szívesen iszom, a bor nekem túl édes, vagy éppen túl savanyú, a tömények az én pénztárcámból meg úgyis megfizethetetlenek, így marad ez az *aranybarna, habos, keserű nedű*, amelyet magamban nem kevés túlzással - és pátosszal persze - az írók italának tartok, gondolván elsősorban Bohumil Hrabalra, no meg arra a több helyen is megjelent fotóra, ahol Hrabal és Esterházy Péter Prágában, A medvéhez címzett fogadóban egy-egy korsó sör társaságában mulatják az időt.

Ha az ember megismerkedik valakivel, mondjuk olyannal, aki föltehetőleg hasonló kvalitású, mint ő maga, első alkalommal a legjobb, ha beülnek egy viszonylag olcsó - bár kezdetben még a drága is megfelel - vendéglőbe, rendelnek egy korsó sört, és ahogy fogy az ital, úgy oldódik majd szépen a nyelvük. Anélkül, hogy bármelyikük is lerészegedne, a második majd a harmadik korsó után kerül elő a cigaretta, s mellé maguktól buknak ki az újabb témák, a politika, a könyvek, a világról alkotott kép (melyet életfilozófiának szokás nevezni), a lányok és a szexualitás, talán a legbensőbb gondolatok, olyasmik, amelyekről úgy érezzük, valóban csak sör mellett lehet igazán felhőtlenül beszélgetni.

Jómagam tizennyolc évesen, Bakonyi Dénessel söröztem először, s azóta többször is megtapasztaltam, milyen az, amikor egy addig jóformán ismeretlen emberrel ülsz be egy korsó italra. Megszerettem a sörözők hangulatát, a ragacsos asztalt, a tenyérszerű helyet, a cigarettafüstöt, a zsvajt, az önmagukból kivetkőző lányokat. Kollégiumi szobatársammal, Atival, olykor a metró végállomásán fölülünk egy ismeretlen számozású buszra, s azzal is egész a végállomásig megyünk, hogy messze, kint a külvárosban, ahol ötveneséért mérik a langyos és pocskék csapolt sört, igyunk meg két-három korsóval. Ati „szockirándulásnak” nevezi ezeket az utakat, először nem értettem, mi az a „szoc”, aztán alaposan megmagyarázta: voltaképp minden, ami a társadalom általánosan elfogadott értékszintje alatt van. Szoc az, aki hajléktalan, és napjait az aluljárókban tölti, szoc, aki kora reggeltől már ott áll a kőbánya-kispesti vasútállomás italmérője előtt, és haerjaival egész estig sakkozik, szoc, aki csak két szelet kenyeret és két szelet párizsit kér a Csemege Július Meinl-ben, és így tovább. Mikor azt kérdeztem, miért pont „szoc”, Ati azt válaszolta, egyszerűen mert nincs reá jobb kifejezés. A kollégium például igazi szoc környéken fekszik: sehol a közelben egy másik lakóépület, mindenütt kizárólag gyárak, raktárak, kémények és parkolók. Ha busszal utazunk az Örs vezér tere (a busz napközben félóránként jár, reggel és este valamivel sűrűbben), ahogy fölszállunk, csupa szoccal találjuk magunkat szemközt- fátadt, beesett szemű, merev tekintetű emberek, a nők a Kiskegyedet lapozgatják, a férfiak jobb híján csak ülnek és mereven bámulnak maguk elé, az ölükben szorosan markolva világosbarna munkástásukukat. Maga az Örs vezér tere - magyarázta tovább Ati - ugyancsak tipikus szoc környék, az ember lemegy az aluljáróba, és mindenütt szocok árulnak, akiktől szocok vásárolnak, fölmész az aluljáró másik oldalára, és azt látod, hogy szocok ácsorognak a szoc büfék előtt, szoc sört isznak, olcsó szoc kolbászt, mustárt és frissen szelt szoc kenyeret esznek...

Úgy vélem, Ati alkalmas lenne az írásra. Egyszer a szekrényemen talált egy könyvet, mai magyar szerző műve, a JAK-füzetek sorozatában jelent meg, ezerkilencszázkilencvenötben. Az író neve nem annyira ismert, (egyelőre) elsőkötetes szerző, a cím azonban fölkelte Ati érdeklődését, és végigolvasta a könyvet. Ez nagy szó, mivel Ati nem igazán szokott olvasni, őt a nemiség kérdései izgatják, szívesen mesél például a barátnőjével folytatott viharos szeretőkezéseiről, és mi a szobában, anélkül, hogy egyszer is láttuk volna meztelenül, pontosan tudjuk a barátnője testének fölépítését, ismerjük minden egyes porcikáját, és azt is, hogy mitől van a leggyorsabban orgazmusa.

Atival esténként órákon át tudunk beszélni a nőkről. Olykor tanácsokat is ad, a minap, amikor a konditeremben voltunk, elmesélte, hogy kirúgta a barátnőjét (azzal indokolta, azért, mert egy majom), szóval, már negyedik napja nem beszéltek egymással, és ahogy emelgettük a súlyzókat, egyszerre megszólalt a telefon, a barátnője hívta Atit, és fültanúja lehettem, ahogy szinte könyörögve kéri egy újabb randevúra. Látod, mondta utána büszkén Ati, miután visszatette a kagylót a helyére, így kell ezt csinálni. Ez a lányka is észvesztően csinos, buknak utána a fiúk, egyszer kell csak magára hagyni, egyből megijed, és sírva jön utánad...

Ati végigolvasta a kezdő író elsősorban nyelviségben gazdag könyvét, nagy elismeréssel adta vissza nekem, és azután érdeklődött, hogy honnét lehetne megszerezni. Részletesen elmagyaráztam neki, merre találja meg az Írók Boltját.

3

Úgy vélem, az ember legfontosabb tulajdonsága, értéke, vagy fogalmazzunk úgy, képessége az empátia. Soha nem tudtam elfogadni az önző, vagy a kizárólag önzőségből lázadó (jobban mondva, magukat lázadónak mondó) embereket. Egy lánnyal beszélgettem erről majd egy évvel ezelőtt, a Szarka utcai pizzériában ültünk - friss ismeretség volt, arra számítottam, akár szerelem is lehet belőle -, azt kérdezte, mennyire érzem magamat férfinak, meg hogy én mit gondolok, ki az igazi férfi. Azt válaszoltam, hogy egyfelől ezt neki, a nőnek kell a leginkább tudnia, másfelől, engem soha nem foglalkoztatott igazából ez a kérdés, úgy értem, nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget annak, hogy viselkedésemben mennyi a férfias és mennyi a nőies vonás, úgyhogy igazából nem is tudok a feltett kérdésre válaszolni. A lány azonban nem érte be ennyivel, és belekezdett egy hosszas és részletes fejtegetésbe arról, számára kicsoda az igazi férfi. Engem valamiért irritált a téma, inkább a pizzával foglalkoztam volna, úgyhogy szavaiból mindössze annyit hámoztam ki, hogy a férfiasság lényege az állandó tettekésség, az irányítás, a hajtás, hogy gyერünk, és csináljuk akkor a dolgokat...

Bólogattam, a lány kérdően a szemembe nézett, és mivel valóban illett már nekem is valamit mondanom, elkezdtem arról beszélni, hogy a lázadást bizonyos esetekben öncélúnak tartom, mert elsősorban kétségbeesett tiltakozást jelent, amely persze nem baj, csupán, úgy vélem, meg kell találnunk hozzá azt a módot, amellyel lázadásunkat építő célra használhatjuk föl. Ezért jelenti számomra a legnagyobb emberi értéket a tolerancia és az empátia, másképp szólva, az a képesség, hogy figyelni tudunk a másakra, elfogadjuk a másikat, meghallgatjuk őt. S ha már így rákérdeztél, nyomatékosítottam meg a lányhoz intézett szavaimat, számomra az igazi férfi nem abban mutatja meg férfiasságát, hogy macsó módjára lázad, tiltakozik és rombol, hanem ellenkezőleg, épp abban, hogy odafigyel a másakra, a partnerére, és amit ezáltal létrehoz, az új, építő jellegű, örömmel és alkotással teli.

A lány egyetértően ingatta a fejét, s azt válaszolta, igen, ezt nagyjából ő is így gondolja, majd hozzátette, úgy szeretne élni, hogy az embereknek minél többet adjon, úgy érzi, nagyon sok minden lakozik benne, amelyet ki tud és ki akar hozni magából. Arról beszélt, hogy jelenleg egy olyan szemináriumra jár, melyet egy francia nő tart, egy alapítvány szervezésében félévente kerül megrendezésre, alkalmanként tízezer forint, s ezért cserébe négy napon át tanítja őket a francia hölgy mindenféle csodálatos dologra. Elmesélte, hogy legutóbb például gondolatátvitellel foglalkoztak, a csoport egyik fele gondolt valamire, a többiek pedig megpróbálták a belőlük jövő sugárzást minél pontosabban érzékelni, majd lerajzolni, mire

gondolt az a társaság. Egyébként minden nap többször meditáltak, a meditációk között tanulnak, összesen napi nyolc órán keresztül, a csakrákról, a különféle embertípusokról, a sugarakról, a világ nagy korszakairól, és minden egyébről, amelynek rejtjelmeit még föl sem tárta a hivatalos tudomány.

Most éppen a Vízöntő korszakába lépünk be, magyarázta tovább a lány - egyébként végzős egyetemista Budapest egyik elit egyetemén -, vagyis, tette hozzá, nem is tudom, lehet, hogy már bele is léptünk. („Mint aki halkán belelépett” - jutott nekem erről eszembe meglehetősen cinikusan és modortalanul.) A Vízöntő kora abból áll, hogy újra fölbukkannak régi korok emberei, reinkarnálódnak az atlantiszi lelkek, és mivel Atlantisz világa csodálatosan szervezett világ volt, napjainkban a szerveződés, a mindent átfogó rendszerek létrehozása az elsőrangú feladat. Lásd, indokolta a lány, hogy manapság minden ország földrészünkön az egységes Európába törekszik, hogy a világ szervezetei nagy, globális szervezeteket alkotnak meg, és így tovább.

A cél pedig, folytatta, egy nemek nélküli világ, ahol végre véget ér a férfiuralom, ahol a nők teljesen egyenlők a férfiakkal, ahol a társadalom többé nem alkot és nem vár el nemi szerepeket, ahol mind a nők, mind a férfiak természetes módon viselkednek, egyszerűen nem játszanak tovább, hanem önmagukat adják. Ezen ügy érdekében viszont elsősorban a férfiaknak kell megváltozniuk, nézett a szemembe hölgyismerősöm, és nagyot harapott a rántott sajtból (vegetáriánus, ezt már a rendelés előtt közölte velem), mert a férfiak gonoszak és nagyravágyóak, épp ideje, hogy valaki letörje a szarvukat.

4

Később átmertünk a Kecskeméti utcába, és beültünk a Diáktanyába, ahol rendeltem egy korsó sört, a lány pedig ásványvizet kért. Elmesélte nekem előző napi kalandját egy férfival. Épp az ezoterikus kurzusról tartott hazafelé, a metrón az embereket bámulta, úgy érezte, valakivel most föltétlenül meg kell ismerkednie, s ki is szűrt egy harminc év körüli, tetőtől talpig farmerba öltözött fickót, vele szemezett egész a Kálvin térig, ahol a lány leszállt, és egyáltalán nem lepődött meg azon, hogy a férfi követi. A mozgólépcső tetején meg is várta, beszélgetésbe elegyedtek, a lány fölajánlotta, menjenek el együtt sétálni, és nekivágtak a Kiskörúton az Astoria, majd a Rákóczi úton az Emke felé.

A férfi végig önmagáról szónokolt. Elmondta, hogy zenész, többnyire gitározik, de zongorázni is tud, bárokban, éjszakai klubokban szokott rendszeresen föllépni. Élete nagy álma és egyben célja is a zene, szeret ülni a bárzongoránál, és örömmel tölti el az a gondolat, hogy az embereknek most valamit ad a játékával. Szeretné továbbra is ezt a tevékenységet folytatni, mivel egyéb irányban már számtalanszor pofon vágta őt az élet, csalódott a világban, csalódott mindenkiben, számára már csak az maradt, hogy esténként odaüljön a billentyűk mellé, vagy hogy megragadja a gitár nyakát. Boldogtalanságában már sok mindent kipróbált, egyszer megkísérelte az öngyilkosságot is, ám zenész társai kihánytatták vele az összes bevett gyógyszer.

Sötétedésig sétáltak, mialatt a lány arról beszélt, hogy mindenki a maga szerencséjének a kovácsa, és mindenki maga felel a saját sorsáért, tehát mindenkinek a kezében van, hogy mi történik vele, és hogyan zajlik tovább az élete. Aztán búcsúzóul szelíden végigsimította a férfi haját, és azt mondta neki, érezze jól magát a budapesti éjszakában. Mikor elindult a kollégium felé, észrevette, hogy a férfi megint követi őt, erre megállt, bevárta, és megkérdezte, mit akar még. Szeretnék veled szeretkezni, mondta világosan a férfi, mire a lány azt válaszolta, te semmit nem értettél meg abból, amit mondtam neked, és nem fogtad föl azt se, hogy találkozásunknak nem ez volt a lényege, úgyhogy légy szíves, menj most el azonnal, és ne gyere megint utánam.

Az igazi szerelmet keresed, kérdezte erre lemondóan a férfi, igen, felelte a lány, bízom abban, hogy egyszer megtalálom ezt az őszinte érzést. Én is kerestem sokáig, mondta erre a fickó, de látod, semerre nem leltem, így maradtam a gitár és a bárzongora mellett.

Az egész nagyon nyomasztó volt, fejezte be újdonsült hölgyismerősöm a történetét, mert úgy éreztem, én ezt a dolgot azelőtt már többször is átéltem, úgy értem, ebben az emberben az én régi életem támadt föl újra, az az idő, amikor még nem voltam annyira tudatos, még nem ismertem föl sok dolgot és nem mélyedtem el annyira bennük, mint mostanában.

5

Azután többször csókolóztunk, meztelenül is, a kollégiumban, mikor a szobatársa moziba ment. Miközben felém meredő mellbimbóját csókoltam, hirtelen lehúzta rólam az alsónadrágot (meglepődtem, mert úgy találtam, a mozdulatban fölöttébb nagy gyakorlata van), rám feküdt, én félig letoltam a bugyiját, és a csupasz fenekét simogattam. Az ágy bosszantóan recsegett, és kis idő után a lány lefordult rólam, azt mondta, inkább öltözzünk föl. Ziháltam, nyöszörögtem, mert sehogy sem akart csillapodni ágaskodó gerjedelmem, kopogtattak, a lány a fejemre húzta a takarót, ő maga a válláig bújta alá, csak azután szólt ki, hogy szabad.

Mikor néhány héttel később első ízben hatoltam belé, nagyokat szisszent, majd néhány rántás után fölajdult, és messze kilökött magából. Vissza akartam térni, de tenyerét az ölére borította, és azt se engedte, hogy legalább az ajkam nyomjam oda. Hanyatt feküdtem, és nagy sóhajtasok közepette húztam le az ostobán fityegő övszert, a lány a mellemre hajtotta fejét, s miközben a haját simogattam, azt suttogetta, Bence, ez nagyon rossz volt, Bence, én nem tudom elviselni, hogy egy idegen test hatoljon belém...

6

Az érzésem mostanában az írásról az, hogy valóban menekülést jelent. Mikor a kollégiumban reggelente leülök a számítógép elé és faragom gyöngé szövegeimet, úgy érzem, ezáltal lehetek más, mint a többiek. Vannak olyanok, akik eleve nem akarnak kilógni a sorból, egyesek ellenben a hétköznapiakat kimondva is nyűgnek érzik, türelmetlenül toporzékolnak olyan dolgok után, amelyek szint visznek a mindennapok sodrába. Bakonyi Dénes például elmerült a Rolling Stones-ba, ritka és kevésbé ritka Stones-dalokat gyűjt kazettán, hagyományos bakelit lemezen és kompakt diszken, az Interneten külföldi Stones-rajongókkal levelez, újságokat, kottákat, könyveket vásárol, tavaly nyáron Németh Erikával együtt utaztak ki Londonba, hogy a Wembley-ben is megnézhessék Mick Jagger-éket. Bakonyi Dénes azáltal teszi mássá az életét, hogy miközben az írástala mellett valami feladatot rajzol, föltesz egy Rolling Stones-lemezt, és a bandára gondol.

Mások a sportra koncentrálnak, nap mint nap edzik a testüket, úgy vélik, ezáltal lesznek többek. Ezért vannak tele a body building-klubok, a fitness szalonok, az edzőtermek. Az emberek nagy része nem a mozgás örömét keresi, hanem azt a hangulatot, amellyel kielégítheti bizonyos vágyait, nevezetesen azokat, amelyek a kitörést célozzák meg. Éjszakánként unatkozó, magukat művészeknek valló gimnazisták és egyetemisták lepik el a Belváros, a Ráday utca, az Andrássy út kávéházait, fekete kabátokban és extravagáns hajviselettel ülnek az asztalok körül, lábukat keresztbe teszik, irodalomról, Nietzsché-ről, Hamvasról, Woody Allenről, és a szexről beszélgetnek, miközben hallgatják a hangszóróból áradó Doors-zenét. Hát nem arra vágnak ők is, hogy megszabaduljanak a mindennapi élet elképesztő tengerétől, a folytonos, egyazon pontba ható nyomástól?

Az író részben ezt keresi, ezt az utat választja, hogy ne kelljen reggelente hivatalba menni, hogy ne kelljen tíz órakor együtt kávéznia vállalati kisasszonyokkal, és hogy ne kelljen gyorsabedtet fogyasztania a sarki Burger Kingben. Az idegrendszerét adja oda azért, hogy megmeneküljön. Valójában kegyetlen munkát végez, reggeltől kora délutánig birkózik önmagával-, de amikor délutánra végez az aznapra kitűzött adaggal, hálásan gondol arra, hogy még mindig nincs ott, ahol nem is szeretne lenni.

7

Ahogy a kinti levegő megcsapta, apám hirtelen rosszul lett. Belekapaszkodott az egyik lámpaoszlopba, kétrét görnyedt, és öklendezni kezdett. Elfordultam, úgy hallgatóztam, mi történik, de végül nem hányt, leguggolt, és hatalmas sóhajtásokkal szívta magába a levegőt. Mikor megfordultam, rám nézett, és azt mondta, ezt a légzéstechnikát Anditól tanulta, olyan ez, amikor az ember próbál megszabadulni egy reá rakódó tehertől, és ennek csak ez az egyetlen lehetséges módja.

Aztán fölemelkedett, az oszlop tövébe vizelt, szólni akartam, vigyázzon, nehogy megrázza az áram, de mire kinyitottam volna a számat, már végzett is, és fölhúzta a sliccet. Az ajtónál álló jegyszedőre nézett, összevgyorogtak, a pincéből továbbra is áradt kifelé a B. N. V. együttes kakofóniája.

Ahogy elindultunk, útközben egészen magához tért. Éjjel fél kettő volt, mikorra hazaértünk. Jobb lett volna talán taxival menni, azonban amint kiléptünk a Killer Klubból, és elindultunk a Kossuth Lajos úton lefelé, nem láttunk belőlük egyet sem. Csöndes, csillagfényes májusi éjszaka volt, a főutcán a tizenévesek hazafelé tartottak, a kocsók nagy része éjfélkor bezár, a drágább szórakozóhelyekre viszont keveseknek van pénzük. Egy ideig némán haladtunk a négysávos út mellett, hátha mégis föltűnik egy taxi, aztán intettem, hogy most már menjünk arra, azzal befordultunk az egyik mellékutca. Én többnyire az orromat fújtam, borzasztóan irritál a májusi nyárfavirágzás, apám nagyokat hörgött, majd egy-egy hegyeset köpött az út szélére. Gondolom, reggel fejfájással ébred, és az egész délelőttöt az ágyban tölti, mozdulni is alig tud, majd bekapcsoljuk neki a tévét, hadd nézze Endrei Juditét a Leporellóban. Anyám majd csodálkozni fog, hallgathatom, hogy az írók nemcsak életképtelenek, de alkoholisták is, hát csak így készüljek erre a pályára.

Ettem egy kis darab kolbászt, egy szelet kenyeret és egy zöldhagymát még a konyhában. Fogat mostam, lezuhanyoztam. Mire végeztem, a lakás már elcsöndesült. Apám alig hogy lekapta a ruháit, egyből bele is zuhant az ágyba. (Egyébként az előszobai szelonon aludt.)

TÍZ

(Szegény Bence följegyzéseiből)

1990. szeptember 3., hétfő

Ma volt az első tanítási nap. Reggel Anikót vártam a lépcsőházban. Az utolsó pillanatban esett be, közvetlenül a csöngetés előtt, akárcsak akkor, amikor még a Kertvárosban lakott. A családja a nyáron fölhurcolkodott Budapestre, Anikó azonban az utolsó évre már nem akart iskolát váltani, így beköltözött Sáfár Icáékhoz. Sáfár Ica az apjával él, a gimnázium melletti utcában, állandóan késni szokott. Egyszer egy tanár azt mondta, rendszerint azok késnek el, akik az iskola közelében laknak, mivel ők úgy vannak vele, hogy van még bőven idő, úgyis két perc alatt bent vannak az osztályban, míg azok, akik messzebből járnak be, ha látják, hogy késésben vannak, megszaporázzák lépteiket.

Persze, most mindenki azt kérdezi, hogy ez akkor hogy is van, baráti megállapodás, vagy Anikó fizet valamit az albérletért. Erre én is kíváncsi vagyok.

Amikor fölbukkant a lépcsőkanyarban, rámosolyogtam, ő azonban csak annyit mondott, hogy hello, azzal elviharzott mellettem. Utána mentem, a teremben értem utol, és megkérdeztem tőle, hogy megkapta-e a leveleimet. Azt felelte, hogy ja igen, kapott két levelet, elolvasta őket. Erre azt kérdeztem, hogy miért nem válaszolt. Vállat vont, és azt mondta, nem volt kedve.

Akkor átnyújtottam a paksamétát, egy köteg lapot, amelyet még augusztus közepén írtam tele, abból a célból, hogy ha addig nem ír, akkor a tanév kezdetén odaadom ezt neki. A lelkére kötöttem, hogy olvassa el, azt válaszolta, hogy jól van, majd elolvassa, azzal elkezdett kipakolni a táskájából. Egy darabig még tébláboltam körülötte, aztán visszamentem a helyemre, Bolla Peti mellé, mert közben elkezdődött az óra.

Egész nap Anikó járt a fejemben, az órákon mindig őt figyeltem, az első padban ül Sáfár Ica mellett, Ica néha hátrafordult, és rám nézett, aztán súgott valamit Anikónak, de ő csak ült mozdulatlanul. Tanítás után lerohantunk Gyulával ebédelni, fölfaltuk a rántott halat, én majd megfulladtam egy fönnakadt szálkától, de aztán leküzdöttem egy jó adag krumplival. Az ebédet követően a portásfülke előtt vártam Anikóra, láttam, ahogy Icával bemennek az ebédlőbe, körülbelül húsz percig voltak ott, majd fogták a táskájukat, és elindultak a kijárat felé. Odamentem hozzájuk, és megkérdeztem, hogy merre tartanak. Ica azt mondta, hogy előbb hazamennek, leteszik a cuccot, aztán vásárolnak pár dolgot a városban. Megkérdeztem, hogy mehetek-e velük. Ica Anikóra nézett, aki vállat vont, így aztán elindultunk kifelé.

Útközben elmeséltem, hogy Szetti eltörte a lábát. Anikó jobbulást kívánt neki, mire én azt mondtam, hogy már jól van, néha még meg-megbiccen, de egyébként összeforrt a csont. (Ebcsont beforr, ezt így mondtam, de Anikó nem vette a lapot.) Icáéknál megkérdeztem, hogy melyik ágyon alszik, megmutatta, én meg ráültem arra. Ekkor rám szólt, hogy ne üldögéljek az ágyán, és különben is, menjünk, mert nekik dolguk van. Elkísértem őket a Keravillba, ahol T-dugót akartak vásárolni, de nem volt, az eladó mutatott helyette egy kapcsolós hosszabbító-elosztót, de az nagyon sokba került. A boltból kifelé menet fölajánlottam, hogy hozok egy T-dugót otthonról, de Anikó azt mondta, köszöni, nem kell, majd vesznek másutt.

Aztán elköszöntem tőlük, és búcsúzóul még megkérdeztem, hogy elolvasta-e azt, amit reggel adtam. Azt mondta, még nem, de majd elolvassa, ha ráér.

1990. szeptember 5., szerda

Ma a magyar labdarúgó-válogatott impozáns játékkal négy-egyre verte Törökországot. Végre van egy csapatunk, amely képes túllépni a saját árnyékán! Bravo, Mészöly Kálmán!

A góljainkat Kovács Kálmán, Kozma és Kiprich (2) szerezték.

Béné ma befeküdt a kórházba. Körülbelül egy hónapig lesz távol, a jövő heti osztálykirándulásra Kovács Gizi jön velünk.

Anikónak még nem volt ideje végigolvasni az irományomat. Kár, mert kíváncsi vagyok, mit szól hozzá.

1990. szeptember 7., péntek

Rolanddal beszélgettünk egész délután. Elmondtam neki, hogy novellákat írok, de nehezen mennek, mert nincs elég témám. Erre azt mondta, hogy ő majd mond nekem témákat, csak írjam meg. Mutatott egy könyvet, egy amerikai szerzőpáros írta, arról szól, hogy tudományosan bebizonyították Isten létezését, mivel olyan emberekkel beszélgettek, akik átérték a klinikai halált, és visszatérve onnan mind ugyanazokat az élményeket mesélték el (alagút, az élet eseményei filmszerűen lepörögve, találkozás rokonok és ismerősök lelkeivel, Fénylény, csodálatosan szép világ, megnyugvás és boldogság érzete, meg ilyenek). Elkértem tőle a könyvet, és most úgy érzem, hogy jó barátok lehetünk Rolanddal. A nyáron nagyon megváltozott, eddig föl sem figyeltem rá, annyira sematikus gyereknek éreztem: heavy metal, rágógumi, bőrkabát stb. Mostanra viszont teljesen kicserélődött, a gondolkodása nem olyan sekélyes, sőt, nagyon is mély. Érdeklí a filozófia, folyton ilyeneket olvas. Örülök, hogy van egy ilyen kortársam, akivel szót tudok érteni.

Este a Bibliát olvastam, egész elbűvölt. Az se érdekel, hogy Sárdi Anikó még mindig nem olvasta el azt a hosszú leveletem. Majd elolvassa, ha van kedve.

1990. szeptember 11., hétfő

Csodálkozva tudtam meg Bakonyi Dénestől, hogy a Bakonyi Kanemberek próbát tartott pénteken. Nekem nem szóltak, Fedor Tibi pedig azt mondta, hogy ő edzésre jár, érettségire és felvételre készül, úgyhogy kilép a zenekarból. Magyarán engem meg kirúgtak. Az a legújabb fölállás, hogy Rabcsák Géza énekel, Bakonyi Dénes szólógitározik, Sziszi dobol, és a harmadik cés Kiss Zolit vették be basszusgitárosnak. Mindegy, nem bánom. Novellákat fogok írni, elolvastam a Rolandtól kapott könyvet, azt mondta, hoz még újabb ilyen jellegűeket, meg filozófiai írásokat is, csak olvassam el mindet, hasznos és érdemes.

Délután bent voltam az Alföldi Krónika szerkesztőségében. Azt mondta a szerkesztő, hogy most már jó a leadott novellám, kicsit még ő is módosított rajta, azaz kihúzott pár fölösleges mondatot meg szerkezetet, hamarosan, még nem tudja, mikor, de meg fog jelenni.

Anikó végigolvasta a paksamétát, nagyon dühös volt, azt mondta, hagyjam őt végre békén, semmi közünk nincs egymáshoz, ne szóljak bele az ő életébe.

1990. szeptember 13-15., csütörtök-szombat.

Kismaroson, az Express-táborban voltunk osztálykiránduláson, Gyulával és Rolanddal aludtam egy faházban. Már az első este el lett rontva minden, mert amikor Gyulával körbejártuk a táborot, elhaladtunk a lányok faházai mellett, és mivel égett bent a villany, láttuk Sárdi Anikót, aki a szobában épp a farmerjét húzta föl. Gyorsan odament az ablakhoz, és elrántotta a függönyt. Utána tábortűz volt, szalonnát akartunk sütni, de nem volt szalonna, úgyhogy csak körbeültük a tüzet, Dénes gitározott, és Hobo-számokat énekeltünk. Mikor mindenki indult vissza a faházakba, odamentem Anikóhoz, hogy miért kerül engem, mire nekem esett, hogy én meg miért kukkolok. El akartam mondani, hogy nem is kukkoltam, csupán Gyulával éppen arra jártunk, de nem hallgatott végig, hanem elrohant.

Másnap egész nap föltűnően került, Nagymaroson, Visegrádon és Zebegényben is. A fellegvárból látszott a nagymarosi körgát, mutattam Kovács Gizinek, aki teljesen elszörnyülködött. Azt követően egész délután Sziszivel és Rolanddal csatangoltunk a visegrádi erdőben, Roland filozófiai kérdésekről beszélt, én néha közbeszóltam, és kérdeztem néhány dolgot, Sziszi pedig végig hallgatott. Lent, a faluban találkoztunk Dénessel és Gézával, éppen óvszert vásároltak, azt mondták, hogy ma este érdemes próbálkozni, mert ez az utolsó

osztálykirándulás, és ilyenkor engedékenyebbek a lányok. Amikor szálltunk föl a kompra, odamentem Anikóhoz, hogy nem beszélhetnék azért valamikor, mire azt válaszolta, hogy neki nincs mondanivalója. Ezen végképp elkeseredtem, mikor visszaértünk Kismarosba, órákon át keringtem egyedül, előbb a táborban, aztán a faluban, amikor Gyula és Roland megtaláltak, és azt mondták, szedjem össze magam, nem éri meg.

Este megint tüzet raktunk, de nem sokan voltak most ott, mert buli volt a táborban. Sáfár Ica kagylókonzervet evett, és mindenkit kínálgatott, de senki nem kockáztatta meg, hogy akárcsak belekóstoljon is. Végül elmentünk mi is Rolanddal megnézni a bulit, és találkoztunk Horschnett Gabival a Szomszédokból. Egy széken ült, mellette egy másik lány, egy csomó fiú állta körbe, és mind azt kérdezték, hogy tényleg játszik-e a Szomszédokban, mire nevetett, és azt felelte, valóban ő a Horschnett Gabi. Akkor odajött Rabcsák Géza, és azt mondta, hogy akkor hadd mutassa be neki Bakonyit, a popsztárt, és Szegényt, az író. Horschnett Gabi kezét fogott velünk, és visongva kacagott, hogy Bakonyi, a popsztár.

Az egyik teremben volt a diszkó, épp Vona Robi jött ki, mondta, hogy itt van Magenheimer Julcsi, most táncolt vele, jó popsija van. Fölvilágosítottam, hogy az más, ez Horschnett Gabi, Magenheimer Julcsi egy másik szereplő.

Visszamentünk a szállásunkra, de a faházunkba nem tudtunk bemenni, mert odabent volt Dénes és Vági Ildi, kitettek egy cipőt is sokat mondóan az ajtó elé. Bementünk Rabcsákék faházába, ott volt az egyik ágyon Hangodi Tündi, én melléfeküdtem, mire ő elkezdte simogatni az arcomat. Aztán Roland és Géza azon röhögtek, hogy a farmeron keresztül is látszik, hogy áll a farkam, mire én betakartam Tündit is, és magamat is egy pokróccal. Beszélgettünk, amikor kopogtak, s bejött Nagy Vali, leült közénk, és meglátta a kisasztalon Rabcsák óvszerét. Elkezdte nézegetni, erre Rabcsák azt mondta, hogy nekiadja, de hogyha akarja, most ki is próbálhatja. Vali azt mondta, inkább nem, azzal zsebébe tette az óvszert, és kiment. Géza meg indult utána, hogy megy, és meghúzza, Tündi is biztatta, hogy húzd csak meg a Valit, Géza, aztán gyere vissza. Vissza is jött, de sokkal hamarabb a kelleténél.

Kisvártatva bejött Sáfár Ica, teljesen lesápadva, hogy nincs-e valakinek görcsoldója. A gyomrát fogta, kikísértük a házak elé, ahol már ácsorogtak néhányan, körbeálltuk Icát, aki kétrét görnyedve öklendezett. Sárdi Anikó erre megjegyezte, hogy Ica, ha már ennyien figyelnek, igazán produkálhatnál valamit, és ekkor Sáfár Ica végre kidobta a taccsot.

Valamikor egy óra felé betámolygott Fedor Tibi, boldog húsvétot kívánt, és egy sörösuvegből meg akarta locsolni Hangodi Tündit.

Szombaton Esztergomban voltunk, Rolanddal könyvesboltokban jártunk, ő megvette a Szent Ágoston vallomásait, én is meg akartam, de nem volt már rá pénzem, azt mondta, nem baj, úgymint kölcsönadja. Késő délután érkeztünk Budapestre, Dénest, Gézát, Filát, Beatrixot és engem kiraktak a Nyugati pályaudvarnál, mert mentünk Illés-koncertre. Elsétáltunk a Blaha Lujza térig, onnan metróval tovább a Népstadion felé. Nyolc órakor kezdődött a műsor, előbb eljátszották elejétől végig az István, a királyt, aztán fél tizenegyől következett az Illés.

1990. szeptember 16., vasárnap

Hajnalban értünk haza, így akkor nem is jutott eszembe megnézni az Alföldi Krónikát, pedig mindig szombaton van benne irodalmi oldal. Vasárnap délelőtt aztán megnéztem, és nagy örömmel fölfedeztem, hogy benne vagyok.

Megjelent nyomtatásban az első novellám!

1990. szeptember 26., szerda

Iskola után gondoltam egyet, és fölmentem Sáfár Icaékhoz. Anikó nagyon kedvesen fogadott. Elmentünk az antikváriumba, el akarta adni néhány régebbi tankönyvét, de nem vették meg egyiket sem. Utána egy darabig mászkáltunk a városban, mert Ica megkért bennünket, hogy ne siessünk haza, ugyanis hamarosan jönni fog a barátja. Mikorra visszamentünk, senki nem volt

otthon, Anikó leült, hogy készüljön a holnapi matek dolgozatra, én ott maradtam neki segíteni. Példákat oldottunk meg, elmagyaráztam, minek mi a menete, aztán megkínált csokoládéval. Egész estig ott maradtam vele, és végre boldognak éreztem magam.

1990. október 5., péntek

Újra csak Anikóéknál. Ezúttal sem beszéltünk meg előzőleg semmit, meglepetésszerűen ugrottam föl. Éppen takarított, aztán nekilátott kukoricát főzni. Elmeséltem neki, hogy Gyulával, akárcsak az év elején, újra a pártokat járjuk, mivel hamarosan lesznek az önkormányzati választások, és most annak a plakátjait gyűjtjük. Mikor megfőtt a kukorica, azt mondta, menjek el, vendéget vár, a nyáron Budapesten, amikor a papneveldeben dolgozott, megismerkedett egy sráccal, aki véletlenül itt tanul a főiskolán, ma fog eljönni látogatóba.

Rolandtól kaptam egy érdekes könyvet. Hamvas Béla írta, filozófikus esszék vannak benne, de nem olyan jellegűek, mint amilyeneket a filozófia órán tanulunk. Írtam egy novellát is, azt tervezzük, hogy föl kéne olvasni az egyik magyar órán. Beszéltem Németh Erikával is, nem tarthatnánk meg mi egy órát, úgy, hogy én fölolvassam az egyik írásomat, Rabcsák Géza is fölolvasson valamelyik versét, aztán Roland is mondana valamit, és így az osztályt rábírnánk arra, hogy elbeszélgessünk filozófiai meg művészeti kérdésekről. Hogy megtudják azt, hogy van másmilyen út, hogy nem kell föltétlenül beleesni abba, hogy iskola, munkahely, családalapítás, aztán ennyiből áll az élet.

Büszke vagyok magamra, úgy érzem, valami megindult bennem. Elhatároztam, hogy művész leszek, lehetőleg író, és soha nem fogok megalkudni.

1990. október 9., kedd

Ma van John Lennon születésének ötvenedik évfordulója. Tanítás után fölmentem Anikóhoz, és elmondtam neki, hogy gondoljon majd este Johnra, mert hibái ellenére igazán nagyszerű ember volt. Előtte a Fidesznél jártunk Gyulával, úgyhogy megmutattam Anikónak is a HEJHA-plakátokat. („Hej, ha nem lenne több tanácselnök, se szolgabíró!...”) Aztán hazamentem, tanultam.

Este a tévében Lennon-film volt, egy órás, a címe *Grow old without me*, azaz Élj tovább nélkülem. Yoko csinálta, John emlékére, nincs benne semmi kommentár, csak klippek, koncertrészletek, interjúk. Nagyon jó.

1990. október 17., szerda

Megtartottuk a magyarórát. Felemásra sikerült, nehezen indult, aztán egész jó dolog kerekedett ki belőle. A Fejetlenül című novellámat vittem be, az óra elején Németh Erika mindjárt azt mondta, hogy akkor át is adja a szót nekünk. Én ekkor fogtam magam, és kimentem a teremből, mivel előzőleg Vági Ildivel már megbeszéltük, hogy ő fogja fölolvassni az elbeszélésemet. Amíg a fölolvadás tartott, föl és alá mászkáltam a folyosón, míg Rabcsák Géza ki nem jött, hogy Bence, gyere már be, mert senki sem tudja, hogy most mi van. Visszamentem, leültem Géza mellé, és elkezdtem arról beszélni, hogy azért csináljuk most ezt a performance-ot, vagy nevezzük akárminek, hogy rádöbentsünk mindenkit arra, hogy van másik út, amelyen az ember boldog lehet anélkül, hogy megszakadna a mindennapi robotolásban. Igazából csak makogtam össze-vissza, nem tudtam, hogy pontosan mit kéne mondani, érzések kavaroztak bennem, és ezeket nem tudtam elég hűen visszaadni. Így aztán inkább bejelentettem, hogy akkor Géza is fölolvassa néhány költeményét. Úgy is lett, utána Géza is mondott pár gondolatot, nagyjából olyasmit, amilyeneket én, majd átadtuk a szót Rolandnak, bízván abba, hogy az ő filozófikus beszédmódja majd pontosítani tudja az elképzeléseinket. Ezután Roland beszélt, hosszú percekig keresztül, és a beszélgetésbe Németh Erika is bekapcsolódott, aztán Vági Ildi is közbeszólt, és végezetül egész sokan elmondták bizonyos gondolataikat meg érzéseiket.

A beszélgetés legizgalmasabb részén már nem lehettem jelen, mivel közben kicsöngettek, és bár Németh Erika mondta, hogy ő ráér, aki maradni akar, az maradjon, néhányunknak azonban

matek faktunk volt, úgyhogy nekem mennem kellett. Géza és Roland mesélték utána az ebédlőben, hogy volt, aki elsírta magát, merthogy eddig öt annyira félreismerük.

Vettem egy könyvet: Franz Kafka: Az éhezőművész, az Olcsó Könyvtár-sorozatból. Nagyon klassz novellák vannak benne, én is megpróbálok olyanokat írni, mint amilyeneket Kafka írt.

EB-selejtezőn egy-egyét játszottunk az olaszokkal, úgy, hogy Diszl László fejesgóljával sokáig vezettünk, és Baggio csak tizenegyesből tudott egyenlíteni.

1990. október 18., csütörtök

Tegnapi akciónk sikerén fölbuzdulva mentem föl Sáfár Icaékhoz, hogy Anikót megkérdezzem, hogy tetszett neki művészi megnyilatkozásunk. Mikor megérkeztem, nem voltak otthon, úgyhogy a lépcsőházban ülve vártam rájuk, és közben Kafka elbeszéléseit olvastam. Egy félóra elteltével érkeztek meg, köszöntek, és elindultak a lakás ajtaja felé, én meg utánuk. Odafönt Ica bement a konyhába, Anikó meg a szobába, hallottam, hogy elhúzza a függönyt, sercent a slicc, levette a farmerjét, és lefeküdt az ágyra. Én ott álldogáltam tanácstalanul az előszobában, amikor Ica kijött a konyhából, bement Anikóhoz, és tisztán hallottam, ahogy azt mondja neki, hogy ne csinálja már ezt velem. Mire Anikó azt válaszolta, hogy el is felejtette, hogy én itt vagyok. Fölvette a farmerjét, elhúzza a függönyt, Ica kijött, hogy menjek be Anikóhoz. Bementem, és leültem a szőnyegre, szemben Anikóval, aki a heverőn ült. Hallgattunk, aztán azt mondtam, hogy azért jöttem, mert érdekel a véleménye, hogy milyen volt a tegnapi magyar óránk. Ebben a pillanatban csöngettek, és megérkezett Ica barátja, Sanyi, meg annak egy Béci nevű haverja, legalábbis Ica ezen a néven mutatta be nekem. Bejöttek mind a négyen a szobába, én továbbra is a szőnyegen ültem, és hallgattam, hogy mit beszélnek. Arról volt szó, hogy Anikóék szeretnének mindenképpen táncolni a februári tablóbálon, és erősködtek, hogy Sanyi és Béci legyenek a partnereik, mivel, ahogy Anikó fogalmazott, ők az osztály fiútagjaival nem hajlandók parkettra lépni. Erre Béci azt mondta, hogy majd átgondolja a dolgot, de egyébként nagyon szívesen, meg egyébként is, ő nagyon jó táncos, ha kicsit gyakorol, akkor meg pláne. Ennél a pontnál fölkeltem, és otthagytam őket, könnyes volt a szemem, miközben mentem le a lépcsőn.

1990. október 26., péntek

Csütörtök este a Híradóban még mutatták, hogy a benzináremelésről szóló kormánydöntés után Budapesten taxisok nyomulnak a hidak felé. Másnap reggel pedig, miközben készülődtem iskolába, a rádióban bementék, hogy az ország hídjait és fő közlekedési csomópontjait elzárták a taxisok.

Miután leszálltam a buszról, gyalog mentem tovább, a főutca teljesen csendes volt, nem jártak rajta az autók, én is lementem a járdáról, és a kihalt négyesen igyekeztem az iskola felé. A gimnázium ajtajánál aztán már látszott, hogy a híd lábánál ott állnak a taxisok, teljesen elzárják az utat, és persze megbénítják ezzel a normális forgalmat is. Az iskolában nagy izgalom volt, az órákat nem tudták rendesen megtartani, mindenki állandóan az ablakoknál álldogált, és figyelte, hogy mi folyik odalent. Voltaképp nem történt semmi rendkívüli, az úton keresztbeálltak a taxik, a sofőrök az autók mellett beszélgettek, és egy nagy csomó ember vette őket körbe. Ott álldogált néhány rendőrautó, de a rendőrök is az emberekkel beszélgettek. Időnként szirénázva föltűnt egy-egy rohamkocsi, akkor pár taxis elállt az útból, és útjára engedték. Egyszer megjelent egy forgatócsoport is, és interjúkat csináltak a lent ácsorgókkal.

Mivel mindenki az ablakokban lógott, a szünetekben többször is bementék a hangosbemondóban, hogy aki az ablakok közelébe megy, igazgatói figyelmeztetést fog kapni. Végül az egész iskolából Bakonyi Dénes kapott ilyet, mert balszerencséjére észrevették, amint a történelem terem ablakán kihajolva ordibált lefelé olyanokat, hogy kitartás, le a kormánnyal, éljenek a taxisok satöbbi. Dél felé a folyosón azt mondta Németh Erika, hogy a rádióban bementék, a rendőrség hamarosan nekilát az útvonalak megtisztításának, úgyhogy nagy ramazuri lesz.

Gyalog mentem haza, az anyám is otthon volt már, valahonnét szerzett egy nagy csomó kenyeret, a lelkekre kötötte, hogy ne menjek az ablakok közelébe, mert rám lőhetnek. Addigra már összeszaladt az egész ház, az egyik szomszédunk azt mondta, hogy tisztára ötvenhatos hangulat van. A híd felől állandóan szirénázás hallatszott, furcsa volt, hogy ennyi mentőautó jár épp most, mire valaki megjegyezte, hogy ötvenhatban is szirénázó rohamkocsikban csempészték az ávósokat, és ugyanez volt tavaly télen, a román forradalom idején is. Anyám hót ideg volt, amikor visszament a munkahelyére, és még egyszer a lelkekre kötötte, hogy vigyázzak magamra, senkit ne engedjek be, és ne menjek az ablakok közelébe.

1990. október 28., vasárnap

Nekem már nagyon elegendő lett a taxisokból, a feszültség érezhetően nőtt, a tévé mindvégig egyenes adásban közvetítette az eseményeket, úgyhogy el tudom képzelni, mi történt ma Budapesten. Bementem délelőtt a városba újságot venni, üresen kongtak az utak, egyszer csak föltűnt mellettem egy taxis, dühösen ráztam feléje az öklömet, hogy ez már tényleg terror, amit csinálnak, igazuk van a kormánypárti tüntetőknek.

Este fölhívott Rabcsák Géza, arról beszélgettünk, hogy lehet, hogy reggel nem kell iskolába menni, mert addigra megkezdődnek az utcai harcok, vagy az is lehet, hogy megyünk iskolába, de a portás belépés után mindenkinek géppisztolyt nyom a kezébe. Ezen röhögtünk, és közben a tévében elkezdődött az élő közvetítés az Érdekegyeztető Tanács üléséről, hamarosan bemondták, hogy megszületett a megállapodás, a feleknek csak alá kell írnia.

1990. október 29., hétfő

Reggel a táskáinkkal elbarikádoztuk az egyik átjárót. A tanárok nevetve átlépték az akadályokat, és azt kérdezték, mi van itt, megint blokád, nem, mondtuk, újjáépült a berlini fal.

11/A

Vasárnap este kínzó fejfájással, állandó hányinger közepette érkezem vissza Budapestre.

Ahogy kiszállok a vagonból, és elindulok a metró felé, valami megmagyarázhatatlan gyöngeség kerít a hatalmába, kénytelen vagyok leülni egy padra.

Nem tudom, mennyi időt tölthetek így, egyik kezemmel a pad karfáját, másikkal sporttáskám vállszíját markolom, csak ülök némán, bámulom a beérkező szerelvényekről lekaszálódó utasokat, azok meg, látva vörösülő szemeimet, meggyötört arcvonásaimat, reszkető tekintetemet, minden bizonnyal szánalmat keltő alagnak, részegnek, vagy talán súlyos betegnek vélnek.

Tűnődöm, kifejezetten jólesik: az önsajnálát valamelyest pótolja azt, ami hetek, vagy talán hónapok óta gyötör, elkeseredettségemben fölöslegesnek, mitöbb, számkivetettnek érezhetem magam, és ez a gondolat határozottan megnyugtat, az jár az eszemben, életem azért lett ilyen borzongató, mert fáj, és amiért fáj, egyben azért élek, így hát panaszkodásommal csak erősíteni fogom azt a sorsot, amelyben mazochista módon annyi örömöm telik.

A táskám oldalsó zsebéből előkotrom a cigarettás dobozt, mielőtt rágyújtanék, hosszú ideig nyomorgatom a kivett szálat, aztán észreveszem, hogy a gyufám elfogyott, és mivel öngyújtót nem használok, kénytelen vagyok az egyik, vonatkereket kalapáló pályamunkástól tüzet kérni.

Fesztelen és közvetlen hangnemben viselkedem a férfival, kevés híján múlik, hogy nem szólítom „szaki”-nak, holott tudom, ez a kifejezés mégoly sértő és gúnyos lehet, amennyire mások jópofaságnak tartják.

A pályamunkás nem szól egy szót sem, még rám se néz, miközben sötétkék zubbonyának belső zsebébe nyúl, és öngyújtóját előkeresi, majd gyors mozdulattal kipattintja belőle a lángot, cigarettával a számban odahajolok, szippantok kettőt-hármat, aztán megköszönöm, és még jó munkát is kívánok neki, emberem azonban semmit nem válaszol, sarkon fordul, és kezében a mázsányi kalapáccsal továbbhalad a következő kerék felé.

Visszaülök a padra, ügyet sem vetek a valahonnét elém perdülő cigányasszonyra és gyermekére, aki egy Szűzmáriás-képet nyom az orrom alá, sört kellene inni, gondolom, de gyorsan elhessegetem ezt az ötletet, mert ahogy orromban érzem a sör illatát, gyomrom fölkaparodik, és újra hányinger kap el.

Hogy rosszullétem elmúlják, fölállok, megropogtatom karom izületeit, a jobb vállamra dobom a sporttáskát, és kimegyek a pályaudvar elé.

A lépcsőn állok, közvetlenül a keskeny bejárat előtt, az ajtó sor többi részét tatarozzák, a befelé és kifelé igyekvők kelletlenül félrelökődnek, nem törődöm velük, a Skála Metró villanyóráját nézem, forog körbe a felirat, hogy a hőmérséklet huszonegy Celsius-fok.

Úgy érzem, semmi kedvem nincs hazamenni, aztán mélyet szívok a cigarettából, átgyalogolok a zebrán, és beállok a villamosmegállóba, hogy az Oktogon felé utazva, kerülő úton érkezzem meg a Molnár utca tízbe.

Végignyúlok a kádban, habfürdőt is öntöttem, régi játék ez, belemarkolsz a fehér jéghegyekbe, és az arcodra ragasztod, mintha szakállad meg bajuszod lenne.

Ahogy belecsobbanok, a víz most is kifolyik a kád oldalán, annak idején mekkorát kacagtunk, mikor Andival először fürdöttünk együtt, úgy jártunk, mint Arkhimédesz, nem számoltunk a saját térfogatunkkal, és elázott az egész fürdőszoba.

Jólesik, ahogy hanyatt fekszem, fejemet a falnak nyomom, becsukom a szemem, majd kinyitom újra, és bámulom a fodrozódó pancsokat.

Fölöttem a bojler piros macskaszeme világít, ütemesen zúg odakint a villanyóra, hallom a lépcsőházból beszűrődő léptek zaját.

Kilenc óra múlt, a forróság még a vízben is megizzaszt, nagyokat, mélyeket lélegzem, az orromon veszem, és a szájamon engedem ki a levegőt.

„Mi történik?”

„Semmi.”

Olykor rejtélyesen csobban a víz, testem mozdulatlan, a hullámok talán belülről törnek elő, fáradtnak és könnyűnek érzem magam, egy régi szerelmem jut eszembe, hosszú, szőke hajú nő, vöröslő szeméremszőrrel, zuhanyzott, és elaludt ebben a fürdőszobában, már egy félórája csobogott a víz, mikor benyitottam hozzá, az ajtó csikorgására ébredt, várni kellett reggelig, mire a bojler újramelegített.

Elhessegetek minden gondolatot, élvezem a fürdést, saját csendemet, és a kinti hangokat, özvegy Magosné lépteinek kopogását, a fölöttem lakó vécéjének zubogását, hallom a tévéből bejövő zajokat (a hónap filmje pereg a képernyőn), sporttáskámat csak nagy ívben behajítottam a szoba közepére, teletöltöttem a kádat, és vetkőzni kezdtem.

Megérkeztem, itthon vagyok.

Vacsorára majd süteményt eszem, a déli maradékból Margit csomagolt, az anyám jutott erről az eszembe, amikor nagy ritkán hazalátogattam, ugyanúgy tette el nekem a rétest, mint ahogy ma ez a nő, nem törődtem egyikkel sem, emezt azért néztem le, mert megszült, a másikat azért, mert gyereket szült nekem.

Zsibbadok, nem szabad gondolkodni, nem szabad elmélkedni, feküdni kell, feküdni, lazán, ölmosan és könnyedén, hadd fújjak ki magamból mindent, hadd lélegezzek ki mindent, ami csak nehéz, forró vagyok, izzadok, saját veritékem keveredik a vízzel, zsongító érzések, mintha csak várnék valamire, valakire várnék.

(Kedves fiam, borzasztóan sajnálom a szombat este történeteket, hidd el, magam sem tudom, igazából mi történt akkor velem, egyszerűen elvesztettem az önuralmam, úgy éreztem magam, mint valami reményvesztett, szeretethiánnyal küszködő tinédzser.

Remélem, nem orroltatok meg rám viselkedésem miatt, Te egész biztosan nem, anyád talán, bár azért őt sem gondolom, azt hiszem, az anyád csodálatos asszony, igazán erős nő, mind a ketten sokat köszönhetünk neki, Te azt, hogy fölnevelt, én azt, hogy meggondolta magát, és adott nekem egy fiút.

Kedves Bence, küszködöm a mondatokkal, én, aki annyi időn keresztül a szavak embere voltam, most megpróbálom ráncba szedni gondolataimat, hogy valami épet és kezelhetőt kihúzzak abból a kusza sokaságból, amely a fejemben rejtőzik.

Tűnődöm valami rémes bölcsességen, mit mondhatnák így Neked, de csak tapogatózni tudok, megérinteni azt a falat, amely köztünk van, aztán hátranyúlok, és végigsimítom tenyerem azon a másikon, amelyet a múltam és a jelenem közé emeltem.)

A fiam kéziratát javítom, a regény utolsó fejezetének rendezem majd be, különös tartalmú szöveg, Bence úgy volt szerelmes a tanárnőjébe, ahogyan csak egy tizennyolc éves szende fiú szerethet egy elképzelt, érinthetetlen nőideált.

Irigylem a fiamat, az én életemből az ilyenek mind kimaradtak, soha nem tudtam, mi az a lelkesedés, az áhítat, konok, önző, önfejű ember vagyok, és most úgy érzem magam, mint egy szentimentalista suhanc, aki azt hiszi, a dolgok olyan könnyedén megváltoztathatók.

Mégis csak jó, hogy az ember azt gondolhatja, végre hamarosan történik valami, sőt, már meg is történt, mint amikor egy motorcsónak elhúz a folyón, és a hullámai mögötte csapódnak a partnak, várni kell, hogy hatása tényleg begyűrűzzék.

Távol áll tőlem minden érzelgősség, valós érzelmeknek talán sosem voltam gazdája, egy tó állóvize voltam, amelybe most gyors egymás után dobtak bele két kavicsot.

Hétfőn délután bent jártam a szerkesztőségbe, leadtam a délelőtti véglegesített kéziratomat, már várták, azt mondták, nagyon korán közölni fogják.

Az egyik szobában Diósy Jóska-val futottam össze, megörültünk egymásnak, hamarjában nem is tudtuk, mióta nem láttuk egymást (az idén még egész biztosan nem), megropogtattuk egymás vállát, épp hogy nem nyomtunk cuppanós puszit egymás piros orcájára.

Mesélte, a könyvhétre jelenik meg az új kötete, publicisztikák és esszék gyűjteménye, kicsit meg is sértődtem ezen, hiszen az elmúlt öt évben én is ilyeneket írtam, mégis senki, akinek eszébe jutna, hogy ki kéne adni.

Tudod, hogy ez már nem így megy, mondta Diósy Jóska, szedd össze, ami megjelent, állíts össze belőlük egy kötetet, és vidd el valamelyik kiadóhoz, a te neved azért még mindig elég jól cseng ahhoz, hogy ne utasítsanak vissza.

Megköszöntem hízelgését, azt válaszoltam, hogy az utóbbi időben már annyi ilyen kötet jelent meg, nem gondolnám, hogy az én megjelenésem különösebb érdeklődésre tarthatna számot, mire Jóska letromfolt, mondván, Bodrogi Szilárd újbóli jelentkezése egy vadonatúj könyvvel már önmagában is elég jelentős esemény lenne ahhoz, hogy magára vonja a szakma és az olvasók figyelmét.

A szakma és az olvasók onnét is számon tarthatnak, mondtam, hogy azért rendszeresen jelennek meg az írásaim különféle lapokban, ilyen formában ott vagyok hát az emberek tudatában, és egyébként is, nyomtam meg a hangsúlyt, pillanatnyilag regényen dolgozom, ha elkészül, talán abból lehetne majd valami.

Regényen, hökkent meg Diósy Jóska, aztán gyorsan hozzátette, hiszen az nagyszerű, *egy új Bodrogi-regény a vadonatúj világban*, és mégis, hogy jött az egész, meséld el gyorsan.

A fiammal írjuk, válaszoltam, és Jóska-nak kikerekedett a szeme, hogy mi történt, honnét került elő a fiam.

Egyszerűen csak, nevettem, fölbukkant, hogy írjunk egy regényt, aztán leültünk, és elkezdtünk dolgozni, mára már a befejezéshez közeledünk.

Álltam, és néztem Diósy Jóska robusztus alakját, a haja, szakálla, bajsza már erősen őszült, keskeny aranykeretes szemüveget viselt, arcát mélyre barázdálta az idő, szemét fátyolossá tette a fáradtság és az alkohol.

Tudod, hogy nem mondhatok többet, csaptam kedélyesen jobb kezemmel a bal vállára, ez az aranytörvény, ha befejeztük, majd talán mesélek róla, és a legjobb az lenne, ha találkozna vele valamikor a könyvesboltokban.

Elbúcsúztunk, és Jóska még megemlítette, hogy július elején lesz Tatán a JAK szokásos tábora, programjában egy beszélgetés övele, jöjjen le, és nézzem meg, ha van kedvem és időm.

Én megyek végül Andi után, szerdán délután kopogok be hozzá.

A hátát látom meg elsőként, az asztalnál görnyed, mellette Tímea, a szobatársnője, aki nekem is megmutatja az új cipőjét, aztán térdig fölhúzza a szoknyáját, és megkérdezi, hogy rövidhez is jól áll-e.

- Jól - mondom, miközben mosolyt erőltetek magamra -, sőt, jobb, mint a hosszúhoz - és Tímea azon nevet, hogy mi mást is lehetne erre mondani.

Miután kimegy, odalépek Andi mellé, köszönésfélét dűnnyögök az orrom alatt, és azt hadarom, hogy már a jövő héten megjelenik az egész oldalas írásom az Élet és Irodalomban.

- Dolgozol? - kérdezem aztán, és bal kezemmel nekitámaszkodom a falnak, a tenyerem izzad, az is lehet, hogy majd nyomot hagy rajta.

Andi a bordó nadrágjában van, csíkos, hosszú ujjú pólóban, hátul kontyba kötötte a haját, és föltette a műanyag keretes szemüvegét is, a régit, amelyre azt mondja, hogy olyan titkárnős.

- Láthatod - feleli, de nem pillant föl -, a kérdőíveket kódolom le, tudod, a szociológia tanszéknek.

- Oké - mondom -, csak azt szeretném megkérdezni, ráérsz-e mostanában egy vacsorára, vagy egy ebédre, mivel szeretnék neked valami fontosat mondani.

Megáll az írásban, letolja az orrán a szemüveget, és most rám néz.

- Péntekig egész biztosan nem érek rá - válaszolja -, pénteken kell leadnom a munkát, de az is lehet, hogy a szombatom és a vasárnapom is foglalt, úgyhogy nem tudom, mennyire fontos, amit mondani akarsz...

- Nagyon fontos - vágok a szavába - legalábbis nekem feltétlenül az.

- Jó - bólint Andi, és újra a kérdőívek felé nyúl -, akkor majd értesítelek, hogy mikor érek rá.

Leülök az ágyra, és onnét figyelem, ahogy dolgozik.

Néha egy pillantást vet rám, de nem szólunk egy szót sem.

A Juventus Rádió a híreket mondja, amikor elkészönök tőle.

„Majd értesítelek” - ez dübörög az agyamban.

- Szóval, összeállítom ezeket a szövegeket, és melléje megírom mindazt, ami az utóbbi hónapokban történt velünk.

- Akkor tényleg olyan lesz, mint egy ikerregény - mondja Bence, és a villájára szúr egy újabb darab sült krumplit. - Ketten írtuk, bár két külön témáról.

- Tévedsz - ingatom a fejem. - A téma ugyanaz.

Eltolom magam elől a tányért, előveszem zsebemből a cigarettát, de csak morzsolgatom az ujjaim között, egyelőre nem gyújtok rá.

- Csak nyugodtan - biztatom Bencét. - Ráérünk.

Nevetni kezd.

- A kínaiak szerint hányszor is?...

- Harminckétszer - vágok a szavába. - Már elfelejtetted?

- Dehogysis - mondja. - Csak nem voltam egészen biztos benne.

Mikor befejezi az ebédet, megkérdezem:

- Akkor most hazautazol?

- Igen.

- S mikor jössz vissza?

Vállat von.

- Még nem tudom. Az egyetem befejeződött, majd lesznek a záróvizsgák, pár hét múlva. Kinyomtattam és leadtam a szakdolgozatomat. Egyelőre nincs különösebb dolgom Budapesten. Tanulnom kell.

Belekortyol az ásványvizébe.

- Most te következzel.

- Igen - bólogatok. - Én következem.

- Mit gondolsz - kérdezi, és némi aggodalmaskodás vegyül a tekintetében -, menni fog?

- Hát persze. Már ma este leülök, és munkához látok.

- Akkor jó.

Koccintunk, igaz, csak az ásványvízzel.

- Nna és - kérdezi még -, érdekelni fogja az embereket?

- Azt nem tudom. De nem is ez a lényeg. Az a fontos, hogy mi megcsináljuk.

- Igen - ismeri el -, ezzel én is egyetértek.

Fizetünk, és indulunk.

Az Akácfa utca még jó árnyékos, a Blaha Lujza téren azonban már egyenest a fejünk tetejére tűz a Nap.

Az aluljáróig kísérem el.

- Szóval, itt elbúcsúzunk.

- Igen - és a villamosmegálló felé mutat. - Arra megyek.

Átölelem a vállát, de csak egy pillanatra, aztán kihúzza magát, és kezét nyújt.

- S meséljek még valamit?... Mármint, azt nem írod meg, hogy mi történt a szereplőkkel, meg ilyenek?... Fedor Tibi és Vona Robi megnősült, Sáfár Ica Krisnás lett, Gyula....

Leállítom a hadarását.

- Neked még úgyis van egy jelenésed.

- Igaz - bólint. - Még én jövök egyszer.

- Hát akkor rajta...

Megszorítja a kezemet, sarkon fordul, és elindul lefelé a lépcsőn.

Világoszöld térdnadrág van rajta, bordó póló, szürke zokni, fehér sportcipő. Az ormótlan barna bőrtáska oldalából most is kikandikál az esernyő vége.

Figyelem görnyedt tartását, csoszogó lépteit, gesztenyebarna haját, amíg el nem nyeli a Blaha Lujza téri aluljáró.

(Függöny)

TIZENEGY

(Zöld szemű szörny)

A lányokról úgy gondolkodtam, fölöslegeseek, kocsmába nem jártam, mert a sör keserű, amikor órák után hazamentem, s az újság végigolvasása után a leckébe mélyedtem, kétségeim sem voltak afelől, hogy ez így jó. Esténként futni indultam, az aszfalttól már sajgó lábfejjel leizzadtam a környező utcákban, majd miután a túl sok rázkódástól szétment a walkman-em, inkább abbahagytam, helyette otthon, vacsora közben hallgattam az Esti Krónikát.

Nem szeretem a lakásunkat, éjszakánként a rég nem használt teherpályaudvarról hozzánk is behallatszik a hobók vad tivornyája, a szobaajtók üvegesek, és amikor este aludni megyek, még sokáig bevilágít az anyám szobájának fénye. Fejemre teszem olyankor a kispárnát, s hallgatom ereim lüktetését, aztán mély álomba zuhanok, amely eltart egész hajnalig, amikor elhúz az ablak alatt az első egyperá.

A gáton mentem általában haza, mivel délután csak félóránként járt a busz, és egyszer lemertem, annyi idő alatt pont elérek az iskolakaputól a házunk bejáratáig. A szomszédunktól lestem el ezt az utat, mikor egyszer tanulás közben kinéztem az ablakon, őt láttam a folyó mentén a belváros felé bandukolni. Másnap én is kipróbáltam, és meggyőződtem arról, hogy ez az útvonal sokkal rövidebb, mint amikor gyalogosan is végig a busz vonalát követem.

Reggelente azonban továbbra is busszal jártam, mert olyankor az tíz percenként jön, és a téli hónapok idején a még sötét gátoldal amúgy sem biztonságos.

A szőnyegen csókolóztam először, a lány levette a szemüvegemet, majd a sajátját is, odatette mindkettőt az asztal alá, én pedig arra figyeltem, valamiképp nehogy reájuk hemperedjünk. Mese sajt ízű volt a csók, mikor kimentem a fürdőszobába, megmostam a számat, de az ízét csak tovább éreztem.

Amikor meg újra csókolóztunk, és hempergés közben benyúltam a trikó alá kitapogatni a pattanásos melleket, a lány azt suttogetta, hogy hagyjam abba. A bőrének babakenőcs illata volt, csöngött a telefon, felvettem, és miután befejeztem anyámmal a beszélgetést, azt mondtam a lánynak, milyen kár, hogy csókolóztunk.

Minden pénteken, tanítás után, rám várt a portásfülke előtt, hazakísért, és otthon lemezeket hallgattunk, aztán visszamentünk az iskolába, mert kezdődött a földrajz érettségi előkészítő. A folyosón azt mondtam neki, na helló, majd találkozunk, éreztem a hátamon a tekintetét, miközben bementem a tanterembe.

Mikor egy órával később kijöttünk onnét, örültem, hogy már elment, mert mindig lecsúszott a bokáján a vastag drapp harisnya, és egyébként mindenki azt mondta rá, tiszta idióta.

Miután Németh Erikával megbeszéltük, hogy délután fél háromkor a Tisza-parton találkozunk, egész matek órán azon gondolkodtam, nehogy már megint ott várjon lent rám az a kis hülye, mert mi van, ha Németh Erika pont megy ki a kapun, és akkor meglátja és megkérdezi, hát te meg kit vársz, az meg mondja neki, hogy engem, ezen pedig meglepődik Németh Erika, és úgy gondolja, itt valami félreértés van, aztán hazamegy, és nem jön ki a Tisza-partra.

Odalent ezek után alaposan körülnéztem, de a portásfülke előtt senki nem volt, így kigyalogoltam a folyóhoz, leültem a partra, majd megláttam, hogy néhány lépcsőfokkal lejjebb ott ül Németh Erika, és lementem hozzá.

A színház elé sétáltunk, s azt mondta Németh Erika, mikor leültünk a lépcsőre, hogy menjünk most be, és a színpadon játsszunk el valamit. Majd egyszer bemegyünk, ígérettem, és

Németh Erika erre azt mondta, jó, hát ha ebben nem vagy benne, akkor legalább rajzoljunk valamit a színház falára, de ne csúnyát, hanem szépet. Miféle szépet, kérdeztem, és ő nevetett, hát engem, mondta gyorsan, és akkor nagy vágyat éreztem, hogy hirtelen szájon csókoljam, de végül nem tettem.

A buszmegállóig kísértem, felszállt a huszonnégyesre, és az ablakból integetett. Visszaintegettem neki, aztán a gáton indultam el gyalog, habár tudtam, hogy a kora esti óráktól ismét tízpercenként jár az egyperá. Péntek volt, és nem kellett délután tanulnom, az jutott eszembe, lehet, hogy a hétvégén megint unatkozni fogok.

S ahogy egyre jobban melegedett a tavasz, már biciklivel mentem mindenhová, reggel a színes napsütésben tekertem az egyperá mögött, attól fogva délutánonként is elkerültem a gátat.

Figyeltem, ahogy szünetekben a többiek odagyűlnek Németh Erika köré, vele beszélgetnek.

Mikor hazamentem, mérges voltam, azt követően napokon át nem ácsorogtam a tanári szoba előtt, és nem szóltam egy szót sem magyarórán, addig, amíg Németh Erika egyszer óra végén azt mondta, Bence, várj már egy kicsit, mondani akarok neked valamit. Odajött hozzám, beszélgettünk, mennyire szótlan vagy, mondta, hát nincs valami baj, és én rámosolyogtam.

Sok időt töltöttünk a magyar szertárban, mikor lyukasórám volt, a tejüvegen át benéztem, és ha megláttam odabent Németh Erika alakját, bekopogtam, hogy rá tetszik most érni. Leültem mellé egy székre, és egész kicsengetésig beszélgettünk.

Kezelésre szerdánként a szomszéd lépcsőházba jártam, az első alkalom előtt Németh Erika azt mondta, kíváncsi rá, mit mondanak, ha este végzek, ugorjak majd föl.

Lent a lift előtt hagytam a járgányomat, gyalog mentem föl a harmadikra, becsöngettem. Szép lakása van Németh Erikának, gondoltam, mikor ajtót nyitott, és hiába tiltakozott, levettem a cipőmet. A polcokon roskadoztak a könyvek, megmutatta a lemezeit, és én megígértem, hogy majd hozok egy párat az enyéim közül. Kimentünk a konyhába, ahol narancslevet kaptam, Németh Erika elárulta, hogy egy ideje már kizárólag gyümölcsleveket iszik.

A kezelésről azt mondtam, hogy érdekes volt, egyébként pszichiáter, nem pszichológus, amolyan beszélgetés, csináltunk pár rövid gyakorlatot, azt mondta, legközelebbre rajzoljak neki fát. Németh Erika végighallgatott, aztán alaposan kikérdezett, hogy miről beszélgettünk, meg miket mondtam én. Közben többször is rám szólt, mert mindig az órát néztem, pedig tényleg sietnem kellett, csütörtökre még semmit nem tanultam.

S hogy Dénes egyszer késve jött órára, Németh Erika mérgesen rákiabált, hogy most már be se gyere, Dénes kifordult az ajtón, óra után láttam, hogy beszélgetnek a tanári előtt.

Akkor odajött hozzám a lány, akivel a nagyszoba szőnyegpadlóján csókolóztam, azt mondta, nem tud ma megvárni, dolga van, nem is baj, így válaszoltam. Elfutott szótlanul, én meg odamentem Déneshez, mi van, kérdeztem, mit akart, tök ideg, röhögött, biztos most menstruál.

A következő héten, mikor lyukasórán a szertárban ültünk, Németh Erika egyszer csak azt mondta, hogy amikor szombaton Dénes, és nekem kerekre nyílt a szemem, járt Dénes a tanárnőnél, nyögdöstem. Persze, felelt ő, pénteken megmondtam neki, Dénes, úgy látom, valami baj van, ha úgy gondolod, hogy tudok valamiben, segíteni, gyere el, és eljött. Ezt nekem nem is mesélte, mondtam, hát miért kellett volna neked elmesélnie, csodálkozott Németh Erika, az ő dolga, és én láttam Dénest, ahogy rakosgatja a sarokban a lemezeket, köztük vannak az enyémeik is.

De azon a hétvégén Kisújszálláson történelem versenyen voltam, és amikor hazaértem, felhívott Németh Erika, hogy milyen volt a verseny, én meg azt mondtam, ha gondolni tetszik, elmegyek és elmesélem.

Narancslevet ittam a konyhában, törökülésben ültem a könyvespolc előtt, Németh Erika megkínált pogácsával, az édesanyja sütötte. Miközben beszélgettünk, feltett egy lemezt, azt mondta, ez a U2, most pont ilyen a hangulata. S utána azt mondta még, ha gondolod, segítek a felvételdben, majd eljössz párszor, és kikérdezlek történelemből, rendben van, örültem nagyon.

A tavasz pedig, úgy éreztem, igazán gyönyörű, boldog voltam, hogy iskolába járok, a lánynak azt mondtam, ne hívjal föl többet, a szeme telefutott könnyel, elszaladt.

S akkor már minden olyan ünnepi volt, a tanárok folyton mondogatták, gyerekek, közel a búcsú.

A bankettre aztán felöltöztünk szép ruhába, a lányok új frizurát és testhez tapadó kosztümöt viseltek, minden volt csupa fény, csupa csillogás. Az ebédlőben rendezték, kistányérokkal és üdítőkkal a kézben állta körbe a svédasztalt az egész évfolyam, zene szólt, a tanárok a sarokban a nagyszatnál nevetgéltek, utána meg együtt mókáztak velünk.

Felkértem Németh Erikát, keringtünk a teremben, hangosan, csilingelően nevetett, nem is tudok táncolni, mondta, visszakacagtam, nem baj, legalább a szándék megvan, tetszik tudni. Van nekem rendes nevem is, mondta Németh Erika, elpirultam, és azt mondtam, hát akkor szia.

S odajött hozzám Dénes, mikor az asztalnál ültem, rúzsos lenyomat volt a bal oldali arcán, leült mellém, és azt kérdezte, figyelj, nem kérjük fel. Már felkértem, válaszoltam, jól van, azzal Dénes elment, és figyeltem, ahogy táncol Németh Erikával.

A ballagás napján nagy eső esett, mikor reggel mentem a gáton, még sütött a Nap, de ahogy elértem az iskola kapujához, már apró vízcseppek gyöngyöztek a zakómon. Mire az épületet körbevelték a szülők, már szakadt, az udvaron az osztályfőnökünk elcsúszott, és az ünneplő ruhájában belezuhant egy tócsába.

Rakosgattuk egymás karjaiba a mázsányi csokrokat, arra jött Németh Erika, virágos kosztümöt viselt, és a haj át teljesen leengedte, egészen a derekáig ért. Köszöntem neki, szia, miközben a többiek azt mondták, hogy csókolom, kivéve Dénest, ő sehogy nem köszönt.

Elindult a főutcán a menet, de a ceremónia nem tartott sokáig, eláztunk, a járdán patakokban folyt a víz, és mennydörgés nyomta el az énekünket.

Másnap fölhívtam Németh Erikát, azt mondtam neki, hogy ideges vagyok, mert holnap lesz a magyar írásbeli, s bementünk a városba, hogy találkozunk a Tisza-parton, a fagyizó előtt.

Könnyed volt és vidám, napsütés és csevegés, csokoládé, málna, eper ízű fagyalt, most feszes farmerszoknyát viselt, rózsaszín pólót. Ragyogó vasárnap délután kis utcákban kóvályogtunk, aztán átmentünk a sínek túloldalára is. Látod, mutattam, az ott a házunk, az ott az én szobám, és ott az ablaka. Majd eljövök egyszer, mondta Németh Erika, megnézem, mert kíváncsi vagyok rá. Utána azt kérdezte, akkor hát mikor kérdezhetlek ki történelemből, és hogy a jobb, úgy, hogy együtt jöttök Dénessel, vagy inkább külön-külön. Nem tudom, válaszoltam, ezt még Dénessel is meg kell beszélni, s Németh Erika erre azt mondta, oké, ha hazaértem, majd felhívom Dénest.

Ébredés után a tankönyvekhez ültem, ahogy azt kell, atlaszokat néztem, füzetet lapoztam, ebédelni az iskolába jártam. Három hét és érettségi, mondogatták, de nem ijedtem meg, csak a napok sorjáztak egymás után ugyanúgy.

Nem megy a dualizmus kora, mondtam, nem értem a pártokat, nem értem a kormányokat, nem értem Tisza Kálmánt. Jó, akkor elmondom, mosolygott Németh Erika, egyébként ezt nem jól taníthatták meg nektek, mert Dénes sem érti.

A magyar szertárban ültünk, tejüveg az ajtaja, máskor ebéd után a folyosón sétáltam, láttam az üvegen át Németh Erika és Dénes alakját.

Dénessel voltam először a borozóban, a szomszéd asztaloknál ismerősök, gimnazisták hada ült. Mondtam, Dénes, hogy csak ketten jöjünk, ne hívjal senki mást, nem hívott ő senkit, magyarázta, ezek minden nap idejárnak, mert itt olcsó a sör, közel az iskola, fiatal csak a csapos, ő is itt végzett két évvel ezelőtt. Ez a kocsma, mutatott körbe, az iskolából él, ki sincs téve az a tábla, hogy tizenhét éves aluliakat nem szolgálunk ki.

Húztam egy keserűt a korsóból, ujjaim ragadtak a habtól, még jobban kiszáradt a szám, hosszan, elnyújtottan, komlószagút böfögtem. Dohányfüst vöröslött a szememben, ötpercenként mentem ki vizelni.

Beszélgettünk, hogy ha nem vesznek fel, tudod már, mit csinálsz.

Azután bejött Németh Erika, leült mellém, nevetett, hogy ti már jól föltankoltatok, pedig addigra már el is múlt a fejfájásom, azt próbálgattam, mennyire büdös a leheletem. Martinit kért, miután megitta, a cukor ott maradt körben a pohár peremén, Dénes leszedegette, majd végignyalta mind a tíz ujját. S odajöttek a többiek, körbeállták az asztalunkat, beszélgettek Németh Erikával, akkor Dénes azt mondta, inkább gyerünk.

Németh Erika nem akarta, hogy hazakísérjük, Dénes annyira támolygott, azt mondtam, majd én hazaviszem. Visszafelé a szomszéd utcában becsöngettünk egy ismeretlen házba, a néni gyanakodott, aztán beengedett, és a rózsaszín csempés fürdőszobában ugyanabba a klozetba egyszerre vizeltünk.

Az érettségi napján este mentünk újra a borozóba Dénes meg én, ültünk a szürke öltönyben a ragacos faasztal mellett, mi újság, mindenkinek sikerült, kérdezte a csapos lány, aztán sört hozott. Ittunk, Dénes felém tolta a cigarettás dobozt, remegő kezekkel rágyújtottam, levettem és a zakóm belső zsebébe csúsztattam a szemüvegem, mert a magnóból üvöltött a Rolling Stones.

Hazamentünk átöltözni.

Mikor ugyanoda visszatértünk, már tele volt a helyiség, a többiek mind az asztaloknál meg a bárszékeken ültek, a fiúk sört ittak, a lányok kólás-boros pancsot. Öreg, én már berúgtam, röhögtem bele az első szembejövő képébe, Dénessel rögtön a bizonyítványosztás után kicsit bemelegítettünk. Gyere, Bence, mondták a srácok, azért talán befér még pár korsóval, ott tanultam azt, hogy sörre bor bármikor, borra sör meggyötör.

Németh Erikát állták néhányan körbe, kezében a martinis pohár, időnként felkacagott.

Valójában csak miattad jöttünk vissza, mondta Dénes, mikor nagy nehezen Németh Erika mellé sodródtunk. Mindenki elindult, hogy keressünk egy másik helyet, Németh Erika kettőnk között lépdelt, átkarolta a vállunkat, lépjünk le a bandától, mondta, gyerünk el hárman külön valahová. Csillagfényes, langyos volt az éjszaka, vízparti kerthelyiségben ültünk, amíg a többiek valahol biliárdoztak. Sört ittunk, Németh Erika száraz vörös bort, utána Dénes énekelt, Németh Erika csatlakozott, én nem, nekem fahangom van.

Kimentem, a járdára okádtam, majd jobban lettem.

Hazakísérünk, mondta Németh Erika, és fölhúztak a földről, már minden oké, tiltakoztam, csak kicsit üldögelek még itt a friss levegőn. Jobb, ha hazamész, magyarázta Dénes, menj haza, és igyál tejet, aztán aludd ki szépen magad.

Mikorra értetek haza, kérdeztem másnap a telefonban, elég soká, válaszolta Németh Erika, a vasútállomáson vettünk kakaót, és egy padon még beszélgettünk, de te, te már jobban vagy, jobban, mondtam sértődötten.

Szóbeli felvételi vizsga előtti délután a Tisza-parton találkoztunk, leizzadtam, mire odaértem, olyan meleg volt. A városban megült a levegő, a június hirtelen hozta meg a nyarat.

Az utcán csak kevesen jártak, a hónom alját szagolgattam, hogy mennyire büdös, mikor jött Németh Erika, bocs, mondta, kicsit elkéstem. Fagylaltot nyaltunk lefelé a sétányon, aztán a parkban leültünk egy padra. A kavicsokat öntögettem egyik tenyeremből a másikba, Németh Erika hátradőlt a támlán, most nincs kedvem kikérdezni, mondta, nem is azért hívtalak, válaszoltam.

A lila póló szorításából majd kipattantak a keblek, nem mertem odanézni.

Ültünk a padon, és reánk telepedett a hőség, mozdulni se tudtam, egyből folyt rólam a víz. Az öledbe fekhettek, kérdezte hirtelen, én meg azt feleltem, ne feküdj, mert erre jöhet valaki ismerős.

Másnap fölvettek az egyetemre, az aulából rögtön Németh Erikát hívtam, sokáig kicsöngött, de nem vette fel, akárhányszor próbálkoztam.

Mikor este elmentem hozzá, az ajtóban két puszit nyomott az arcomra, te már bent vagy, mondta, Dénes elmesélte.

Helló, köszöntem Dénesnek, törökülésben ült a könyvespolc előtt, blueslemezt hallgatott. Leültem mellé, csendben voltunk, Németh Erika narancslevet hozott, azt ittuk, amíg a lemez véget nem ért. Legalább Bencének sikerült, mondta Németh Erika, annak azért örülhetünk. Kicsit mosolyogtam, dehát Dénes, kezdtem bele, jól van, kiabált Dénes, majd csinállok valamit.

Van borom, mondta később Németh Erika, igyuk meg, mert most egyszerre ünnepelünk és szomorkodunk. Vékony üvegpoharakat hozott be tálcán, a dugót Dénes húzta ki az üvegből. Ittam, a poharat letettem magam mellé, aztán a lábammal meglöktem, és a vörös lé ráömlött a fehér térdnadrágomra. Vesd le gyorsan, sürgetett Németh Erika, azonnal kimosom. A kanapén ülve egész a combomig húztam a pólóm, nevelték, milyen szégyellős vagyok.

Legalább én itthon leszek, és majd bármikor eljöhettek ide, mondta Dénes, az órámrá pillantottam, hogy indulni kéne haza, de a nadrágom még vizes volt.

Már megint az órát nézed, szólt rám Németh Erika, mondtam már párszor, hogy énmellettem ne nézd az órát, mert iszonyúan idegesít, különben is, ha dolgozol, mondd, hogy menned kell, ha pedig én unlak meg benneteket, akkor majd úgyis szólni fogok, hogy indulás haza.

Már leérettségiztünk, mondta Dénes, nem járunk már iskolába, nem lehet csak úgy kidobni innét.

Vasalóval szárítottam fel a vizet a nadrágomról, a folt már nem látszott, Németh Erika lekísért a biciklimhez, azt mondta, vigyázzak hazafelé, és a bejáratától még sokáig integetett.

A nyár lassan telt, naphosszat a szobámban fuldokoltam, néha unalmamban kimerészkedtem az utcára, de a hőséget ott sokáig sose bírtam. Reggelenként tévét néztem, majd azon tűnődtem, mit csinállok egész nap. S egy alkalommal fölhívott Németh Erika, és azt kérdezte, van-e most otthon valaki, mondtam, hogy csak én.

A belvárosból gyalog jött, követte az egyperás vonalát, a kapuban vártam, nehogy eltévedjen. Mikor megérkezett, inni kért, a hóna alatt tenyérnyi foltban átütött az izzadság.

A szőnyegen ült a szobámban a könyvespolc előtt, és ahogy felhúzta a lábát, tisztán láttam a bugyiját.

Miközben odakint a konyhában vajaskenyeret készítettem neki, a lemezeimet nézegette, mondtam, vigye el, ami kell, azt felelte, köszöni, majd talán máskor. Aztán én is leültem vele szemben, néztem, ahogy eszik, a morzsák bepotyogtak a szőnyeg rojtjai közé.

Majd gyere föl ősszel párszor Pestre, mondtam, lehet ott is sok mindent csinálni.

De hétvégeken úgyis itthon leszel, kérdezte, bólintottam, hogy igen.

Oké, biccentett, akkor majd megbeszéljük.

A kapuig kísértem, a gáton menj, magyaráztam, ott sokkal gyorsabban visszaérsz. Vagy ha nincs kedved gyalogni, akkor a megállóban várd meg a buszt.

Semmi kedvem sincs a melegben az emberek között préselődni, válaszolta, és elindult a sínek felé.

VÉGE

1/A	3
EGY	10
2/A	16
KETTŐ	25
3/A	32
HÁROM	38
4/A	43
NÉGY	48
5/A	52
ÖT	58
6/A	63
HAT	70
7/A	74
HÉT	79
8/A	84
NYOLC	90
9/A	96
KILENC	103
10/A	108
TÍZ	113
11/A	119
TIZENEGY	124